

Kallelse till sammanträde med kommunstyrelsens arbetsutskott

Datum och tid: 2024-04-23 kl. 09:00

Plats: Emanuel Möller

Förhinder anmäls till Belma Rosarv

Ärenden

- 1 Val av justerare
- 2 Information Löpande insikt 2023
- 3 Information om pågående arbeten med VA- anläggningar
- 4 Ändring av detaljplan för Långåkra 1 i Eslöv 2022/285
- 5 Detaljplan Eslöv Gårdsåkra 2 2019/551
- 6 Servitut för elledning på Harlösa 44:155 2024/251
- 7 Direktiv till ombud vid årsstämma Krafringen AB 2024/217
- 8 Direktiv till ombud vid stämma för Energikontoret Syd 2024/140
- 9 Direktiv till ombud vid ägarråd för Inera AB 2024/163
- 10 Direktiv till ombud vid årsstämma för Kommunassurans Försäkrings
AB 2024/325
- 11 Igångsättningstillstånd byte till LED-armaturer, Eslövs kommun 2023-
2025 2024/323
- 12 Återkommande information om sjö- och vattendragsfrågor

Ordförande

Johan Andersson (S)

2024-04-03

My Lundström

+4641362333

my.lundstrom@eslov.se

Kommunstyrelsens arbetsutskott

Beslut om granskning för ändring av Detaljplan E.283 Långåkra 1:11, Eslöv, Eslövs kommun

Förslag till beslut

- Kommunstyrelsens arbetsutskott beslutar att *Ändring av detaljplan för E.283 Långåkra 1 Del av Långåkra 1:11, Eslöv, Eslövs kommun* ska hållas tillgänglig för granskning
- Kommunstyrelsens arbetsutskott beslutar att granskningsperioden ska avslutas senast den 31 juni 2024

Ärendebeskrivning

Kommunstyrelsens arbetsutskott beslutade under sitt sammanträde 12 april 2022, att ge Kommunledningskontoret positivt planbesked och planuppdrag för ändring av detaljplan E.283 Långåkra 1 Del av Långåkra 1:11. Syftet med ändringen av detaljplanen är att behålla alla bestämmelser i den äldre detaljplanen men ändra egenskapsbestämmelserna om markens utnyttjandegrad, för att möjliggöra större byggrätt inom fastigheterna.

Kommunstyrelsens arbetsutskott beslutade den 23 november 2023 §163 att skicka detaljplanen på samråd. Detaljplanen har därpå varit på samråd den 20 december 2023 till 31 januari 2024 för att ge berörda parter möjlighet att ge synpunkter på förslaget. Totalt har 20 yttranden inkommit, varav 5 yttranden är med erinran.

Beslutsunderlag

- Plankarta Ändring av detaljplan E.283 Långåkra Del av Långåkra 1:11, Eslöv, Eslöv kommun Samrådshandling
- Planbeskrivning Ändring av detaljplan E. 283 Långåkra 1 Del av Långåkra 1:11, Eslöv, Eslövs kommun Granskningshandling
- Samrådsredogörelse Ändring av detaljplan E. 283 Långåkra
- Undersökning om betydande miljöpåverkan

Beredning

I arbetet med detaljplanen efter samrådet har det framkommit att en dagvattenledning anlagts i den södra delen av fastigheten Moroten 1. Ledningen är anlagd på kvartersmark avsedd för bostadsbebyggelse, och en yta om 2,5 meter åt vardera håll från ledningens centrumlinje kommer därför förses med egenskapsbestämmelser om att marken inte får bebyggas, för att säkra tillgängligheten för eventuella framtida grävarbeten. Området för dagvattenledningen regleras med prickmark, *marken får inte bebyggas*, samt skyddas med en bestämmelse om u-område, markreservat för allmännyttiga underjordiska ledningar.

Vidare har Eslövs kommuns kart- och bygglovsavdelning föreslagit att integrerade solceller ska tillåtas som takmaterial. Utformningsbestämmelsen om takmaterial ändras därför så att integrerade solceller tillåts som takmaterial om dess utseende överensstämmer med övriga utformningsbestämmelser gällande tak.

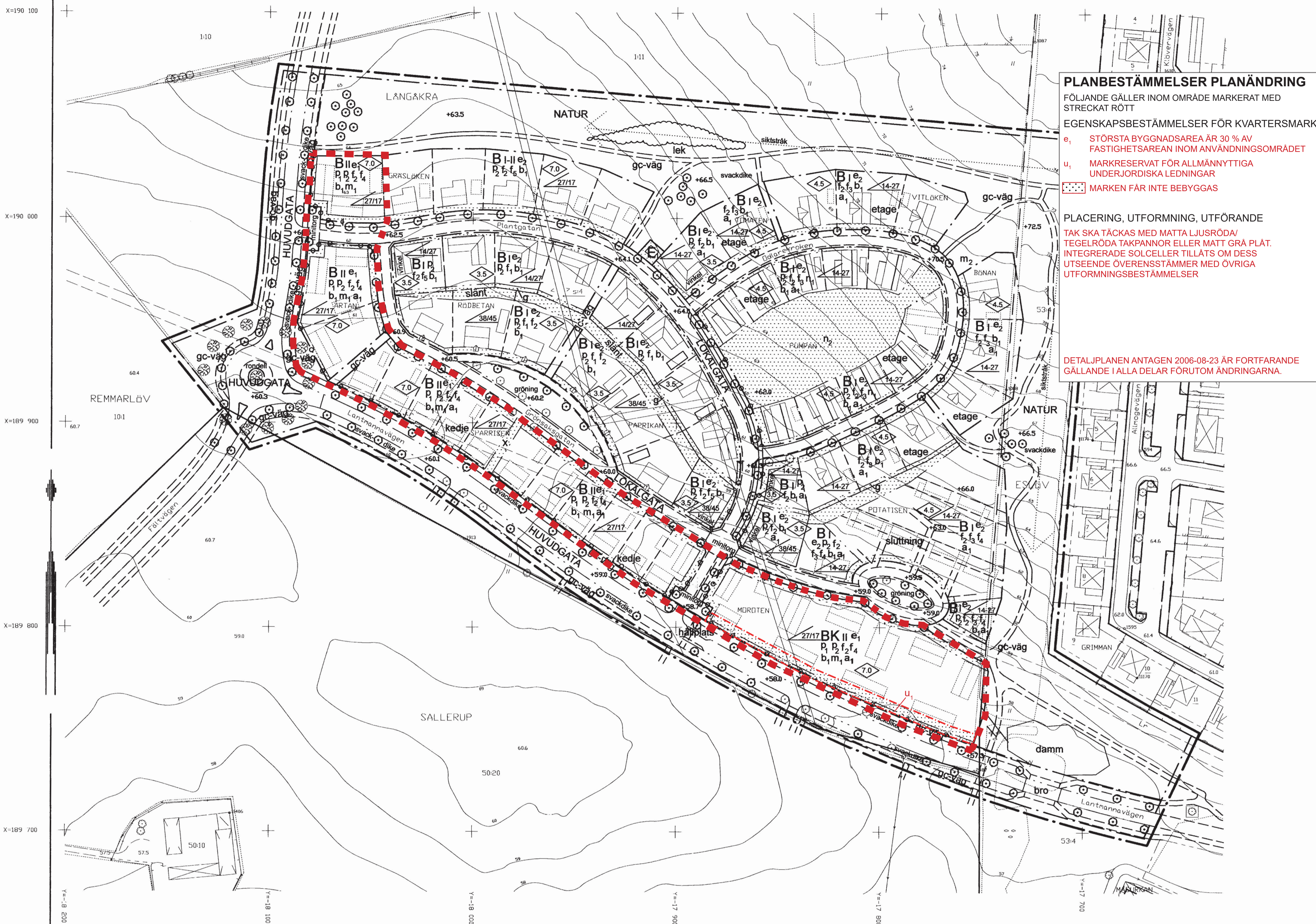
Planen övergår, med hänsyn till ovan beskrivna ändringar, från att handläggas med begränsat förfarande till att handläggas med standardförfarande. Därför ska planen nu genomgå granskning innan antagande.

Beslutet skickas till

- -VA SYD, registrator@vasyd.se
- -Räddningstjänsten, info@rsyd.se
- -Miljö och samhällsbyggnad

Eva Hallberg
Kommundirektör
Kommunledningskontoret

Katarina Borgstrand
Avdelningschef
Kommunledningskontoret

PLANBESTÄMMELSER
 FÖLJANDE GÄLLER INOM OMRÅDEN MED NEDANSTÅENDE BETECKNINGAR. ENDAST ANGIVEN ANVÄNDNING OCH UTFORMNING ÄR TILLÅTEN. BESTÄMMELSER UTAN BETECKNING GÄLLER INOM HELA PLANOMRÅDET.

PLANBESTÄMMELSER PLANÄNDRING
 FÖLJANDE GÄLLER INOM OMRÅDE MARKERAT MED STRECKAT RÖTT
 EGENSKAPSBESTÄMMELSER FÖR KVARTERSMARK
 e₁ STÖRSTA BYGGNADSAREA ÄR 30 % AV FASTIGHETSAREAN INOM ANVÄNDNINGSSOMRÅDET
 u₁ MARKRESERVAT FÖR ALLMÄNNYTTIGA UNDERJORDISKA LEDNINGAR
 [Red dashed line symbol] MARKEN FÄR INTE BEBYGGAS

PLACERING, UTFORMNING, UTFÖRANDE
 TAK SKA TÄCKAS MED MATTA LJUSRÖDA/TEGELRÖDA TAKPANNOR ELLER MATT GRÅ PLÅT. INTEGRERADE SOLCELLER TILLÅTS OM DESS UTSEENDE ÖVERENSSTÄMMER MED ÖVRIGA UTFORMNINGSBESTÄMMELSER

DETALJPLANEN ANTAGEN 2006-08-23 ÄR FORTFARANDE GÄLLANDE I ALLA DELAR FÖRUTOM ÄNDRINGARNA.

GRÄNSER
 GRÄNS RITAD 3 MM UTANFÖR PLANOMRÅDET
 ANVÄNDNINGSGRÄNS
 EGENSKAPSGRÄNS
 UTGÅENDE GRÄNS

ANVÄNDNING AV ALLMÄNNA PLATSER
 HUVUDGATA TRAFIK MELLAN OMRÅDEN
 LOKALGATA LOKALTRAFIK
 NATUR NATURLIK PARK

ANVÄNDNING AV KVARTERSMARK
 B BOSTÄDER
 BK BOSTÄDER OCH KONTOR - Kvarteren ska kunna rymma även mindre hemmaverksamheter av icke störande slag
 E₁ TRANSFORMATORSTATION

UTFORMNING AV ALLMÄNNA PLATSER
 rondell CIRKULATIONSPLATS
 minitorg LITEN TORGBILDNING
 hållplats BUSSHÅLLSPLATS
 siktstråk SIKTSTRÅK UTAN SKYMMANDE VEGETATION
 lek LEKPLATS
 [Tree symbols] ALLETRÄD OCH TRÄRADER SKA PLANTERAS
 gc-väg GÅNG- OCH CYKELVÄG
 svackdike SVACKDIKEN OCH FÖRDRÖJNINGSMAGASIN FÖR DAGVATTEN SKA FINNAS
 damm DAMM FÖR FÖRDRÖJNING AV DAGVATTEN
 gröning LITEN TORGBILDNING MED TRÄD OCH GRÄS
 [Circle symbols] KÖRBAR FÖRBINDELSE FÄR INTE ANORDNAS

UTNYTTJANDEGRAD
 e₁ e₂ EXPLOATERINGSGRAD 35,5% RESPEKTIVE 25%

BEGRÄNSNINGAR AV MARKENS BEBYGGANDE
 [Red dashed line symbol] MARKEN FÄR INTE BEBYGGAS
 x MARKEN SKA VARA TILLGÄNGLIG FÖR ALLMÄN GÅNG- OCH CYKELTRAFIK
 g MARKEN SKA VARA TILLGÄNGLIG FÖR GEMENSAMHETSANLÄGGNING FÖR DAGVATTENHANTERING - ETT 2 M BRETT GRÄSKLÄTT RINNSTRÅK

MARKENS ANORDNANDE
 MINST 50% AV TOMTYTAN SKA VARA ÖPPEN FÖR DAGVATTENINFILTRATION
 00.0 FÖRESKRIVEN HÖJD ÖVER NOLLPLANET
 n₁ PLANK ÄR INTE TILLÅTET. INGA AVGRÄNSNINGAR MED HÄCK ELLER STAKET SKA TILLÅTAS LÄNGRE IN PÅ TOMT ÄN 20 METER FRÅN GRÄNS MOT GATAN.
 n₂ SLUTTNINGEN SKA VARA ÖPPEN FÖR UTSIKTEN, BESÄS MED GRÄS OCH HA NÅGOT ELLER NÅGRA ENSTAKA TRÄD I
 slänt SLÄNT

PLACERING; UTFORMNING; UTFÖRANDE
 BYGGNADERNA NÄRMAST GATAN SKA LIGGA MED HUSHÖRNEN I FÖRGÅRDSLINJEN VILKET KAN INNEBÄRA ATT DEL AV BYGGNAD NÄR UTANFÖR BYGGGRÄTTEN.
 BYGGNAD, SOM INTE AVSES SAMMANBYGGAS MED BYGGNAD PÅ GRANNFASTIGHETET, SKALL PLACERAS MINST 4,0 METER FRÅN GRÄNS MOT DENNA.
 FRISTÅENDE KOMPLEMENTBYGGNAD FÄR PLACERAS MINST 1,5 M FRÅN GRÄNS MOT GRANNFASTIGHET MED EN STÖRSTA LÄNGD AV 10,0 M FÖRUTSATT ATT DETTA INTE HINDRAR DAGVATTENAVRINNING.
 GARAGE/CARPORT SKA PLACERAS MINST 6,0 M FRÅN GATA.

P₁ ENTRÉEN SKA PLACERAS PÅ FASAD VINKELRÄT MOT GATAN
 P₂ HUVUDBYGGNAD SKA PLACERAS MED LÅNGSIDAN PARALLELLT MED GATAN
 [3.5 and 4.5 symbols] BYGGNADSHÖJD HÖGST 3,5 METER RESPEKTIVE 4,5 METER
 [7.0 symbol] BYGGNADSHÖJD HÖGST 7,0 METER. VID PULPETTAK HÖGST 8,0 METER
 27/17 TAKLUTNING 27 GRADER PÅ SADELTAK OCH 17 GRADER PÅ PULPETTAK BARA EN AV TAKLÖSNINGARNA FÄR FÖREKOMMA PER KVARTER
 38/45 SADELTAK MED TAKLUTNING 38-45 GRADER
 14/27 TAKLUTNING 14 - 27 GRADER
 I II EN VÄNING (1 - 1 1/2 PLAN) RESPEKTIVE TVÅ VÄNINGAR
 I - II EN TILL TVÅ VÄNINGAR
 sluttning SLUTTNINGSHUS/SUTERRÄNGHUS
 etage HUS MED ETAGEVÄNING ELLER FÖRHÖJD SOCKEL
 vinkel VINKELBYGGNAD SKA BYGGAS, HUSETS HÖRN I FÖRGÅRDSLINJE
 kedje KEDJEHUS

Registrerad 2007-02-12

ÄNDRING AV
DETALJPLAN - FÖR BOSTADSBEBYGGELSE I VÄSTRA ESLÖV
 REGLERAR MARKANVÄNDNING OCH BYGGANDE ENLIGT PBL.

LÅNGÅKRA 1 Del av Långåkra 1:11 ESLÖVS KOMMUN, SKÅNE LÄN	☐ PROGRAMHANDLING ☐ SAMRÅDSHANDLING ☐ UTSTÄLLNINGSHANDLING ☒ ANTAGANDEHANDLING
PLANKARTA MED BESTÄMMELSER	☐ GRANSKNINGSHANDLING ☐ ÖVRIGA PLANHANDLINGAR PLANESKRIVNING SAMRÅDSREDOGÖRELSE
2006-08-23 2024-03-25	REVIDERAD ANTAGEN AV MILJÖ- OCH SAMHÄLLS- BYGGNADSNÄMNDEN 2006-08-23, § 128 BETYGAR
ASTRID AVENBERG ROSE PLANARKITEKT	MY LUNDSTRÖM MIKAEL VALLBERG PLAN- OCH EXPLORATIONSSKICHER
PLAN NR. E.283	VUNNIT LAGA KRAFT 2006-11-24 ÄNDRING LAGA KRAFT 20XX-XX-XX

GRUNDKARTEBETECKNINGAR
 FASTIGHETSGRÄNS
 GRÄNS FÖR FASTIGHET, SAMFÄLLIGHET OCH SAMJEDELSSOMRÅDE SAMT GRÄNS FÖR KVARTERSTRAKT
 PUNKTER OCH OMRÅDEN
 + RUTNÄTSPUNKT
 STOMPUNKTER
 1913 POLYGONPUNKT
 11233 HÖJDFIXPUNKT

FASTIGHETSBECKNINGAR
 SALLERUP 50-10
 GRIMMAN 1
 Lr

BYGGNADER
 BOSTAD, FASAD RESPEKTIVE TAKFOT
 UTHUS, FASAD RESPEKTIVE TAKFOT
 SKÄRMTAK

GRÄNSER ENLIGT DETALJPLAN OCH TOMTINDELNING
 ANVÄNDNINGSGRÄNS
 EGENSKAPSGRÄNS
 TOMTGRÄNS

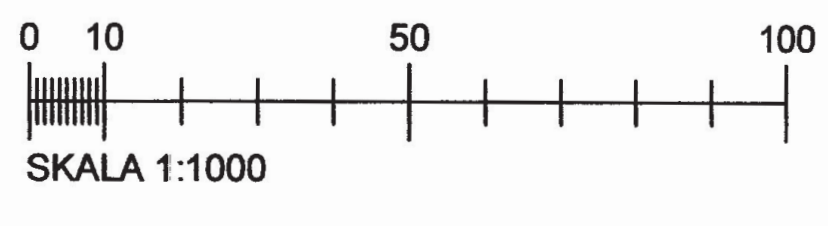
ÖVRIGA DETALJMÄTNINGSOBJEKT
 STAKET
 HACK
 SLÄNT
 TRÄD
 ÄKER
 LÖVSKOG

HÖJDFÖRHÅLLANDEN
 NIVÅKURVA
 AVVAGD HÖJD

ADMINISTRATIVA BESTÄMMELSER
 a₁ GRUPPBYGGELSE - SAMMA EXPLOATÖR FÖR ALLA TOMTERNA I KVARTERET
 GENOMFÖRANDETIDEN ÄR 10 ÅR FRÅN DEN DAG PLANEN VUNNIT LAGA KRAFT

ILLUSTRATION
 ILLUSTRATIONSLINJER

GRUNDKARTAN ÄR UPPRÄTTAD AV MILJÖ OCH SAMHÄLLSBYGGNAD MBK I APRIL 2006
 HANS PERSSON
 MATNINGSENGENJÖR

Samrådsredogörelse

Ändring av detaljplan E. 283 Långåkra 1 Del av Långåkra 1:11, Eslövs kommun, Skåne län

Kommunstyrelsens arbetsutskott beslutade den 28 november 2023, § 163 att hålla Ändring av detaljplan för E.283 Långåkra 1 Del av Långåkra 1:11 tillgänglig för samråd. Detaljplanen har varit på samråd under tiden 20 december 2023 – 31 januari 2024. Under samrådstiden har totalt 20 yttranden inkommit, varav 5 yttranden är med erinran.

Sakägare och övriga berörda har fått information om detaljplanen skickad till sig och därmed fått möjlighet att lämna synpunkter på detaljplanen. Grannar till planområdet har även fått en godkännandeblankett för ifyllnad.

Yttranden

Inkomna yttranden med erinran (m.e) redovisas i sin helhet nedan efter tabellen. Kommunens kommentarer till yttrandena redovisas med kursiv indragen text efter respektive yttrande. Inkomna yttranden med ingen erinran (i.e) redovisas enbart i tabellen nedan. Länsstyrelsens yttrande redovisas alltid i sin helhet oavsett om de har några synpunkter eller inte.

1. Statliga myndigheter och regioner

1.1	Länsstyrelsen	i.e
1.2	Lantmäteriet	i.e
1.3	Trafikverket	i.e
1.4	Räddningstjänsten Syd	m.e
1.5	Region Skåne	avstår från att yttra sig

2. Kommunala förvaltningar, bolag och nämnder

2.1	Miljö- och samhällsbyggnadsnämnden	
	2.1.1 Avdelningen Gata Trafik och Park	m.e
	2.1.2 Stab och Miljö	m.e
	2.1.3 Kart- och bygglovsavdelningen	m.e
2.2	Kultur- och fritidsnämnden	i.e
2.3	Service-nämnden	i.e
2.4	VA SYD	m.e
2.5	MERAB	i.e
2.6	Kraftringen	i.e

3. Sakägare och övriga berörda

3.1	Privatperson 1	i.e
3.2	Privatperson 2	i.e
3.3	Privatperson 3	i.e
3.4	Privatperson 4	i.e
3.5	Tele2 Sverige AB	i.e
3.6	Skanova AB/Telia Sverige AB	i.e
3.7	Nordion Energi AB	i.e
3.8	PostNord	i.e

1. Statliga myndigheter

1.1 Länsstyrelsen Skåne i.e

Beskrivning av ärendet

Syftet med detaljplanen

Syftet med ändringen av detaljplanen är att behålla alla bestämmelser i den äldre detaljplanen men att ändra egenskapsbestämmelserna om markens utnyttjandegrad, för att möjliggöra större byggrätt inom fastigheterna Gräslöken 1, Ärtan 1, Sparrisen 1, Sparrisen 2 och Moroten 1 i Eslöv.

Aktualitet och överensstämmelse med översiktsplanen

Förslaget är förenligt med gällande översiktsplan.

Länsstyrelsens synpunkter – prövningsgrunder enligt 11 kap. 10 § PBL

Länsstyrelsen har med de aktuella planhandlingarna och nuvarande information inte några synpunkter på planförslaget utifrån 11 kap. 10–11 §§ PBL.

Länsstyrelsens synpunkter – råd enligt 2 kap. PBL

Ej aktuellt

Länsstyrelsens synpunkter enligt annan lagstiftning

Ej aktuellt

Undersökning om betydande miljöpåverkan

Ej aktuellt

Länsstyrelsens bedömning

Länsstyrelsen har med de aktuella planhandlingarna och nuvarande information inte några synpunkter på planförslaget utifrån 11 kap. 10–11 §§ PBL.

1.2 Lantmäteriet i.e

Lantmäteriet har tagit del av planförslagets handlingar (daterade 2023-11-06).

Planförslaget godkänns

Lantmäteriet har vid genomgång av planförslaget inte hittat några behov av kompletteringar eller justeringar av handlingarna som faller inom Lantmäteriets lagstadgade bevakningsområden eller får negativa effekter på eventuell kommande fastighetsbildning. Lantmäteriet godkänner därför planförslaget i dess nuvarande skick så att det finns möjlighet för kommunen att utesluta granskningskedet i planprocessen.

1.3 Räddningstjänsten Syd m.e

Riskhänsyn

Inget att erinra.

Brandvattenförsörjning

Planområdet behöver kompletteras med brandposter. Avstånd mellan brandposterna bör vara maximalt 150 meter. Hänsyn ska tas till byggnader, buskage etc. då avståndet avser faktisk slangdragning.

Avståndet mellan brandpost och eventuell uppställningsplats för släckbil bör inte överstiga 75 meter. Uppställningsplatsen ska vara placerad maximalt 50 meter från byggnadens entré/angreppsväg, vilket ger ett totalt avstånd om cirka 125 meter. Om uppställningsplatsen är placerad nära angreppsvägarna kan avstånd mellan uppställningsplats och brandpost förlängas under förutsättning att det maximala avståndet om cirka 125 meter bibehålls. Observera att avstånden är ungefärliga och ska ses som storleksordningar. Minst lika viktigt som avstånd är möjligheten till praktisk slangutläggning. **(1)**

För att det ska bli tydligare vem som ansvarar för utbyggnaden av brandpostnätet anser räddningstjänsten att brandpostnätet ska inkluderas i planhandlingarna.

Räddningstjänsten anser också att det ska framgå att placering samt flödet i brandposterna ska dimensioneras enligt P114. **(2)**

Insatstid

Ligger inom normal insatstid (10 minuter).

Räddningstjänstens tillgänglighet

Bedöms finnas goda möjligheter för räddningstjänstens tillgänglighet. Detta ska beaktas vidare i bygglovet.

Kommentarer:

1. *VA Syd har fått frågan och kommenterar att vattenledningssystemet är nyligen utbyggt med brandposter, avståndet mellan dessa överstiger på något/några ställen avstånden som räddningstjänsten yttrat sig om.*
2. *I genomförandebeskrivningen i ursprungsplanen anges att kommunen ansvarar för utbyggnaden av vatten- och avloppsledningar. Den bestämmelsen omfattas inte av detaljplaneändringen och är fortsatt aktuell. Brandpostnätet är redan utbyggt, så en dimensionering kan inte regleras.*

2. Kommunala förvaltning, bolag och nämnder

2.1 Miljö- och samhällsbyggnadsnämnden

2.1.1 Avdelningen Gata Trafik och Park m.e

Yttrande

Avdelningen gata, trafik och park, nedan kallad GTP, gör följande yttrande angående samråd för detaljplan E.283 Långåkra 1 Del av Långåkra 1: 11, i Eslöv, Eslövs kommun. MOS.2006.239)

- Utfartsförbud efterfrågas på gatumarken som separerar fastigheterna Ärtan och Sparrisen, alternativt att ytan tydligt redogörs vara GC-väg. (1)
- Reglering om våningstal bör fortsatt användas, förutsatt det är möjligt, om avsikten är att det ska uppföras hus med av detaljplan reglerat antal våningar.

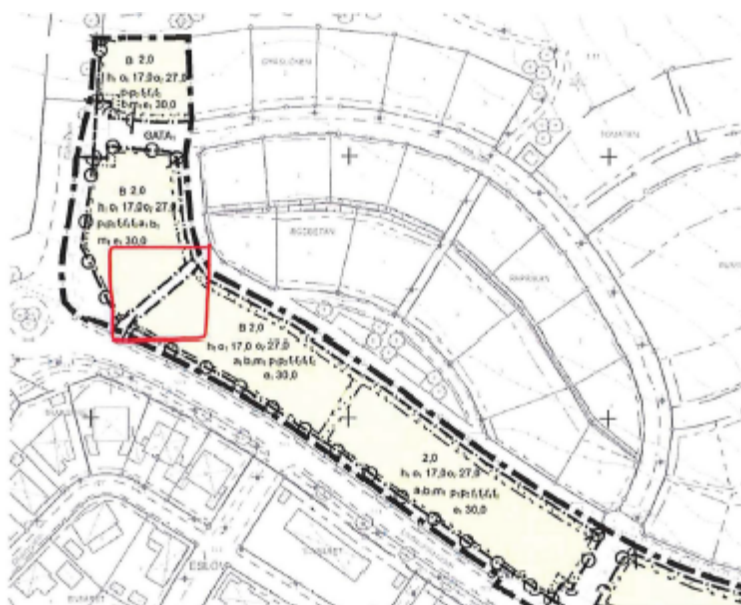
Om reglering om våningstal inte avses användas anser GTP att den bör tas bort från planbestämmelserna och att förändringen bör beskrivas i planbeskrivningen. (2)

GTPs kommentarer

Senaste trafikmätning genomfördes 2021 på Lantmannavägen och visade en dygnstrafik på 1 156 fordon. Den tillkommande fordonstrafiken till följd av ändringen bedöms inte medföra någon större påverkan på trafiksäkerheten på vägen, parallella samt korsande gång- och cykelvägar eller framkomligheten på desamma.

Det bör klargöras om ytan på skärmsklipp nedan är GATA1 eller GCVÄG. Angränsande kvartersmark bör beläggas med utfartsförbud om den inte klassas som GCVÄG. (3)

GTP ställer sig frågande till bestämmelsen ”2,0” under rubrik ”höjd på byggnadsverk”. Behöver den vara en synlig del av kartan om den bara digitaliserats för att möjliggöra analyser? Om det var begränsning på 2 våningar tidigare men detta inte längre är reglerat bör det föras upp som en ändring i planbeskrivningen. Om avsikten är att 2-våningshus ska byggas ser GTP ingen anledning till att bestämmelsen inte ska användas såvida den inte strider mot gällande lagar eller regler. (4)

Kommentarer:

1, 2, 3, 4. Kommunledningskontoret har reviderat plankartan efter samrådet vilket innebär att denna erinran inte längre är aktuell.

2.1.2 Stab och Miljö

m.e

Dagvatten och skyfall

Området har en höjdskillnad från 75 möh till 57 möh i sydvästlig riktning enligt planförslaget. Husen ska byggas i suterrängstil och takavrinning ska ledas ut från stuprör till infiltration via gräsmattor på den egna tomten.

Med tanke på platsens förutsättningar och den planerade bebyggelsen behöver en dagvattenutredning genomföras i samband med ändringen. (1)

Skyfallskartering utförd av Thyréns (2016-2019) pekar ut kvarteret Moroten som ett riskområde med instängda områden. Vattenvägar går genom Gräslöken, Rödbetan, Sparrisen, Moroten och vidare söder mot Blåbäret. Dessutom visar flödesriktningar vid 50-års och 100-års regn att vatten riskerar att ledas sydväst in mot Moroten, vilket ökar belastningen på kvarteret. (2)

I den föreslagna plankartan utökas byggnadsområdet för bostäder i sydöst. I den beslutande plankartan finns en damm inritad (inom detaljplanen), dock verkar det som att den inte är reglerad i plankartan. Det saknas uppgifter om denna damm ska vara kvar eller inte. (3)

I den beslutade detaljplanen hänvisas avrinning av dagvatten till områden utanför detaljplanen (Kvistabäcksparken) vilket inte är tillämpligt enligt PBL och riskerar att skapa översvämningsområden i framtiden. (4)

Kommentarer:

1, 2. Kommunledningskontoret bedömer att en dagvattenutredning inte behöver göras med denna ändring. Den utredning och reglering som gjordes i samband med framtagande av originalplanen gäller än.

3. Dammen ska vara kvar.

4. Den utredning och reglering som gjordes i samband med framtagande av originalplanen gäller än.

2.1.3 Kart- och bygglovsavdelningen m.e

Plankarta

Fastighetsbeteckningar syns inte inom planområdet. Det skulle underlätta läsningen av planbeskrivningen om de fanns med. Nivåkurvor syns inte heller då grundkartelinjerna täcks av användningsbestämmelsens gula färg. (1)

Plankartan behöver förtydligas så att det klart framgår att den äldre planens bestämmelser fortfarande gäller förutom ändringarna. I planbeskrivningen på sidan 10 står just den texten. (2)

Om denna plankarta ska kunna läsas utan att läsa plankarta och beskrivningen för E 283 och tanken är att den enda förändringen ska vara av utnyttjandegraden så saknas flera bestämmelser i denna nya, ändrade planen. Bestämmelser som saknas är bland annat hur stor del av marken som ska vara öppen för dagvatteninfiltration, byggnaders placering och information om utformningsbestämmelser i form av takmaterial, fasadkulörer etc.(3)

Sammanställning av bestämmelserna för de olika kvarteren följer ingen linje. För att underlätta jämförelser mellan de olika kvarteren får bestämmelserna gärna komma i samma följd. Eftersom detaljplan E 283 fortsatt ska vara giltig kan det då underlätta att behålla följderna av bestämmelserna såsom den är angiven i E 283. (4)

Öster om kvarteret Moroten finns i den tidigare planen ett område med ”Natur”. Detta finns inte med i den nya planen där området är markerat i grått som väg. Om området inte ska finnas kvar kan utfartsförbudet eventuellt behöva utökas. (5)

Användningsbestämmelsen B saknas vid Sparrisens 2. (6)

I den tidigare detaljplanen visas "minitorg" som inte finns med i ändringen. Det är otydligt om dessa utgått eller är en sådan bestämmelse som ska gälla enligt tidigare plan. (7)

Användningen GCVÄG finns inte utmärkt/ är otydlig på plankartan. Den smala gråfärgade vägen i planområdets västra hörn är avskuret av markeringen för utfartsförbud men antagligen är detta en gc-väg. Plankartan bör kunna tolkas även utskrivna på papper i A3-format. (8)

Området mellan Sparrisen 1 och Sparrisen 2 ligger idag på fastigheten Eslöv 53:4. Denna prickade mark ska enligt den gamla planen vara tillgängligt för allmän gång- och cykeltrafik. Enligt den ändrade planen ser området ut att ligga på kvartermark. Denna ändring ska i så fall finnas med i planbeskrivningen. (9)

Syftet med ändringen av detaljplanen är att ändra egenskapsbestämmelserna om markens utnyttjandegrad för att möjliggöra större byggrätt inom planområdet. I planbeskrivningen står att ändringen innebär att det kan byggas bostadshus i samma skala på fastigheterna norr om Lantmannavägen som på södra sidan. Syftet är alltså att det ska byggas ungefär lika stora hus på båda sidorna av vägen. Det finns ingen planbestämmelse som hindrar att fastigheten Moroten styckas för att bebyggas med ett antal villor av samma entreprenör, vilket skulle motverka det uppfattade syftet med ändringen av planen. (10)

Den nya utnyttjandegraden om 30 % är beskriven som "e1" - "Största byggnadsarea är angivet värde i % av fastighetsarean inom egenskapsområdet." Då egenskapsgränser går längs med den inre prickmarken behöver arean för prickmarken räknas bort för att få fram byggrätten. Detta är en skillnad i hur byggrätten räknas ut för övriga området inom E 283 och kan göra att det bli feltolkningar. Se även text om detta under rubriken Planbeskrivning. (11)

Det har skett en språklig förändring av prickmarken. Denna preciseras i E 283 som "Marken får inte bebyggas" och i ändringen av detaljplanen preciseras prickmarken som "Marken får inte förses med byggnad". Denna förändring gör så att murar och plank och andra byggnadsverk som inte är byggnader kan uppföras på prickmarken. Se över om detta är en förändring som är en medveten förändring. Murar kan påverka hur dagvatten rör sig över området. (12)

Om en annan nedsänkt siffra (än den i E 283 angivna exploateringsgraden) används för att visa det nya exploateringsgraden (exempelvis e3 som inte förekommer sedan tidigare i E 283) så minskar risken för att feltolkning ska ske av exploateringsgraden. (13)

Denna plan har kompletterats med en bestämmelse f6 som inte fanns i den tidigare antagna planen. Överväg om bestämmelsen f2 kan utgå. (14)

För vissa bestämmelser har sätts att uttrycka dem på förändrats (takvinklar, höjdsättning, taktyp, källare, störningsskydd, prickmark). Det framgår inte tydligt varför denna förändring har skett. (15)

Vissa bestämmelser som anges med siffror har i denna plan preciserats med en decimal, till exempel är minsta takvinkel 17,0 grader. Noggrannheten skiljer sig från bestämmelserna i den ursprungliga detaljplanen. Det vore bra om motivet för detta fanns med i planbeskrivningen som stöd för plantolkningen i bygglovsskedet. (16)

Höjd på byggnad anges både med byggnadshöjd, här utan decimaler, och med högst antal våningar, 2,0 stycken. Då bestämmelsen om våningsantal finns med på plankartan kommer den att gälla vid bygglovsgranskningen även med texten att den inte används idag. (17)

Överväg om planändringen kan innehålla en bestämmelse om att även integrerade solceller tillåts som takmaterial. (18)

Planbeskrivning

Inledning

Syftet med ändringen av detaljplan, sidan 4

Enligt planbeskrivningen sidan 4 avser ändringen endast en förändring av egenskapsbestämmelserna (plural) om markens utnyttjandegrad för Gräslöken 1, Ärtan 1, Sparrisen 1 och 2 och Moroten 1. E 283 är fortsatt giltig förutom ändringen enligt sidan 10 i planbeskrivningen.

Det går sedan att läsa på plankartan att bruttoarea ersätts med byggnadsarea. Denna exploateringsgrad om 30 % är beskriven som "e1" - "Största byggnadsarea är angivet värde i % av fastighetsarean inom egenskapsområdet." Då egenskapsgränser går längs med den inre prickmarken behöver arean för prickmarken räknas bort för att få fram bygggrätten. Detta är en skillnad i hur bygggrätten räknas ut för övriga området inom detaljplan E 283 och kan göra att det bli feltolkningar.

Om en annan nedsänkt siffra, än den i E 283 angivna exploateringsgraden, används för att visa det nya exploateringsgraden, exempelvis e3 som inte förekommer sedan tidigare i E 283, så minskar risken för att feltolkning ska ske av exploateringsgraden. (19)

Genomförande

Organisatoriska frågor, sidan 10

Den sista meningen, att den äldre detaljplanen fortfarande gäller förutom ändringarna, bör föras in på plankartan. (20)

Fastighetsrättsliga frågor

Området mellan Sparrisen 1 och Sparrisen 2 ligger idag på fastigheten Eslöv 53:4. Denna prickade mark ska enligt den gamla planen vara tillgängligt för allmän gång- och cykeltrafik. Enligt den ändrade planen ser området ut att ligga på kvartersmark. Denna ändring ska i så fall finnas med i planbeskrivningen, ändring av fastighetsgränser kan då behöva ske. (21)

Kommentarer:

1. Kraven på detaljplaners digitala tillgänglighet ser annorlunda ut vid tidpunkten för framtagande av denna plan, jämfört med när originalplanen togs fram. Parallellt med ändringen av denna detaljplan har

Tillväxtavdelningen undersökt hur ändringar i äldre planer ska hanteras, för att säkerställa tydlighet och samtidigt möta dagens krav på digital kompatibilitet och leverans till den nationella geodataplattformen. Undersökningen visat att det förfarande som användes under samrådet i denna plan, inte är det mest lämpliga. Detta medför att den plankarta som tas fram till granskningen skiljer sig från den karta som togs fram till samrådet, på så sätt att den plankartan nu bygger på den äldre plankartan, med ändringar markerade direkt på den. Med detta förhållningssätt är förhoppningen att det ska bli tydligare att alla tidigare bestämmelser, förutom ändringarna, fortsatt är aktuella. Detta innebär att ett stort antal av ovan kommentarer inte längre är aktuella.

2. Föreslagen text förs in på plankartan.

3-9. Se kommentar till punkt 1.

10. Syftet med ändringen är att öka exploateringsgraden, inte att reglera eller ändra bebyggelseyp.

11-17. Se kommentar till punkt 1.

18. Bestämmelsen ändras så att integrerade solceller tillåts om dess utseende överensstämmer med övriga utformningsbestämmelser gällande tak.

19. Se kommentar till punkt 1.

20. Föreslagen text förs in på plankartan.

21. Se kommentar till punkt 1.

2.2 VA SYD (m.e)

Dricksvatten- och spillvatten

Befintlig VA-anläggning är planerad och utbyggd nyligen (2022) för det ursprungliga antalet planerade bostäder. Vid beräkningar kan VA SYD konstatera att en bostadsökning (utöver ursprungsplanen) på **totalt 40 bostäder** är möjlig, förutsatt att etapp 2 också kommer bebyggas. Skulle etapp 2 inte vara aktuell längre så är hela ökningen som föreslås i denna ändring möjlig. Återkom om detta behöver förtydligas ytterligare. (1)

Servisanslutningar till de olika fastigheterna är också anlagda för den ursprungliga bostadsplaneringen och förutsätts kunna nyttjas för planerad bebyggelse även efter denna ändring. Eventuell omläggning som kan komma att krävas vid önskemål om större servisanslutningar pga utökningen kommer kostnadsmissigt belastas den sökande.

Dagvatten

Gällande hårdgörningsgrad som kan ha en negativ inverkan på dagvattensystemet har VA SYD i dialog med Eslövs kommun förstått att den hårdgjorda ytan inte ökar utifrån den ursprungliga intentionen när planen skrevs även om den nuvarande regleringen skulle kunna innebära mindre hårdgjord yta. Belastningen på dagvattennätet bör därför inte öka eftersom just den ursprungliga intentionen är den som kommunicerats vid dimensionering av den allmänna dagvattenanläggningen.

Kommentarer:

1. Etapp 2 av detaljplan för E.283 Långåkra 1 Del av Långåkra 1:11 kommer inte att byggas ut. Kommunstyrelsens arbetsutskott beslutade 2020-05-26 §74 att Kommunledningskontoret får i uppdrag att ansöka om planbesked för ny detaljplan för Långåkra 1, etapp 2 del av Eslöv 1:11. Frågor om vattenförsörjning för etapp 2 löses i en eventuell ny detaljplan för detta område.

3. Sakägare och övriga berörda

Inga erinringar

**Kommunledningskontoret,
Tillväxtavdelningen**

Katarina Borgstrand
Avdelningschef
Tillväxtavdelningen

Mikael Vallberg
Plan- och exploateringschef
Tillväxtavdelningen

My Lundström
Planarkitekt
Tillväxtavdelningen

Undersökning om betydande miljöpåverkan

**Ändring av detaljplan E.283 Långåkra 1 Del av Långåkra 1:11, Eslövs kommun,
Skåne län (KS.2022.0285)**

Version 8 - 2019-03-28

Detta dokument och tillika verktyg innehåller sju checklistor för att underlätta undersökningen om en detaljplan kan antas medföra betydande miljöpåverkan och är framtaget av Ekerö kommun (projektledare) tillsammans med Upplands-Bro och Järfälla kommuner under år 2015. Projektet har finansierats av Boverket genom regeringsuppdraget PBL Kompetens. Verktöget är anpassat för att kunna användas av fler kommuner och är fri att använda och förändra. Under 2018 - 2019 pågår revidering av verktöget för att anpassa till ny lagstiftning som gäller från och med 1 januari 2018.

Inledning

För att ta reda på om en detaljplan ska genomgå en strategisk miljöbedömning ska en undersökning om detaljplanen kan antas medföra betydande miljöpåverkan genomföras. För att undersöka om den beskrivna detaljplanen nedan kan innebära betydande miljöpåverkan har sju checklistor använts.

Den första checklisten behandlar *särskilda bestämmelser*, vilket omfattar om det gäller undantag eller krav på att genomföra miljöbedömning. De efterföljande fem checklistorna är tematiskt indelade i miljöaspekterna *kulturvärden*, *naturvärden*, *sociala värden*, *materiella värden* och *risker för människors hälsa eller för miljön*. I dessa checklistor beskrivs först platsens känslighet och nuvarande förhållanden, och sedan hur planen påverkar dessa förhållanden och hur stor störningen sannolikt kommer att bli. För att öka läsvänligheten tas de värden och risker som bedömts att inte beröra detaljplanen bort. Samtliga värden och risker som kan beskriva en miljöaspekt finns istället listade i bilaga 1.

I den sista checklisten, *Sammanvägd bedömning*, sammanställs ställningstagandena från de tidigare ifyllda checklistorna. Syftet är att få en helhetssyn och just kunna göra en sammanvägd bedömning av inringade aspekter. Den senare delen av denna checklista hanterar omfattningen av påverkan och fylls inte i om det redan har fastslagits att planen medför betydande miljöpåverkan. Om det fanns oklarheter om planens påverkan var betydande efter de första sex checklistorna används denna del som ett stöd för ställningstagandet. Detta ställningstagande motiveras avslutningsvis.

Planens syfte och huvuddrag

Syftet med ändringen av detaljplanen är att behålla alla bestämmelser i den äldre detaljplanen men att ändra egenskapsbestämmelserna om markens utnyttjandegrad, för att möjliggöra större bygggrätt inom delar av fastigheterna Gräslöken 1, Årtan 1, Sparrisen 1, Sparrisen 2 och Moroten 1 i Eslöv.

Sammanvägd bedömning

Kommunens samlade bedömning är att detaljplanen inte innebär en betydande miljöpåverkan och att en miljöbedömning inte behöver upprättas. Kompetens inom samhällsplanering utifrån rollen som planarkitekt har medverkat i arbetet och bedömningen.

Hantering

Om bedömningen är att genomförandet av en detaljplan *inte* medför betydande miljöpåverkan ska kommunen samråda i frågan om betydande miljöpåverkan med de kommuner, länsstyrelser eller andra myndigheter som på grund av sitt särskilda miljöansvar kan antas bli berörda av planen eller programmet i enlighet med [6 kap. 6 § 2 MB](#)

Om en strategisk miljöbedömning *ska* göras, ska kommunen istället samråda om omfattningen och detaljeringsgraden i en miljökonsekvensbeskrivning (avgränsningssamråd) i enlighet med [6 kap. 9 § MB](#).

Samråd kommer att genomföras med Länsstyrelsen i samband med samrådet för detaljplanen. Länsstyrelsens ställningstagande kring betydande miljöpåverkan kommer att föras in i undersökningen efter att samrådet för detaljplanen är avslutat.

Särskilda bestämmelser			
4 kap. 35 § PBL	Undantag från miljöbedömning: En särskild mkb för detaljplaner med <i>standardförfarande</i> behöver inte upprättas om planen enbart gäller något av nedan nämnda ärenden, och mkb:n i detta ärende är aktuell och tillräcklig.	Undantag	
		Ja	Nej
5 kap. 7 a § PBL	Gäller detaljplanen enbart en verksamhet som tillståndsprövas enligt föreskrifter som har meddelats med stöd av 9 kap. 6 § MB (A- eller B-verksamhet), och är mkb:n i detta ärende aktuell och tillräcklig?		x
	Gäller detaljplanen enbart en åtgärd som prövas genom fastställande av en vägplan enligt väglagen (1971:948) eller en järnvägsplan enligt lagen (1995:1649) om byggande av järnväg, och är mkb:n i detta ärende aktuell och tillräcklig för detaljplanen?		x
Kommentar			
6 kap. 3 § MB	Undantag från miljöbedömning: Skyldigheten att göra en strategisk miljöbedömning gäller inte för detaljplaner som endast syftar till att tjäna totalförsvaret eller räddningstjänsten.	Undantag	
		Ja	Nej
	Syftar detaljplanen endast till att tjäna totalförsvaret?		x
	Syftar detaljplanen endast till att tjäna räddningstjänsten?		x
Kommentar			
2 § miljö- bedömnings- förfordningen	Krav på strategisk miljöbedömning: En detaljplan ska antas medföra betydande miljöpåverkan om genomförandet kan komma att omfatta en verksamhet eller åtgärd som kräver tillstånd enligt 7 kap. 28 a §.	Krav	
		Ja	Nej
7 kap. 27 & 28 a §§ MB	Kan genomförandet antas omfatta en verksamhet eller åtgärd som på ett <i>betydande sätt</i> kan påverka miljön i ett Natura 2000-område som förtecknats enligt fågeldirektivet (2009/147/EG) och därmed kräver tillstånd (<i>Skyddad natur</i>)?		x
	Kan genomförandet antas innefatta en verksamhet eller åtgärd som på ett <i>betydande sätt</i> kan påverka miljön i ett Natura 2000-område som förtecknats enligt art- och habitatdirektivet (92/43/EEG) och därmed kräver tillstånd (<i>Skyddad natur</i>)?		x
Kommentar			

Kulturvärden

I bedömningen ska särskilt platsens betydelse och känslighet beaktas, med särskild hänsyn till kulturvärden.

Beskriv förekomsten av kulturvärden i de områden som kan antas komma att påverkas av planen.

- Biologiskt kulturarv ([Information](#), [Inventering av biologiskt kulturarv](#))
- Karaktärsdrag i landskap och bebyggelse
- Värdefulla landskapsavsnitt och bebyggelsemiljöer
- Arkitektoniskt värdefulla kulturmiljöer och byggnader
- Arkeologiska kulturmiljöer och lämningar (fornlämningar och fornlämningsområden)
- Immateriella företeelser (till exempel ortnamn eller berättelser som är knutna till platsen)
- Kulturvärden som uppmärksammats av brukare eller allmänhet

Beskrivning

Beskriv förekomsten av skyddade och utpekade objekt eller områden som kan antas komma att påverkas av planen med avseende på det skyddade eller utpekade kulturvärdet.

- Statliga byggnadsminnen enligt [3 kap. KML \(SFS 2013:558; BeBR; Förteckning; Vägledning\)](#)
- Kyrkliga kulturminnen enligt [4 kap. KML \(BeBR; Vägledning\)](#)
- Arkeologiska kulturmiljöer och lämningar (fornlämningar och fornlämningsområden) enligt [2 kap. KML \(Fornsök; Vägledning; Lista med lämningstyper\)](#)
- Nationalpark enligt [7 kap. 2 § MB \(SFS 1987:938; Skyddad natur\)](#)
- Naturreservat/Naturvårdsområde enligt [7 kap. 4 § MB \(SFS 1998:1252; Skyddad natur\)](#)
- Kulturresevat enligt [7 kap. 9 § MB \(SFS 1998:1252; Skyddad natur\)](#)
- Naturvårdsavtal enligt [7 kap. 3 § JB; Information; Riktlinjer naturvårdsverket; Skyddad natur](#)
- Landskapsbildskyddsområde ([Information; Skyddad natur](#))
- Riksintresse för naturvård, kulturmiljövård eller friluftsliv enligt [3 kap. 6 § MB \(Skyddad natur\)](#)
- Världsarv ([Information](#))

Beskrivning

Planens påverkan

Beskriv planens påverkan på de ovan beskrivna kulturvärdena.

Beskrivning

Bedömning av påverkan

Kan planen antas medföra påverkan på kulturvärden?	Ja	<u>Nej</u>
--	----	------------

Kan planen antas medföra <i>betydande</i> påverkan på kulturvärden?	Ja	<u>Nej</u>
---	----	------------

Kommentar

Naturvärden

I bedömningen ska särskilt platsens betydelse och känslighet beaktas, med särskild hänsyn till naturvärden.

Beskriv förekomsten av naturvärden i de områden som kan antas komma att påverkas av planen.

Värdefulla naturtyper eller spridningssamband mellan dessa:

- Naturtyper enligt habitatdirektivet ([Lista över naturtyper i habitatdirektivets bilaga 1; Arter & naturtyper i habitatdirektivet; Skyddad natur](#))
- Områden enligt Skogsstyrelsens nyckelbiotopsinventering eller objekt med högt naturvärde ([Skogens pärlor; Skyddad natur](#))
- Områden enligt Naturvårdsverkets myrskyddsplan eller nationalparksplan ([Skyddad natur](#))
- Områden enligt ängs- och betesmarksinventeringen ([Skyddad natur](#))
- Värdefulla vatten i enlighet med Levande sjöar och vattendrag ([Information: Skyddad natur](#))
- Viktiga spridningssamband mellan de naturtyper som förekommer

Värdefulla arter eller spridningssamband för dessa:

- Värdefulla fågelarter ([I Sverige regelbundet förekommande fågelarter \[från bilaga 1 i Fågeldirektivet\] för vilka Särskilda skyddsområden skall avsättas](#))
- Värdefulla växt-, djur-, eller svamparter ([Lista över arter i habitatdirektivets bilaga 2 som förekommer i Sverige; Arter & naturtyper i habitatdirektivet – Bevarandestatus i Sverige](#))
- Fridlysta växt-, djur-, eller svamparter ([4-9 §§ Artskyddsförordningen](#))
- Fortplantningsområden eller viloplats för fridlysta djur ([4 § Artskyddsförordningen](#))
[Nyckelbegrepp samt fortplantnings- vilo- och övervintringsområden](#))
- Rödlistade växt-, djur-, eller svamparter ([ArtDatabanken](#))
- Viktiga spridningssamband för de arter som förekommer

Beskrivning

Beskriv förekomsten av skyddade och utpekade objekt eller områden som kan antas komma att påverkas av planen med avseende på det skyddade eller utpekade naturvärdet.

- Nationalpark enligt [7 kap. 2 § MB \(SFS 1987:938; Skyddad natur\)](#)
- Naturresevat/Naturvårdsområde enligt [7 kap. 4 § MB \(SFS 1998:1252; Skyddad natur\)](#)
- Kulturresevat enligt [7 kap. 9 § MB \(SFS 1998:1252; Skyddad natur\)](#)
- Naturminne enligt [7 kap. 10 § MB \(SFS 1998:1252; Skyddad natur\)](#)
- Natura 2000 enligt [7 kap. 27 § MB \(Förteckning över områden; Skyddad natur\)](#)
- Biotopskyddsområde enligt [7 kap. 11 § MB](#); övrigt och skogligt biotopskydd i [Skyddad natur](#))
- Generellt biotopskydd enligt [7 kap. 11 § MB](#), förteckning i [SFS 1998:1252 bilaga 1](#))
- Djur- och växtskyddsområde enligt [7 kap. 12 § MB \(Skyddad natur\)](#)
- Strandskyddsområde enligt [7 kap. 13-18 §§ MB](#)
- Naturvårdsavtal enligt [7 kap. 3 § JB; Information; Riktlinjer naturvårdsverket; Skyddad natur](#))
- Stora opåverkade områden enligt [3 kap 2 § MB \(ska redovisas i översiktsplan\)](#)
- Ekologiskt känsliga områden enligt [3 kap 3 § MB \(Information; ska redovisas i översiktsplan\)](#)
- Landskapsbildskyddsområde ([Information; Skyddad natur](#))
- Riksintresse för naturvård, kulturmiljövård eller friluftsliv enligt [3 kap. 6 § MB \(Skyddad natur\)](#)
- Världsarv ([Information](#))
- Biosfärsområden ([Information; Skyddad natur](#))

- Våtmarksområden enligt ramsarkonventionen ([Information](#); RAMSAR-områden i [Skyddad natur](#))
  Skyddade marina områden enligt OSPAR ([Information](#); [Skyddad natur](#))
  Skyddade marina områden enligt HELCOM ([Information](#); BSPA-områden i [Skyddad natur](#))

Beskrivning		
Planens påverkan		
Beskriv planens påverkan på de ovan beskrivna naturvärdena.		
Beskrivning	Ingen påverkan, inga naturvärden eller skyddade och utpekade objekt förekommer.	
Bedömning av påverkan		
Kan planen antas medföra påverkan på naturvärden?	Ja	<u>Nej</u>
Kan planen antas medföra <i>betydande</i> påverkan på naturvärden?	Ja	<u>Nej</u>
Kommentar	Inga identifierade naturvärden eller skyddade och utpekade objekt förekommer, varför bedömningen är att ingen påverkan sker.	

Sociala värden

I bedömningen ska särskilt platsens betydelse och känslighet beaktas, med särskild hänsyn till sociala värden.

Beskriv förekomsten av sociala värden i de områden som kan antas komma att påverkas av planen.

- Parker och andra grönområden inom eller i nära anslutning till områden med sammanhållen bebyggelse (tätorts- eller bostadsnära natur) (2 kap. 7 § PBL)
- Lämpliga platser för lek, motion och annan utevistelse (2 kap. 7 § PBL), t.ex. badplatser, skidbackar, lekplatser, ridstigar, cykelleder, skidspår, motionsspår, vandringsleder, jakt och fiske, orientering, skogsmulle, scouting och klättring.
- Tillräckligt stor friyta som är lämplig för lek och annan utevistelse (8 kap. 9 § PBL)
- Tysta områden
- Turistdestinationer
- Mötesplatser
- Sociala värden som uppmärksammats av brukare eller allmänhet

Beskrivning	<i>Inga sociala värden förekommer som kan antas komma att påverkas av planen</i>
--------------------	--

Beskriv förekomsten av skyddade och utpekade objekt eller områden som kan antas komma att påverkas av planen med avseende på det skyddade eller utpekade sociala värdet.

- Nationalpark enligt 7 kap. 2 § MB (SFS 1987:938; Skyddad natur)
- Naturresevat/Naturvårdsområde enligt 7 kap. 4 § MB (SFS 1998:1252; Skyddad natur)
- Kulturresevat enligt 7 kap. 9 § MB (SFS 1998:1252; Skyddad natur)
- Strandskyddsområde enligt 7 kap. 13-18 §§ MB
- Naturvårdsavtal enligt 7 kap. 3 § JB; Information; Riktlinjer naturvårdsverket; Skyddad natur)
- Stora opåverkade områden enligt 3 kap 2 § MB (ska redovisas i översiktsplan)
- Landskapsbildskyddsområde (Information; Skyddad natur)
- Riksintresse för naturvård, kulturmiljövård eller friluftsliv enligt 3 kap. 6 § MB (Skyddad natur)
- Riksintresse med hänsyn till natur- och kulturvärden enligt 4 kap. 2 § MB (Skyddad natur)
- Världsarv (Information)
- Biosfärsområden (Information; Skyddad natur)

Beskrivning	<i>Inga skyddade eller utpekade objekt förekommer</i>
--------------------	---

Planens påverkan

Beskriv planens påverkan på de ovan beskrivna sociala värdena.

Beskrivning	<i>Planen innebär ingen påverkan på de sociala värdena.</i>
--------------------	---

Bedömning av påverkan

Kan planen antas medföra påverkan på sociala värden?	Ja	<u>Nej</u>
Kan planen antas medföra <i>betydande</i> påverkan på sociala värden?	Ja	<u>Nej</u>

Kommentar	Planen innebär ingen påverkan på de sociala värden som listas ovan
------------------	--

Materiella värden

I bedömningen ska särskilt platsens betydelse och känslighet beaktas, med särskild hänsyn till materiella värden.

Beskriv förekomsten av materiella värden i de områden som kan antas komma att påverkas av planen.

Naturresurser med högre förnyelseförmåga:

- Skog (skogsbruk)
- Fiske (vilt och odling)
- Mark till rennärning
- Ängs- och betesmark (jordbruk)
- Vilda växter och djur (t.ex. bär och fisk)
- Energiresurser (t.ex. vattendrag, vind, sol)
- Färskvatten (ytvattentillgångar)

Naturresurser med ingen/låg förnyelseförmåga:

- Åkermark (även plöjbar betesmark, jordbruk)
- Mineraler, bergarter, jordarter
- Energiresurser (t.ex. torv, kol)
- Färskvatten (grundvattentillgångar)
- Övriga geologiska resurser (t.ex. landformer, och fossil)

Övriga materiella värden:

- Rekreation, idrott, friluftsliv och turism (större anläggningar)
- Energiförsörjning (t.ex. anläggningar för energiproduktion, elnät [stamnät, regionnät, lokalt elnät, transformator- och kopplingsstationer, utlandskopplingar], ledningsnät för fjärrvärme och fjärrkyla, gasledningsnät, drivmedelstationer för båt och bil)
- Omsorg och sjukvård (t.ex. sjukvård, apotek, omsorg om barn, funktionshindrade och äldre)
- Information och kommunikation (t.ex. telefoni, internet, radiokommunikation)
- Vatten och avlopp (t.ex. reningsverk och ledningsnät för vatten- och avloppsvatten, reservoar, brandpost, tryckstegrings- och pumpstationer, tömningsstationer för båt)
- Renhållning (t.ex. deponier, återvinningscentraler och återvinningsstationer)
- Skydd och säkerhet (t.ex. domstolsväsendet, åklagarverksamhet, militärt försvar, kriminalvård, kustbevakning, polis, räddningstjänst, tullkontroll, gränsskydd och immigrationskontroll)
- Transporter (t.ex. bil-, järn-, gång- och cykelväg, flygplats, hållplatser och stationer, färjelägen, hamn, bro, omlastningspunkter, parkering för bil och cykel)

Beskrivning	<i>Ingen förekomst av materiella värden</i>
--------------------	---

Beskriv förekomsten av skyddade och utpekade objekt eller områden som kan antas komma att påverkas av planen med avseende på det skyddade eller utpekade materiella värdet.

- Miljöskyddsområde (7 kap. 19-20 §§ MB; Okänt om miljöskyddsområden förekommer)
- Vattenskyddsområde (7 kap. 21- 22 §§ MB; SFS 1998:1252; Skyddad natur)
- Jord- och skogsbruk (3 kap 4 § MB)
- Riksintresse för rennärning, yrkesfiske eller odling av akvatiska djur och växter (3 kap 5 § MB)
- Riksintresse för fyndigheter av ämnen eller material (3 kap 7 § MB)
- Riksintresse för anläggningar för industriell produktion, energiproduktion, energidistribution, kommunikationer, vattenförsörjning eller avfallshantering (3 kap 8 § MB)
- Riksintresse för totalförsvaret (3 kap 8 § MB)

Beskrivning	Ingen förekomst av skyddade eller utpekade objekt
--------------------	---

Planens påverkan		
Beskriv planens påverkan på de ovan beskrivna materiella värdena.		
Beskrivning	Ingen förväntad påverkan på materiella värden	
Bedömning av påverkan		
Kan planen antas medföra påverkan på materiella värden?	Ja	<u>Nej</u>
Kan planen antas medföra <i>betydande</i> påverkan på materiella värden?	Ja	<u>Nej</u>
Kommentar	Ingen identifierad förekomst av materiella eller skyddade och utpekade objekt förekommer, varför bedömningen är att ingen påverkan sker.	

Risker för människors hälsa eller för miljön

I bedömningen ska särskilt platsens betydelse och känslighet beaktas, med särskild hänsyn till risker för människors hälsa eller för miljön.

Beskriv risker för människors hälsa eller för miljön i de områden som kan antas komma att påverkas av planen.

- Extrema naturhändelser (t.ex. stormar, höga vattenstånd, översvämning, ras och skred, torka, värmebölja, lavin, erosion, jordbävning, epidemier, extrem kyla)
- Olyckor (t.ex. farliga anläggningar, farligt gods, brand, trafikolycka inkl. tåg- och flygolycka)
- Vattenbrist, tele- eller elavbrott, fjärrvärmefall, IT-bortfall, transportstörning, drivmedelsbrist
- Verksamheter som medför risk för omgivningen (t.ex. buller, vibrationer, ljus, lukt, damm, sot, luftföroreningar inklusive allergiframkallande ämnen, utsläpp till vatten, markföroreningar)
- Inomhusmiljö (t.ex. ljus, buller, vibrationer, fukt, temperatur, radon, strålning, elektromagnetiska fält)
- Utomhusmiljö (t.ex. ljus, buller, vibrationer, fukt, temperatur, radon, strålning)

Beskrivning	Inga risker för människors hälsa eller för miljön förekommer som kan antas komma att påverkas av planen.
--------------------	--

Redogör för de miljö kvalitetsnormer som inte följs i de områden som kan antas påverkas av planen.

- Miljö kvalitetsnormer för utomhusluft ([SFS 2010:477](#); [Information](#); [Beslutade eller föreslagna åtgärdsprogram](#); [Överskridanden av miljö kvalitetsnormerna 2014](#))
- Miljö kvalitetsnorm för buller ([SFS 2004:675](#); [Åtgärdsprogram för omgivningsbuller](#); [Trafikverkets åtgärdsprogram enligt förordning om omgivningsbuller](#))
- Miljö kvalitetsnorm för kvantitativ status för grundvatten ([SFS 2004:660](#); [VISS](#), se statusklassn.)
- Miljö kvalitetsnorm för kemisk status för grundvatten ([SFS 2004:660](#); [VISS](#), se statusklassning)
- Miljö kvalitetsnorm för ekologisk status för ytvatten ([SFS 2004:660](#); [VISS](#), se statusklassning)
- Miljö kvalitetsnorm för kemisk status för ytvatten ([SFS 2004:660](#); [VISS](#), se statusklassning)
- Miljö kvalitetsnormer för havsmiljö ([SFS 2010:1341](#); [HVMFS 2012:18](#); [HVMFS 2012:18](#); statusklassning kommer att finnas i åtgärdsprogram för havsmiljön som fastställs 2016.)

Beskrivning	Ingen förekomst av miljö kvalitetsnormer som kan antas påverkas av planen.
--------------------	--

Planens påverkan

Beskriv planens påverkan på de ovan beskrivna riskerna för människors hälsa och för miljön.

Beskrivning	<i>Planen bedöms inte ha någon negativ påverkan på människors hälsa eller på miljön.</i>
--------------------	--

Bedömning av påverkan

Kan planen antas medföra risker för människors hälsa eller för miljön?	Ja	<u>Nej</u>
Kan planen antas medföra <i>betydande</i> risker för människors hälsa eller för miljön?	Ja	<u>Nej</u>

Kommentar	Inga identifierade risker för människors hälsa eller för miljön förekommer, varför bedömningen är att ingen påverkan sker.
------------------	--

Sammanvägd bedömning		
Särskilda bestämmelser		
Gäller undantag från att genomföra miljöbedömning?	Ja	<u>Nej</u>
Gäller krav på att genomföra miljöbedömning?	Ja	<u>Nej</u>
Betydande miljöpåverkan		
Kan planen antas medföra <i>betydande</i> påverkan på kulturvärden?	Ja	<u>Nej</u>
Kan planen antas medföra <i>betydande</i> påverkan på naturvärden?	Ja	<u>Nej</u>
Kan planen antas medföra <i>betydande</i> påverkan på sociala värden?	Ja	<u>Nej</u>
Kan planen antas medföra <i>betydande</i> påverkan på materiella värden?	Ja	<u>Nej</u>
Kan planen antas medföra <i>betydande</i> risker för människors hälsa eller för miljön?	Ja	<u>Nej</u>
Bedömning	Ingen av miljöaspekterna visar att planen kan antas medföra betydande miljöpåverkan.	
Påverkans totaleffekt		
Kan planen antas medföra påverkan på kulturvärden?	Ja	<u>Nej</u>
Kan planen antas medföra påverkan på naturvärden?	Ja	<u>Nej</u>
Kan planen antas medföra påverkan på sociala värden?	Ja	<u>Nej</u>
Kan planen antas medföra påverkan på materiella värden?	Ja	<u>Nej</u>
Kan planen antas medföra påverkan på risker för människors hälsa eller för miljön?	Ja	<u>Nej</u>
Bedömning	<i>Planen bedöms inte ha någon miljöpåverkan i något avseende.</i>	
Motiverat ställningstagande		
<i>Den sammanlagda bedömningen är att planen inte förväntas medföra betydande miljöpåverkan i något avseende</i>		

Bilaga 1

Kulturvärden

Beskriv förekomsten av kulturvärden i de områden som kan antas komma att påverkas av planen:

- Biologiskt kulturarv
- Karaktärsdrag i landskap och bebyggelse
- Värdefulla landskapsavsnitt och bebyggelsemiljöer
- Arkitektoniskt värdefulla kulturmiljöer och byggnader
- Arkeologiska kulturmiljöer och lämningar (fornlämningar och fornlämningsområden)
- Immateriella företeelser (till exempel ortnamn eller berättelser som är knutna till platsen)
- Kulturvärden som uppmärksammats av brukare eller allmänhet

Beskriv förekomsten av skyddade och utpekade objekt eller områden som kan antas komma att påverkas av planen med avseende på det skyddade eller utpekade kulturvärdet.

- Statliga byggnadsminnen enligt [3 kap. KML](#)
- Kyrkliga kulturminnen enligt [4 kap. KML](#)
- Arkeologiska kulturmiljöer och lämningar (fornlämningar och fornlämningsområden) enligt [2 kap. KML](#)
- Nationalpark enligt [7 kap. 2 § MB](#)
- Naturreservat/Naturvårdsområde enligt [7 kap. 4 § MB](#)
- Kulturresevat enligt [7 kap. 9 § MB](#)
- Naturvårdsavtal enligt [7 kap. 3 § JB](#)
- Landskapsbildskyddsområde
- Riksintresse för naturvård, kulturmiljövård eller friluftsliv enligt [3 kap. 6 § MB](#)
- Världsarv ([Information](#))

Naturvärden

Beskriv förekomsten av naturvärden i de områden som kan antas komma att påverkas av planen.

Värdefulla naturtyper eller spridningssamband mellan dessa:

- Naturtyper enligt habitatdirektivet
- Områden enligt Skogsstyrelsens nyckelbiotopsinventering eller objekt med högt naturvärde
- Områden enligt Naturvårdsverkets myrskyddsplan eller nationalparksplan
- Områden enligt ängs- och betesmarksinventeringen
- Värdefulla vatten i enlighet med Levande sjöar och vattendrag
- Viktiga spridningssamband mellan de naturtyper som förekommer

Värdefulla arter eller spridningssamband för dessa:

- Värdefulla fågelarter ([I Sverige regelbundet förekommande fågelarter \[från bilaga 1 i Fågeldirektivet\] för vilka Särskilda skyddsområden skall avsättas](#))
- Värdefulla växt-, djur-, eller svamparter ([Lista över arter i habitatdirektivets bilaga 2 som förekommer i Sverige; Arter & naturtyper i habitatdirektivet – Bevarandestatus i Sverige](#))
- Fridlysta växt-, djur-, eller svamparter ([4-9 §§ Artskyddsförordningen](#))
- Fortplantningsområden eller viloplats för fridlysta djur ([4 § Artskyddsförordningen](#))
- Rödlistade växt-, djur-, eller svamparter
- Viktiga spridningssamband för de arter som förekommer

Beskriv förekomsten av skyddade och utpekade objekt eller områden som kan antas komma att påverkas av planen med avseende på det skyddade eller utpekade naturvärdet.

- Nationalpark enligt [7 kap. 2 § MB](#)
- Naturreservat/Naturvårdsområde enligt [7 kap. 4 § MB](#)
- Kulturresevat enligt [7 kap. 9 § MB](#)
- Naturminne enligt [7 kap. 10 § MB](#)
- Natura 2000 enligt [7 kap. 27 § MB](#)
- Biotopskyddsområde enligt [7 kap. 11 § MB](#)
- Generellt biotopskydd enligt [7 kap. 11 § MB](#),
- Djur- och växtskyddsområde enligt [7 kap. 12 § MB](#)
- Strandskyddsområde enligt [7 kap. 13-18 §§ MB](#)
- Naturvårdsavtal enligt [7 kap. 3 § JB](#)
- Stora opåverkade områden enligt [3 kap 2 § MB](#)
- Ekologiskt känsliga områden enligt [3 kap 3 § MB](#)

- Landskapsbildskyddsområde
- Riksintresse för naturvård, kulturmiljövård eller friluftsliv enligt [3 kap. 6 § MB](#)
- Världsarv
- Biosfärsområden
- Våtmarksområden enligt ramsarkonventionen
- Skyddade marina områden enligt OSPAR
- Skyddade marina områden enligt HELCOM

Sociala värden

Beskriv förekomsten av sociala värden i de områden som kan antas komma att påverkas av planen.

- Parker och andra grönområden inom eller i nära anslutning till områden med sammanhållen bebyggelse (tätorts- eller bostadsnära natur) ([2 kap. 7 § PBL](#))
- Lämpliga platser för lek, motion och annan utvistelse ([2 kap. 7 § PBL](#)), t.ex. badplatser, skidbackar, lekplatser, ridstigar, cykelleder, skidspår, motionsspår, vandringsleder, jakt och fiske, orientering, skogsmulle, scouting och klättring.
- Tillräckligt stor friyta som är lämplig för lek och annan utvistelse ([8 kap. 9 § PBL](#))
- Tysta områden
- Turistdestinationer
- Mötesplatser
- Sociala värden som uppmärksammats av brukare eller allmänhet

Beskriv förekomsten av skyddade och utpekade objekt eller områden som kan antas komma att påverkas av planen med avseende på det skyddade eller utpekade sociala värdet.

- Nationalpark enligt [7 kap. 2 § MB](#)
- Naturreservat/Naturvårdsområde enligt [7 kap. 4 § MB](#)
- Kulturresevat enligt [7 kap. 9 § MB](#)
- Strandskyddsområde enligt [7 kap. 13-18 §§ MB](#)
- Naturvårdsavtal enligt [7 kap. 3 § JB](#)
- Stora opåverkade områden enligt [3 kap 2 § MB](#)
- Landskapsbildskyddsområde
- Riksintresse för naturvård, kulturmiljövård eller friluftsliv enligt [3 kap. 6 § MB](#)
- Riksintresse med hänsyn till natur- och kulturvärden enligt [4 kap. 2 § MB](#)
- Världsarv
- Biosfärsområden

Materiella värden

Beskriv förekomsten av materiella värden i de områden som kan antas komma att påverkas av planen

Naturresurser med högre förnyelseförmåga:

- Skog (skogsbruk)
- Fiske (vilt och odling)
- Mark till rennäring
- Ängs- och betesmark (jordbruk)
- Vilda växter och djur (t.ex. bär och fisk)
- Energiresurser (t.ex. vattendrag, vind, sol)
- Färskvatten (ytvattenförekomster)

Naturresurser med ingen/låg förnyelseförmåga:

- Åkermark (även plöjbar betesmark, jordbruk)
- Mineraler, bergarter, jordarter
- Energiresurser (t.ex. torv, kol)
- Färskvatten (grundvattenförekomster)
- Övriga geologiska resurser (t.ex. landformer och fossil)

Övriga materiella värden:

- Rekreation, idrott, friluftsliv och turism (större anläggningar)
- Energiförsörjning (t.ex. anläggningar för energiproduktion, elnät [stamnät, regionnät, lokalt elnät, transformator- och kopplingsstationer, utlandskopplingar], ledningsnät för fjärrvärme och fjärrkyla, gasledningsnät, drivmedelstationer för båt och bil)
- Hälsa- och sjukvård (t.ex. sjukvård, apotek, omsorg om barn, funktionshindrade och äldre)
- Information och kommunikation (t.ex. telefoni, internet, radiokommunikation)

- Vatten och avlopp (t.ex. reningsverk och ledningsnät för vatten- och avloppsvatten, reservoar, brandpost, tryckstegrings- och pumpstationer, tömningsstationer för båt)
- Renhållning (t.ex. deponier, återvinningscentraler och återvinningsstationer)
- Skydd och säkerhet (t.ex. domstolsväsendet, åklagarverksamhet, militärt försvar, kriminalvård, kustbevakning, polis, räddningstjänst, tullkontroll, gränsskydd och immigrationskontroll)
- Transporter (t.ex. bil-, järn-, gång- och cykelväg, flygplats, hållplatser och stationer, färjelägen, hamn, bro, omlastningspunkter, parkering för bil och cykel)

Beskriv förekomsten av skyddade och utpekade objekt eller områden som kan antas komma att påverkas av planen med avseende på det skyddade eller utpekade materiella värdet.

- Miljöskyddsområde (7 kap. 19–20 §§ MB; Okänt om miljöskyddsområden förekommer)
- Vattenskyddsområde (7 kap. 21–22 §§ MB)
- Jord- och skogsbruk (3 kap 4 § MB)
- Riksintresse för rennäring, yrkesfiske eller odling av akvatiska djur och växter (3 kap 5 § MB)
- Riksintresse för fyndigheter av ämnen eller material (3 kap 7 § MB)
- Riksintresse för anläggningar för industriell produktion, energiproduktion, energidistribution, kommunikationer, vattenförsörjning eller avfallshantering (3 kap 8 § MB)
- Riksintresse för totalförsvaret (3 kap 8 § MB)

Risker för människors hälsa eller för miljön

Beskriv risker för människors hälsa eller för miljön i de områden som kan antas komma att påverkas av planen.

- Extrema naturhändelser (t.ex. stormar, höga vattenstånd, översvämning, ras och skred, torra, värmebölja, lavin, erosion, jordbävning, epidemier, extrem kyla)
- Olyckor (t.ex. farliga anläggningar, farligt gods, brand, trafikolycka inkl. tåg- och flygolycka)
- Vattenbrist, tele- eller elavbrott, fjärrvärmebortfall, IT-bortfall, transportstörning, drivmedelsbrist
- Verksamheter som medför risk för omgivningen (t.ex. buller, vibrationer, ljus, lukt, damm, sot, luftföroreningar inklusive allergiframkallande ämnen, utsläpp till vatten, markföroreningar)
- Inomhusmiljö (t.ex. ljus, buller, vibrationer, fukt, temperatur, radon, strålning, elektromagnetiska fält)
- Utomhusmiljö (t.ex. ljus, buller, vibrationer, fukt, temperatur, radon, strålning)

Redogör för de miljökvalitetsnormer som inte följs eller riskerar att inte följas i de områden som kan antas påverkas av planen.

- Miljökvalitetsnormer för utomhusluft
- Miljökvalitetsnorm för buller
- Miljökvalitetsnorm för kvantitativ status för grundvatten
- Miljökvalitetsnorm för kemisk status för grundvatten
- Miljökvalitetsnorm för ekologisk status för ytvatten
- Miljökvalitetsnorm för kemisk status för ytvatten
- Miljökvalitetsnormer för havsmiljö

2024-04-02

Torsten Helander

+4641362995

torsten.helander@eslov.se

Kommunstyrelsens arbetsutskott

Beslut om granskning av Detaljplan för Gårdsåkra 2, Eslövs kommun

Ärendebeskrivning

Eslövs Bostads AB har den 17 december 2019 § 173 beviljats positivt planbesked för fastigheten Gårdsåkra 2. Sökanden önskar möjliggöra tillkommande bostäder på en del av fastigheten. Kommunledningskontoret har med hjälp av konsulter upprättat ett planförslag som under tiden 29 september till 22 november 2023 varit på samråd varvid sakägare och myndigheter har beretts tillfälle till att yttra sig angående planförslaget. Totalt 23 yttranden har inkommit, varav 13 stycken är med erinran. Inkomna synpunkter och tillväxtavdelningens kommentarer till dessa har redovisats i samrådsredogörelsen. Planförslaget har nu reviderats utifrån inkomna synpunkter och ligger färdigt för granskning.

Beslutsunderlag

Plankarta med bestämmelser, illustrationsplan och grundkarta

Planbeskrivning

Samrådsredogörelse Gårdsåkra 2mv t

Antikvarisk förstudie

Trafikbullerutredning till detaljplan

Dagvatten och skyfallsutredning

Beredning

Befintliga Gårdsåkra har en särskild karaktär med relativt hög exploatering, många gemensamma funktioner och ytor, både utvändigt och invändigt. Kvarvarande mark och utemiljö är relativt begränsad. Planförslag har tagit fasta på dessa frågor, varför tilltänkt bebyggelse minskat något i förhållande till ursprungligt planbesked.

Planförslaget ger förutsättningarna för en fortsatt, med befintliga Gårdsåkra, större gemensam utemiljö och gemensam parkering. Ny bebyggelse inskränker sig till nuvarande parkeringsplats. Denna bebyggs till en knapp femtedel med upp till sex våningar. Planförslaget tillför på resterande fyra femtedelar, en för området gemensam trädgårdsyta på ett planterbart bjälklag. Under hus och trädgård ges fortsatt plats för bilar. En mindre yta, planlagd som parkering i gällande plan, tillförs planområdet som gemensam parkering. Området ges i öster ett tjugotal meter planterad förgårdsmark, som också fungerar som angöring och infart till underjordiskt garage. Gårdsåkras möte med övriga staden stärks genom att österut öppnas upp och annonserar sig mot staden med en karaktärsbyggnad och nämnda förgårdsmark angörings- och trädgårdsytor.

Förslag till beslut

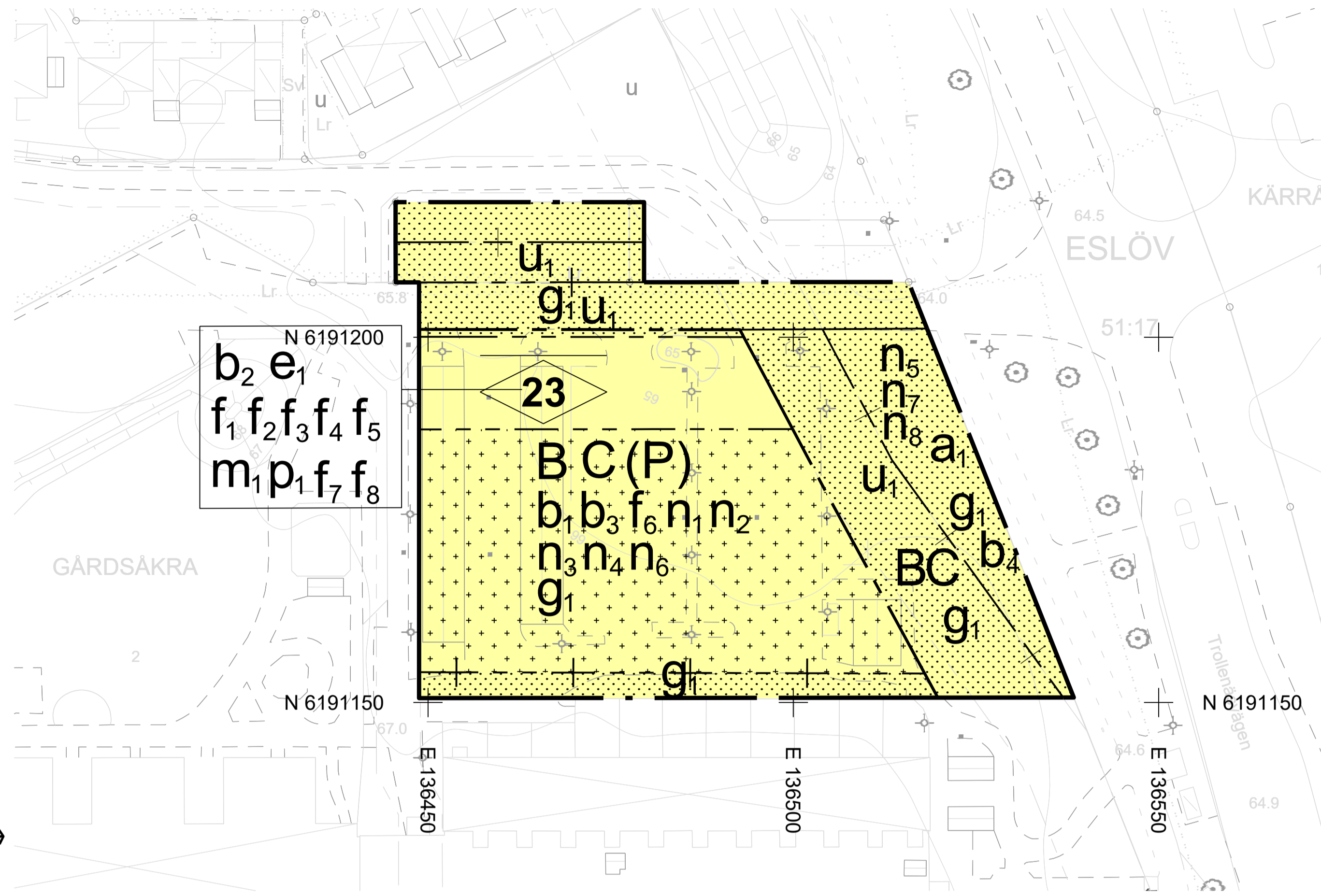
- Kommunstyrelsens arbetsutskott beslutar att sända *Detaljplan för Gårdsåkra 2* på granskning.
- Senast den 1 juli 2024 ska granskningen vara slut.

Beslutet skickas till

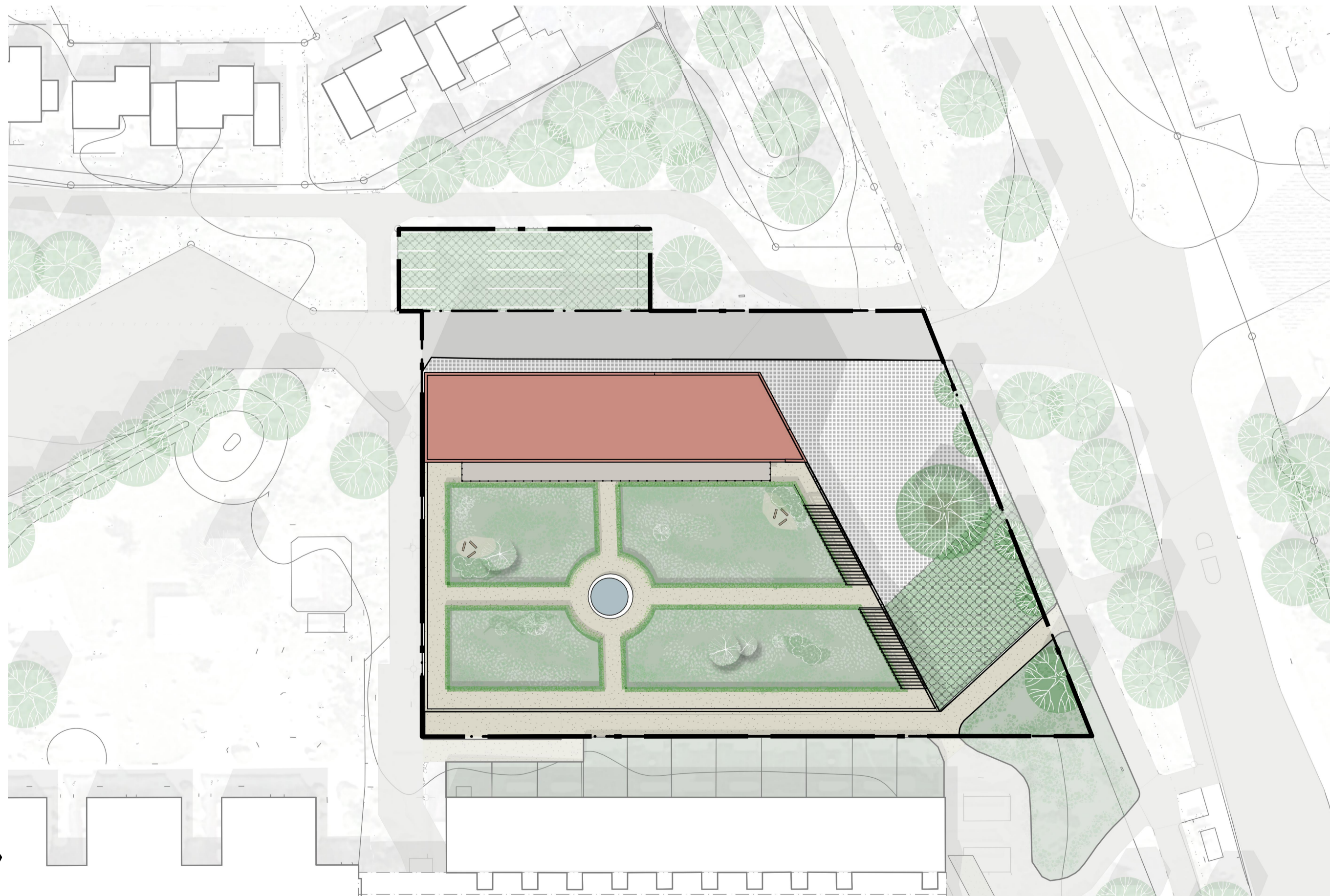
Sökanden
VA SYD

Eva Hallberg
Kommundirektör

Katarina Borgstrand
Avdelningschef

Plankarta Skala: 1:500 i A1, Skala 1:1000 i A3
 0 5 10 15 20 25 30 35 40 45 50 m

Illustrationskarta Skala: 1:500 i A1, Skala 1:1000 i A3
 0 5 10 15 20 25 30 35 40 45 50 m

PLANBESTÄMMELSER

Följande gäller inom områden med nedanstående beteckningar. Endast angiven användning och utformning är tillåten. Där beteckning saknas gäller bestämmelsen inom hela planområdet.

GRÄNSBETECKNINGAR

- — — — — Planområdesgräns
- - - - - Användningsgräns
- - - - - Egenskapsgräns
- + — Administrativ gräns
- - + - - Administrativ och egenskapsgräns

ANVÄNDNING AV MARK OCH VATTEN

Kvartersmark

- B Bostäder.
- C Centrum.
- (P) Parkering. Endast under gårdsbjälklag.

EGENSKAPSBESTÄMMELSER FÖR KVARTERSMARK

Bebyggandets omfattning

e₁ Största bruttoarea (BTA) ovan mark inom användningsområdet är 3 700 kvadratmeter varav högst 3 500 för bostadsändamål exklusive parkering för motorfordon och cyklar

- Marken får inte förses med byggnad undantaget stödmurar
- Endast komplementbyggnad får placeras på gårdsbjälklag

23 Högsta nockhöjd i meter

Placering

p₁ Östra fasaden ska placeras parallellt med, och högst en meter ifrån, östra användningsgräns

Utformning

- f₁ Fasad ska utformas med kvalitativa materialval, hög detaljeringsnivå och hantverksskicklighet
- f₂ Bostadsentréer ska vara genomgående så att trapphus kan nås från norr och från gård
- f₃ Loftgång får endast uppföras mot gården i söder
- f₄ Minst en huvudentré ska finnas i norr
- f₅ Balkong får kruga ut över präckmark med ett minsta mått om 3,7 meter mellan mark och balkong
- f₆ Gemensam gård ska anordnas inom hela egenskapsområdet undantaget två meter i norra delen av gård i anslutning till byggnadens söderfasad som får vara privat
- f₇ Fasaden i markplan mot öster ska till minst 40% av fasadytan och minst 60% av fasad- längden utgöras av transparent glasad yta
- f₈ Fasaderna i sydöstra hörn ska, närmsta tre meter från hörn vara glasade till minst 80%, direkt mellan lägenhet och det fria.

Grundkartebeteckningar

- Rännstensbrunn, okänd
- Rännstensbrunn, gjutjärn
- Gränspunkt
- Användnings- eller kvartersgräns
- Fastighetsgräns
- Egenskapsgräns
- Trappil
- Bostad
- Uthus; Garage
- Distributionsbyggnad
- Offentlig byggnad, Samhällsfunktion
- Tillbyggnad, Husliv
- Carport
- Altan
- Skärmtak
- Trappa
- Uterum
- Byggnad, beteckning
- Övrigt, beteckning
- Fundament
- Häck
- Murkant
- Staket
- Stödmur
- 1 m höjdkurva
- 5 m höjdkurva
- Släntbeteckning
- Slänt
- Elanordning, Belysningsstolpe
- Elledning, Skåp
- Lövträd
- Gångbana
- Väggkant
- Övrigt
- Kantsten
- Ledningsrätt
- Servitutsgräns
- Ledningsrättsgräns
- Offentlig byggnad, fasad respektive takfot
- Bostad, fasad respektive takfot
- Garage eller uthus, fasad respektive takfot
- Industri, fasad respektive takfot
- Skärmtak respektive carport
- Transformatorbyggnad
- Verksamhet, fasad respektive takfot
- Ekonomibyggnad, fasad respektive takfot
- Slänt

Grundkartan är aktualitetsförklarad i mars 2024.
 Fastighetsgränsernas kvalitet varierar inom kartans utsträckning.

Grundkartan är upprättad i februari 2022 på grundval av Eslövs kommuns primärkarta.
 Fastighetsredovisningen avser förhållandena i mars 2024.
 Johan Järnström Referenssystem SWEREF 99 13 30
 Mätningssingenjör Miljö och Samhällsbyggnad Höjdsystem RH 2000

Utförande

- b₁ Gård ska underbyggas med parkering om minst 40 platser
  - b₂ Minst 1/4 av byggnadens markplan ska ha dubbel bjälklagshöjd som placeras i byggnadens östra del
  - b₃ Gårdsbjälklagets höjd över angivet nollplan får vara högst 67 meter. Växtbäddar är ej inkluderade. Tillgänglighetsanpassad entré ska ordnas
  - b₄ 50 % av markytan ska inneha avrinningskoefficient 0,7
- Skyfall ska avledas till allmän plats

Markens anordnande och vegetation

- n₁ Parkering ska placeras helt under gårdsbjälklag
- n₂ Minst 25% av den planterade ytan ska utformas så att planteringsdjupet blir minst 50 cm
- n₃ Gård ska utformas med minst 50% planterad yta
- n₄ Lekplats ska anordnas på gård
- n₅ Marken som ansluter till allmän plats ska anpassas till den allmänna platsmarkens höjd och utformas i samråd med kommunen
- n₆ Gårdsytan får inte användas för parkering. Parkeringsanläggning får finnas under gårdsbjälklag
- n₇ Marken får inte användas för parkering med undantag för angöring och korttidsparkering
- n₈ Minst 5 träd ska finnas

Skydd mot störningar

- m₁ Byggnader ska utföras med radonskyddad grundläggning
- 38 kubikmeter vatten ska fördröjas inom planområdet

ADMINISTRATIVA BESTÄMMELSER

Genomförandetid

Genomförandetiden är 5 år

Ändrad lovplikt

- a₁ Marklov krävs även för fällning av träd

Markreservat

- u₁ Markreservat för allmännyttiga underjordiska ledningar

Gemensamhetsanläggning

- g₁ Markreservat för gemensamhetsanläggning

Upplysningar

Förtydligande om f₁ finns i planbeskrivningen under kapitel planförslag rubrik markanvändning och stadsbild.

Träd ska placeras utan konflikt till befintliga eller kommande ledningar i gaturummet i samråd med ledningsägare.

Om ekvivalent ljudnivå vid bostadens fasad är högre än 60 dBA ska minst hälften av bostadsrummen vara vända mot ljuddämpad sida. För små bostäder med boarea max 35 m² gäller istället krav att minst hälften av bostadsrummen ska vara vända mot ljuddämpad sida om ekvivalenta ljudnivån vid bostadens fasad är högre än 65 dBA. Fasad mot ljuddämpad sida ska ha ekvivalent ljudnivå högst 55dBA samt maximal ljudnivå nattetid högst 70 dBA. Om bostaden har en eller flera uteplatser ska ljudnivån vid minst en uteplats vara högst 50 dBA ekvivalent ljudnivå och 70 dBA maximal ljudnivå.

	Till planen hör: ☐ Grundkarta (Upprättad 2022-05-25) ☐ Planbeskrivning ☐ Fastighetsförteckning	☐ Samrådshandling ☐ Granskningshandling ☐ Antagandehandling
	Detaljplan för del av Gårdsåkra 2 Eslövs kommun Skåne län	
Upprättad 2024-04-04	KS.2019.0551	PLANFÖRFARANDE ☐ Standardförfarande ☐ Utökad förfarande ☐ Enkelt förfarande
Katarina Borgstrand Avdelningschef Kommunledningskontoret	Mikael Vallberg Plan- och exploateringschef Tillväxtavdelningen	Torsten Helander Planarkitekt Tillväxtavdelningen
Antagen av Beslutande instans Antagandedatum	Laga kraft	Plan nr

ESLÖVS KOMMUN PLANBESKRIVNING

Detaljplanen för del av fastigheten Gårdsåkra 2, i Eslöv, Eslövs kommun Granskningshandling

Figur 1 Ortofoto över Gårdsåkra.

Diarienummer : KS 2019.0551

Upprättad : 2024-04-04

Handlingar som tillhör detaljplanen:

- Plankarta
- Planbeskrivning
- Illustrationskarta
- Undersökning om betydande miljöpåverkan
- Fastighetsförteckning
- Grundkarta
- Samrådsredogörelse
- *Gårdsåkra Antikvarisk förstudie*, (Tyréns, 2022-07-11)
- *Mobilitet och parkeringsutredning, Gårdsåkra, Eslöv* (Landskapsgruppen, 2020-12-18)
- *Trafikbullerutredning till detaljplan, Gårdsåkra, Eslöv* (Tyréns, 2021-10-19)
- *Dagvatten och skyfallsutredning för Gårdsåkra i Eslöv* (Tyréns, 2021-12-23, reviderad 2024-03-14)
- *Översiktlig geoteknisk och miljöundersökning Eslöv, Gårdsåkra*, (PQ Geoteknik och miljö AB, 2022-03-21, reviderad 2022-06-08)

VAD ÄR EN DETALJPLAN?

En detaljplan styr hur marken får användas för ett område inom kommunen exempelvis för bostäder, kontor, handel och industri. Detaljplanen får även reglera placering, utformning och utförande. En detaljplan består av en plankarta som är juridiskt bindande och en planbeskrivning som beskriver plankartan.

Planbeskrivningen är ett dokument som anger syftet med detaljplanen och förklarar innehållet för att detaljplanen ska kunna förstås och genomföras. Av planbeskrivningen ska framgå bland annat de konsekvenser som genomförandet av detaljplanen medför för sakägare, andra berörda och miljön. En planbeskrivning är en obligatorisk handling som ska finnas tillsammans med plankartan med tillhörande bestämmelser.

PLANPROCESSEN

Detaljplaneprocessen regleras i plan- och bygglagen och syftar till att pröva om ett förslag till markanvändning är lämpligt. I processen ska allmänna och enskilda intressen vägas mot varandra. Under samråd och granskning ges möjlighet för sakägare, myndigheter och andra berörda att inkomma med synpunkter.

Denna detaljplan tas fram genom standardförfarande i enlighet med Plan- och bygglagen (2010:900). För denna detaljplan har Eslövs kommun följt Boverkets allmänna råd 2020-10-01.

Standardförfarande:

Detaljplanen befinner sig nu i granskningsskedet och det är först när en detaljplan fått laga kraft den blir gällande och får rättsverkan.

KSAU har beslutat att detaljplanen nu ska hållas tillgänglig för granskning av myndigheter och andra berörda.

Ändringar efter samråd

Plankarta

Plankartan har kompletterats med planbestämmelser som reglerar befintliga u-områden samt yta för skyfallshantering. Utökad marklovsplikt för fällning av träd har tillkommit och linjernas läsbarhet i plankartan har förbättrats.

Planbeskrivning

Planbeskrivningen har reviderats utifrån de justeringar som har gjorts i plankartan. I planbeskrivningen finns utvecklade resonemang och motiveringar till planbestämmelser om bebyggelsen utformning och markens anordnande och vegetation.

Dagvatten- och skyfallsutredningen har kompletterats sedan samråd och dagvatten- och skyfallshanteringen är ändrad till granskningsskedet. Även mindre redaktionella ändringar har gjorts i planbeskrivningen.

Utöver detta har förtydliganden i planbeskrivningen samt redaktionella justeringar av planhandlingar i enlighet med inkomna yttranden gjorts.

INLEDNING

SYFTE

Detaljplanens syfte är att möjliggöra för att omvandla befintlig parkeringsyta inom fastigheten Gårdsåkra 2 till byggrätter för *Bostäder* med tillhörande gårdsytor och *Centrumändamål* med möjlighet till *Parkeringsanläggning* för befintliga och tillkommande boende.

Planen syftar också till att den nya bebyggelsen ska utgå ifrån och visa hänsyn till de värden som finns på platsen samt Gårdsåkras säregna karaktär av gemenskap. Även fortsättningsvis ska bebyggelsen med olika funktioner bidra till en gemensam helhet.

Vidare syftar planen till att, mot staden gestaltningsmässigt tillföra en entré för området och bidra till trygga trafiklösningar. Parkeringsyta ska utföras helt under gårdsbjälklag.

SAMMANFATTNING

Gårdsåkra är ett område i Eslövs tätort som har bostäder, skola och förskola inom en sammanhängande lång byggnadskropp. Denna detaljplan syftar till att bidra med ett tillägg till Gårdsåkra, med bostäder i ett nytt bostadshus placerat på befintlig parkering inom fastigheten Gårdsåkra 2. Gårdsmiljöns gestaltning ska vara av hög kvalitet med fokus på gemensamma vistelseytor för boende såväl i den nya som den äldre bebyggelsen. Gårdsåkra är utformat med gemensamma vistelseytor inom befintlig byggnad men saknar gemensamhetsytor utomhus, något som denna detaljplan avser komplettera.

Parkering ska i huvudsak förläggas under gårdsbjälklag och trafiksäkerheten för skolbarnen ska beaktas.

En bedömning om betydande miljöpåverkan har genomförts i samband med detaljplanen. Kommunledningskontorets sammanvägda bedömning är att detaljplanen inte antas medföra betydande risker för människors hälsa eller för miljön.

Planförslaget innebär ett komplement av bostäder, gemensam utemiljö, möjlighet till centrumverksamhet samt parkeringsyta i befintlig stadsmiljö, vilket är i linje med gällande översiktsplan.

INNEHÅLLSFÖRTECKNING

PLANFÖRSLAG	7
PLANSÖKANDE	7
PLANENS SYFTE	7
FRAMTAGNA UTREDNINGAR	7
MARKANVÄNDNING OCH STADSBILD	8
TRAFIK	13
BULLER OCH STÖRNINGSSKYDD	16
NATUR.....	16
EKOSYSTEMTJÄNSTER.....	17
TEKNISK FÖRSÖRJNING	18
SÄKERHET OCH HÄLSA	19
SOCIALA ASPEKTER.....	19
PLANBESTÄMMELSER	21
FÖRUTSÄTTNINGAR.....	24
PLANDATA.....	24
BEFINTLIG STADSBILD OCH MARKANVÄNDNING	24
TIDIGARE STÄLLNINGSTAGANDEN.....	27
MILJÖBALKEN.....	30
KULTURMILJÖ.....	30
SERVICE.....	32
TRAFIK	32
NATUR.....	32
TEKNISK FÖRSÖRJNING	33
KONSEKVENSER.....	36
MILJÖKONSEKVENSER.....	36
MILJÖKVALITETSNORMER (MKN).....	36
DAGVATTEN.....	36
ÖVERSVÄMNING OCH SKYFALL.....	37
NATURMILJÖ OCH BIOLOGISK MÅNGFALD	37
BIOTOPSKYDDSSOMRÅDE.....	38
MARK OCH GRUNDLÄGGNING.....	38
MARKRADON	38
MARKFÖRORENINGAR	38
HUSHÅLLNING MED NATURRESURSER	38

HÅLLBARHETSASPEKTER.....	38
STADSBILD/LANDSKAPSBILD.....	39
ARKEOLOGI.....	39
SOLFÖRHÅLLANDEN.....	39
TRAFIK.....	40
BEFINTLIG TEKNISK FÖRSÖRJNING.....	40
HÄLSA OCH SÄKERHET.....	40
SOCIALA KONSEKVENSER.....	40
GENOMFÖRANDE.....	42
ORGANISATORISKA FRÅGOR.....	42
FASTIGHETSÄTTSLIGA FRÅGOR OCH KONSEKVENSER.....	43

PLANFÖRSLAG

PLANSÖKANDE

Plansökande är det kommunala bostadsbolaget Eslövs bostads AB.

PLANENS SYFTE

Detaljplanens syfte är att möjliggöra för att omvandla befintlig parkeringsyta inom fastigheten Gårdsåkra 2 till byggrätter för *Bostäder* med tillhörande gårdsytor och *Centrumändamål* med möjlighet till *Parkering under gårdsbjälklag* för befintliga och tillkommande boende.

Planen syftar också till att den nya bebyggelsen ska utgå ifrån och visa hänsyn till de värden som finns på platsen samt Gårdsåkras säregna karaktär av gemenskap, i huvudsak genom gemensamma vistelseytor på den nya bostadsgården. Även fortsättningsvis ska bebyggelsen med olika funktioner bidra till en gemensam helhet.

Vidare syftar planen till att, mot staden gestaltningsmässigt tillföra en entré för området och bidra till trygga trafiklösningar. Parkeringsyta ska utföras helt under gårdsbjälklag.

FRAMTAGNA UTREDNINGAR

Flera utredningar har beställts under framtagandet av planförslaget. Utredningarna listas nedan:

- *Gårdsåkra Antikvarisk förstudie, (Tyréns, 2022-07-11)*
- *Mobilitet och parkeringsutredning, Gårdsåkra, Eslöv (Landskapsgruppen, 2020-12-18)*
- *Trafikbullenutredning till detaljplan, Gårdsåkra, Eslöv (Tyréns, 2021-10-19)*
- *Dagvatten och skyfallsutredning för Gårdsåkra i Eslöv (Tyréns, 2021-12-23, reviderad 2024-03-14)*
- *Översiktlig geoteknisk och miljöundersökning Eslöv, Gårdsåkra, (PQ Geoteknik och miljö AB, 2022-03-21)*

Sökande har upphandlat och bekostat ovan nämnda utredningar. Utöver dessa har kommunens kulturmiljöinventering, som är digitalt redovisad i kulturmiljökartan på kommunens hemsida, varit ett viktigt ytterligare underlag.

MARKANVÄNDNING OCH STADSBILD

Figur 2. Visualisering av föreslagen bebyggelse och gemensam gård sett från sydöst

Detaljplanen föreslår att befintlig parkeringsplats inom fastigheten Gårdsåkra 2 bebyggs med ett lamellhus i sex våningar. Byggrätten regleras som *B-bostäder*, *C-centrumändamål* och *(P)- Parkering*. Byggnaden kommer att avisera Gårdsåkra mot staden och ge stadsdelen ett tillägg med bostäder, möjlighet till lokaler för verksamheter samt en entré-och angöringsplats som kan välkomna boende, verksamma och besökare till området. Detaljplanen möjliggör 3D-fastighetsbildning för bottenplan och parkeringsyta under gården.

Figur 3. Befintlig parkeringsyta som föreslås bebyggas samt befintligt bostadshus till höger i bild.

Byggnadsförslaget utgörs av en lamell som är anpassad i höjd för att inte skapa negativa skugg effekter på småhusområdet norr om Gårdsåkra och samtidigt inte uppfattas påträngande för den befintliga lägre byggnadskroppen i söder. Särskild vikt ska läggas vid utformning av bottenvåningar, takfot och den diagonalt skurna östra fasaden. (*f₁*). Syftet med planbestämmelse *f₁* är att byggnadens utformning ska präglas av kvalitativa materialval, hög detaljeringsnivå och

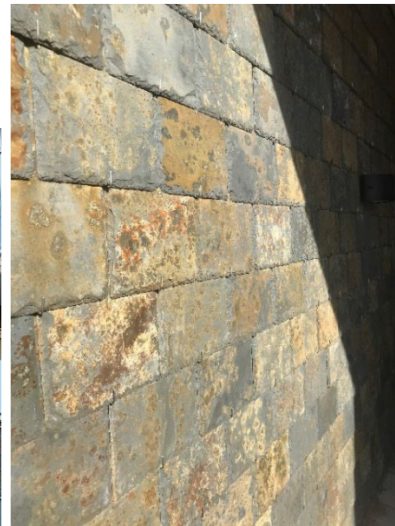
hantverksskicklighet. Nedan listas exempel på byggnader som kännetecknas av hög arkitektonisk kvalitet:

Merkurhuset, Göteborg

Figur 4. Merkurhuset i Göteborg, Bornstein Lyckefors Arkitekter

Färgaren, Eslöv

Figur 5. Fasadskiffer på Färgaren i Eslöv, arkitekt LWLJ Arkitekt Konsult.

Sandarnaskolan, Göteborg

Figur 6. Sandarnaskolan i Göteborg, arkitekt What! Arkitekter.

Kromosomen, Stockholm, Ripellino arkitekter

Figur 7. Fasaddetalj på Kromosomen i Stockholm, arkitekt Ripellino arkitekter.

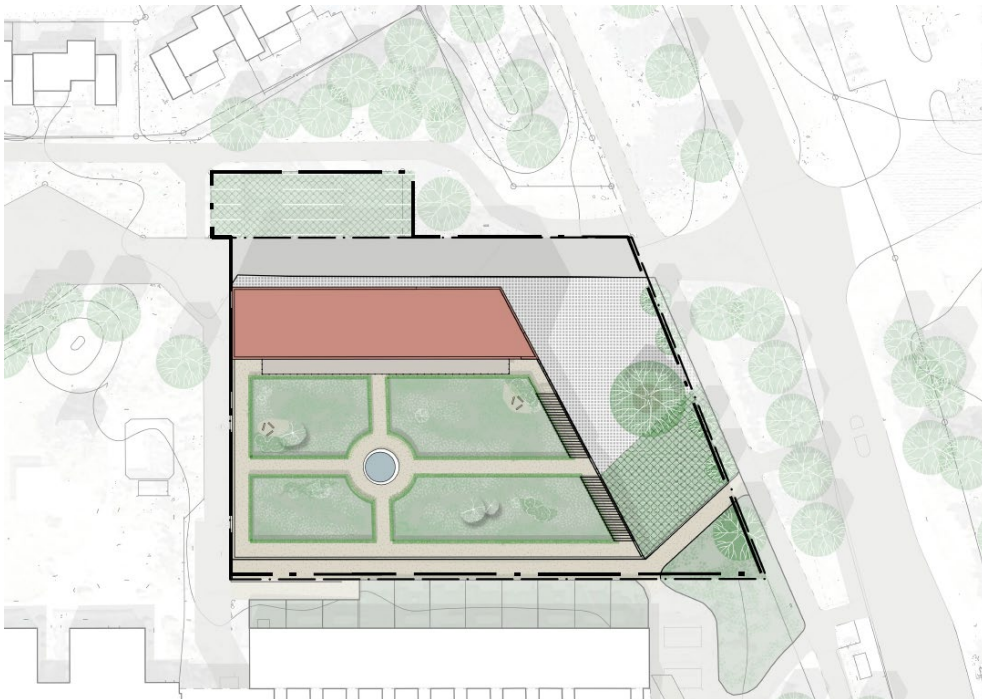
Entréer ska utföras genomgående så att trapphus kan nås från norr och från gården (f_2) och minst en huvudentré ska finnas mot gatan i norr (f_4). Loftgångar får enbart placeras mot gården (f_3). Balkong får kraga ut över prickmark med ett minsta mått

mått om 3,7 meter mellan mark och balkong (f_5). Angivet höjdmått till balkong avser säkerställa att tunga fordon inte ska kunna köra in i balkonger.

Minst 1/4 av byggnaden ska ha dubbel bjälklagshöjd (b_2), syftet med bestämmelsen är att möjliggöra för potentiella framtida verksamheter i bottenvåning samt att skapa ett gestaltningsmässigt intressant fasadparti mot infartsgatan till Gårdsåkra. Det förhöjda bjälklaget gäller byggnadsdel mot öster.

Kortsida mot öster ska bestå av ett uppglasat parti där minst 40% av fasadytan och minst 60% av fasadlängden utgörs av transparent glasad yta (f_7). Fönsterpartiet ska ge en tydlig signal om att det är en publik verksamhet i bottenplan. Byggrättens spetsiga hörn i sydöst utnyttjas för att avisera området gentemot övriga staden. För att accentuera hörnet ska närmsta tre meter från hörn vara glasade till minst 80%, direkt mellan lägenhet och det fria (f_8). Det vill säga inte genom inglasad balkong.

Nockhöjden regleras till 23 meter, för att möjliggöra sex fullt utbyggda våningar, träbjälklag samt sadeltak. Mindre uppstickande partier som ventilationshuvar tillåts utöver angiven nockhöjd. Då nockhöjden är generöst tilltagen för att möjliggöra träbjälklag och sadeltak regleras även största tillåtna bruttoarea till 3700 kvadratmeter (e_1) - *Största bruttoarea (BTA) ovan mark inom användningsområdet är 3 700 kvadratmeter varav högst 3 500 för bostadsändamål exklusive parkering för motorfordon och cyklar.* Utöver största tillåtna bruttoarea ovan mark tillåts källare.

Figur 8. Illustrationskarta av föreslagen bebyggelse och gemensam bostadsgård.

Byggnadens placering markerar infartsgatan till området och ger en gemensam gård i söderläge samt regleras för att skapa ett attraktivt gavelmotiv som vetter mot entrén till området (p_1). Gården ska förses med sociala ytor och lek miljöer och kunna samnyttjas av boende och verksamma i området. Gården regleras med gemensamhetsanläggning (g_1). 50 % av gården ska utformas med planterad yta (n_3)

och 25% av den planterade ytan ska utformas så att planteringsdjupet blir minst 50 cm (n_2) för att möjliggöra för odling, växtbäddar och plantering av mindre träd. Resterande del av gården kan anläggas med plattsättning. På gården ska lekplats anordnas (n_4) och komplementbyggnad får byggas. Fasta objekt så som pergola, trädäck och upphöjda växtbäddar får anläggas inom yta som omfattas av korsmark. Markyta vid bottenvåning kan utformas så att det skapas privata uteplatser närmast bostaden (f_6). Gårdsbjälklagets höjd över angivet nollplan får vara högst 67 meter. Växtbäddar är ej inkluderade. Gården ska vara tillgänglig för personer med nedsatt rörelseförmåga genom ramp eller liknande (b_3).

Figur 9. Entréer som är halvprivata mot gård. Bostadsområde i Amsterdam. Bild: Radar

Gården får inte användas för parkering, parkeringsanläggning får dock finnas under gårdsbjälklaget (n_7).

Öster om byggrätten ligger vattenledningar som kommer att bli kvar i befintligt läge i u-område (u_1). Inom u-området får inga byggnader uppföras som kan hindra åtkomsten av ledningen. Ledningarna ligger på ett djup som möjliggör utschaktning för infarter till parkeringsytan. Detaljplanen föreslår att markytan nyttjas till angöringsyta och entréplats för hela Gårdsåkra för att minska trafiken in i området och samtidigt skapa en välkomnande entré till området. Markmaterialet bör vara av hög kvalitet och utformningen av platsen ska påvisa en tydlig torgkaraktär. Entréplatsen får inte användas för permanent parkering, däremot som angöringsyta för bilar och transporter samt för korttidsparkering (n_8). Minst fem träd ska finnas vid entréplatsen (n_9). Träd ska placeras utan konflikt till befintliga eller kommande ledningar i gaturummet i samråd med ledningsägare.

Marken som ansluter till allmän plats ska anpassas till den allmänna platsmarkens höjd och utformas i samråd med kommunen (n_5). Syftet med planbestämmelsen är att säkerställa att marken är tillgänglig vid brytpunkt mellan allmän plats och kvartersmark.

Figur 10. Visualisering från öster av föreslagen bebyggelse och angöringsplats med gemensam gård i bakgrunden.

Syftet med bestämmelser om utformning, utförande och markens anordnande är att säkerställa en god kvalitet och uppnå attraktiv och hållbar gestaltad livsmiljö.

TRAFIK

Den befintliga infarten till Gårdsåkra ska fortsatt utgöra infart till planområdet. Landskapsgruppen har genomfört en mobilitets- och parkeringsutredning (20-12-18) som visar förslag på trafiksäkerhetshöjande åtgärder både inom och i anslutning till planområdet. Förslagen fokuserar på oskyddade trafikanter och skolbarnens vägar till och från skolan, varav några åtgärder berör eller ligger i direkt anslutning till denna detaljplan. Där gående och cyklister behöver korsa körbanan mot skola/förskola föreslås förhöjda passager för att ta ner hastigheterna och tydliggöra passagera.

Närmast Trollenäsvägen föreslås gång- och cykelbanan förlängas mot befintlig gång- och cykelväg utmed Trollenäsvägen i stället för att mynna ut i körbanan, se orange markering i figur 11 nedan.

Vid passagen som leder mot förskolegården behöver befintliga buskar röjas undan för att öka sikten. Eftersom detaljplanen föreslår att en ny parkeringsyta ska anläggas norr om infarten kommer buskar och skymmande vegetation att röjas.

Utöver Landskapsgruppens förslag på åtgärder adderas en ny gångbana till infartens södra sida (n_6) – *gångbana ska finnas*, se orangea streckad linje längs med infartsvägen i figur 11. Gångstråket i södra delen av planområdet, mellan busshållplatsen på Trollenäsvägen och skolan förstärks med en gångväg, se streckad linje i sydöstra delen av planområdet i figur 11.

Åtgärder som fordras utanför planområdet avtalas i exploateringsavtalet.

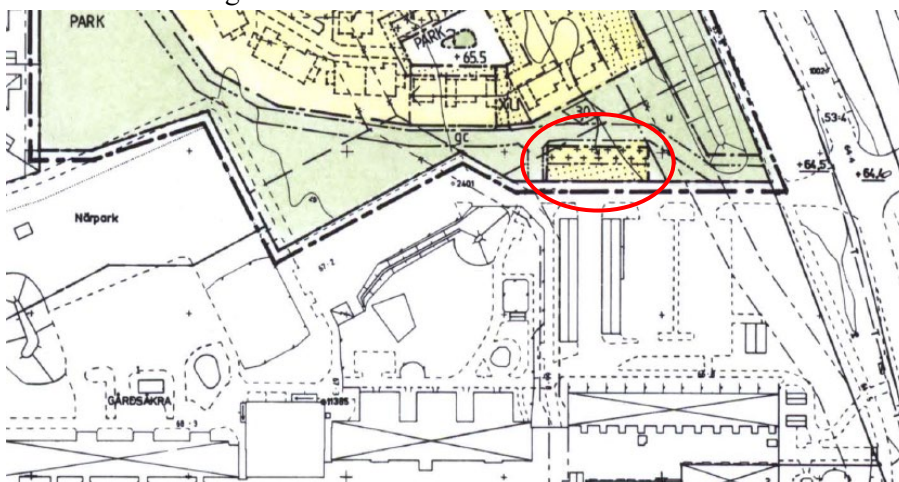

Figur 11. Bild markerar befintliga gångstråk från utredning i grönt. Orangea streck är trafiksäkerhetshöjande åtgärder på gång- och cykelnätet inom eller i direkt anslutning till planområdet. Röda streck anger gång- och cykel i blandtrafik.

Parkering

Då planförslaget tar en parkeringsplats i anspråk behöver detaljplanen säkra parkeringsbehovet för både befintliga boende, verksamma och för de som ska hämta och lämna på skola och förskola, samt för tillkommande boende och verksamma inom området, i enlighet med kommunens parkeringsnorm. Parkeringen som tas i anspråk rymmer 78 parkeringsplatser. Detaljplanen möjliggör utbyggnad av totalt 103 parkeringsplatser exklusive angöring och korttidsparkering på angöringsplatsen i öster.

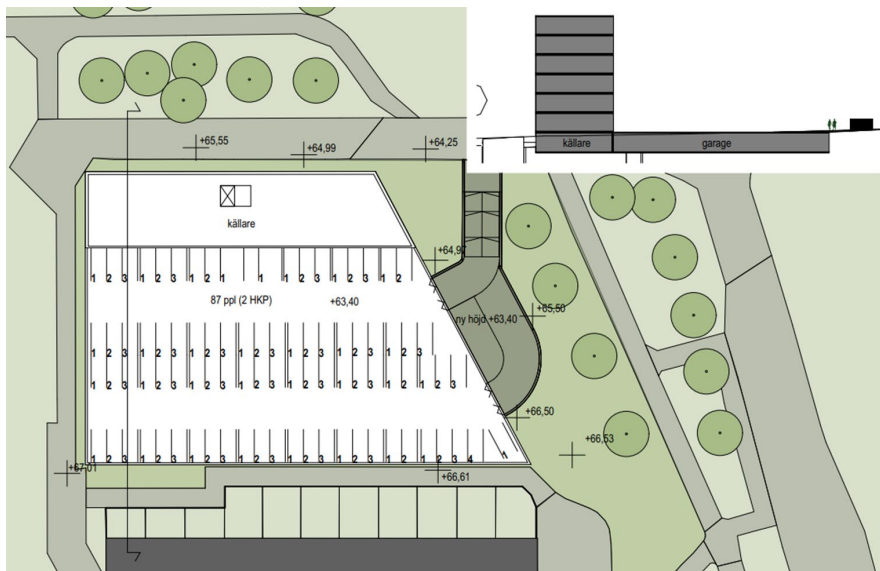
Norr om infarten finns en detaljplanelagd parkeringsyta som inte är genomförd. Idag är marken en gräsyta med buskar och ägs av kommunen. Markytan inkluderas i aktuell detaljplan och regleras som prickmark för att möjliggöra parkering till förmån för befintliga och tillkommande boende i Gårdsåkra.

Figur 12. Detaljplanelagd parkeringsyta som inte är genomförd inom röd markering. Detaljplan för bostadsområde norr om Gårdsåkra från 1988.

Parkering ska i huvudsak ske i helt under gårdsbjälklag (n_1) och (n_7) under den nya bostadsgården med infart från angöringsplatsen i öster. Fullt utbyggt parkeringsyta rymmer 87 parkeringsplatser varav två avsedda för handikapparkering. Utöver parkeringsytan under gårdsbjälklaget finns möjlighet till 16 parkeringsplatser på yta norr om infarten (*prickmark*). På angöringsplatsen i öster tillåts inga permanenta parkeringar utan platsen är tänkt att fungera för korttidsparkering för hämtning och lämning, angöring för sopbil, transporter med mera.

Figur 13. Skiss över möjlig planlösning för parkeringsanläggning under den gemensamma gården. Fullt utbyggt rymmer ytan 87 parkeringsplatser. Markhöjderna i bilden är inaktuella efter uppdatering av dagvatten- och skyfallsutredningen.

Enligt parkeringsnormen som antogs 2021-04-06 ska planområdet inrymma 28 parkeringsplatser för bilar för att tillgodose parkering för tillkommande bostäder. Då bebyggelsen planeras på en befintlig parkeringsplats ska befintliga platser för boende och verksamheter ersättas enligt parkeringsnormen vilket innebär att ytterligare 12 parkeringsplatser ska anläggas. Parkeringssytan regleras därför till att minst anläggas för 40 parkeringsplatser (b_1) - *Gård ska underbyggas med parkering om minst 40 parkeringsplatser*. Utöver detta finns gott om utrymme, under den gemensamma gården, för ett eventuellt framtida behov av parkering för tillkommande verksamheter, se figur 8 ovan.

Parkeringsnormen är en miniminorm och exploatören kan anlägga fler parkeringsplatser om den önskar. Tillsammans med befintlig parkering i området möjliggör planen för 206 parkeringsplatser inom Gårdsåkra. Enligt parkeringsnormen krävs minst 143 parkeringsplatser inom Gårdsåkra för att tillgodose behovet för befintliga och tillkommande bostäder och verksamheter såsom skola, förskola och centrumverksamhet.

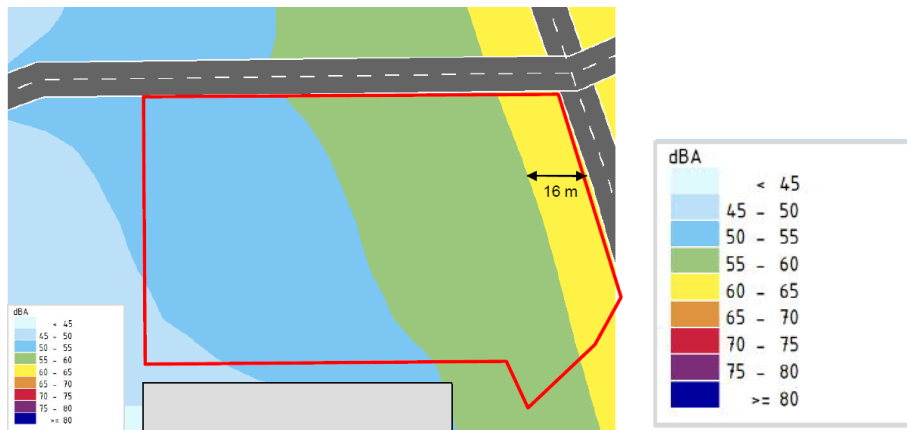
Angöring för rörelsehindrade till bostadshuset kan ske i parkeringsytan som förses med hiss.

Angöring för räddningstjänst kan ordnas vid den nya parkeringen norr om infarten.

BULLER OCH STÖRNINGSSKYDD

Tyréns AB har på uppdrag av Eslövs Bostads AB utfört en trafikbullerutredning till detaljplan i Gårdsåkra, Eslöv. Fastigheten påverkas framför allt av vägtrafikbuller från Trollenäsvägen.

Utredningen visar att planområdet uppfyller grundriktvärdet Leq 60 dBA i trafikbullerförordningen 16 meter från väggkant och vidare västerut. Detta gäller oavsett antal våningar på planerade byggnader. Planlösningen kan utifrån detta planeras valfritt ur bullersynpunkt.

Figur 14. Ekvivalent ljudnivå prognosår 2040, 8 meter över mark.

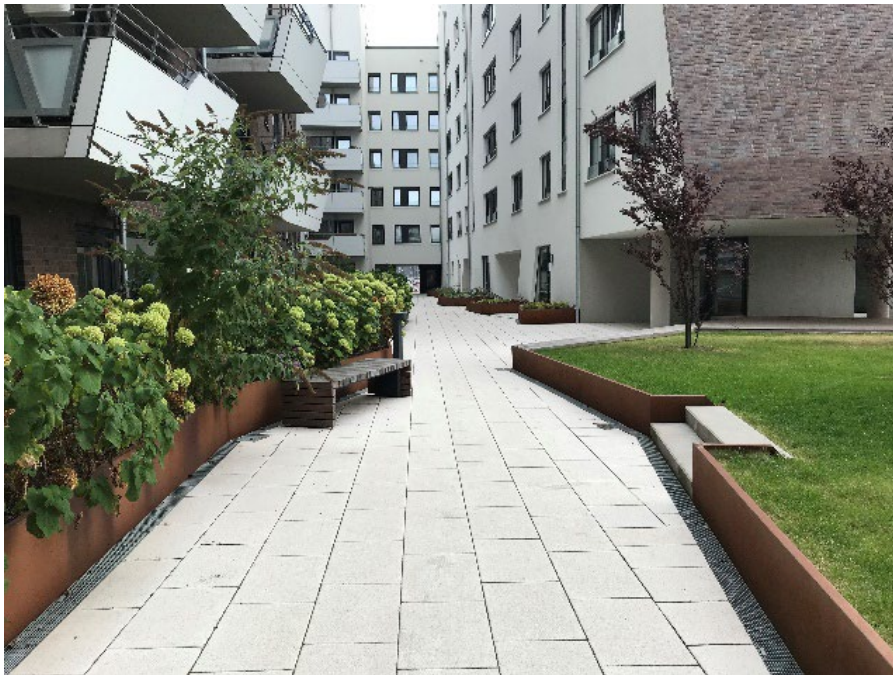
Då byggrätten kommer ligga mer än 16 meter från Trollenäsvägen behöver bostädernas utformning inte anpassas för att klara riktvärden för buller.

Det är möjligt att uppfylla riktvärdena Leq 50 dBA och Lmax 70 dBA på en gemensam uteplats på delar av planområdet utan att vidta några skyddsåtgärder. Om minst en gemensam uteplats uppfyller gällande riktvärden kan individuella uteplatser/balkonger planeras utan hänsyn till gällande riktvärden.

NATUR

Natur, park och rekreation

Detaljplanen säkerställer att minst 50 % av den nya bostadsgården ska utföras planterad (n_3) och 25% av den planterade ytan ska utformas så att planteringsdjupet blir minst 50 cm (n_2) för att möjliggöra plantering av mindre träd eller större buskar. Gården kommer att ligga på ett takbjälklag vilket är en begränsande förutsättning för vilken typ av planteringsanläggning som kan genomföras på ytan. Djupa växtbäddar kan med fördel placeras över stöpelare så att belastningen på bjälklaget sker där det finns som mest bärighet. För mindre träd och buskar kan det även punktvis anläggas högre växtbädd med djupare planteringsdjup. Vid val av växter bör arter som berikar den biologiska mångfalden och bidrar till ekosystemtjänster premieras.

Figur 15. Bostadsgård med upphöjda växtbäddar i Amsterdam. Bild: Radar.

På gården ska lekplats anordnas (n_4) som kan nyttjas av barn som bor såväl i det befintliga Gårdsåkra som det tillkommande bostadshuset.

Detaljplanen reglerar att träd ska finnas vid angöringsplatsen samt vid parkeringsplatsen i norr. Norr om infarten finns en detaljplanelagd parkeringsyta som i dag utgörs av gräs och buskar. Denna yta tas i anspråk för markparkering och kan med fördel anläggas med genomsläpplig markbeläggning.

Biotopskyddad mark

Den biotopskyddade allén längs med Trolleäsvägen kommer att förbli opåverkad av planförslaget.

EKOSYSTEMTJÄNSTER

Planförslaget har analyserats med verktyget Ester. Ester är ett verktyg framtaget av Boverket som kartlägger och värderar vilka ekosystemtjänster som finns på en plats samt analyserar hur befintliga ekosystemtjänster kan komma att påverkas, positivt och negativt, av en planerad åtgärd. Ester utgår från de fyra kategorier man vanligen delar in ekosystemtjänster i, vilka är; stödjande, reglerande, försörjande och kulturella ekosystemtjänster. Resultatet visar i stora drag på en ökning av ekosystemtjänster inom planområdet jämfört med i dag.

Stödjande ekosystemtjänster tillskapas genom bostadsgården i form av natur- eller kulturmiljöer som ger förutsättningar för biologisk mångfald. Att dagens asfalterade parkering bebyggs för bostäder, planteringar och med lektytor för barn samt sitt- och umgängesplatser ger det största tillskottet av ekosystemtjänster. Men även åtgärder som möjliggör för odling ger poäng såsom möjlighet till växthus samt plantering av träd och buskar som ger frukt, bär och nötter. Det sistnämnda är

dock åtgärder som enbart är en vision och kommunen kan inte reglera dem i tvingande bestämmelser.

Befintliga buskage på parkeringsytan kan utgöra livsmiljöer för småfåglar och insekter. Buskagen kommer att försvinna vid exploateringen och ersättas med nya planteringar. Detaljplanen reglerar att minst hälften av gårdsytan ska planteras, se ovan under rubrik Natur.

Trädallén längs med Trollenäsvägen är en vidsträckt grön korridor som detaljplanen inte påverkar då den är utanför planområdet.

Yta för skyfalls- och dagvattenfördröjning uppfyller flera ekosystemtjänster. Funktionen bidrar till den stödjande funktionen ”Naturliga kretslopp” genom att det skapas en fördröjningsyta som tillåter möjligheter till grundvattenbildning. Ytan bidrar även till den reglerande tjänsten ”Skydd mot extremväder” genom att det finns ytor som kan omhänderta vatten vid översvämningar.

TEKNISK FÖRSÖRJNING

Dag-, spill och dricksvatten

Ny bebyggelse kan anslutas till befintligt spill- och dricksvattennät.

Tyréns har utfört en dagvattenutredning (2021-12-23, reviderad 2024-03-14) som ger förslag på hur dagvattnet kan hanteras. Efter samrådsfasen har utredningen uppdaterats.

Utdrag från dagvatten- och skyfallsutredning som är vägledande:

”Det befintliga dagvattennätet i området är enligt VA SYD dimensionerat för att ta emot ett 10-årsregn från området idag. Därför har maximalt utsläppsflöde satts till 61 l/s, vilket är flödet vid ett 10-årsregn från området idag. Eftersom området ligger i tät bostadsbebyggelse rekommenderar Svenskt Vatten att nya system dimensioneras för 20-årsregn avseende trycklinje i marknivå. Detta innebär att fördröjningsbehovet för att behålla utflödet till nätet på 61 l/s vid ett 20-årsregn motsvarar en volym om ca 31 kubikmeter. Denna volym kan erhållas i samma översvämningssyta som anläggs för skyfallshantering.”

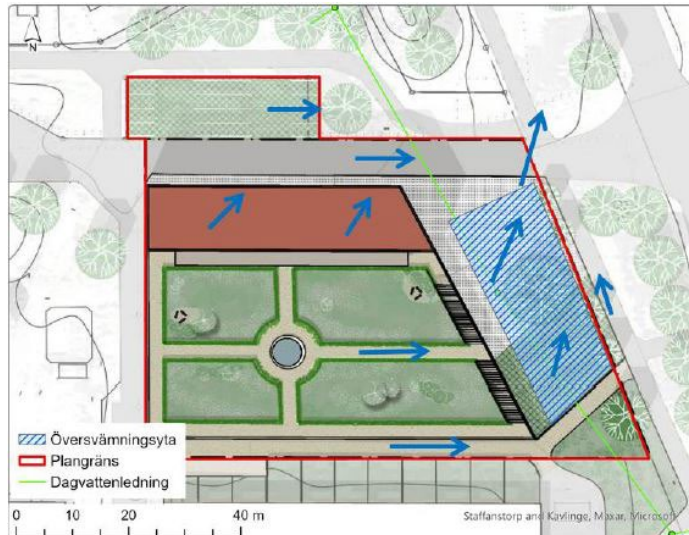
”Planerad markanvändning innebär att hårdgöringsgraden i området ökar vilket innebär att vattenvolymen som genereras vid ett skyfall ökar. För att inte öka översvämningrisker för nedströmsliggande område bedöms att ca 38 kubikmeter vatten behöver hanteras inom planområdet. Volymen föreslås erhållas i en nedsänkt översvämningssyta. Utöver denna behöver framtida höjdsättning säkerställa att ytlig avledning av vatten mot nordost är möjlig.

För att minimera mängden dagvatten som uppkommer inom detaljplanen har det antagits att 50 % av de körbara ytorna ska anläggas med gräsarmering samt att det blir 50% gröna ytor på bjälklaget ovan garaget.”

Dagvatten fördröjs inom skyfallsyta innan det ansluter till ledningsnätet. En möjlig placering är enligt figur 16 nedan med blå översvämningssyta.

Skyfallsvatten regleras med planbestämmelse för skydd mot störningar: – 38 kubikmeter vatten ska fördröjas inom planområdet.

Del av entréytans markbeläggning ska vara genomsläpplig, vilket regleras i plankartan med b_4 - 50 % av markytan ska inneha avrinningskoefficient 0,7.

Figur 16. Princip för dagvattenhantering. Rinnriktningar för skyfallsvatten visas med blå pilar. (Tyréns, 2024-03-14)

Energiförsörjning

Ny bebyggelse kan anslutas till befintligt elnät.

Avfallshantering

Fastighetsägarna ansvarar för hantering av eget avfall och källsortering och det ska ske på kvartersmark. Fastighetsägaren ansvarar för och beslutar system för avfall och källsortering, det regleras inte i detaljplanen. Kraven på tillgänglighet ska efterföljas. Angöring för sopbil kan ske via angöringsplatsen i öst.

SÄKERHET OCH HÄLSA

Bullerskyddsåtgärder

Byggrätten placeras i förhållande till Trollenäsvägen på ett sådant sätt att inga bullerskyddande åtgärder behöver vidtas.

Markföroreningar

Marken påvisar inga föroreningar och detaljplanen reglerar därför inga åtgärder kopplade till markföroreningar. Påträffas föroreningar ska detta anmälas till tillsynsmyndigheten.

SOCIALA ASPEKTER

Gårdsåkra har under en tid uppfattats som en något bortglömd del av Eslöv. Mycket satsningar gjordes vid byggnationen men lite har hänt sedan dess. Detaljplanen ämnar stärka den sociala hållbarheten genom att öka de gemensamma sociala ytorna och försköna närmiljön för de boende med utökad vegetation och planteringar.

Trygghet, jämställdhet och mångfald

Planområdet består idag till större delen av en parkering. Möjligheten att skapa en tryggare plats ökar med ny bostadsbebyggelse, då platsen kommer vara befolkad av människor i stället för att vara uppställningsplats för bilar. Detaljplanen öppnar upp för överblickbara gemensamma eller halvprivata ytor med tydligt avsedda funktioner. Detta stärker den social kontrollen och tryggheten i området.

I närheten av planområdet finns många gröna ytor och säkra gång- och cykelvägar som underlättar kopplingen mellan olika målpunkter inom närområdet och mellan stadsdelarna.

Barnkonventionen

Planområdet ligger längs ett stråk för barn som ska ta sig till och från skolan. Gång- och cykelstråk samt busshållplats är inom planområdets direkta närhet varför det är viktigt att detaljplanen slår vakt om säkra skolvägar. Ett nytt platågupp eller likvärdigt vid infarten till Gårdsåkra ökar bilförarens uppmärksamhet på oskyddade trafikanter på den korsande gång- och cykelbanan. Längs med den nya byggnaden norra fasad tillkommer en ny gångbana. Ytterligare trafiksäkerhetshöjande åtgärder kopplade till skolbarnens rörelser ska genomföras i enlighet med genomförd Mobilitets- och parkeringsutredning (Landskapsgruppen, 2020-12-18).

Trafiksäkerheten är framför allt viktig att beakta i förhållande till biltrafiken kopplad till hämtning och lämning på förskola/skola. Backande fordon nära stråk där barn rör sig ska undvikas i största möjliga mån.

Inom planområdet skapas nya ytor på bostadsgården som ger barn utökade möjligheter till närlek för både nya och befintliga boenden i Gårdsåkra. Bostadsgården kan även nyttjas för äldre barn genom exempelvis tillkommande sittytor.

PLANBESTÄMMELSER

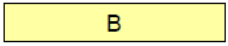
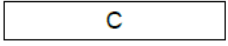
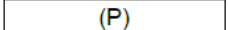
Följande gäller inom områden med nedanstående beteckningar. Endast angiven användning och utformning är tillåten. Där beteckning saknas gäller bestämmelsen inom hela planområdet.

GRÄNSBETECKNINGAR

	Planområdesgräns
	Användningsgräns
	Egenskapsgräns
	Administrativ gräns
	Administrativ och egenskapsgräns

ANVÄNDNING AV MARK OCH VATTEN

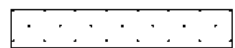
Kvartersmark

	Bostäder.
	Centrum.
	Parkering. Endast under gårdsbjälklag.

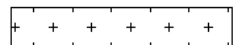
EGENSKAPSBESTÄMMELSER FÖR KVARTERSMARK

Bebyggandets omfattning

e_1 Största bruttoarea (BTA) ovan mark inom användningsområdet är 3 700 kvadratmeter varav högst 3 500 för bostadsändamål exklusive parkering för motorfordon och cyklar

Marken får inte förses med byggnad undantaget stödmurar

Endast komplementbyggnad får placeras på gårdsbjälklag

Högsta nockhöjd i meter

Placering

p_1 Östra fasaden ska placeras parallellt med, och högst en meter ifrån, östra användningsgräns

Utformning

- f_1 Fasad ska utformas med kvalitativa materialval, hög detaljeringsnivå och hantverksskicklighet
- f_2 Bostadsentréer ska vara genomgående så att trapphus kan nå från norr och från gård
- f_3 Loftgång får endast uppföras mot gården i söder
- f_4 Minst en huvudentré ska finnas i norr
- f_5 Balkong får kruga ut över prickmark med ett minsta mätt mått om 3,7 meter mellan mark och balkong
- f_6 Gemensam gård ska anordnas inom hela egenskapsområdet undantaget två meter i norra delen av gård i anslutning till byggnadens söderfasad som får vara privat
- f_7 Fasaden i markplan mot öster ska till minst 40% av fasadytan och minst 60% av fasad- längden utgöras av transparent glasad yta
- f_8 Hörn i sydöst ska vara genomgående glasat i alla våningar

Utförande

- b₁ Gård ska underbyggas med parkering om minst 40 platser
- b₂ Minst 1/4 av byggnadens markplan ska ha dubbel bjälklagshöjd som placeras i byggnadens östra del
- b₃ Gårdsbjälklagets höjd över angivet nollplan får vara högst 67 meter. Växtbäddar är ej inkluderade. Tillgänglighetsanpassad entré från väster ska ordnas
- b₄ 50 % av markytan ska inneha avrinningskoefficient 0,7
- Skyfall ska avledas till allmän plats

Markens anordnande och vegetation

- n₁ Parkering ska placeras helt under gårdsbjälklag
- n₂ Minst 25% av den planterade ytan ska utformas så att planteringsdjupet blir minst 50 cm
- n₃ Gård ska utformas med minst 50% planterad yta
- n₄ Lekplats ska anordnas på gård
- n₅ Marken som ansluter till allmän plats ska anpassas till den allmänna platsmarkens höjd och utformas i samråd med kommunen
- n₆ Gårdsytan får inte användas för parkering. Parkeringsanläggning får finnas under gårdsbjälklag
- n₇ Marken får inte användas för parkering med undantag för angöring och korttidsparkering
- n₈ Minst 5 träd ska finnas

Skydd mot störningar

- m₁ Byggnader ska utföras med radonskyddad grundläggning
- 38 kubikmeter vatten ska fördröjas inom planområdet

ADMINISTRATIVA BESTÄMMELSER*Genomförandetid*

Genomförandetiden är 5 år

Ändrad lovplikt

- a₁ Marklov krävs även för fällning av träd

Markreservat

- u₁ Markreservat för allmännyttiga underjordiska ledningar

Gemensamhetsanläggning

- g₁ Markreservat för gemensamhetsanläggning

Upplysningar

Förtydligande om f1 finns i planbeskrivningen under kapitel planförslag rubrik markanvändning och stadsbild.

Träd ska placeras utan konflikt till befintliga eller kommande ledningar i gaturummet i samråd med ledningsägare.

Om ekvivalent ljudnivå vid bostadens fasad är högre än 60 dBA ska minst hälften av bostadsrummen vara vända mot ljuddämpad sida. För små bostäder med boarea max 35 m² gäller istället krav att minst hälften av bostadsrummen ska vara vända mot ljuddämpad sida om ekvivalenta ljudnivån vid bostadens fasad är högre än 65 dBA. Fasad mot ljuddämpad sida ska ha ekvivalent ljudnivå högst 55dBA samt maximal ljudnivå nattetid högst 70 dBA. Om bostaden har en eller flera uteplatser ska ljudnivån vid minst en uteplats vara högst 50 dBA ekvivalent ljudnivå och 70 dBA maximal ljudnivå.

FÖRUTSÄTTNINGAR

PLANDATA

Areal och Markägoförhållanden

Planområdet är totalt cirka 4800 kvadratmeter stort och ligger inom Gårdsåkra 2 som ägs av Eslövs bostads ab och mindre del av Eslöv 53:1, som ägs av kommunen.

Plansituation och angränsande fastigheter

För planområdet finns en gällande detaljplan från 1978. För del av området gäller detaljplan från 1988 (se kommande rubrik gällande detaljplan).

Planområdet ligger inom fastigheterna Gårdsåkra 2 och ESLÖV 53:1 och gränsar till fastigheten ESLÖV 53:4 som är kommunens gatufastighet.

BEFINTLIG STADSBILD OCH MARKANVÄNDNING

Fastigheten Gårdsåkra 2 inrymmer idag 122 lägenheter, en förskola och en grundskola. De ligger alla i lameller mot en central gata som är inglasad gata och länkar samman byggnadskropparna. Byggnaderna är 2 och 2,5 våningar höga och sammanlagt är byggnaden nästan 400 meter lång.

Runt byggnaden har bostäderna privata uteplatser mot söder och i norr har förskolan och skolan sina gårdar. Längst ut i öst och väst finns gemensamma parkeringsplatser. Skolan har parkeringsplatser längs infartsgatan i nordost.

Runt fastigheten löper flera gång- och cykelstråk i grönområden med träd, buskar och stora gräsytor. Vägarna är förortsmässiga och rymmer stora ytor. Planområdet gränsar till ett småhusområde i norr, förskolegård i väster, vårdcentral i en låg byggnad öster om Trollenäsvägen.

Själva planområdet ligger på parkeringsplatsen i nordöstra delen av Gårdsåkra 2. Den är idag asfalterad och på en del av parkeringsplatsen finns två låga garagelängor.

Hela bebyggelsen på Gårdsåkra 2 har en säregen karaktär och är tydligt utformat som en helhet där alla funktioner samverkar, samsas och delar ytor.

Gårdsåkra är uppbyggt längs två byggnadskroppar med mellanliggande överglasat gårdsutrymme. Projektet är överraskande, över 400 meter, långt. Längden är nedbruten i ett antal sidförskjutningar av byggvolymerna så att det egentligen aldrig upplevs i sin fulla längd, utom möjligtvis från gräsytan på södra sidan området.

Arkitekturen kan upplevas relativt ordinär med en tonvikt lagd på ett rationellt byggande i modulsystem. Det är inte detta som gör området speciellt, även om området, och dess arkitekt, även i detta avseende kan betraktas som en föregångare. Det är i stället de integrerande aspekterna med mångfunktionella ytor och sam användning av ytor som utmärker området. Både ute och inne.

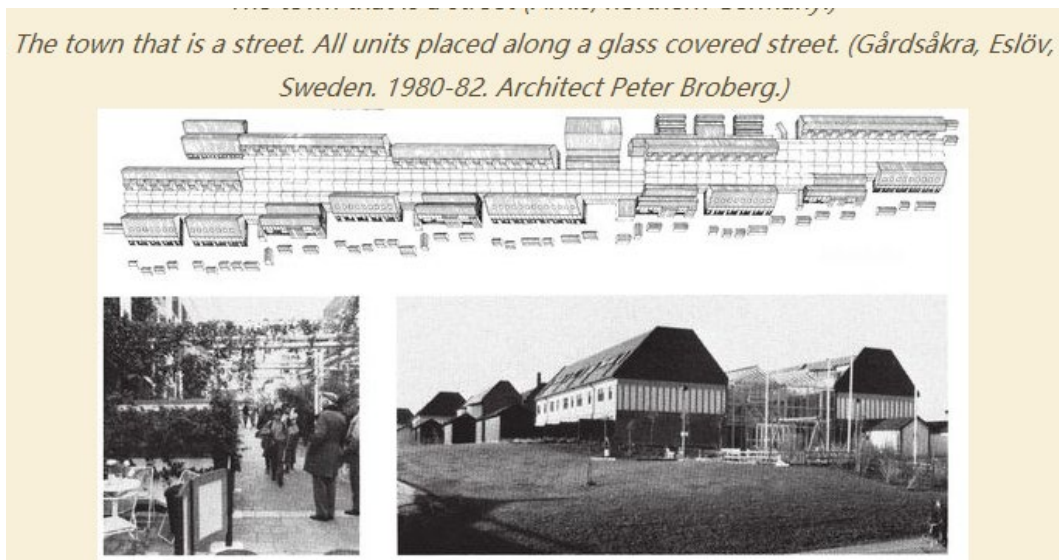
Figur 17. Inre loftgång i den befintliga byggnaden

Figur 18. Platsbildning med bänk och tropisk växtlighet.

Området ligger som en kil in i, en i övrigt homogen villabebyggelse och utgör i förhållande till villabebyggelsen, ett tydligt avgränsat område. Bebyggelsen integrerar många olika användningar, delvis på samma ytor. Att på så relativt små ytor kunna hantera bostäder, skolor, förskolor, parkering, handel, och andra aktiviteter är en speciellt och mycket rationell kvalitet. Boende, elever, besökare, idrottande, föräldrar och parkerande använder många ytor gemensamt. Speciellt är också den långa överglasade gård som byggnaderna inåt riktar sig mot, också den

gemensam. Omedelbart norr om byggvolymerna ligger skolgårdar, lekplatser och fotbollsplaner och trädgårdsanläggningar/parkytor samt trafikmatning. Omedelbart söder om byggnaderna ligger en sammanhängande gräsmatta längs hela byggkroppen, kanske underutnyttjad. I området bor ca 250 personer och ett lågstadium och en förskola ryms på en yta som är mindre än 16 intilliggande villatomter. Byggrätt för handel finns också i gällande plan och med ökat befolkningsunderlag också underlag för exempelvis en mindre livsmedel/servicebutik.

Figur 19. Utdrag från boken *Life between buildings* av Jan Gehl.

Jan Gehl tar i sin bok *Life between buildings* upp byggnaden som ett intressant exempel på modern bebyggelse som påminner om en gammal köpmansgata där blandade funktioner och människor möts.

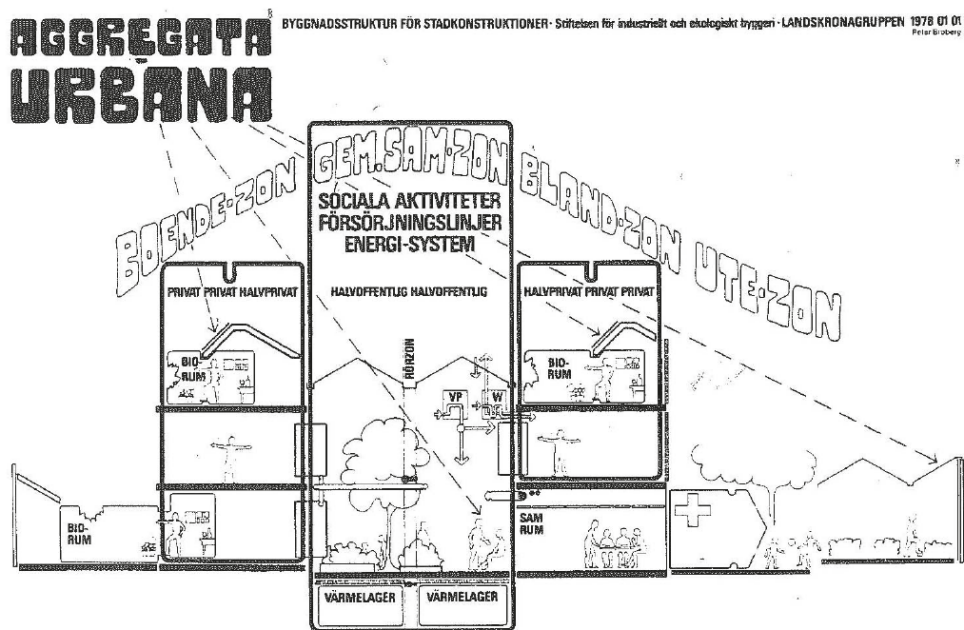
Historik

Gårdsåkras tillblivelse och fysiska form tillskrivs framför allt Peter Broberg, föregångare i många nytänkande projekt i Skåne, så även i Eslöv och Gårdsåkra. Byggnaderna på Gårdsåkra 2 byggdes i början av 80-talet och startade med tio huvudprinciper:

- Marksnål bebyggelse
- Blandning av bostadsformer
- Integrerad med verksamheter
- En integration av grönrums
- Kvalitativa gemensamhetsytor
- Småskalig varierad bebyggelseform
- Låg energiförbrukning
- Stomsystem med generell användbarhet
- Frilagda försörjningssystem
- Flexibla och varierade apteringssystem

Byggnationen genomfördes med totalentreprenad och flera principiella ställningstaganden för projektet rationaliserades bort. De planerade butikslokalerna i den norra längan utgick och ersattes med bostäder, av projektekonomiska skäl. Vissa förändringar gjordes också av brandtekniska skäl, med mindre dagsljusintag som följd. De frilagda rörinstallationerna utfördes inte enligt de inledande estetiska intentionerna. (Tyréns, 220711).

Marken har genom EBO varit i kommunens ägo sedan det byggdes och lite har förändrats sedan invigningen i början av 80-talet.

Figur 20. Principskiss för projektet.

TIDIGARE STÄLLNINGSTAGANDEN

Översiktsplan Eslöv 2035

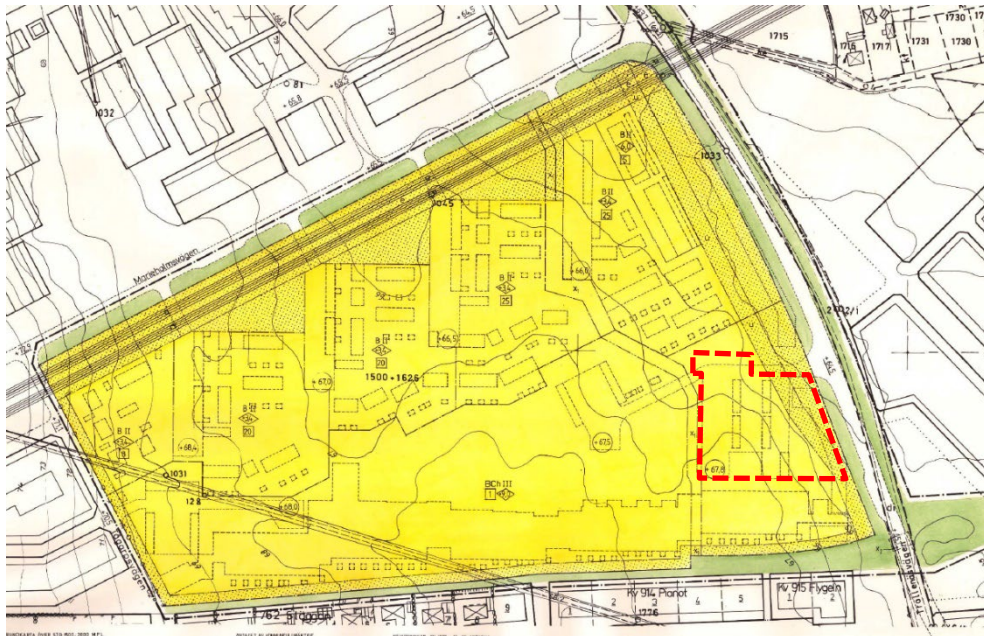
I Eslövs översiktsplan som antogs 28 maj 2018 är planområdet stadsbygd med blandad täthet och funktioner. Planområdet är en del av det område som pekas ut som förtättningsområde med 600 nya bostäder fram till 2035. Förtätning ska ske i lämpliga lägen och ny bebyggelse ska komplettera och stärka befintliga värden. Hänsyn ska tas till befintliga förutsättningar särskilt till vattenhantering, buller, grönstruktur och kulturmiljö, samt riksintresse för kommunikationer och riksintresse för kulturmiljö.

Gällande detaljplan

Gällande detaljplan är S 187 - Förslag till ändring av stadsplan för del av Fridasroområdet, Eslövs kommun, Malmöhus län som antogs 1978. Planområdet sträcker sig till Mariedalsvägen och inkluderar även småhusbebyggelsen norr om Gårdsåkra.

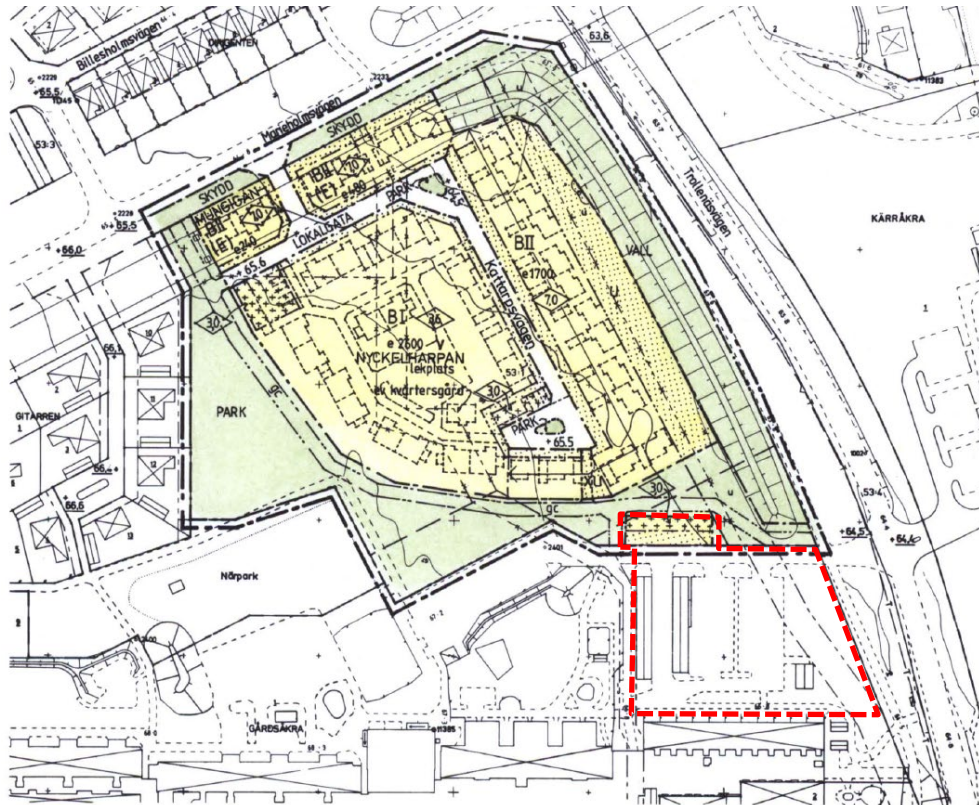
Planen togs fram av Stiftelsen för industriellt och ekologiskt byggeri Landskronagruppen, som även ritade byggnaderna. Den anger *B-bostäder* och *centrumbebyggelse* på planområdet. Byggrätten är 9 meter i byggnadshöjd. Längs

Trollenäsvägen finns prickmark – får inte bebyggas och planområdet påverkas också av ett x-område, mark tillgänglig för allmän gångtrafik och ett u-område, ledningsområde.

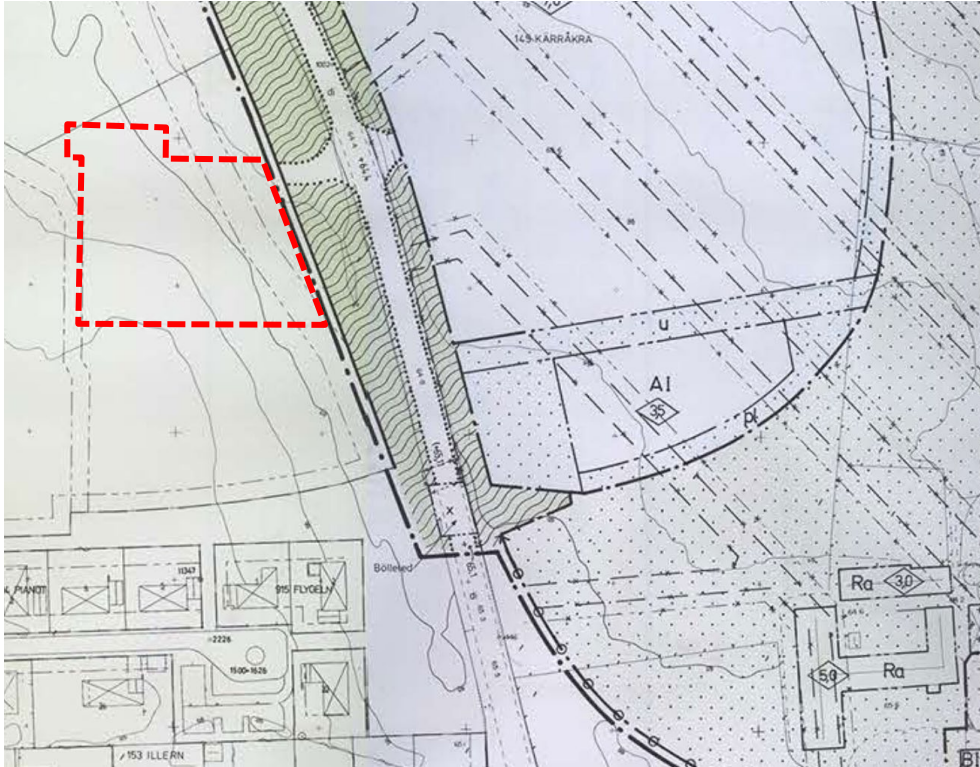

Figur 21. S 187 - Förslag till ändring av stadsplan för del av Fridasområdet, Eslövs kommun, Malmöhus län. Planområdet är markerat med röd streckad linje.

För den norra delen av planområdet gäller *Detaljplan för bostadsområde norr om Gårdsåkra* från 1988. Området som berörs är en parkeringsyta som är prickmarkerad och kryssmarkerad.

Figur 22. Detaljplan för bostadsområde norr om Gårdsåkra från 1988.
Planområdet är markerat med röd streckad linje.

Figur 23. Detaljplan för Fridasro, stg 86 med flera i Eslöv från 1981 i direkt anslutning till planområdet som är markerat med röd streckad linje.

Angränsande detaljplan i öster är detaljplan för Fridasro, stg 86 med flera i Eslöv från 1981 som anger park eller plantering närmast planområdet.

Planuppdrag

Kommunstyrelsens arbetsutskott (KSAU) beslutade 2019-12-17 att ge positivt planbesked och planuppdrag för detaljplan för del av Gårdsåkra 2. Med tillägget att underjordiskt garage på fastigheten ska prövas i planarbetet, samt att antalet nuvarande och nya parkeringsplatser då tas i beaktande.

Riksintressen

Planområdet omfattas inte av några riksintressen.

MILJÖBALKEN

Biotopskydd

Strax utanför planområdet finns en trädrad längs med Trollenäsvägen som omfattas av biotopskydd.

KULTURMILJÖ

Kulturhistoriska byggnader och miljöer

Området Gårdsåkra är i kommunens kulturmiljöprogram utpekat som särskilt värdefullt bebyggelseområde i stadsdelen Fridasro.

I Eslövs kommuns kulturmiljökartan beskrivs bebyggelsen inom Gårdsåkra 2 följande (Utdrag gjort 2023-05-31):

”Gårdsåkra består av ett antal sammanbyggda byggnadskroppar i form av bostadshus, skola med mera med en gemensam inglasad innergård med växtlighet. Gårdsåkra uppfördes mellan 1981–1983 och ritades av arkitekt Peter Broberg efter förstudier av byggforskningsrådet.

Bebyggelsen har en mycket säregen karaktär, och sticker ut på platsen, omgiven av den mer småskaliga villa- och radhusbebyggelsen. Byggnadskomplexet utgör ett mycket välbevarat exempel på den experimentella arkitektur och de tankar inom arkitektur och samhällsbyggande som utvecklades under 1970- och 80-talet med fokus på energibesparing, blandade funktioner och sociala frågor. Området är närmast unikt i landet, och har så väl stora arkitektoniska som samhällshistoriska värden. Den välbevarade helhetsmiljön med sammankopplade byggnadskroppar, den inglasade gemensamma innergården med mötesplatser och grönska tillsammans med de blandade funktionerna utgör en mycket ovanlig och intressant miljö präglad av det sena 1970-talets och tidiga 80-talets idéer och de mer postmoderna arkitekturströmningar som växer fram.”

Särskilt värdefulla bebyggelseområden innebär att anläggningar, tomter, allmänna platser och bebyggelseområden inte ska förvanskas enligt 8 kap 13 § 1, 2, 3 och 4 PBL.

EBO har låtit ta fram en antikvarisk bedömning av Gårdsåkra med anledning av planerade renoveringar (*Gårdsåkra Antikvarisk förstudie*, (Tyréns, 2022-07-11).

Gårdsåkra bedöms uppfylla kriterierna för en sådan särskilt värdefull bebyggelsemiljö som avses i PBL 8 kap §13 och BBR 1:2213 genom att den särskilt väl tydliggör samhällsutvecklingen under 1980-talet. Projektet har varit uppmärksammat i sin samtid och tjänat som förebild.

Gårdsåkra präglas av en stark arkitektonisk idé och det kan sägas särskilt väl belysa 1970- och 80-talens experimentella byggande med fokus på energibesparing, blandade funktionsmönster och sociala frågor. Det finns få motsvarigheter i landet.

Identifierade värdebärande karaktärsdrag:

- Långsträckt planform
- Siluett och takformer
- Prefabricerade byggnadsdelar
- Bostads/institutionshus i samspel med uthus/ komplementbyggnader
- Material och färgsättning (ändringar har skett)
- Den inglasade gatan som gemensamt rum
- Gemensamma funktioner såsom tvättstugor, uppehållsytor, scen
- Välexponerade tekniska lösningar; synliga installationer
- Välbevarade byggnadselement såsom invändiga fasader, trappor, avgränsningar et cetera
- Väl anpassade tillägg; scen i västra delen.

Arkeologi/Fornlämningar

Området innehåller inga kända fornlämningar.

SERVICE

Öster om Trolleäsvägen finns vårdcentral och ett rekreationsområde med fotbollsplaner, badhus och 4H-gård. Det finns flera F-6 skolor och förskolor i närområdet, de närmaste är Fridasroskolan och Fridebo förskola som ligger i Gårdsåkrabyggnaden.

TRAFIK

Gång- och cykelvägar

Planområdet är väl kopplat till det befintliga gång- och cykelnätet. Det finns ett flertal gång- och cykelväg som går i närheten av fastigheten Gårdsåkra 2, både i norra, södra och västra kanten. Via en tunnel under Trolleäsvägen leder de vidare mot Eslövs centrum.

Kollektivtrafik

Närmsta busshållplats ligger på Trolleäsvägen, precis intill planområdet. Där går linje 1 som går via Eslövs station till Flygstaden. Restiden från hållplats Kärråkra vårdcentral till Eslövs station är 7 minuter.

Biltrafik

Trolleäsvägen är en viktig biltrafikled in mot Eslövs centrum, där den övergår till Östergatan. Trolleäsvägen trafikeras av ca 10 000 fordon/dag enligt mätning utförd 2017.

Parkering

Inom planområdet finns idag en parkeringsyta för cirka 78 parkeringsplatser, där hälften är parkering i låga garagelängor. För fastigheten som helhet finns även parkeringsytor i väster, och vid vändplatsen till skolan.

NATUR

Natur, park och rekreation

Parkstråk norr om fastigheten Gårdsåkra 2. Del av grönområdet används idag som en del av skolgården.

Öster om planområdet och Trolleäsvägen ligger Karlsro rekreationsområde med fotbollsplaner, 4H-gård och badhus.

Biotopskyddad mark

Området omfattas inte av någon biotopskyddad mark.

Topografi

Planområdet sluttar mot nordöstmed en höjdskillnad på 3 meter. Högsta punkten är 64,0 meter över nollplanet i nordvästra delen av planområdet mot Trolleäsvägen. Lägsta punkten är 67,0 meter över nollplanet i planområdets sydvästra hörn mot den nordöstra entrén till byggnaden.

Geotekniska förhållanden

PQ Geoteknik och miljö AB har genomfört en geoteknisk utredning (2022-03-31). Utförda borrhningar visar på ytlig mulljord eller fyllning ner till ca 1,0 m, därefter naturligt lagrad fast sandjord eller sandmorän. Lokalt påträffas även fast lera eller

lermorän i borrhål 2. I ler- och framför allt sandmoränen förekommer sten och block.

Berg kan enligt SGU:s geologiska kartblad förväntas finnas på mellan 30–50 m djup och utgörs av siltsten, lersten, slamsten eller skiffer. Djup till bergöverkant och bergart är dock ej verifierat.

Undersökta naturliga jordlager har vanligtvis medelhög till hög relativ fasthet, enligt ”Plattgrundläggning”. I flertalet borrhull har relativt grunda stopp erhållits i stenig eller blockrik sandmorän.

Markföroreningar

PQ Geoteknik och miljö AB har genomfört en markteknisk utredning (2022-03-31).

Undersökningsresultaten avseende markföroreningar visar entydigt låga halter, klart under känslig markanvändning. Inga särskilda föroreningar har heller kunnat förväntas då endast jordbruk varit föremål för verksamhet inom området innan parkeringsyta med tillhörande flerbilsgarage uppfördes.

Markradon

Den uppmätta markradonhalten är 3,2 och 16,8 kilobecquerel per kubikmeter. Marken inom aktuell fastighet klassas enligt aktuella riktvärden som normalradonmark, 10 - 50 kilobecquerel per kubikmeter.

Luftföroreningar

Luften i Eslöv bedöms generellt vara god. Eslöv ligger dock över genomsnittet i länet vad gäller kväveoxider och partiklar. Kväveoxiderna kommer främst från väg- och tågtrafik samt från jordbruket och partiklarna kommer främst från jordbruket.

TEKNISK FÖRSÖRJNING

VA och dagvatten

VA Syd är huvudman för VA och planområdet kan anslutas till dagvattennätet. VA Syd har idag tre huvudledningar för dag-, spill- och dricksvatten som går i u-området i planområdets östra del.

Planområdet är i dagsläget anslutet till det befintliga dagvattennätet som går genom området. Detta leder dagvattnet till vattendraget Långgropen, som sedan mynnar ut i Saxån. Även ytlig avrinning på markytan leder dagvattnet dit. I samband med planerad bebyggelse förutsätts att dagvatten fortsatt avleds till ledningsnätet och därmed till samma recipient som i dagsläget.

Flöden har beräknats för ett 10- och 20-årsregn utan klimatfaktor för att redogöra för befintlig dagvattenbelastning från området. Enligt VA SYD är befintligt dagvattennät dimensionerat för att klara ett 10-årsregn. Dagvattenflödet vid ett 10-årsregn med 10 minuters varaktighet (vilket motsvarar den längsta rinntiden inom området) har därför antagits motsvara maximalt utsläppsflöde till det befintliga dagvattennätet.

Svenskt Vatten rekommenderar att nya system dimensioneras för 20-årsregn avseende trycklinje i marknivå. 20-årsregnet vid befintliga förhållanden har

beräknats därför för att kunna jämföra dagvattenflödena före och efter exploatering. Maximalt utloppsflöde har satts till 61 l/s, vilket är flödet vid ett 10-årsregn från området idag (Tyréns, 2024-03-14).

Skyfall

Vid en nederbörd på 30 mm (vilket motsvarar ett 100-årsregn med varaktigheten 10 minuter utan klimatfaktor) ansamlas vattnet enligt Figur 24. Skyfallsvatten från planområdet sammanstrålar med avrinning från söder och väster och ansamlas i grönyrtorna norr om området.

Figur 24. Ansamlingar av vatten vid ett 100-årsregn med 10 minuters varaktighet i dagsläget. Grönt område visar lokalt avrinningsområde till markering (Scalco Live, 2024).

Höjdsättningen av planområdet är viktig för att minimera risken att instängt vatten samlas i området. Planområdet belastas inte av vatten från några närliggande områden. Höjdsättningen kan därför fokuseras på att bibehålla befintlig avrinning i riktning mot nordost. Marken bör luta från byggnader så att vatten inte kan ställa sig intill och orsaka vattenskador. Detta är särskilt viktigt för hantering av skyfall (100-årsregn) eftersom ledningsnätet inte kan ta emot ett 100-års regn vilket innebär att huvuddelen av vattnet kan rinna på markytan (Tyréns, 2024-03-14).

Plankartan reglerar höjden på gårdsbjälklaget vilket möjliggör en lägsta golvnivå i parkeringsutrymmet som överensstämmer med dagvattenlösningen. Vatten rinner således åt öster. För en mer ingående beskrivning, se dagvatten- och skyfallsutredning.

Fjärrvärme och el

Gårdsåkra uppfördes i samband med ett forskningsprojekt som bland annat syftade till att skapa energieffektiv bostadsbebyggelse. Energibesparingen beräknades bli 80%-ig jämfört med en motsvarande traditionell bebyggelse. Detta skulle uppnås bland annat genom funktionsintegration, förtätning, superisolering, glasgata som solfångare, luftvärmväxlare och värmepump på frånluft och avloppsvatten.

Därutöver studerades värmelagring, taksolfångare och vindmölla men dessa ansågs vid tillfället olönsamma. Glastaket skulle bidra till uppvärmning genom solinstrålning och solfångare skulle placeras på taket.

Kraftringen ansvarar för fjärrvärmeledningar och el i närområdet. De har ledningar som går i utkanten av parkeringsplatsen och genom skolgården.

Fiber och tele

Skanova har en fiberkabel som ligger i u-området i planområdets nordöstra hörn.

Brandvattenförsörjning

Befintlig brandpost finns i gatan, i anslutning till nuvarande parkering.

KONSEKVENSER

MILJÖKONSEKVENSER

Strategisk miljöundersökning enligt miljöbalken

Tillväxtavdelningen bedömer med vägledning av förordningen om miljökonsekvensbeskrivningar att planförslaget inte kan antas medföra betydande miljöpåverkan i den mening som avses i 6 kap 11–18 §§ miljöbalken och i 4 kap 34 § PBL. Behovet av miljöhänsyn vid genomförandet av detaljplanen belyses därför inte i en miljöbedömning enligt 6 kap miljöbalken.

Påverkan på riksintresse

Detaljplanen omfattas inte av något riksintresse.

MILJÖKVALITETSNORMER (MKN)

Luftkvalitet

Vid detaljplanering ska gällande miljökvalitetsnormer för utomhusluft iakttas. Detaljplanen bedöms inte påverka möjligheten att uppnå miljökvalitetsnormer för utomhusluft. I och omkring planområdet finns inga områden där miljökvalitetsnormer för utomhusluft överskrids och planen bedöms inte ge någon betydande ökning av trafik.

Vattenkvalitet

Utdrag ut dagvatten och skyfallsutredning: ”Saxån bedöms i dagsläget ha måttlig ekologisk status och uppnår ej god kemisk status, detta på grund av bland annat övergödning och utsläpp av miljöfarliga ämnen. Men eftersom planområdet idag består mestadels av parkeringsyta, och i framtiden planeras bestå till en större del av grönyta, så bedöms inte planerad bebyggelse påverka MKN i recipienten negativt.

Planområdet ligger inom grundvattenmagasinet Eslöv-Flyinge (id: SE618518-134721), som är en sedimentär bergförekomst. Det ligger även inom skyddat område för dricksvattenförekomster i grundvatten enligt direktiv 2000/60/EG artikel 7) (VISS, Eslöv-Flyinge, 2021).”

DAGVATTEN

Den fördröjningsvolym som behöver hanteras inom planen är 31 kubikmeter. Eftersom volymen är mindre än volymen som behöver hanteras för skyfall så kan samma anläggning användas. För att minimera mängden dagvatten som uppkommer inom detaljplanen har det antagits att 50 % av de körbara ytorna ska anläggas med gräsarmering samt att det blir 50% gröna ytor på gårdsbjälklaget.

Dagvatten från bjälklag föreslås ledas ytligt och med hjälp av stuprör och utkastare leda vattnet mot föreslagen översvämningssyta. Dräneringsledningar i bjälklagets botten bör också kunna ledas med hjälp av stuprör mot översvämningssytan. Dagvatten kan dock även fördröjas och nyttjas för bevattning av grönytor på bjälklaget genom att dessa anläggs med upphöjd kant.

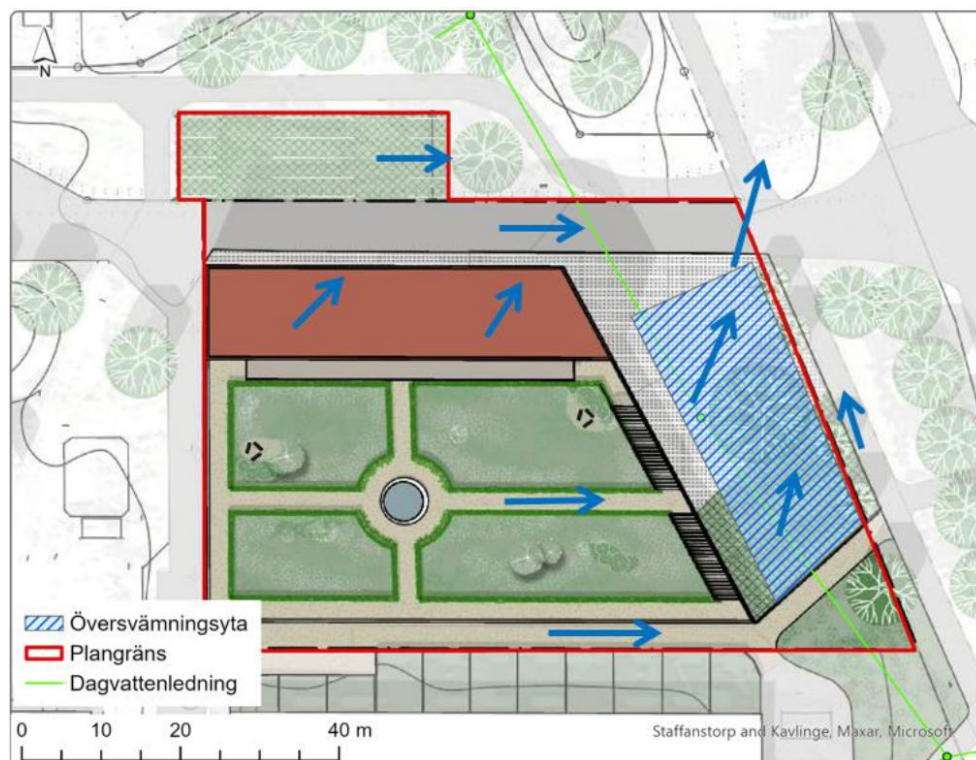
Dagvatten från takytor föreslås i första hand avledas ut mot gata i norr via stuprör.

Eftersom marken består av sandig morän finns möjlighet till infiltration men det rekommenderas ändå att en anslutning mot dagvattennätet görs från översvämningssytan. Förslagsvis kan en brunn anläggas i översvämningssytans nordöstra del. Beroende på översvämningssytans utformning och resten av höjdsättningen kan en något upphöjd kupolbrunn anläggas för att möjliggöra infiltration. Utloppsledning ska ha kapacitet för 61 l/s, vilket motsvarar befintligt dimensionerande 10-årsflöde som är satt som tillåtet utflöde till dagvattennätet.

Möjlighet till infiltration är positivt då det minskar belastningen på dagvattennätet och bibehåller en naturlig vattenbalans som tillåter påfyllning av grundvatten från nederbörden. Det är även fördelaktigt för reningen av dagvattnet då en mindre mängd kommer nå recipienten direkt via ledningsnätet och dagvattnet kan renas genom filtrering i jordprofilen.

ÖVERSVÄMNING OCH SKYFALL

För att inte försämra för nedströmsliggande områden behöver 38 kubikmeter vatten kunna fördröjas inom fastigheten. Detta föreslås ordnas genom att anlägga en översvämningssyta i planområdets östra del som kan sänkas ner i genomsnitt 5–10 cm och då erhålla minst 38 kubikmeter volym. Exakt hur ytan utformas kan studeras vidare i projekteringen. Det rekommenderas dock att majoriteten av volymen erhålls i planområdets östra kant i grönytor så att körytor i största mån hålls fria från vatten.

Figur 25. Möjlig yta för skyfallshantering.

NATURMILJÖ OCH BIOLOGISK MÅNGFALD

Marken som tas i anspråk för bostäder är till största del hårdgjord. Stora delar av planområdet har idag låga biologiska värden. Grönområdena i anslutning till planområdet kommer till största del bevaras. Kommunen menar därför att

naturvärden ej kommer till skada på ett påtagligt sätt. Uppvuxen vegetation och stråk som binder ihop gröna miljöer bevaras i så hög grad som möjligt. Gårdsmiljön med planterbar yta kommer att utgöra nya livsmiljöer för djur och växter och bidra positivt till den biologiska mångfalden.

BIOTOPSKYDD SOMRÅDE

I anslutning till detaljplanen finns del av trädrad längs med Trollnäs vägen som är biotopskyddad. Trädraden ligger strax utanför planområdet och påverkas inte.

MARK OCH GRUNDLÄGGNING

Översiktlig geoteknisk och miljöundersökning har genomförts med syftet att översiktligt kontrollera områdets lämplighet för planerade byggnationer, med avseende på geoteknik och markmiljö. Resultaten av undersökningen visar generellt på goda förutsättningar för nya byggnationer inom undersökt område. Grundläggning kan lämpligen utföras med konventionell ytlig plattgrundläggning samt vid eventuell källarkonstruktion bör endast tillfällig grundvattensänkning erfordras. Anläggning av hårdgjorda ytor inom undersökningsområdet bedöms kunna göras direkt på befintlig jord efter avbaning av matjord.

MARKRADON

Vid normalriskmark ska byggnader utföras med radonskyddad grundläggning vilket säkerställs med skyddsbestämmelse (*m*).

MARKFÖRORENINGAR

Planområdet har inga kända markföroreningar.

HUSHÅLLNING MED NATURRESURSER

Att förtäta med bostäder på redan i anspråkstagen mark i Eslövs tätort är god markhushållning. På så vis kan natur- och jordbruksmark i andra delar av kommunen sparas. Utbyggnaden innebär att en del mark som idag är natur/parkområde i stället blir parkeringsplatser.

HÅLLBARHETSASPEKTER

Detaljplanens genomförande bidrar till att ett flertal hållbarhetsaspekter kopplade till FN:s Globala mål Agenda 2023 bli tillgodosedda. Nedan förtydligas vilka globala mål som adresseras i denna detaljplan och på vilket sätt detaljplanen förbättrar förutsättningarna för en hållbar utveckling.

Mål 3. Hälsa och välbefinnande

Trafiksäkerheten ökar i området när trafiken till boendeparkeringen leds via entréplatsen till parkeringsytan. Gång- och cykeltrafik får tydliga stråk så att barn som ska till skolan inte rör sig på körbanan. Tung trafik för exempelvis sophämtning kan stanna vid entréplatsen och behöver inte korsa skolvägar eller vända vid skolan.

Mål 5. Jämställdhet

Parkeringsytan kan under kvällstid uppfattas som otrygg. Denna detaljplan reglerar att parkeringsytan ska omvandlas till bostadsgård med familjefunktioner som exempelvis lektyta. Det nya bostadshuset och lokaler i bottenvåningen ger fler ögon på platsen över en stor del av dygnet vilket bidrar till en känsla av trygghet.

Mål 11. Hållbara städer

Detaljplanen värnar om ursprungliga tankar om gemensamhet och tillskapar fler kvalitéer som är till för alla som bor och rör sig i Gårdsåkra. Platsens tidsdjup och kulturella förankring lever vidare genom de gemensamma funktionerna som adderas.

Det nya bostadshuset förhåller sig respektfullt till det befintliga Gårdsåkra genom husets placering i den norra delen av fastigheten.

Mål 12. Hållbar konsumtion och produktion

Detaljplanen omvandlar ianspråktagen mark och nyttjar en markresurs som redan är exploaterad. Parkeringsytan och bostadsgården ovanpå ger en dubbel användning av markytan.

Mål 15. Ekosystem och biologisk mångfald

Dagvatten fördröjs inom planområdet innan det når ledningsnätet vilket innebär att recipienten inte belastas med ökade dagvattenflöden. Ökade dagvattenflöden skulle kunna innebära negativ påverkan på ekosystem där dagvattnet släpps ut.

I plankartan regleras jorddjup och andel grönyta på bostadsgården vilket kan främja den biologiska mångfalden. Utformningen av bostadsgården kombinerar vistelsekvalitéer för boende och besökare med ekologiska kvalitéer genom tekniska lösningar för bjälklaget.

STADSBILD/LANDSKAPSBILD

Planförslaget innebär att stads- och landskapsbilden kommer att förändras. En asfalterad parkeringsplats med låga garagelängor ersätts av bostadsbebyggelse med gemensam gård med underliggande parkeringsyta.

Hänsyn har tagits till den befintliga struktur och säregna byggnad som finns på fastigheten idag genom bebyggelsens placering, utformning och bestämmelse om gemensamma funktioner.

ARKEOLOGI

Gårdsåkraområdet i Eslöv har historiskt sett utgjorts av odlingsmark belägen strax väster om Eslövs historiska bytomt. Eslövs gamla by är känd sedan medeltiden men har ett sannolikt ursprung i järnålder. Byns utbredning är äldst känd genom kartakter från 1700-talet. Planerat projekt berör ingen registrerad fornlämning. Aktuellt område är bebyggt i sen tid och håller en asfalterad parkeringsplats där ny bebyggelse ska uppföras. Sannolikheten att okända fornlämningar ska beröras i det tidigare och sedermera kraftigt påverkade området bedöms liten. Därmed är inga planerade arkeologiska insatser nödvändiga. Anmälningsplikt råder dock enligt 2 kap. Kulturmiljölagen (1988:950) och skulle fornlämning påträffas eller aning om sådan uppstå vid markarbeten ska dessa omgående avbrytas och Länsstyrelsen kontaktas.

SOLFÖRHÅLLANDEN

De nya husen byggs norr om de befintliga bostäderna och kommer därför ge minimal skuggpåverkan. De befintliga bostäderna har bara direkt dagsljus från norr, eftersom de södra fönstren vetter mot den inglasade gatan. Det är därför av

största vikt att bostäderna söder om tillkommande bebyggelse inte påverkas negativt med avseende på dagsljus.

TRAFIK

Den nya bostadsbebyggelsen kommer att öka antalet fordonsrörelser kring infarten till Gårdsåkra. Med anledning av närheten till skola och förskola är det därför viktigt att trafikmiljön tas i beaktande vid planeringen av den nya exploateringen. Det är troligt att många av förskolebarnens föräldrar hämtar och lämnar sina barn med bil vid ungefär samma tidpunkter som boende lämnar Gårdsåkra för arbete, via infarten i öster.

BEFINTLIG TEKNISK FÖRSÖRJNING

Befintliga ledningar inom planområdet kommer att kunna ligga kvar.

HÄLSA OCH SÄKERHET

Buller

Tyréns AB har på uppdrag av Eslövs Bostads AB utfört en trafikbullerutredning till detaljplan i Gårdsåkra, Eslöv (2021-10-19). Fastigheten påverkas framför allt av vägtrafikbuller från Trollenäsvägen.

Utredningen visar att planområdet uppfyller grundriktvärdet Leq 60 dBA i trafikbullerförordningen 16 meter från väggkant och vidare västerut. Detta gäller oavsett antal våningar på planerade byggnader. Planlösningen kan utifrån detta planeras valfritt ur bullersynpunkt.

Om byggrättsgräns förläggs inom 16 meter från Trollenäsvägen så kommer särskilda planbestämmelser om att planera bostäderna genomgående med minst hälften av rummen mot sida som uppfyller Leq 55 dBA och Lmax 70 dBA att behöva tillämpas.

Det är möjligt att uppfylla riktvärdena Leq 50 dBA och Lmax 70 dBA på en gemensam uteplats på delar av planområdet utan att vidta några skyddsåtgärder. Om minst en gemensam uteplats uppfyller gällande riktvärden kan individuella uteplatser/balkonger planeras utan hänsyn till gällande riktvärden.

Farligt gods

Planområdet ligger utanför uppmärksamhetsavstånd för färdväg för farligt gods.

SOCIALA KONSEKVENSER

God bebyggd miljö

Planförslaget innebär att en homogen baksida förtätas med nya bostäder. Marken används mer effektivt och samtidigt bildas en mer välkomnande, tydlig och trafiksäker entré till hela området. Ett tillskott av nya bostäder ger också möjlighet att komplettera de befintliga bostäderna i typ och storlek för att ge bättre förutsättningar för en blandning i stadsdelen.

Tillgång till rekreativ miljö

I närheten av planområdet finns god tillgång till grönområden och rekreation.

Befolkning och service

En utbyggnad av planen innebär ett tillskott av ca 35 bostäder. Det ger ökat befolkningsunderlag för de funktioner som redan finns i närområdet, som exempelvis Kärråkra vårdcentral, skola och förskola.

Barnkonventionen

FN:s barnkonvention gäller som utgångspunkt för beslut som rör barn och unga, däribland beslut om samhällsplanering och stadsutveckling.

Planförslaget har analyserats med hjälp av kommunens barnchecklista.

Detaljplanen innehåller en infartsgata till Fridaroskolan och Fridebo förskola och planen avser förbättra skolbarns säkerhet i trafiken. En ny gemensam gård ger mer tillgänglig utomhusyta med närlek för de boende, både nya och befintliga barn.

Vägen till skolan ska vara säker och tillgänglig för barn med funktionsnedsättning likaså den gemensamma gården med platser för vistelse och närlek.

Tillgänglighet

Vid framtagning av planförslaget har kravet på god tillgänglighet och användbarhet för funktionshindrade beaktats. Hur kraven på tillgänglighet i 8 kap 4§ (byggnader) och 8 kap 9 § PBL (tomter) i detalj kommer att tillgodoses prövas i samband med byggnads- och markprojekteringen vid kommande bygglovsprövning.

Planförslaget innebär att tillgänglighetskraven enligt ovan kan uppfyllas.

Säkerhet och trygghet

Vid ett genomförande av detaljplanen förbättras trafiksäkerheten framför allt för barn och unga. Planförslaget möjliggör även för fler boende i området och därmed en större dygnet-runt befolkning vilket bidrar till en ökad upplevd trygghet i området. Detaljplanen bidrar till överblickbara gemensamma eller halvprivata ytor och funktioner som bidrar till en känsla av trygghet.

GENOMFÖRANDE

ORGANISATORISKA FRÅGOR

Planen handläggs med standardförfarande. När detaljplanen för del av Gårdsåkra 2 får laga kraft upphävs i dag gällande plan för planområdet.

Genomförandetid

Planen har en genomförandetid på 5 år från det datum detaljplanen får laga kraft.

Före genomförandetidens utgång får mot berörda fastighetsägares bestridande detaljplanen ändras eller upphävas endast om det är nödvändigt på grund av nya förhållanden av stor allmän vikt, vilka inte kunnat förutses vid planläggningen. Efter genomförandetidens utgång får planen ändras eller upphävas utan att rättigheter som uppkommit genom planen beaktas. (4 kap 40 § PBL).

Huvudmannaskap

Detaljplanen innehåller ingen allmän plats.

Tillståndsprövning och dispenser

Detaljplanen erfordrar inga tillståndsprövningar eller dispenser.

Planekonomi

Planavtal har upprättats mellan kommunen och exploatören. I avtalet regleras ansvars- och kostnadsfördelning gällande detaljplanearbetet. Byggherrarna bekostar undersökningar och utredningar som erfordras för detaljplanens framtagande och genomförande. Berörda fastighetsägare ombesörjer och bekostar eventuella ledningsomläggningar. Anslutning till kommunens allmänna vatten- och avloppsledning skall ske enligt antagen taxa.

Planavgift ska inte tas ut i samband med bygglov.

Sökande är beställare och ekonomiskt ansvarig för samtliga framtagna utredningar.

Exploateringsavtal

Exploateringsavtal ska upprättas mellan Eslövs kommun och EBO, vilket är en förutsättning för att detaljplanen ska kunna antas. Kostnader och ansvar för utförande av åtgärder som berör Eslövs kommun och behövs för planens genomförande regleras i exploateringsavtalet.

Följande åtgärder regleras av exploateringsavtalet:

- Kostnad för fastighetsreglering.
- Kostnad och åtgärd som ökar trafiksäkerhet vid övergångsställe på infart till Gårdsåkra.
- Gångbana längs med infartsgata (i enlighet med Landskapsgruppens utredning (2020-12-18)).
- Ändrad dragning och förlängning av cykelbana norr om planområdet (i enlighet med Landskapsgruppens utredning (2020-12-18)).

- Förlängd gångbana i planområdets södra del från fastighetsgräns till busshållplats på Trollenäsvägen (i enlighet med Landskapsgruppens utredning (2020-12-18)).
- Yta för skyfallsfördröjning (i enlighet med Tyréns utredning (2024-03-14)).

FASTIGHETSÄTTSLIGA FRÅGOR OCH KONSEKVENSER

Avstyckning

Kvartersmark inom detaljplanen kan avstyckas för att bilda fler fastigheter inom planområdet. Vid avstyckning av kvartersmark kan det bli aktuellt att bilda servitut eller inrätta gemensamhetsanläggning för att säkra den nya fastighetens rätt till utfart med mera. Detaljplanen är generell och fastighetsrättsliga konsekvenser vid avstyckning är ej studerat. Avstyckning prövas i lantmäteriförrättning enligt fastighetsbildningslagen (1970:988).

Fastighetsreglering

Fastighetsreglering och marköverföring kommer ske där mark som nu ingår i kommunal fastighet överförs till enskild fastighet vid ytan för parkering på kommunalt ägd kvartersmark. Överlåtelse av marken kräver fastighetsreglering. För detaljplanens genomförande krävs att mark överförs från kommunens fastighet till fastigheten Gårdsåkra 2.

Plankartan möjliggör en 3D-fastighetsbildning för parkeringsanläggningen.

Gemensamhetsanläggningar

Där gemensamma behov uppstår inom kvarteret kan gemensamhetsanläggning inrättas. Detta prövas i lantmäteriförrättning enligt anläggningslagen (1973:1149). Planområdet utgör idag av del av Gårdsåkra 2. Vid en eventuell avstyckning av planområdet eller delar därav avses gemensamhetsanläggningar kunna inrättas, för att säkra gemensamt ansvar och rådighet med hela nuvarande Gårdsåkra 2. Anläggningarna avser tillfart och förgård, gemensam (träd)gård ovan bjälklag. Dessa ytor är i plankartan markerade med (g). Gemensamhetsanläggning bör skapas i god tid för att utformningen av till exempel parkeringsgaraget ska anpassa även för den befintliga bebyggelsens behov i samband med bygglovsansökan.

Ledningsåtgärder

Eventuella ledningsåtgärder initieras och bekostas av fastighetsägaren.

Ansökan om fastighetsbildning

Det ankommer på exploatören att hos Lantmäterimyndigheten ansöka om erforderlig fastighetsbildning, inrättande av gemensamhetsanläggning eller upplåtelse av ledningsrätt.

MEDVERKANDE TJÄNSTEPERSONER**Kommunledningskontoret,
Tillväxtavdelningen**

Katarina Borgstrand
Avdelningschef
Tillväxtavdelningen

Mikael Vallberg
Plan- och exploateringschef
Tillväxtavdelningen

Hilda Hallén
Planarkitekt
Radar arkitektur

Torsten Helander
Planarkitekt
Tillväxtavdelningen

Emelie Edström
Planarkitekt
Radar arkitektur

2024-04-04
Torsten Helander
0413-629 95
Torsten.helander@eslov.se

Samrådsredogörelse - Detaljplan för Gårdsåkra 2 i Eslöv, Eslövs kommun

Kommunstyrelsens arbetsutskott har beslutat att skicka ut förslag till detaljplan för fastigheten Gårdsåkra 2 i Eslöv, Eslövs kommun, på samråd. Samrådstiden var 29 september till och med den 22 november 2023. Totalt 23 yttranden har inkommit, varav 13 stycken är med erinran. Sakägare och andra som har ett intresse har beretts tillfälle till att yttra sig angående samrådshandlingen genom utsända handlingar. Inkomna yttranden med ingen erinran (i.e) redovisas enbart i tabellen nedan. Länsstyrelsens yttrande redovisas alltid i sin helhet oavsett om de har några synpunkter eller inte.

YTTRANDEN

1. Statliga Myndigheter

1. Länsstyrelsen	i.e
2. Trafikverket	m.e
3. Lantmäteriet	m.e
4. Räddningstjänsten Syd	m.e
5. Region Skåne	i.e
6. Post Nord	i.e

2. Kommunala förvaltningar, bolag och nämnder

7. Miljö- och samhällsbyggnadsnämnden	i.e
8. Gata, trafik och park	m.e
9. Kart och bygglovsavdelningen	m.e
10. Stad och miljö	m.e
11. Kultur och fritidsförvaltningen	i.e
12. Vård och omsorgsnämnden	m.e
13. VA Syd	m.e
14. MERAB	i.e
15. EBO	m.e

3. Övriga

16. Swedavia	i.e
17. Ängelholm Helsingborg airport	i.e
18. Skanova	i.e
19. Kraftringen	m.e

20. Nordion Energi	i.e
21. Boende 1	m.e
22. Boende 2	m.e
23. Anonym	m.e

Statliga myndigheter

1. Länsstyrelsen

Länsstyrelsens rådgivning

Arkeologi

Gårdsåkraområdet i Eslöv har historiskt sett utgjorts av odlingsmark belägen strax väster om Eslövs historiska bytomt. Eslövs gamla by är känd sedan medeltiden men har ett sannolikt ursprung i järnålder. Byns utbredning är äldst känd genom kartakter från 1700-talet. Planerat projekt berör ingen registrerad fornlämning. Aktuellt område är bebyggt i sen tid och håller en asfalterad parkeringsplats där ny bebyggelse ska uppföras. Sannolikheten att okända fornlämningar ska beröras i det tidigare och sedermera kraftigt påverkade området bedöms liten. Därmed är inga planerade arkeologiska insatser nödvändiga. Anmälningsskyldighet råder dock enligt 2 kap. Kulturmiljölagen (1988:950) och skulle fornlämning påträffas eller aning om sådan uppstå vid markarbeten ska dessa omgående avbrytas och Länsstyrelsen kontaktas.

Länsstyrelsens bedömning

Länsstyrelsen har med de aktuella planhandlingarna och nuvarande information inte några synpunkter på planförslaget utifrån 11 kap. 10–11 §§ PBL.

Beslutande

Detta yttrande har beslutats av enhetschef Hanne Romanus, enheten för samhällsplanering. Planhandläggare Ola Jönsson har varit föredragande. Detta beslut har bekräftats digitalt och har därför ingen namnunderskrift.

Kommentarer:

Noteras, planbeskrivningen informerar om gällande anmälningsskyldighet.

2. Trafikverket

Trafikverket har tagit del av samrådshandlingarna för rubricerat ärende. Detaljplanens syfte är att möjliggöra för att omvandla befintlig parkeringsyta inom fastigheten Gårdsåkra 2 till byggrätter för Bostäder med tillhörande gårdsytor och Centrumändamål med möjlighet till Parkeringsgarage för befintliga och tillkommande boende.

Trafikverket bedömer att planområdet inte påverkar varken statlig väg eller järnväg.

Luftfart

Detaljplanen medger byggnation som är högre än 20 meter inom tätbebyggt område. Etableringen ligger inom den MSA-påverkande zonen för Ängelholms flygplats och Malmö airport. Flygplatserna är sakägare och ska därför beredas möjlighet att yttra sig. Även LFV (Luftfartsverket) är sakägare och ska ges möjlighet att yttra sig över detaljplanen. LFV:s CNS-utrustning (Communication, Navigation, Surveillance) är säkerhetsklassad och eventuell påverkan på utrustningens funktion kan endast bedömas av LFV. LFV hörs genom tjänsten ”CNS-analys” på LFV:s hemsida:

<https://lfv.se/tjanster/flygplatstjanster/cns-analys>

Trafikverket förutsätter att kommunen hör berörda flygplatser samt LFV. I de fall det framkommer behov av flyghinderanalys ska en sådan genomföras och skickas till berörda flygplatser.

Vid granskning av detaljplaner och bygglov granskar Trafikverket all byggnation över 20 meter för att säkerställa att byggnationen inte påverkar väg och järnvägs trafik- och kommunikationssystem. Trafikverkets trafik- och kommunikationssystem är uppbyggda på två sätt, dels kommunikation från torn till objekt (väg och järnväg, även tåg) och dels mellan torn. Det är viktigt att Trafikverket ges möjlighet att genomföra granskningen då byggnationen kan innebära påverkan på trafikeringen. Även om en detaljplan ligger långt från exempelvis en järnväg kan byggnation på 20 meter eller mer komma att påverka riksintresse för kommunikationer.

För att i framtiden undvika att t ex uppskjutande byggnadsdelar påverkar kommunikationssystem anser Trafikverket att detaljplanen ska reglera totalhöjd istället för byggnadshöjd.

Kommentarer:

Kommunledningskontoret har gett närliggande flygplatser möjlighet att lämna synpunkter på detaljplanen.

Plankartan reglerar en högsta nockhöjd om 23 meter. Därutöver tillåts mindre uppskjutande delar så som exempelvis ventilationstrummor.

3. Lantmäteriet

Vid genomgång av planförslagets handlingar (daterade 2023-09-10) har följande noterats:

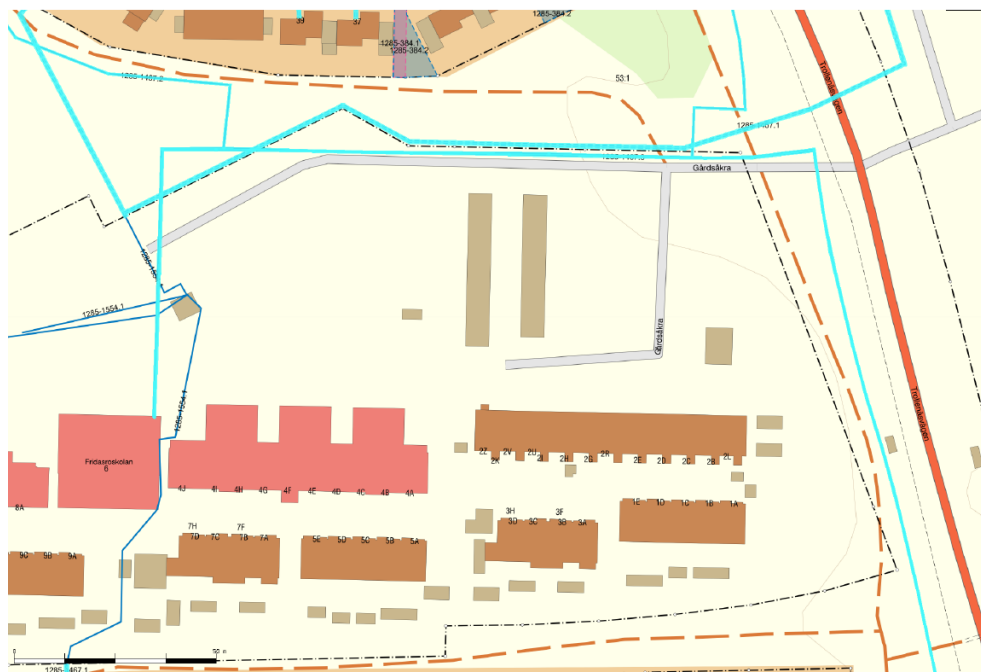
VILKA AV ÅTAGANDENA INGÅR I EXPLOATERINGSAVTALET

Av planhandlingarna framgår att exploateringsavtal ska tecknas. Enligt 5 kap. 13 § 3 st. PBL ska kommunen, om avsikten är att ingå exploateringsavtal, redan i samrådsskedet redovisa avtalens huvudsakliga innehåll liksom konsekvenserna av att planen helt eller delvis genomförs med stöd av ett eller flera sådana avtal i planbeskrivningen. Om redovisningen av innehållet är otydlig innebär det att de som är berörda av planen inte har någon möjlighet att överblicka de konsekvenser

som det tänkta avtalsinnehållet kommer att få bl.a. vid genomförandet av detaljplanen.

FÖR LITEN SKALA – OTYDLIG REDOVISNING

Det går inte att se hur u-området avgränsas i plankartan. Som Lantmäteriet förstår kartan gäller inte bestämmelsen om u-område där det idag finns ledningsrätt 1285-1467.2 och .3 samt 1285-1467.1. Om avsikten är att dessa rättigheter ska vara kvar bör kartan kompletteras med ul på åtminstone två ställen.

Figur 1. Berörda ledningsrätter. Bildkälla: Lantmäteriet

KONTROLLERA FASTIGHETSGRÄNSER MED 0,025 METERS LÄGESOSÄKERHET

Gränsen mellan Gårdsåkra 2 och Eslöv 53:1 är inlagd i den digitala registerkartan med mycket god lägesosäkerhet (0,025 meter), men denna lägesosäkerhet kan vara missvisande. Det är möjligt att dessa fastighetsgränser inte har kontrollmätts av kommunen.

Vid övergången mellan referenssystemen RT 90 och SWEREF 99 transformerades nämligen tusentals gränspunkter över hela landet som registrerades rakt av, utan kontroll, med lägesosäkerheten 0,025 eller 0,03 meter. Det har i efterhand visat sig att många av dessa punkter till exempel i områden med lokala stornät kan ha god ”intern” lägesosäkerhet, men inte ligga rätt i förhållande till SWEREF 99.

Lantmäteriet uppmanar därför kommunen att vara extra uppmärksam vid planläggning av områden där det förekommer gränser med just lägesosäkerheten 0,025 eller 0,03 meter, och vid behov kontrollmäta sådana gränser.

ANSÖKAN OM FASTIGHETSBLDNING

Ansökan om fastighetsbildning etc. skickas till statliga Lantmäterimyndigheten, inte till Lantmäterimyndigheten i Lund.

Kommentarer:

Planbeskrivningen har kompletterats med ett förtydligande om vilka åtagande som åläggs exploitören.

Plankartan har förtydligats avseende u-områdenas utsträckning och reviderats till att omfatta ledningsrätter som är markerade på bilden i yttrandet.

Kart- och bygglovsavdelningen har gjort bedömningen att lägesosäkerheten inte påverkar denna detaljplan.

Planbeskrivningen har reviderats så att hänvisning sker till rätt Lantmäterimyndighet.

4. Räddningstjänsten

Räddningstjänsten Syd har tagit del av insända handlingar och har följande synpunkter:

Riskhänsyn

Inget att erinra.

Brandvattenförsörjning

Befintlig brandpost finns i gatan, i anslutning till nuvarande parkering. I planhandlingarna nämns inte brandvattenförsörjningen och Räddningstjänsten Syd anser att ett stycke om detta bör tas med.

Insatstid

Ligger inom normal insatstid (10 minuter).

Räddningstjänstens tillgänglighet

Det bedöms finnas goda möjligheter för räddningstjänstens tillgänglighet. Det framgår dock inte av planhandlingarna om utrymning med hjälp av räddningstjänsten är en förutsättning. Om räddningstjänsten ska bistå vid utrymning behöver räddningstjänsten kunna ställa upp fordon i direkt anslutning till fasad. Enligt planhandlingarna ska det uppföras ett parkeringsgarage som är helt eller delvis nedgrävt. Om taket på det underjordiska garage behöver vara körbart och/eller utgöra uppställningsplats för räddningstjänstens fordon behöver bärigheten beaktas så att bjälklaget håller för detta.

Räddningstjänsten Syd hänvisar till våra råd och anvisningar ”Utrymning med hjälp av Räddningstjänsten Syd” för mer detaljerad information kring detta: <https://www.rsyd.se/globalassets/dokument/foretag/vagledning-utrymning-med-hjalp-av-raddningstjansten-syd-20210315.pdf>

Kommentarer:

Planbeskrivningen har kompletterats med information om brandvattenförsörjning.

Detaljplanen ger förutsättningar för att räddningstjänsten ska få tillgänglighet till byggnaden. Räddningstjänstens fordon kan placeras på infartsgatan, längs

byggnadens norra fasad. Kommunledningskontoret bedömer att utrymning kan ske via balkonger och fönster i norr samt via loftgångar i söderfasad. Utrymningsmöjligheter ska redovisas i detalj i bygglov.

5. Region Skåne

Region Skånes synpunkter

Region Skåne är positiva till detaljplanen som innebär förtätning i kollektivtrafiknära vilket verkar för ett hållbart resandeval. Region Skåne vill även informera att busslinje 3 ej längre körs i Eslöv och att planområdets närmaste busshållplats är Kärråkra Vårdcentral. Enheten för Regional planering samordnar Region Skånes handläggning av detta ärende. Beslut fattas med stöd av regionala utvecklingsnämndens beslut 2023-02-17 § 19.

Kommentarer:

Planbeskrivningen har reviderats i enlighet med Region Skånes yttrande.

6. Post Nord

PostNord har i uppdrag att tillhandahålla den samhällsomfattande posttjänsten vilket bland annat innebär att det är Postnord som ska godkänna placeringen och standarden på postmottagningsfunktionen. I denna roll representerar Postnord samtliga postoperatörer som är verksamma i det aktuella området.

Post ska kunna delas ut miljövänligt, kostnadseffektivt och med hänsyn till arbetsmiljön för chaufförer och brevbärare. För att det ska kunna genomföras i praktiken behöver utdelningen standardiseras.

Vid nybyggnation av villor och radhus placeras postlådan i en lådsamling vid infarten till området. I flerfamiljshus ska man ta emot sin post i en fastighetsbox på entréplan.

Kontakta PostNord i god tid på utdelningsforbattningar@postnord.com för dialog gällande godkännande av postmottagning i samband med nybyggnation.

En placering som inte är godkänd leder till att posten inte börjar delas ut till adressen.

Kommentarer:

Noteras.

Kommunala förvaltningar, bolag och nämnder

7. Miljö- och samhällsbyggnadsnämnden

Miljö- och samhällsbyggnadsnämnden lämnar förvaltningens yttrande som sitt.

Kommentarer:

Noteras.

8. Gata, trafik och park

Generellt

Dagvatten och skyfallsutredning för Gårdsåkra i Eslöv (Tyréns, 2021-12-23)
saknas i handlingarna.

Plankarta

Hantering av dagvatten och skyfall bör regleras mer i planen än i dagsläget. Den tröga vattenavledningen, diken och magasin som beskrivs i planbeskrivningen borde regleras i plankartan så att vattnet inte kan ledas direkt till dagvattenledningar utan fördröjning.

Planbeskrivning

Figurerna i planbeskrivningen är konstigt numrerade. 11, 34, 45, 56, 67, etc.

MARKANVÄNDNING OCH STADSBILD, s 7

Figur 2 verkar visa att hela angöringsytan är nedsänkt till garagedfarterna. Är detta avsikten? I så fall måste det utredas vidare, framförallt med vattenfrågor i åtanke.

I texten beskrivs att den stora angöringsytan ska fungera som entré till hela Gårdsåkra. GTP skulle vilja att man tydligare visar och beskriver på vilket sätt denna plats kommer fungera som entré, och hur den kopplar till det befintliga området. Om den ska vara inbjudande behöver den vara mer än en stor hårdgjord yta.

Figur 4 behöver förklaras mer. Vad är det gröna och rutiga fältet i sydöstra delen av illustrationsplanen?

Figur 5 visar inte på det sadeltak som beskrivs i texten.

Den nya byggnaden kommer sticka ut mycket i området, och GTP ställer sig frågande till om det är lämpligt med ett sexvåningshus på platsen. Omgivande bebyggelse består av enplansvillor och Gårdsåkra som är max nio meter högt. Detaljplanen föreslås alltså tillåta ett hus som är 2,5 gånger högre än Gårdsåkra.

Angöringsplanen ser ut att bli en stor hårdgjord yta. Kan man fördröja dagvatten och skyfallsvatten från planområdet på denna? Det bör regleras i plankartan som magasin eller liknande, i enlighet med dagvatten- och skyfallsutredningen.

Om gården är tänkt att vara till för fler än bara de i det tillkommande huset bör det vara ingen eller bara en liten höjdskillnad mot omgivande mark för att vara välkommande. Höjdskillnad kommer utgöra ett stort hinder för andra att nyttja ytan, och skulle antagligen skapa en känsla av att gården bara är till för det nya huset.

TRAFIK, s 11

Skissen över garaget visar på nedfarter som går över U-området. Placeringen av nedfarter till parkeringsgaraget måste utredas vidare och visas tydligare i planen eller illustrationsplanen. Genomförbarheten i att förlägga nedfarterna i U-området måste utredas och redovisas. På vilket djup ligger ledningarna, och kommer de gå att komma åt även med nedfarter?

Nedfarterna ser också ut att ta mycket av angöringsplatsen i anspråk, och effekten man är ute efter med ett entréområde blir nog svår att uppnå med denna lösning.

Platsen där detaljplanen möter gång- och cykelbanan som går parallellt med Trollenäsvägen behöver utformas för att tydligt markera att det är en utfart från en fastighet, inte en gata. Snarare än att det ska byggas en ”upphöjd gång och cykelpassage” rör det sig om att gång- och cykelbanan på platsen utformas så att trafik som korsar den hastighetsbegränsas till en 85:e percentil om max 30 km/tim samt att fordons väjningsplikt gentemot gång- och cykeltrafiken tydliggörs, från båda riktningar. Denna utformning kan inkludera ett platågupp med gång- och cykelbana på platån men det finns även andra utformningar möjliga. Det viktiga är att få med 85:e percentilen om max 30 km/timmen för korsande motorfordon.

MILJÖBALKEN, s 23

Trädraden ligger utanför planområdet. Planområdet tycks ha ändrats under planprocessen.

NATUR, s 25

Beskrivningen under rubriken Topografi stämmer inte. Området sluttar åt nordöst.

TEKNISK FÖRSÖRJNING, s 27

Figur 78 Planområdet tycks ha ändrats under processen, och figuren visar inte aktuellt planområde.

Kommentarer:

Utskick av bilagor kompletteras till granskningsutskick.

Detaljplanen har reviderats så att skyfallsvatten fördröjs inom kvartersmark. Dagvatten kan fördröjas inom yta för skyfallsfördröjning innan det ansluts till dagvattennätet.

Plankartan reglerar höjden på gårdsbjälklaget vilket möjliggör en lägsta golvnivå i parkeringsutrymmet som överensstämmer med dagvattenlösningen. Vatten rinner således åt öster. För en mer ingående beskrivning, se dagvatten- och skyfallsutredning.

Figurnummereringen har justerats i planbeskrivningen.

Angöringsytans utformning har inte detaljstuderats i detaljplanen utan fastställs i bygglovet.

Detaljplanen anger att ytan inte får användas som parkering och att 5 träd ska planteras. Detaljplanen ska vara flexibel för olika utformningsmöjligheter och reglerar därför inte vidare hur angöringsytan ska programmeras.

Det gröna rutiga fältet i illustrationsplanen representerar förslag om gräsarmering.

Figur 5 visar en möjlig utformning av byggnaden utifrån föreslagna planbestämmelser.

Plankartan har reviderats i enlighet med dagvattenutredningen.

Gården kommer att vara tillgänglig från det befintliga gångstråket i planområdets södra del.

VA SYD har i sitt yttrande angett att ledningarna ligger på 5 meters djup vilket ger god marginal för schaktning för nedfarter.

Exploateringsavtalet reglerar att exploatören ska anlägga ett platågupp eller liknande trafiksäkerhetshöjande åtgärd i korsningen mellan infarten till Gårdsåkra och Trollenäsvägen.

Planbeskrivningen har reviderats så att det framgår att trädraden ligger utanför planområdet.

Planbeskrivningen har reviderats så att det framgår att området sluttar åt nordost.

Figuren i planbeskrivningen har justerats så att den visar korrekt planområde.

9. Kart- och bygglovsavdelningen

Plankarta

Vissa linjer är otydliga på plankartan som (skrivits ut i A3-format):

Heldragen linje i övre västra hörnet delar prickmarken och kan tolkas som en egenskapsgräns, men detta syns dåligt. Heldragen linje vid bestämmelsen u1 är svårtolkad.

Skillnaden mellan linjetypen Administrativ gräns och Administrativ och egenskapsgräns syns dåligt i plankartan.

Grundkartans linjer inom planområdet är svåra att urskilja i utskrivna karta.

Fastighetsgränser och fastighetsbeteckningar är svåra att avläsa.

Dagvatten ska avledas till allmän plats men det finns ingen allmän plats inom planområdet. Detaljplanen kan inte reglera mark utanför planområdet.

På korsprickad mark får endast komplementbyggnader placeras, alltså inte altaner eller annat. Ett förtydligande kan behövas i planbeskrivningen.

Bestämmelsen f1: Innebörden/betydelsen av Särskild vikt behöver förtydligas.

Bestämmelsen f5: Höjdmått mellan mark och balkong bör motiveras, på plankartan eller i planbeskrivningen.

Bestämmelsen b1: Bestämmelsen är oberoende av storleken på bostadshuset. Parkeringsnormen anger antal i förhållande till BTA. Beskrivningen ger intrycket att bilplatser även ska ordnas för befintlig bebyggelse på Gårdsåkra men det finns ingen bestämmelse som säkrar detta i planen.

Bestämmelsen n1: Placering av parkering delvis under mark kräver noggrann utformning av ramper ner till garage och upp till gården. Angöringsplats i garage kräver tillstånd/kod/nyckel för taxi och färdtjänst.

Bestämmelsen n5: Mark som ansluter till allmän plats ska anpassas i höjd men vad som är allmän plats framgår inte. Vad som är allmän plats är otydligt på plankarta och illustrationskarta.

Bestämmelsen n6: Bestämmelsen kan tolkas som reglering av kvartersmark för allmän plats.

Bestämmelsen n8: Angöring och korttidsparkering på denna yta kan ge ett för långt avstånd för rullstolsburna beroende på entréernas placering. Angöringsplatser norr om byggnaden skulle korta avståndet. Här finns en yta som enligt planbeskrivningen kan användas för parkering men som verkar sakna planbestämmelser för detta.

Bestämmelsen n9: Denna bestämmelse innebär ingen utökad marklovsplikt vilket gör det svårt att fånga upp att bestämmelsen efterlevs.

Bestämmelsen g1: Gemensamhetsanläggning bör skapas i god tid för att utformningen av till exempel parkeringsgaraget ska anpassa även för den befintliga bebyggelsens behov i samband med bygglovsansökan.

Planbeskrivning

Planförslag

Planens syfte, sidan 6

Planen syftar till att den nya bebyggelsen ska utgå från och visa hänsyn till de värden som finns på platsen samt Gårdsåkras säregna karaktär av gemenskap. Det borde framgå tydligare, både på plankartan och i beskrivningen, hur kopplingen mellan de olika generationerna av bebyggelse ska ske.

Markanvändning och stadsbild, sidan 7

Detaljplanen möjliggör 3D-fastighetsbildning för bottenplan och parkeringsgarage. Överväg om servitut eventuellt kan behöva skapas för trapphus och hissar.

Det framgår inte vilka fastighetsregleringar som planeras, till exempel för prickmarken i nordväst.

Trafik, sidan 9

De ”förhöjda passagerna” kan eventuellt kopplas till plankartans bestämmelser.

Teknisk försörjning

Dag-, spill- och dricksvatten, sidan 13

Dagvattenutredningen saknas i det utsända materialet.

Fördröjningsvolym finns inte redovisad i plankartan. Den kan möjligen läggas på nordvästra prickmarken.

Under rubriken finns ett förslag till hur dagvatten ska tas om hand men det finns inget spår av detta på plankartan, till exempel svackdiken.

Sociala aspekter

Barnkonventionen, sidan 15

Visa de säkra skolvägarna.

Här står att detaljplanen pekar på ytor där äldre barn kan umgås men det framgår inte var dessa ytor finns, om det är på gården eller vid centrumverksamheten.

Förutsättningar

Service, sidan 25

Livsmedelsbutiken finns inte längre.

Trafik, sidan 25

Endast en busshållplats finns idag, busshållplatsen på Tågarpsvägen har lagts ner.

Teknisk försörjning

Skyfall, sidan 27

Här står att höjdsättningar är viktigt, men det finns ingen information om höjder i planen.

Genomförande

Organisatoriska frågor, sidan 32

Kultur och Fritidsnämnden (KoF) behöver besluta om nytt gatunamn inom området och planavdelningen ska ge detta uppdrag åt KoF. Detta behöver ske för att Kart- och bygglovsavdelningen ska kunna sätta adresser och eftersom det i detta fall det inte finns något bra sätt att fortsätta befintlig adressering. Alternativet är att samtliga boende och verksamheter som har adressen Gårdsåkra idag behöver byta adress för att ge utrymme för de nya adresserna.

Planhandlingen Undersökning om betydande miljöpåverkan finns inte med i utskicket.

Kommentarer:

Plankartans gränser har förtydligats i den mån det är möjligt.

Detaljplanen har justerats i enlighet med dagvattenutredningen. Dagvatten kan fördröjas inom yta för skyfallshantering innan det når dagvattennätet.

Med formuleringen ”Endast komplementbyggnad får placeras” reglerar bestämmelsen enbart byggnader. Enligt Boverkets allmänna råd och föreskrifter är det därför tillåtet att uppföra byggnadsverk som inte utgör byggnad, exempelvis altan.

Planbeskrivningen har kompletterats med ett förtydligande om bestämmelsen f₁.

Planbeskrivningen har kompletterats med en motivering av höjdmåttet för bestämmelsen f₅.

Antalet parkeringsplatser som anges i bestämmelsen b₁ är beräknad för befintliga och tillkommande boendes parkering i enlighet med p-normen. Detaljplanen ger dock utrymme för fastighetsägaren att uppföra upp till 100 parkeringsplatser.

Parkeringsgaraget utformning och tillgänglighet till garaget ska redovisas i bygglovet.

Allmän platsmark som avses i planbestämmelse n₅ är utanför planområdesgräns. Planbeskrivningen har kompletterats med ett förtydligande om vad som avses med allmän plats.

Planbeskrivningen har kompletterats med ett förtydligande om att gångbanan är befintligt och ska finnas kvar efter detaljplanens genomförande. Gångbanan ligger på kvarteretsmark och det sker ingen förändring med anledning av denna detaljplan.

Angöringsplatser kan anordnas både i parkeringsgaraget och norr om byggrätten. Det finns inget hinder för att anlägga korttidsparkering norr om byggrätten. Syftet med planbestämmelse n₈ är att hindra långtidsparkering på angöringsytan men att möjliggöra för korttidsparkering.

Plankartan har kompletterats med utökad marklovsplikt för fällning av träd.

Fastighetsägaren informeras i planbeskrivningen om att gemensamhetsanläggning bör skapas i god tid.

Planbeskrivningen har kompletterats med ett utvecklat resonemang kring hur detaljplanens genomförande kan stärka det befintliga Gårdsåkra.

Kommentar om servitut för hissar och trapphus noteras.

Planbeskrivningen har kompletterats med beskrivning av vilka fastighetsregleringar som planeras.

Utförning och utförande av förhöjda passager sker i samråd med GTP och regleras i exploateringsavtal då de är utanför planområdet.

Utskick av utredningar kompletteras till granskningsskedet. Planbeskrivningen har kompletterats med en illustration som förtydligar hur och var dagvattnet kan fördröjas.

Planbeskrivningen har kompletterats med ett förtydligande om var säkra skolvägar kommer att finnas och vilken yta som avses för äldre barn.

Planbeskrivningen har justerats angående livsmedelsaffär.

Planbeskrivningen har justerats angående busshållplats.

Markens höjdsättning ska redovisas till bygglov.

Kommentar om adresser noteras.

Utskick av utredningar kompletteras till granskningsskedet.

10. Stab och miljö

Dagvatten

I planen ska det framgå en reglering av vem som är ansvarig för drift och skötsel av U1, dagvattenmagasinet som avses fördröja dagvatten vid ett 20-års regn. Går det att reglera utflödet för dagvatten i planen?

I planbeskrivningen på sidorna 26–28 anges att ledning är dimensionerat till 10-års regn. Men senare att magasinet behöver dimensioneras för 20-års regn. Skyfallet är beräknat på ett 100-års regn. Det är oklart om det är för klimatanpassning eller om det är för skyfallshantering. Detta kan förtydligas.

Det anges att skyfallet kommer att ledas till ett dike, men det verkar som att dagvattnet kommer ledas till en anslutningspunkt. Eller är det så att samtligt dagvatten leder till diket? Detta kan förtydligas.

Kommentarer:

Respektive ledningsägare ansvarar för ledningar inom u1-områden. U1-områden som redovisas i plankartan är befintliga och inga nya u1-områden föreslås.

Detaljplanen har kompletterats med en vattenvolym som ska fördröjas.

Planbeskrivningen har kompletterats med ett förtydligande om dimensionering av ledningar och fördröjningsytor.

Planbeskrivningen har kompletterats med ett förtydligande om hur dagvatten och skyfall ska hanteras.

11. Kultur och fritidsförvaltningen

Kultur- och fritidsförvaltningen har läst igenom underlaget och ser positivt på förslaget, framför allt att säkerheten för barn och unga ökar och att de får mer tillgänglig yta för umgänge och rörelse.

Beslut

- Kultur- och fritidsnämnden antar förvaltningens förslag till yttrande och översänder det till Kommunstyrelsens arbetsutskott.

Kommentarer:

Noteras.

12. Vård och omsorgsnämnden

Då vård- och omsorgsnämndens sammanträde inte kan inväntas beslutar ordförande enligt 6 kap 3 9 § kommunallagen att lämna samråds yttrande avseende förslag till detaljplan för fastigheten Gårdsåkra 2 i Eslöv enligt följande. Detaljplanen bör utformas på så sätt att den medger uppförande av trygghetsboende. Planförslaget lämnas i övrigt utan erinran.

Kommentarer: Detaljplanen reglerar användningen B-Bostad. Användningen medger olika typer av boendeformer som exempelvis seniorbostäder som trygghetsboende kan likställas med.

13. VA Syd

Plankarta

VA SYD anser att det finns ett tolkningsutrymme för om U-markeringen i plankartan täcker in VA SYDs befintliga ledningar.

VA SYD önskar en dialog för att säkerställa att U-områdets utbredning är tillräckligt för framtida åtkomst och underhåll. VA SYD har vatten-, spill- och dagvattenledningar som är förlagda så djupt som ca 5 meter under befintlig markyta. U-områdets utbredning ska vara 5 meter från ytterkant ledning på respektive sida av ledningsstråket för att framtida drift och underhåll ska kunna säkras, samt inte skadas under själva anläggningstiden av nya grundkonstruktioner. Se bilaga i följande länk. Bestämmelser för arbeten i närheten av VA-ledningar (vasyd.se)

Kommentarer:

U-område där VA SYDs vatten- spill- och dagvattenledningar är förlagda är befintligt. Detaljplanen föreslår inga ändringar gällande u-områdets utbredning.

Teknisk försörjning - dagvatten

VA SYD anser att föreslagna åtgärder i dagvattenutredningen är lämpliga för detaljplanen.

Kommentarer:

Noteras.

14. MERAB

Mellanskånes Renhållningsaktiebolag har tagit del av planen som presenterats. MERAB har inget att erinra mot förslaget. Vi vill dock klargöra att det inte framgår i handlingarna hur avfallshämtningen beaktats/planerats på grund av att det handlar om ett tidigt skede där i huvudsak markanvändning ska bestämmas. Frågan kring avfallshanteringen behöver tas upp i samband med bygglov.

Den kommunala Renhållningsföreskriften innehåller krav som måste följas vid nyetablering och ombyggnad.

För att underlätta projektering har MERAB tagit fram en checklista enl. bif. bilaga.

Kommentarer:

Detaljplanen ger förutsättningar för att avfallshämtning kan genomföras i enlighet med Renhållningsföreskrifterna. Hur sophämtningen kan lösas ska redovisas i bygglov.

15. EBO

MARKANVÄNDNING

Byggrätten regleras som B-bostäder, Centrumändamål och (P)-Parkering.

Inom centrala Eslöv finns det flertalet tomställda lokaler för centrumändamål i såväl nyproducerade som äldre byggnader. För att uppföra den planerade byggnationen måste bestämmelserna resultera i en ekonomisk- och resurseffektiv genomförbarhet vilket bestämmelsen b2 inte medger (se rubrik utförande nedan).

EGENSKAPSBESTÄMMELSER

Utformning

Enligt planbestämmelsen f₁ ska särskild vikt läggas vid utformning av bottenvåningar, takfot och den diagonalt skurna östra fasaden. Bestämmelse f₁ är godtycklig och bör utgå alternativt specificeras.

Planbestämmelsen f₅ kräver att planet ovan entréplan utförs med ett minsta mått om 3,7 m mellan garagebjälklag och plan 1. Bestämmelse f₅ strider mot de illustrations bilder som redovisas i planförslaget och bör justeras från 3,7 meter till 2,7 meter.

Utförande

Planbestämmelse b₂ medför att hela entréplanet ska uppföras med ett fritt mått till ovanliggande bjälklag om minst 3,5 meter. Då efterfrågan på kommersiella lokaler för centrumändamål saknas inom Gårdsåkra medför denna bestämmelse att uppförandet med hänsyn till ekonomisk genomförbarhet kommer att ske med bostäder eller biutrymmen till bostäder. Dessa bostäder och biutrymmen kommer

att uppföras med en våningshöjd om 3,5 meter vilket inte kan anses skäligt med hänsyn till resurseffektivitet. Bestämmelse b_2 bör utgå.

Markens anordnande och vegetation

Planbestämmelse n_2 medför att hela garage bjälklaget behöver dimensioneras för en utbredd last med ett planteringsdjup om minst 80 cm och dräneras med hänsyn tagen till jorddjupet. Bestämmelse n_2 bör utgå då garage bjälklaget inte lämpar sig för djupkrävande plantering och planen inom angivet område saknar krav på typ av plantering.

Kommentarer:

Syftet med planbestämmelse f_1 är att byggnadens utformning ska präglas av kvalitativa materialval, hög detaljeringsnivå och hantverksskicklighet.

Bestämmelsens innebörd ska förtydligas i planbeskrivningen. Bestämmelse f_3 avser balkong över prickmark som är norr om byggrätten. Syftet med bestämmelsen är att balkonger inte ska bli påkörda av tunga fordon.

Syftet med bestämmelse b_2 är att möjliggöra för en långsiktigt hållbar detaljplan som sträcker sig över en lång tidshorisont. Behovet av lokaler kan variera i framtiden och detaljplanen ämnar skapa en byggrätt som kan tillgodose ett framtida lokalbehov. Bestämmelsen syftar även till att skapa en gestaltningsmässigt intressant fasad från gatuplan med förhöjd entrévåning.

Bestämmelse n_2 revideras till att minst 25 % av den planterade ytan (som är minst 50 % av gårdsytan) ska ha ett planteringsdjup på 80 centimeter, vilket omfattar 250 kvadratmeter av totalt 2000 kvadratmeter. Syftet med bestämmelsen är att mindre träd ska kunna placeras på gården.

Bestämmelsen möjliggör vid behov anläggande av upphöjda växtbäddar. Se förslag på anläggning i Grönatakshandboken: <https://gronatakshandboken.se/>.

Övriga

16. Svedavia

Bedömningen är att planförslaget inte innebär någon negativ påverkan på Malmö Airport. Därmed har Svedavia inget erinra.

Kommentarer:

Noteras.

17. Telia/ Skanova

Ingen erinran.

Kommentarer:

Noteras.

18. Krafringen

Vi på KNAB (Krafringen Nät AB) vill göra ett medskick att det under detaljplaneprocessen tas hänsyn till det utrymme som underjordiska ledningar kräver för att tillgodose det nya planområdet med teknisk anläggning så som tex. Elledningar för kommande huskroppars elbehov.

Se bilaga.

Kommentarer:

Detaljplanen möjliggör utrymme för nya ledningar i infarten till Gårdsåkra.

19. Nordion Energi

Ingen erinran.

Kommentarer:

Noteras.

20. Boende 1

Vi som bor på Gårdsåkra är oroliga över vart vi ska parkera våra bilar säkert både under ev. bygge och när bygget är färdigt.

Kommer det påverka våra redan höga hyror när det kommer nya bostäder här?

Kommer det även göras/renoveras i glasgatan som det redan var tänkt för att öka standarden här?

Kommentar:

Tack för ert yttrande.

Detaljplanen avser tillgodose parkeringstillgång enligt kommunens parkeringspolicy både för befintliga boende i Gårdsåkra och nya boenden i parkeringsgaraget och parkeringsyta norr om föreslagen byggnad. Under byggtiden ska parkering tillfälligt kunna lösas i närområdet.

Kommunen råder inte över hyressättningen, denna detaljplan reglerar endast att ny bebyggelse får uppföras. Denna detaljplan reglerar inte heller åtgärder i befintlig byggnad.

21. Boende 2

Jag och en del på området anser att bygga ett 6 våningshögghus i ett område med 1-2 våningshus fullständigt förstör stadsbilden. Detta hus är planerat att ligga alltför nära vårt radhusområde och man kommer att kunna titta rätt ner i våra trädgårdar från de översta våningarna och det inkräktar på våra privata liv.

Idag är det ett lugnt och tryggt område och vi har en viss avskildhet. Detta är också en tungt vägande anledning till att vi flyttade hit från centrum för ett år sedan och den otrygghet och kriminalitet som där rådde.

Enda ev sätt att underlätta för oss vid en ev nybyggnation är att:

- bygga maximalt tre våningar högt

- behålla/komplettera med höga träd som insynsskydd
- komplettera belysningen på cykelvägen mellan det planerade huset och Kattarpvägen för trygghet
- avleda ökad trafik från oss så att infartsvägen mot parkeringen inte kommer närmare alternativ på andra sidan nya huset

Kommentarer:

Tack för ert yttrande.

Syftet med den föreslagna bebyggelsens höjd är att markera och förtydliga Gårdsåkra läge i stadslandskapet. Detaljplanen följer även ett generellt syfte för kommunen att öka bostadsutbudet i Eslöv samt att tillskapa ett varierat bostadsutbud.

Träd som är söder om gång- och cykelbanan kommer troligtvis inte behållas, men träd norr om cykelbanan kommer inte att beröras av detaljplanen.

Miljö och samhällsbyggnadsförvaltning som har ansvar för drift av kommunens allmänna ytor så som belysning på gång- och cykelbanor informeras om era synpunkter genom denna samrådsredogörelse.

Trafiken in i Gårdsåkra kommer att minska med anledning av att infarten till parkeringsgaraget är förlagd nära korsningen till Trollenäsvägen.

22. Anonym

Det här är ju feltänkt, var ska vi parkera våra bilar? Vad ska ni bygga för något och framför allt var ska vi då parkera? Det är ju rätt många medborgare som är beroende av sin bil. Mitt förslag är att ni hittar någon annanstans att bygga. Det finns ju inget underlag som säger hur ni ska lösa ovanstående. Det här kan ni göra mycket bättre. Hur ser finansieringen ut?

Tack

Kommentarer:

Tack för ert yttrande.

Syftet med detaljplanen är att tillföra nya kvalitéer till Gårdsåkra som ämnar ge positiva effekter till hela området. Dagens parkeringsyta ska ersättas av en välgestaltad gårdsmiljö med planteringar och vistelseytor som ämnar skapa en trevlig plats för alla som bor och verkar kring Gårdsåkra.

Parkering för befintliga boende kommer att finnas i ett parkeringsgarage under dagens befintliga parkeringsyta.

Kommunen har inte rådighet över fastighetsägarens finansiering av projektet.

De huvudsakliga ändringarna efter samrådet är:

Planbeskrivning

- Förtydligande om vilka åtgärder som regleras i exploateringsavtal mellan fastighetsägare och kommunen.
- Förtydligande om hur dagvatten ska hanteras.
- Komplettering av resonemang kring angöringsytans syfte och utformning.
- Förtydligande och motivering av utformningsbestämmelser.
- Förtydligade och motivering av bestämmelser som reglerar markens anordnande och vegetation.
- Utvecklat resonemang kring hur detaljplanens genomförande kan stärka det befintliga Gårdsåkra.
- Redovisning av vilka fastighetsregleringar som planeras till följd av detaljplanens genomförande.
- Förtydligande om var säkra skolvägar planeras.

Plankarta

- Befintliga ledningsrätter regleras med u-område.
- Skyfallsvatten fördröjs inom planområdet.
- Linjeras läsbarhet i plankartan har förbättrats.
- Komplettering med utökad markklovsplikt för fällning av träd.

Utöver detta har förtydliganden i planbeskrivningen samt redaktionella justeringar av planhandlingar i enlighet med inkomna yttranden gjorts.

MEDVERKANDE TJÄNSTEPERSONER

Kommunledningskontoret,
Tillväxtavdelningen

Katarina Borgstrand
Avdelningschef
Tillväxtavdelningen

Mikael Vallberg
Plan- och exploateringschef
Tillväxtavdelningen

Hilda Hallén
Planarkitekt
Radar arkitektur

Torsten Helander
Planarkitekt
Tillväxtavdelningen

Emelie Edström
Planarkitekt
Radar arkitektur

GÅRDSÅKRA

ANTIKNVARISK FÖRSTUDIE

2022-07-11

UPPDRAG

Uppdragsnamn: Gårdsåkra Antikvarisk förundersökning 325097

Titel på rapport: Gårdsåkra Antikvarisk förstudie

Datum: 2022-07-11

MEDVERKANDE

Beställare: LINK Arkitektur AB

Kontaktperson: Marius Lorentzon

Konsult: Tyréns Sverige AB

Uppdragsansvarig: Emma Hedar

Medverkande: Jonas Sundvall

Kvalitetsgranskning: Emelie Thomasson

Tyréns Sverige AB

Tel: 010 452 20 00

www.tyrens.se

Säte Stockholm

Org.Nr: 556194-7986

INNEHÅLLSFÖRTECKNING

1	INLEDNING	4
1.1	Bakgrund och syfte	4
1.2	Omfattning	4
2	FÖRUTSÄTTNINGAR	4
2.1	Fastighetsdata	4
2.2	Kommunala intressen	5
2.3	Regionala intressen.....	5
2.4	Statliga intressen	5
3	ANTIKVARISK BEDÖMNING	6
3.1	Kulturhistorisk värdebeskrivning.....	6
3.2	Värdebärande karaktärsdrag	7
4	BAKGRUND	8
4.1	Tillkomst	8
4.2	Arkitektonisk kontext	12
4.3	Peter Broberg.....	16
5	BESKRIVNINGAR	18
5.1	Nya Esle	18
5.2	Gårdsåkra	18
6	KÄLLOR	26
6.1	Litteratur	26
6.2	Arkiv.....	26

1 INLEDNING

1.1 BAKGRUND OCH SYFTE

Följande rapport är utförd i april-juni 2022 av Tyréns Sverige AB på uppdrag av Eslövsbostäder (EBO), som underkonsult till LINK Arkitektur AB. EBO arbetar med en ny områdesplan, med 30-års perspektiv. I planen ingår översyn av samspel skola-bostäder, underhållsåtgärder, energifrågor, trygghet, trivsel med mera.

Syftet med den antikvariska förundersökningen är att utreda de kulturhistoriska värdena och utifrån dessa beskriva förutsättningar för förändringar av området.

1.2 OMFATTNING

Förundersökningen omfattar byggnadernas exteriör och den sammanlänkande glasgångens interiör. Bostäder och skolor har inte undersökts interiört. Utemiljöer ingår på ett översiktligt plan.

Gårdsåkra ligger i Nordvästra Eslöv. Karta: Eslövs kommun.

2 FÖRUTSÄTTNINGAR

2.1 FASTIGHETSDATA

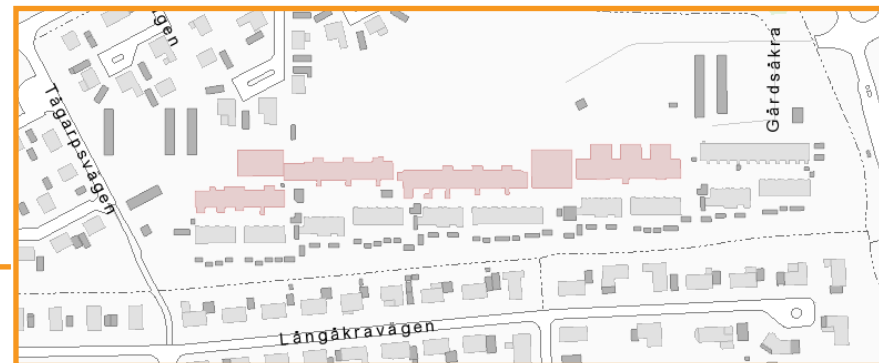
Fastigheten ägs och förvaltas av EBO. Gårdsåkra, uppfört 1981-1983, utgörs av två parallella byggnader sammanbyggda med en mellanliggande, gemensam glasgång. I den södra längan finns enbart bostäder och i den norra längan finns skola och förskola, med inslag av bostäder.

Adress: Gårdsåkra 1-19, Eslöv

Fastighetsbeteckning: Gårdsåkra 2

Användning: Bostäder, förskola, grundskola 1-6

Byggår: 1981-1983

Den norra längan innehåller förskola och skola, med inslag av bostäder. Den södra längan innehåller bostäder. Karta: Eslövs kommun.

2.2 KOMMUNALA INTRESSEN

Gällande detaljplan S 187 från 1978 tillåter bostäder och centrumverksamhet. Planen togs fram av Stiftelsen för industriellt och ekologiskt byggeri Landskronagruppen, som även ritade byggnaderna.

Gårdsåkra omfattas inte av Eslövs bevaringsprogram från 1984. Området har inte inventerats inom ramen för de kulturmiljöinventeringar som påbörjades 2018.

2.3 REGIONALA INTRESSEN

Gårdsåkra ligger inom det område som av Länsstyrelsen i Skåne markerats som särskilt värdefull kulturmiljö i Eslöv, vilket omfattar hela tätorten.

I beskrivningen av den värdefulla kulturmiljön omnämns Gårdsåkra inte specifikt utan får sägas vara en del av och samtidigt en motpol till beskrivningen som rör tiden efter 1950, då stationssamhället kompletterades med en spatiös utbyggnad av småhus, där privatbilismen var en förutsättning.

2.4 STATLIGA INTRESSEN

Gårdsåkra ligger inte inom område av riksintresse för kulturmiljövården.

Gårdsåkra, markerad med röd cirkel, ligger inom område som av länsstyrelsen pekats ut som särskilt värdefull kulturmiljö. Karta: Länsstyrelsen i Skåne.

3 ANTIKVARISK BEDÖMNING

3.1 KULTURHISTORISK VÄRDEBESKRIVNING

SÄRSKILT VÄRDEFULL BEBYGGELSE

Gårdsåkra bedöms uppfylla kriterierna för en sådan särskilt värdefull bebyggelsemiljö som avses i PBL 8 kap §13 och BBR 1:2213 genom att den särskilt väl tydliggör samhällsutvecklingen under 1980-talet. Projektet har varit uppmärksammat i sin samtid och tjänat som förebild.

Gårdsåkra präglas av en stark arkitektonisk idé och det kan sägas särskilt väl belysa 1970- och 80-talens experimentella byggande med fokus på energibesparing, blandade funktionsmönster och sociala frågor. Det finns få motsvarigheter i landet.

MÖJLIGHET TILL KUNSKAP OCH FÖRSTÅELSE

Gårdsåkra är ett unikt projekt i Eslöv och saknar en tydlig kontext i det område det uppfördes i. Det väcker uppmärksamhet där det ligger mitt i ett i övrigt typiskt småhusområde från 1900-talets andra hälft, i en typisk svensk småstad. Liknande projekt uppfördes främst i storstäderna där nyheter ofta får tidigt fäste samt i norra Sverige, där klimatet är ytterligare utmanande med kyla och mörker. Peter Broberg var en starkt drivande person som lyckades genomföra såväl Eslövsprojektet Gårdsåkra som det liknande projektet i kvarteret Tärnan i Landskrona, båda som experimentbyggnationer. Broberg är med sitt stora akademiska engagemang inte särskilt väl representerad avseende arkitektonisk gestaltning och Gårdsåkra blir därmed ytterligare intressant.

KULTURHISTORISK HELHET

Gårdsåkra har såväl arkitektoniskt som byggnadsteknikhistoriskt värde. Det som gör Gårdsåkra unikt och intressant ur arkitektonisk aspekt; den gemensamma glasgatan samt byggnadernas volymer och siluett är välbevarat. Fasaderna har ändrat utseende men inte i den mån att en förvanskning kan sägas ha uppstått. De ändringar som gjorts är i huvudsak varsamma. De tekniska lösningarna var vid tiden för uppförandet experimentella och intressanta, men har med tiden till viss del blivit föråldrade och det är naturligt att det efter 50 år finns behov av att uppdatera dessa. Av stor vikt är att installationer fortsatt är synliga och gestaltas som en del av det arkitektoniska uttrycket.

KULTURHISTORISK RELEVANS

Gårdsåkra har samhällshistoriskt värde som en tydlig representant för 1980-talets experimentella byggande inom resurshushållning och energi-effektivisering, som också sammanföll med årtiondets fascination för det glasade rummet och dess potential för ökad social samvaro. Som tidig representant för det nya glasrummet har Gårdsåkra inte så tydlig koppling till den senare delen av 1980-talet, med dess fastighetshausse där projekten kom att överträffa varandra i storslagenhet. Gårdsåkra har istället kopplingar tillbaka till strukturalism och socialt byggande som hör 1960- och 1970-talen till och som har en mer akademisk prägel i och med Brobergs nära koppling till forskning och akademi.

Gårdsåkra är unikt med sin blandning av bostäder och institutioner, med den gemensamma glasgatan där tanken var att det sociala livet skulle pågå under årets mörka och kalla period. Det fåtal andra projekt med integrerade funktioner som uppfördes har i stor utsträckning byggts om, såsom Symbioshuset i Stockholm som har renodlats så att det idag endast innehåller bostäder.

3.2 VÄRDEBÄRANDE KARAKTÄRSDRAG

- Långsträckt planform
- Siluett och takformer
- Prefabricerade byggnadsdelar
- Bostads/institutionshus i samspel med uthus/komplementbyggnader
- Material och färgsättning (ändringar har skett)
- Den inglasade gatan som gemensamt rum
- Gemensamma funktioner såsom tvättstugor, uppehållsytor, scen
- Välexponerade tekniska lösningar; synliga installationer
- Välbevarade byggnadselement såsom invändiga fasader, trappor, avgränsningar et cetera
- Väl anpassade tillägg; scen i västra delen

Gårdsåkra sett från Trollenäsvägen, mot väster.

4 BAKGRUND

4.1 TILLKOMST

Nära intill den plats där den lilla byn Eslöv en gång låg, innan järnvägen etablerades, fanns på 1970-talet endast åkermark. Marken ägdes av Eslövs kommun. Ett nytt småhusprojekt med skola var planerat och en detaljplan hade tagits fram 1977 av Orrje & Co, sedermera Scandiakonsult som numera ingår i Ramböll.

Med stöd av byggforskningsrådet (BFR) togs en förstudie till ett alternativt projekt fram 1977-1979 för ett av kvarteren i det nya planområdet. Tre målsättningar för projektet sattes upp; minimera markanvändning, minimera energibehov samt skapandet av en stadsmiljö med sociala kvaliteter. Studien genomfördes av arkitektbyrå Landskronagruppen, under ledning av arkitekt Peter Broberg, och Sydkraft, i samarbete med Eslövs kommun.

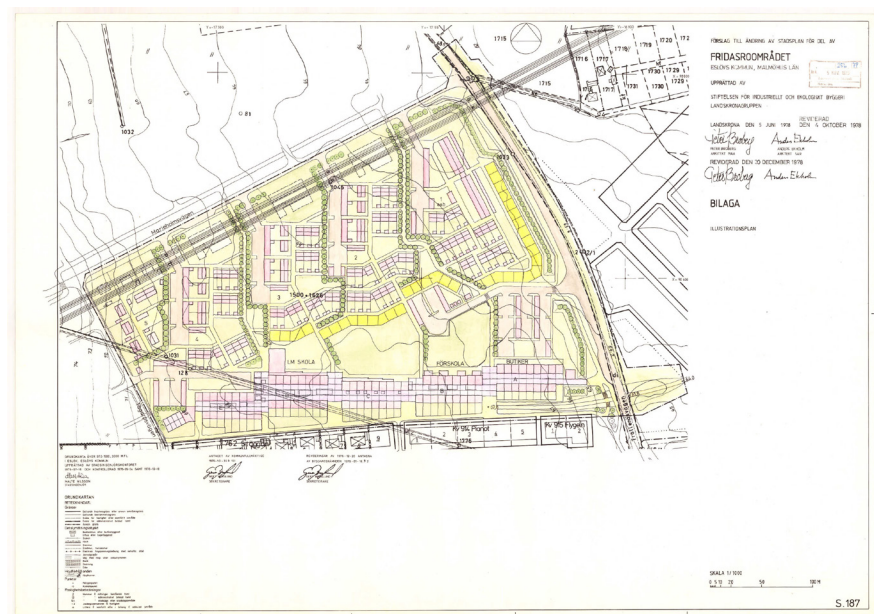
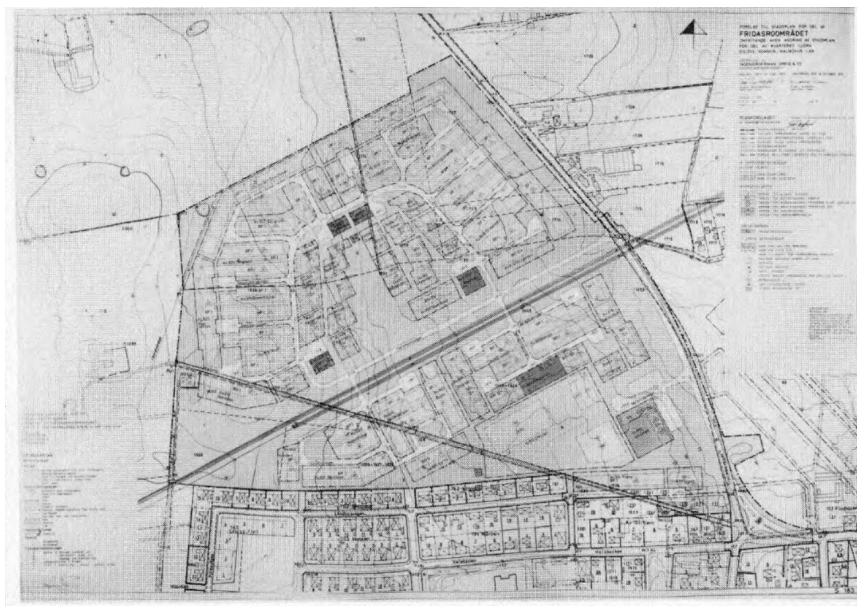
Utgångshypotesen var att ett bättre utnyttjande av tomtmarken genom en tätare bebyggelse samt en större effektivitet av ytor och utrustning genom funktionsintegration skulle skapa ekonomiska förutsättningar för en mera avancerad energitrustning, vilken i sin tur skulle ge lägre driftskostnader.

De sociala kvaliteterna skulle skapas genom blandade bostadsformer, integrerade verksamheter och gemensamma funktioner.

Gårdsåkraprojektet planerades för 270 bostäder plus skola jämfört med den ursprungliga planens 80 bostäder plus skola. Mark- och exploateringsbesparingen beräknades till 5, 7 miljoner och till det beräknades projektet innebära en besparing på 18 ha lantbruksjord. Energibesparingen beräknades bli 80%-ig jämfört med en motsvarande traditionell bebyggelse. Detta skulle uppnås bland annat genom funktionsintegration, förtätning, superisolering, glasgata som solfångare, luftvärmexlare och värmepump på frånluft och avloppsvatten. Därutöver studerades värmelagring, taksolfångare och vindmölla men dessa ansågs vid tillfället olönsamma.

Ekonomiska kartan från 1972, med platsen för Gårdsåkraprojektet utmärkt med orange cirkel. Karta: lantmäteriet.

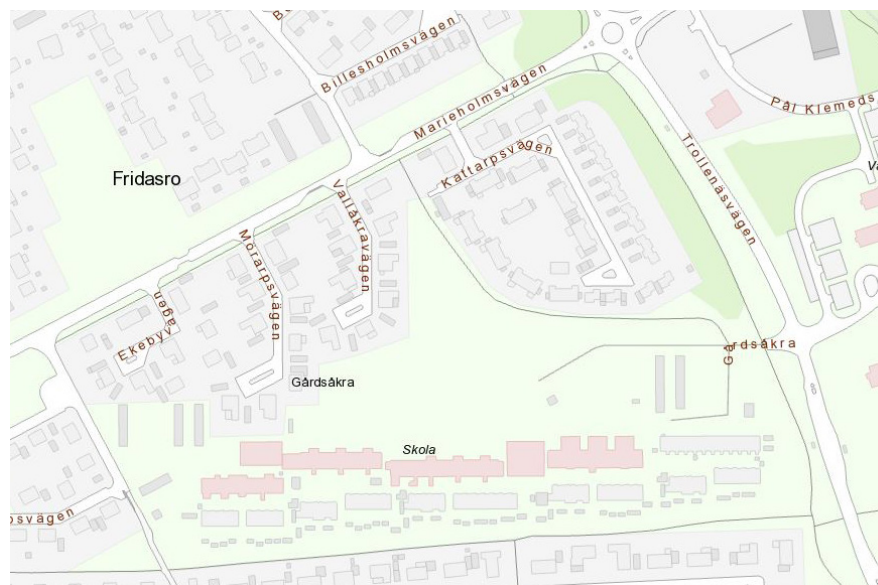
Projektet genomfördes med totalentreprenad vilket kom att innebära att det experimentella tänkandet till viss del åsidosattes och en del tvetsamma estetiska ställningstaganden gjordes utan arkitektddeltagande.

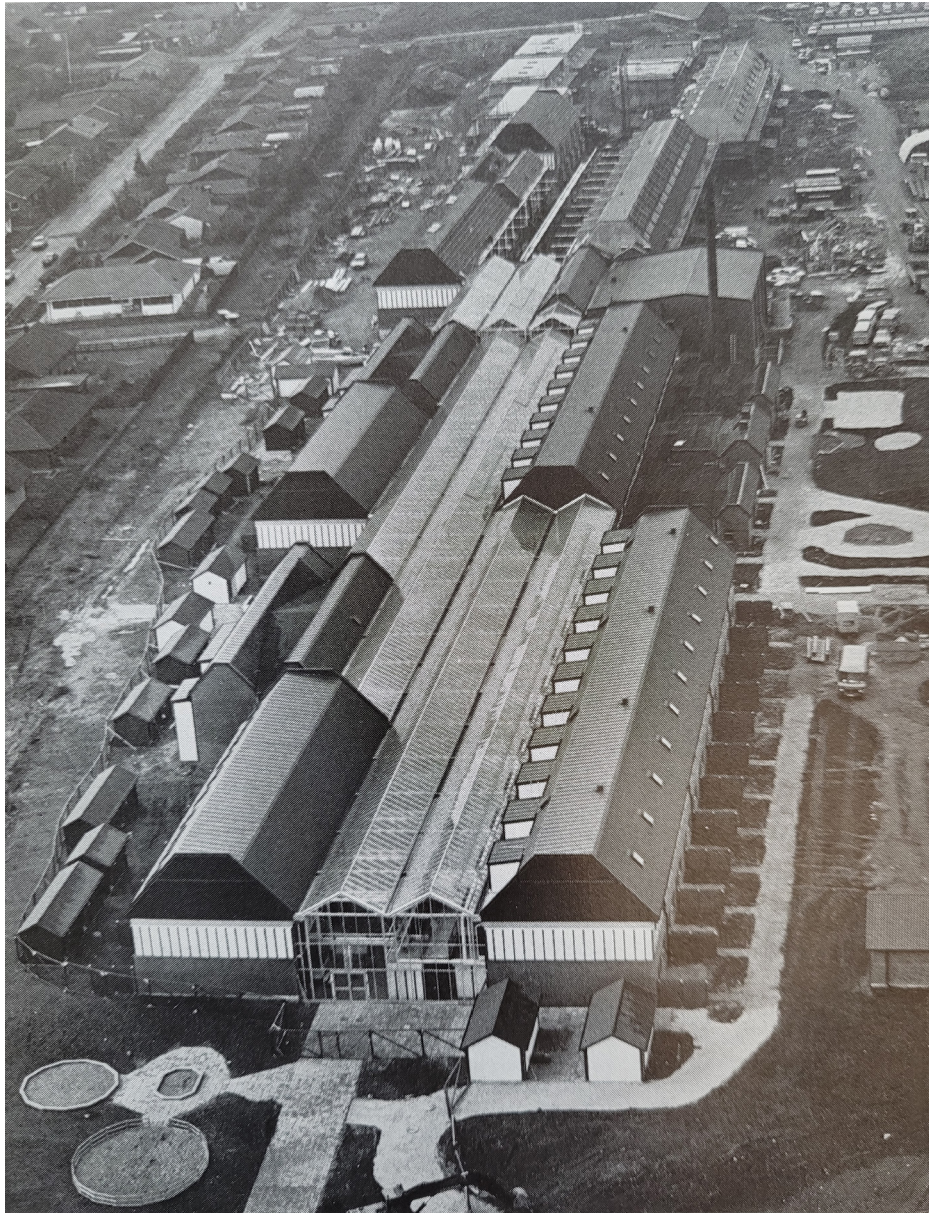
Projektet invigdes 1983. Byggherre var HSB & Familjebostäder. Arkitekt var Landskronagruppen AB, landskapsarkitekt K-Konsult och totalentreprenör var SIAB.

Ovan till vänster: Fastställd stadsplan för Fridasroområdet vid tiden för Gårdsåkraprojektets uppstart. Ur: Ett hushållningsplanerat kvarter i Eslöv

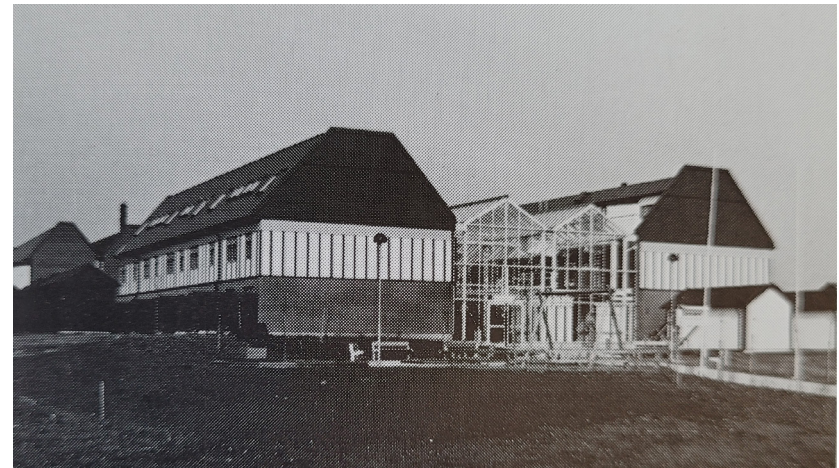
Ovan till höger: Gällande stadsplan för den del av Fridasroområdet som kom att kallas Gårdsåkra. Ur:

Nedan till höger: Karta över den del av Fridasroområdet som omfattas av Gårdsåkraplanen. Karta: Eslövs kommun.

Gårdsåkra 1983. Till vänster och nedan till höger bilder ur tidskriften Arkitektur. Ovan till höger K.G. Pressfoto.

Gårdsåkra 1983. Bilder ur tidskriften Arkitektur. Övan till höger K.G. Pressfoto.

4.2 ARKITEKTONISK KONTEXT

STRUKTURALISM

Den strukturalistiska teorin är sprungen ur språkvetenskapen och har sin utgångspunkt i att den enskilda delen inte är något i sig själv utan förstås bara i förhållande till andra delar i systemet. Strukturalismen fick stor betydelse för arkitekturen. Särskilt på 1950- och 1960-talen sökte man efter fundamentala strukturer i arkitekturen samtidigt som man önskade en större öppenhet och flexibilitet i byggnader. Målet för strukturalisterna var att hitta en överordnad struktur både i bostaden och i staden, som kunde sättas samman med individuella komponenter, så att det blev fler formmässiga och funktionella möjligheter. Gårdsåkras arkitekt Peter Broberg var tydligt influerad av strukturalismen och intresserade sig mycket för samspelet mellan brukare, kultur och bebyggelse.

Exempel på strukturalistisk arkitektur är Karlahuset av Tage Hertzell på Östermalm i Stockholm (1965-1973), Arrheniuslaboratoriet av Carl Nyrén vid Stockholms Universitet (1972) och Landstatshuset av Bernt Nyberg i Malmö (1972-1974).

Arrheniuslaboratoriet. Foto: Holger Ellgaard.

Karlahuset, Stockholm. Foto: Holger Ellgaard.

Landstatshuset i Malmö. Foto: Karin Nyberg.

SKÅNSK REGIONALISM

I Danmark och södra Sverige existerade parallellt med den internationella modernismen under 1950-1970-talen också en traditionsbaserad arkitektur, i Danmark representerad av Kay Fisker och i Sverige av Sigurd Lewerentz, Hans Westman, Bengt Edman, Bernt Nyberg och Klas Anshelm. Det traditionella sydsvenska byggnadsskicket med tegel, korsvirke och äldre planformer inspirerade. Även Gårdsåkras arkitekt Peter Broberg tog intryck av det skånska byggnadsskicket, vilket är tydligt i formspråk, färgsättning och materialanvändning.

*Mellanhedsskolan i Malmö, uppförd 1955 efter ritningar av Hans Westman.
Foto: Wikipedia.*

*Sjömansgården i Malmö, tillbyggnad (kapell och glasgång) efter ritningar av
Klas Anshelm 1969. Foto: Wikipedia.*

*Prästgården i
Sövestad av Bengt
Edman, uppförd
1965.
Foto: Wikipedia.*

GLASADE GÅRDAR OCH STADSRUM

Inglasade gårdar och offentliga rum blev enormt populärt under 1980-talet och förekom frekvent i tidens kontors-, handels- och hotellprojekt. Olof Hultin menar i tidskriften Arkitektur 1984 att anledningen till att företeelsen uppstod just vid den här tidpunkten var att flera intressen sammanföll; beställarens, materialindustrins och arkitektens.

För växthus, saluhallar, järnvägsstationer och varuhus hade tekniken använts långt tidigare, från det att gjutjärn och smide gav de konstruktiva förutsättningarna under 1800-talet. Vid mitten av 1960-talet började glastäckta rum användas i USA för att släppa in dagsljus till stora hotell- och kontorshus. En tidig svensk motsvarighet blev Riksbankshuset i Malmö från 1978 av Paul Niepoort och Jan Henriksson.

Riksbankshuset i Malmö. Foto: Wikipedia.

Med teknikens hjälp gick det nu att stänga ute det bistra vinterklimatet och skapa inomhusgårdar som kunde användas året om och som dessutom eventuellt kunde vara energibesparande. Det visade sig dock vara mest en förhoppning än så länge.

Överst: Shopping i Luleå 1955.
Foto: Luleå kommun.

Nederst: Ralph Erskine framför Ormen Långe i Svappavaara 1965.
Foto: ArkDes.

Ralph Erskine hade redan på 1950-talet idéer om byggande i arktiskt klimat. 1954 skapade han Sveriges första köpcentrum inomhus, Shopping i Luleå och i Svappavaara ritade han på 1960-talet ett långt bågformat bostadshus, kallat Ormen Långe. Den skulle ha en inre inglasad och solbelyst gata som skulle vara samlingsplats för gruvarbetare och verksledning. Övertäckta gator skulle förbinda serviceinrättningar såsom vårdcentral, butiker, skolor och busshållplatser. Projektet blev dock förenklat och nedbantat. De olika delarna byggdes separat och den inbyggda gatan fick varken sittplatser, växter eller den tänkta färgsättningen. Halva bostadslängan revs 2010.

De spektakulära glasrummen rimmade väl med den postmodernistiska arkitekturen som var spännande och lekfull och i många spektakulära projekt stod glasade rum högt på investerarnas önskelista. Det fanns en stark lockelse att arbeta med inglasade rum, såväl tekniskt som gestaltningmässigt och som socialt rum. De inglasade ytorna blev ljusa och luftiga och kunde fyllas med exotiska gröna växter, men tidigt kom också insikten om att de rum som vette med fönster ut mot ljusgårdarna blev mörka, varma och upplevdes som instängda.

Bostadsprojekt med inglasade gårdar var ovanligt. Gårdsåkra är ett av få exempel som dessutom integrerades med annan funktion, i det här fallet skola. I Stockholmsprojektet provades på 1980-talet olika energibesparingsmetoder i fem experimentbyggen, bland annat i det så kallade Symbioshuset där kontor och bostäder integrerades och försågs med inglasade gårdar. Symbioshuset har dock renodlats sedan dess och innehåller numera endast bostäder.

Symbioshuset 1986. Foto: Stockholmsprojektet.

Renodlade bostadsprojekt finns det några exempel på, bland annat Landskronagruppens projekt, kv Tärnan i Landskrona från 1983, vilket också tilldelades anslag från Byggeforskningsrådet. För bostadsmässan Bo 85 i Upplands-Väsby skapades två olika inglasningsprojekt. Det finns även ett par exempel på loftgångsgårdar, bland annat på Reimersholme i Stockholm.

Olof Hultin radar i tidskriften Arkitektur 1984 och upp exempel på de svårigheter som finns med det glasade rummet; ljus, luft, ljud, temperatur och brandskydd. Hultin menar att det finns två viktiga frågor att ta ställning till avseende inglasade rum; *Vilken typ av bebyggelse lämpar sig för inglasning och vilket problem avser man att lösa med det?*

Under senare år har intresset för inglasade gårdar i flerbostadshus ökat, till exempel har byggbolaget Balder skapat konceptet Bovieran som planeras på ett flertal platser runt om i Sverige och Norge, bland annat i Peter Brobergs hemstad Landskrona.

Överst: Bostadsgård i Symbioshuset 1986. Foto: Stockholmsprojektet.

Nederst: Kvarteret Tärnan i Landskrona 1984. Foto: Olof Hultin.

BYGGFORSKNINGSRÅDET

Byggeforskningsrådet (BFR) och dess föregångare, var en tidigare svensk myndighet som verkade åren 1942-2000. BFR hade till uppgift att finansiera forskning inom byggande och samhällsplanering samt att informera om forskningsresultat. BFR behandlade i stort sett alla tänkbara ämnen inom byggande och samhälle. Målgruppen var i huvudsak forskarvärlden, såväl nationellt som internationellt, men också direkt till branschen samt till allmänheten i form av handböcker, praktiska anvisningar, informationsskrifter etcetera. Motsvarande roll har idag FORMAS.

4.3 PETER BROBERG

Arkitekten Peter Broberg (1935–2006) var den drivande kraften bakom projektet Gårdsåkra, genom arkitektbolaget Landskronagruppen.

Broberg var utbildad vid Konstakademiet i Köpenhamn och fortsatte med undervisning där innan han 1972 startade den egna verksamheten Landskronagruppen, Stiftelsen för Industriellt och Ekologiskt Byggeri.

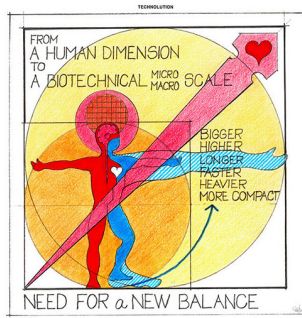
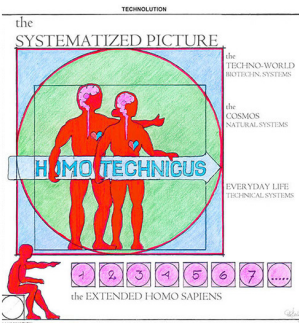
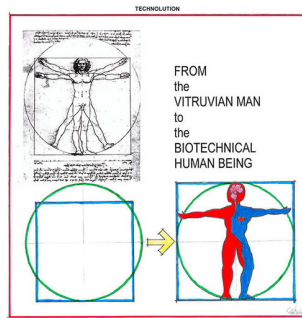
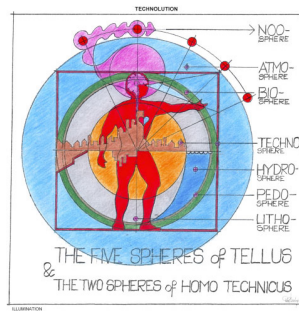
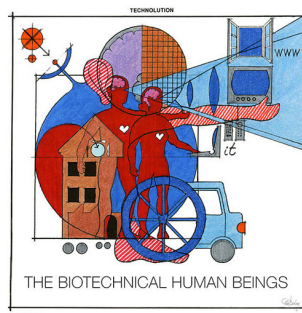
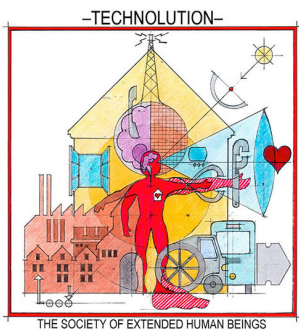
1971-73 var Broberg professor i stadsbyggnad på Chalmers Tekniska Högskola och 1974 blev han teknologie doktor vid Lunds Tekniska Högskola, där han sedermera även verkade som Professor i human-teknologi. Han verkade vid LTH:S Centre for Technolution tillsammans med bland andra Skotte Mårtensson, där de arbetade med att lyfta fram teknikens betydelse och sätta in teknologin i ett samhällsmässigt sammanhang – "historiskt, nutidigt och framtidsmässigt" samt att bygga broar mellan teknik och humanism, teknik och politik.

Broberg var också konstnärligt lagd och tecknade så kallade teknikoner. De består av ett hundratal bilder där han beskrivit historien om hur människor tagit tekniken i sin tjänst för sin egen utveckling – hur människan skapat tekniken och skapats av tekniken. Ikonerna ställdes bland annat ut på Louisiana och Broberg gav tillsammans med Månsson ut ett flertal böcker där de beskrev och utvecklade konceptet Technolution.

VERK I URVAL:

- Organisk struktur för Öresundsregionen, idéprojekt, med Grön Plangruppen, 1965.
- Småhussystem, Stolpahuset, 1966.
- Plateausystemet, med N Kjeldsen och C C Hansen, 1968.
- Stora Björn, Gävle, brukaredeltagandeprojekt, 1975-77.
- Stadsplan för centrala Staffanstorp.
- Annestad Malmö, industriellt producerade bostadshus
- Kv Tärnan, Landskrona 1984.

Samfällighetsföreningen Stora Björn i Gävle. Foto: Samfällighetsföreningen Stora Björn.

Kvarteret Tärnan i Landskrona. Foto: Hemnet.

ett urval av Peter Brobergs illustrationer för Technolution, hämtade från LTH's websida <https://www.lth.se/technolution/>.

5 BESKRIVNINGAR

5.1 NYA ESLE

Nya Esle var Peter Brobergs namn på stadsbyggnads- och forskningsprojektet, efter den lilla bondby som en gång fanns strax intill utvecklingsområdet. Arkitekturen förankrades i den regionala arkitekturen i formspråk och färgsättning. Längorna påminner om jordbrukslandskapets stora ladugårdar med sin väldiga volymer, siluetter och färgsättning.

Med Nya Esle arbetade Broberg parallellt med stadsplan, byggnadsverk, bygg- och energiteknik. Till grund lades en generell strukturalistisk stadsbyggnadsmodell med ett system av samverkande delar, där stadsplanering och husbyggnad integrerades med varandra.

I den detaljplan som togs fram för hela Fridasområdet syns förutom glasgatan med sina längor även ett antal småhus och radhus, men det var glasgatan med längorna som var huvudnummer. Som övergripande struktur lades den inglasade och bilfria huvudgatan. Den var tänkt som ett offentligt, användbart rum året om. Den södra längan var vikt till bostäder och den norra till butiker och institutioner i form av förskola och skola.

Installationsavhängiga rum såsom kök, toalett och badrum är placerade in mot glasgatan där ett öppet, gemensamt installationsstråk lades synligt längs med taket. Det glasinkapslade gaturummet skulle fungera som en storskalig solfångare för luft.

5.2 GÅRDSÅKRA

I det konkreta utförandet av Brobergs projekt realiserades inte alla tankar och området fick istället namnet Gårdsåkra. De planerade småhusen och radhusen norr om längan genomfördes inte enligt planen utan fick en annorlunda struktur. De planerade butikslokalerna i den norra längan utgick och ersattes med bostäder, av projektekonomiska skäl. Vissa förändringar gjordes också av brandtekniska skäl, med mindre dagsljusintag som följd. De frilagda rörinstallationerna utfördes inte enligt de inledande estetiska intentionerna.

EXTERIÖR

De långsträckta byggnaderna på var sida om glasgången består egentligen av flera sammansatta längor i 1-3 plan. De är utformade på samma vis, med rektangulär planform och branta sadeltak med avskurennock. Bottenvåningen är slammad i ljusröd puts på rött tegel. Sockeln är av gråmålad betong. De övre planen har fasader av ljusa fasadskivor och gavelröstena av panelprofilerad faluröd plåt. Taken är belagda med korruerad, faluröd plåt. Fönster är av grönmålad metall. Ursprungliga fönster var av trä.

Förutom entréer i östra och västra gavlarna finns även ett antal entréer till glasgatan i norr och söder. Entrédörrar är liksom glaskonstruktionens ramverk av ofärgad aluminium.

I den södra längan finns bostäder i form av radhus och lägenheter, det finns totalt 122 hyresbostäder i kvarteret. Radhus och marklägenheter har uteplatser mot söder, som avgränsas mot ett gemensamt, längsgående grönstråk av förrådsbyggnader av röd och vit träpanel med pappbelagda sadeltak.

I den norra längan finns förskola och skola. Norr om denna finns skol- och förskolegårdar, bollplaner och parkeringsytor.

Vid den senaste renoveringen på 1990-talet slammades de röda tegelfasaderna i en ljusröd kulör och de tidigare vertikala lamellerna i de övre planen togs bort då fasadskivorna byttes ut. Fönster och dörrar har bytts ut. Entréer i öst och väst har försetts med utvändiga vindfång.

Norra längan, vy mot väster.

Del av norra längans fasader.

Norra längans gavelfasader mot väster.

Detalj av fasad med fönster på norra längan.

De ursprungligen bara tegelväggarna har senare slammats. Vid fasadarmaturer syns det ursprungliga utseendet.

Norra och södra längornas västra gavelfasader, med den mellanliggande glasgången.

Södra och norra längornas östra gavelfasader, med den mellanliggande glasgången.

Entré till glasgången i väster.

Entré till glasgången i öster.

Södra längans fasader mot söder.

Detalj av bostadsfasad och förrådsbyggnader i södra längan.

Detalj av gavelfasad i södra längan.

Sidoentré till glasgången, vid släpp i södra längan.

Större släpp i södra längan, där glasgången blir synlig.

GLASGATANS INTERIÖR

De två parallella längorna med bostäder respektive skolor förenas av ett stort glastäckt uterum, glasgatan, med golv av betongplattor, stomme och trappor av stål och med byggnadernas fasader som väggar. Fasaderna består av träpanel och ljusa fasadskivor med dörrar och fönster i mörkt grön och röd kulör. Stålstommen är vitmålad och trappor med loftgångar i mörkt grön. Marklägenheterna och radhusen har små uteplatser i glasgången, avgränsade av små staket av trä och skivmaterial på stålstomme.

Över institutionsvåningen finns bostäder i två plan, vilka nås via loftgångar inne i glasgatan. Lägenheterna har sydvända terrasser ovanför glasgången.

I höjd med byggnadernas bjälklag löper öppna installationsstråk tvärs och parallellt mellan byggnadskropparna. Skyltning leder besökare till rätt adress. Glastaket är öppningsbart och försett med automatiska luckor och solskydd.

På torgen i glasgatan finns tvättstugor, administrationslokaler för skolan och uppehållsplatser. I den västra delen finns en senare tillagd scen och filmduk samt mindre läktare/åhörarplatser. I upphöjda växtbäddar av betong finns stora exotiska, vintergröna träd och buskage.

Interiören i glasgången är relativt välbevarad, med undantag för att de flesta ursprungliga bänkar och bord har tagits bort.

Glasgatan, vy mot väster.

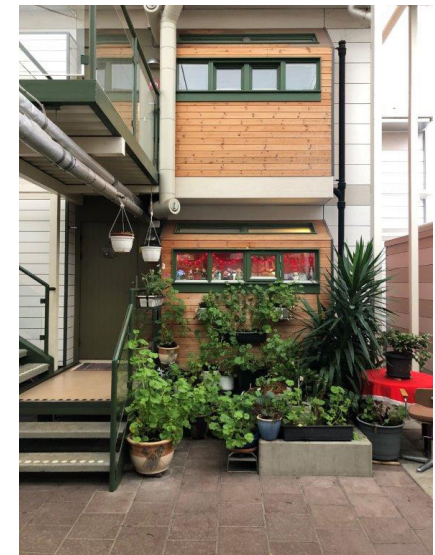
Vy från loftgång, mot väster.

Glasgatan med trappor och loftgångar.

Avgränsning till radhus.

Uteyta till lägenhet.

Glasgatan med entré mot norr.

Glasgatan, vy mot öster.

Hiss.

Tvättstuga i glasgatan.

Skolans "exteriör" i den norra längan.

Scen och bildskärm i glasgatan utanför skolan.

Bänkar och bord i glasgatan utanför skolan.

Läktare framför scenen.

6 KÄLLOR

6.1 LITTERATUR

Broberg, Peter *Ett hushållningsplanerat kvarter i Eslöv: förstudie till stadsbyggnads- och energiexperiment. Statens råd för byggnadsforskning*, 1979

Broberg, Peter *Nya Esle, Eslöv: Landskronagruppern* Ingår i: Arkitektur. - Stockholm : Arkitektur förlag ; 1983:7

Hultin, Olof *Utomhus, inomhus eller mittemellan: om det glastäckta rummet*. Ingår i: Arkitektur. - Stockholm : Arkitektur förlag ; 1984:9

Hultin, Olof *Teknik och ekonomi i glasgårdar*. Ingår i: Arkitektur. - Stockholm : Arkitektur förlag ; 1984:9

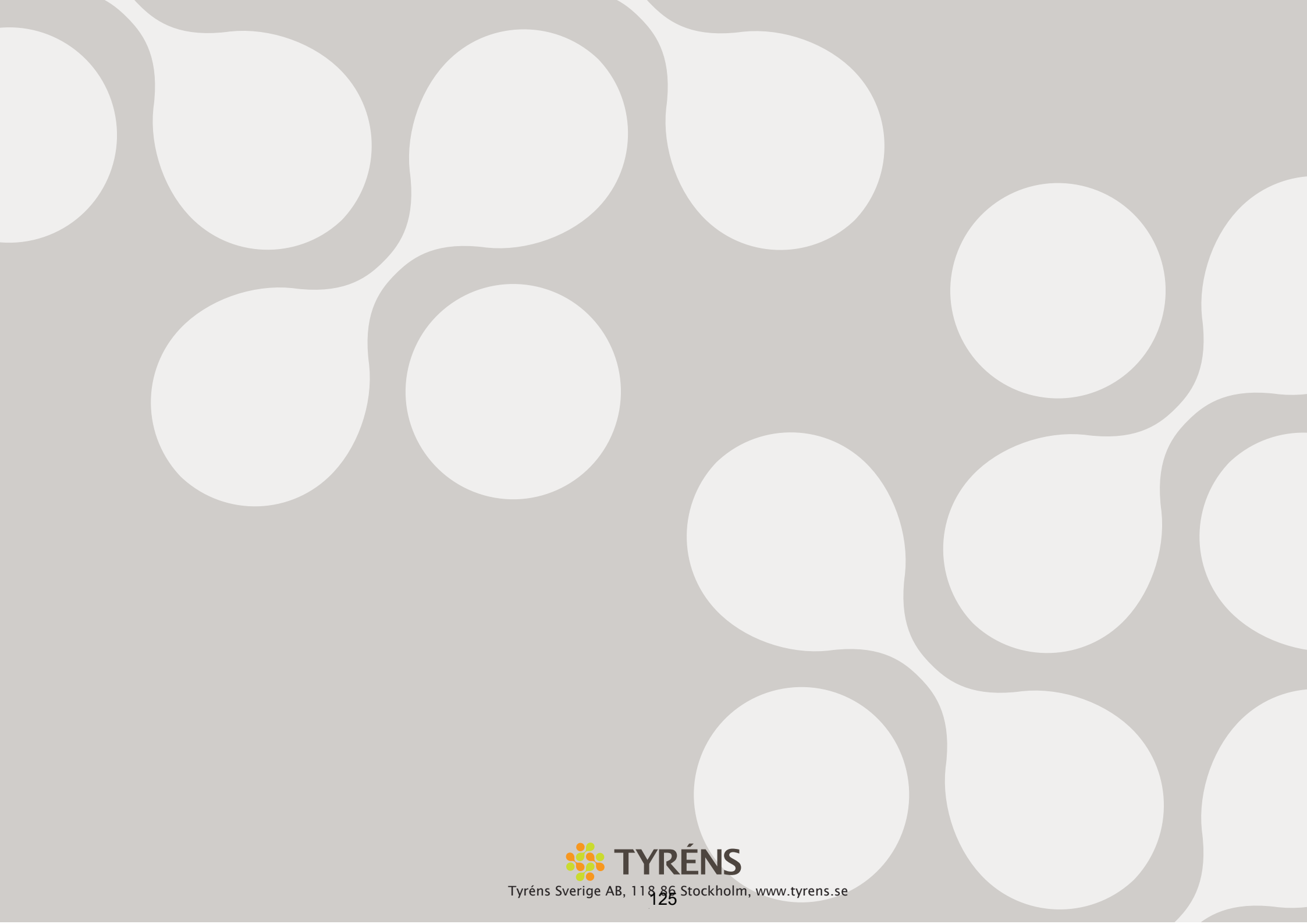
Lind, O & Lund, A *Arkitektur Guide København*. Arkitektens Forlag 1996

Tyresson, T (red) *Guide till Malmös arkitektur* Arkitektur förlag AB 2001

Waern, Rasmus *Guide till Sveriges arkitektur: [Byggnadskonst under 1000 år]*. Arkitektur förlag AB 2001

6.2 ARKIV

Eslövs kommunarkiv

Tyréns Sverige AB, 118 86 Stockholm, www.tyrens.se

Trafikbullerutredning till detaljplan
GÅRDSÅKRA, ESLÖV

GRANSKNINGSKOPIA
2021-10-19

UPPDRAG

Titel på rapport: Trafikbulerutredning till detaljplan, Gårdsåkra, Eslöv
Status: Granskningskopia
Datum: 2021-10-19

MEDVERKANDE

Beställare: Eslövs Bostads AB
Kontaktperson: Fredrik Mårtensson

Konsult: Tyréns AB
Uppdragsansvarig: Sara Jarmakowski Svanbom
Kvalitetsgranskare: Blanka Kesek

SAMMANFATTNING

Tyréns AB har på uppdrag av Eslövs Bostads AB utfört en trafikbullerutredning till detaljplan i Gårdsåkra, Eslöv. Fastigheten påverkas framförallt av vägtrafikbuller från Trollenäsvägen.

Detaljplanen syftar till att möjliggöra för nybyggnation av bostäder om upp till tio våningar höga.

Utredningen visar att planområdet uppfyller grundriktvärdet Leq 60 dBA i trafikbullerförordningen 16 meter från väggkant och vidare västerut. Detta gäller oavsett antal våningar på planerade byggnader. Planlösningen kan utifrån detta planeras valfritt ur bullersynpunkt.

Det är att rekommendera att byggrättsgräns förläggs minst 16 meter in från Trollenäsvägen. Om byggrättsgräns förläggs närmare Trollenäsvägen än så kommer särskilda planbestämmelser om att planera bostäderna genomgående med minst hälften av rummen mot sida som uppfyller Leq 55 dBA och Lmax 70 dBA att behöva tillämpas.

Det är möjligt att uppfylla riktvärdena Leq 50 dBA och Lmax 70 dBA på en gemensam uteplats på delar av planområdet utan att vidta några skyddsåtgärder. Om minst en gemensam uteplats uppfyller gällande riktvärden kan individuella uteplatser/balkonger planeras utan hänsyn till gällande riktvärden.

Figur. Färgzonskarta som illustrerar ljudnivån, 8 möm, för prognosår 2040. Röd linje markerar ungefärlig planområdesgräns. Ljudnivån i planområdet är som högst på denna höjdnivå.

INNEHÅLLSFÖRTECKNING

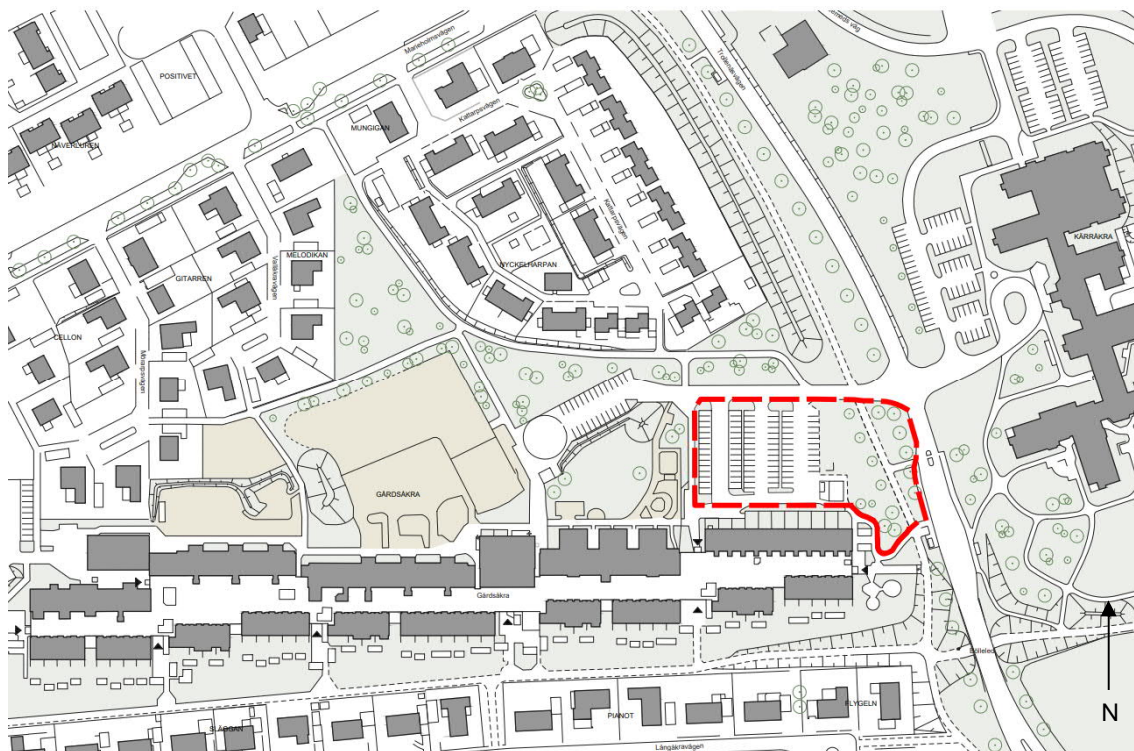
1	BAKGRUND	5
2	BEDÖMNINGSGRUNDER.....	5
	2.1 RIKTVÄRDEN FÖR TRAFIKBULLER UTOMHUS VID BOSTÄDER	6
3	BERÄKNING.....	6
	3.1 BERÄKNINGSMODELL	6
	3.2 VÄGTRAFIKDATA.....	6
4	RESULTAT.....	7
	4.1 UTEPLATS.....	9

AK01-06

1 BAKGRUND

Tyréns AB har på uppdrag av Eslövs Bostads AB utfört en trafikbullerutredning till detaljplan i Gårdsåkra, Eslöv. Fastigheten påverkas framförallt av trafikbuller från Trollenäsvägen.

Detaljplanen syftar till att möjliggöra för nybyggnation av bostäder om upp till tio våningar höga. Denna utredning redovisar ljudnivån på tomt planområdet i tre olika höjder.

Figur 1. Karta över aktuellt område. Röd ram markerar planområdet.

2 BEDÖMNINGSGRUNDER

Buller anses, framförallt vid trafikerade vägar och järnvägar, vara ett stort folkhälsoproblem. När människan utsätts för buller är den vanligaste reaktionen en känsla av obehag. Därutöver anses buller också orsaka stressreaktioner, trötthet, irritation, blodtrycksförändringar och sömnstörningar.

Ljud mäts oftast i decibel med beteckningen dBA. Indexet "A" efter "dB" indikerar att ljudets frekvenser har korrigerats på ett sätt som motsvarar hur det mänskliga örat uppfattar frekvenser. Det mänskliga örat uppfattar ljusa toner bättre än mörka.

I Sverige används vanligtvis två störningsmått för trafikbuller: dygnsekvivalent (L_{eq}) respektive maximal (L_{max}) ljudnivå. Med dygnsekvivalent ljudnivå avses medelljudnivån under dygnets 24 timmar. Den maximala ljudnivån vid fasad beräknas som den ljudnivå som överskrider högst fem gånger per natt av den bullrigaste fordonstypen, vanligtvis den tunga trafiken. För uteplats i anslutning till bostad beräknas den maximala ljudnivån som den ljudnivå som max överskrider fem gånger under en genomsnittlig timme klockan 06–22.

2.1 RIKTVÄRDEN FÖR TRAFIKBULLER UTOMHUS VID BOSTÄDER

Den 1 juni 2015 trädde nya riktlinjer i kraft gällande buller vid bostadsbyggande i form av Förordningen om trafikbuller vid bostadsbyggnader (svensk författningssamling, förordning 2015:16). I förordningen finns bestämmelser om riktvärden gällande buller utomhus vid bostadsbyggnader från spårtrafik, vägar och flygplatser.

I och med riksdagsbeslut uppdaterades förordningens 3 § från och med den 2017-07-01 till 5 dB högre värden än i ursprungsformuleringen. Ändringen gäller dock för alla nya bygglov och planer sedan januari 2015. Riktvärdena som redovisas i nedanstående tabell avser frifältsvärden, dvs. en ljudnivå som inte påverkas av reflexer vid egen fasad.

Tabell 1. Riktvärden utomhus för ljudnivå från väg- och spårtrafik vid bostadsbyggnader enligt trafikbullerförordningen.

	Ekvivalent A-vägd ljudnivå, L_{pAeq} [dBA]	Maximal A-vägd ljudnivå, L_{pAFmax} [dBA]
Ljudnivå vid en bostadsbyggnads fasad som inte bör överskridas Dock om bostaden <35 m ²	60 ^{a)} 65	-
Ljudnivå som inte bör överskridas vid en uteplats, om en sådan ska anordnas i anslutning till byggnaden	50	70 ^{b)}
Högsta ljudnivå vid fasad på en ljuddämpad sida	55	70 (kl. 22-06)
a) Kan överskridas om minst hälften av bostadsrummen är vända mot ljuddämpad sida. b) Kan överskridas med som mest 10 dBA-enheter fem gånger per timme mellan kl. 06.00 och 22.00.		

3 BERÄKNING

3.1 BERÄKNINGSMODELL

Beräkningarna har utförts i programmet SoundPLAN version 8.1. Programmet följer denna beräkningsmodell:

- Naturvårdsverkets rapport 4653, Vägtrafikbuller - Nordisk beräkningsmodell, reviderad 1996.

Beräkningarna antar ett svagt medvindsfall från källa till mottagare. Programmet utnyttjar tredimensionella digitalkartor över området, även inkluderande byggnader. Utbredningsdämpning, markabsorption, skärmning, reflektioner mm., hanteras i programmet i enlighet med rådande beräkningsmodell.

Beräkningar för ekvivalenta och maximala ljudnivåer i plan avser höjderna 2, 8 respektive 20 meter relativt mark med en täthet mellan beräkningspunkterna om 5 x 5 meter och är redovisade i utbredningskartor inklusive reflex i egen fasad. Redovisade trafikbullernivåer i fasadpunkter avser frifältsvärden (dvs. exklusive reflex i egen fasad) och är direkt jämförbara med riktvärden. Vägar och andra hårdgjorda ytor modelleras som akustisk hård mark och övriga ytor som akustisk mjuk mark.

3.2 VÄGTRAFIKDATA

I tabell 3 redovisas trafikdata och hastigheter för de vägar som bedöms bidra till trafikbullernivåerna i området för nuläge och prognosår 2040. Uppgifterna för Trollenäsvägen är

erhållna av Robin Dingwell, trafikingenjör, på Eslövs kommun. Marieholmsvägen och Långåkravägen har erhållits från Trafikia. Trafiken på lokalgator i villaområdet är uppskattad baserat på tidigare erfarenheter. Uppräkning till prognosår 2040 har skett med 1 % årlig ökning i samråd med Robin Dingwell.

Tabell 3. Trafikdata för de vägar som bedöms bidra till bullernivåerna i området för nuläge och prognosår 2040.

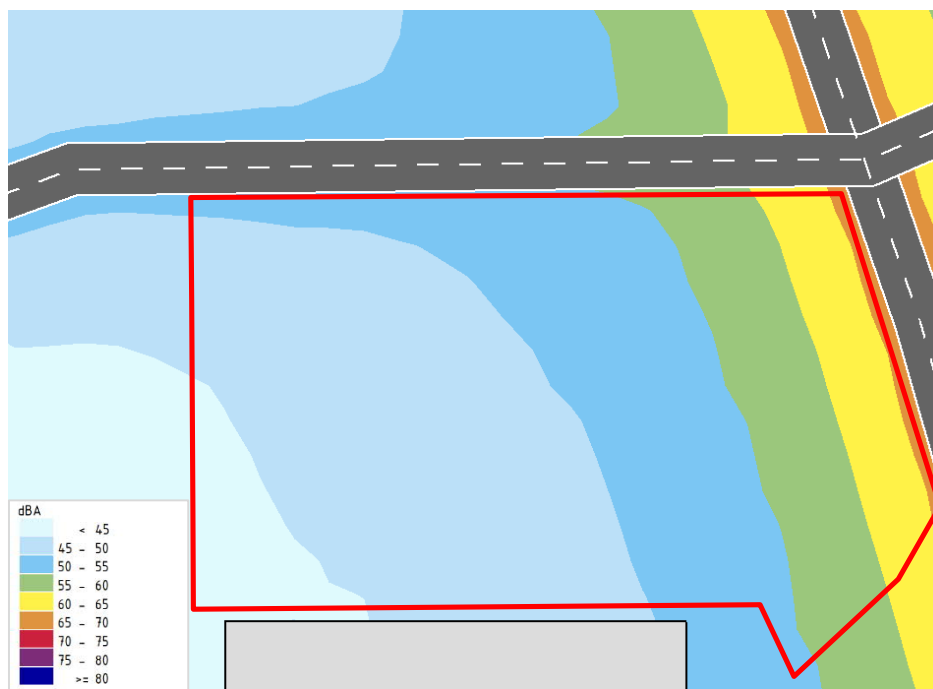
Väg	ÅDT		Hastighet (km/h)		Andel tung trafik (%)	
	Nuläge	2040	Nuläge	2040	Nuläge	2040
Trollenäsvägen S Marieholmsvägen	4750	6500	50	50	4	4
Marieholmsvägen	120	150	40	40	0	0
Långåkravägen	700	900	30	30	1	1
Lokalgator i villaområdet	250	300	30	30	1	1

4 RESULTAT

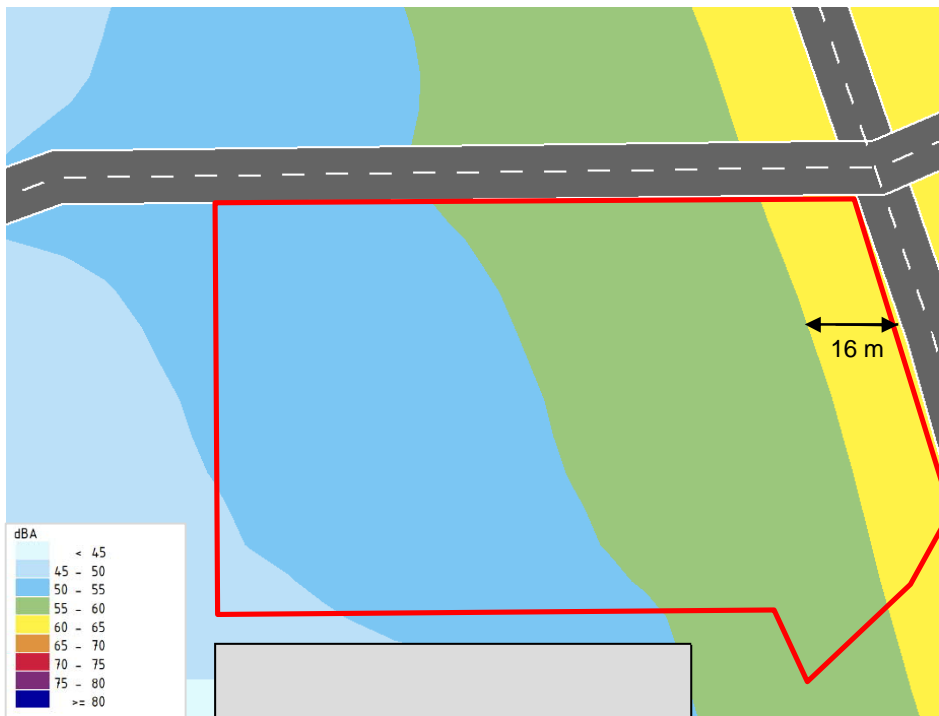
Utredningen visar att planområdet uppfyller grundriktvärdet Leq 60 dBA i trafikbullerförordningen 16 meter från vägkant och västerut, se figur 2–4. Detta gäller oavsett antal våningar på planerade byggnader. Högst ljudnivåer återfinns på höjden för tredje och fjärde våningsplanet. Planlösningen kan utifrån detta planeras valfritt ur bullersynpunkt.

Det är att rekommendera att byggrättsgräns förläggs minst 16 meter in från Trollenäsvägen. Om byggrättsgräns förläggs närmare Trollenäsvägen än så kommer särskilda planbestämmelser om att planera bostäderna genomgående med minst hälften av rummen mot sida som uppfyller Leq 55 dBA och L_{max} 70 dBA att behöva tillämpas.

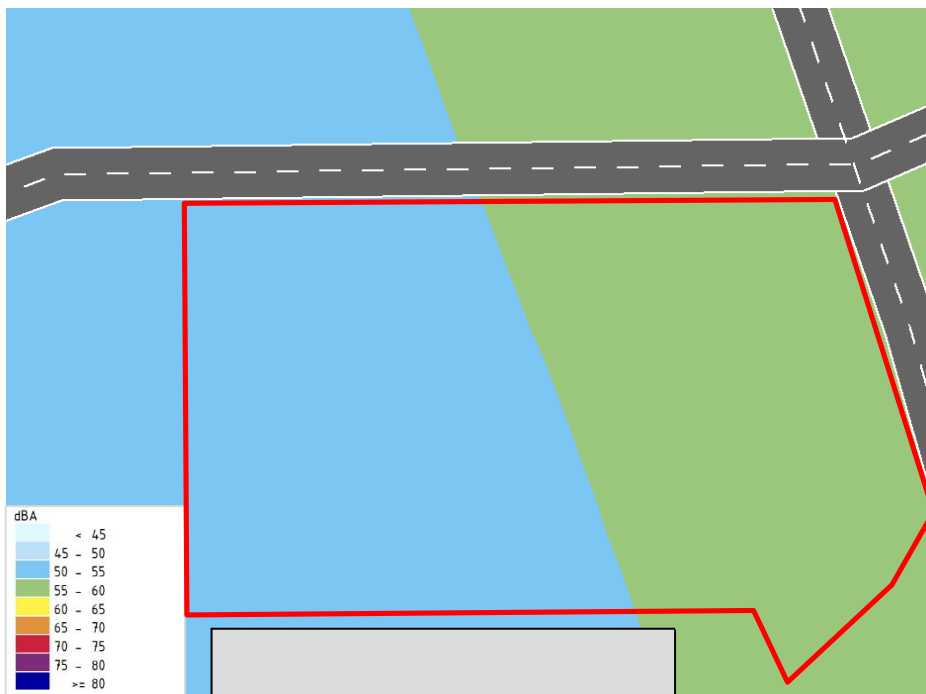
För nuläge är ljudnivån ca 1 dBA lägre än vad som illustrerar i figur 2–4.

Figur 2. Färgzonskarta som illustrerar ljudnivån, 2 möm, för prognosår 2040. Röd linje markerar ungefärlig planområdesgräns.

Figur 3. Färgzonskarta som illustrerar ljudnivån, 8 möm, för prognosår 2040. Röd linje markerar ungefärlig planområdesgräns.

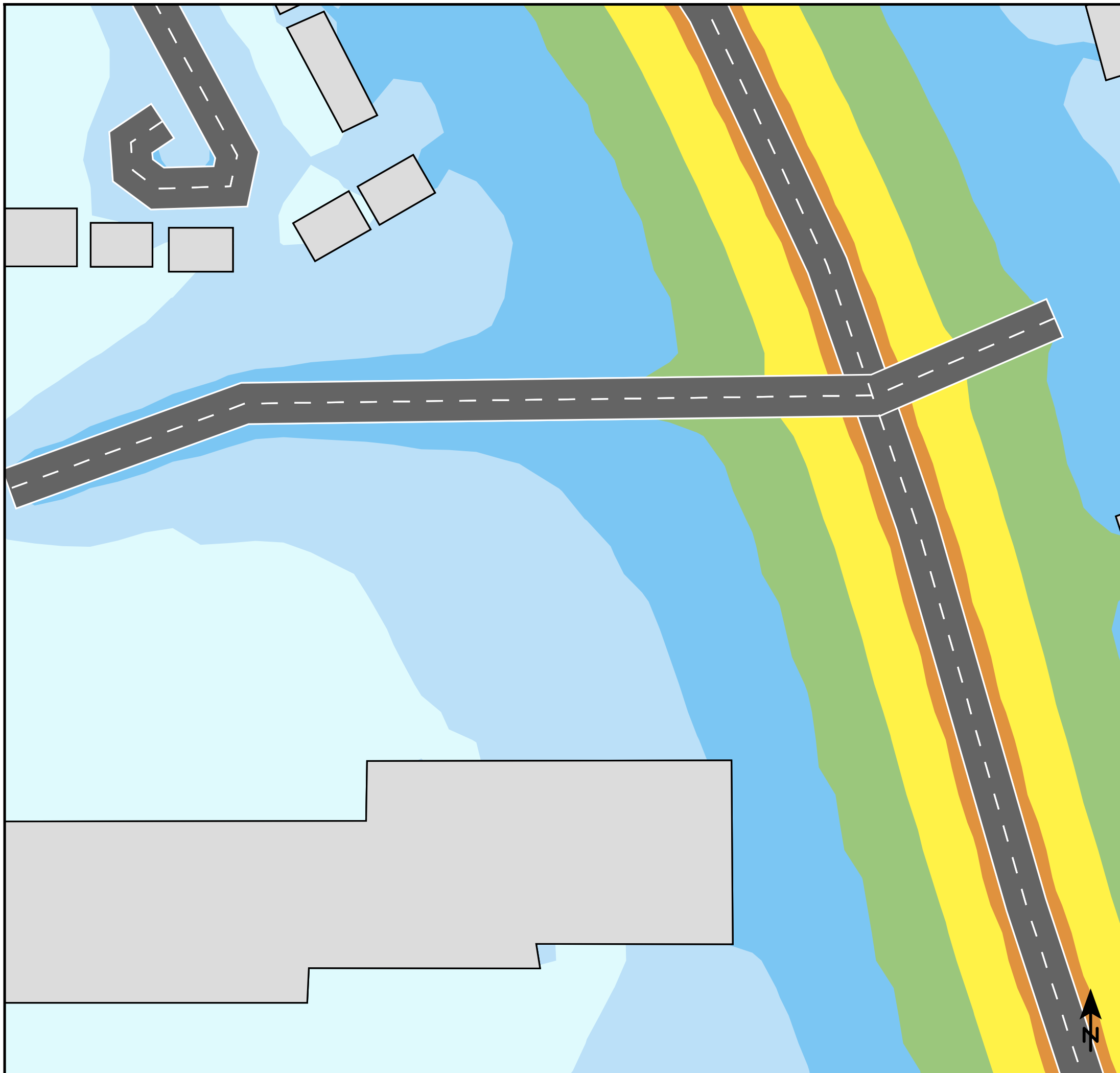

Figur 4. Färgzonskarta som illustrerar ljudnivån, 20 möm, för prognosår 2040. Röd linje markerar ungefärlig planområdesgräns.

4.1 UTEPLATS

Det är möjligt att uppfylla riktvärdena L_{eq} 50 dBA och L_{max} 70 dBA på en gemensam uteplats i de två ljusaste blå zonerna, se figur 2, utan att vidta några skyddsåtgärder. Om minst en gemensam uteplats uppfyller gällande riktvärden kan individuella uteplatser/balkonger planeras utan hänsyn till gällande riktvärden.

När byggnadernas placering är känd kan dessa utöver ovan ge en bullerskyddande effekt, varpå zonerna där uteplats kan placeras kan bli fler/större.

FÖRKLARINGAR

Ekvivalent ljudnivå prognosår 2040.

Teckenförklaring

- Väg bana
- Byggnad

Ekvivalent ljudnivå
2 m (över mark)
dBA

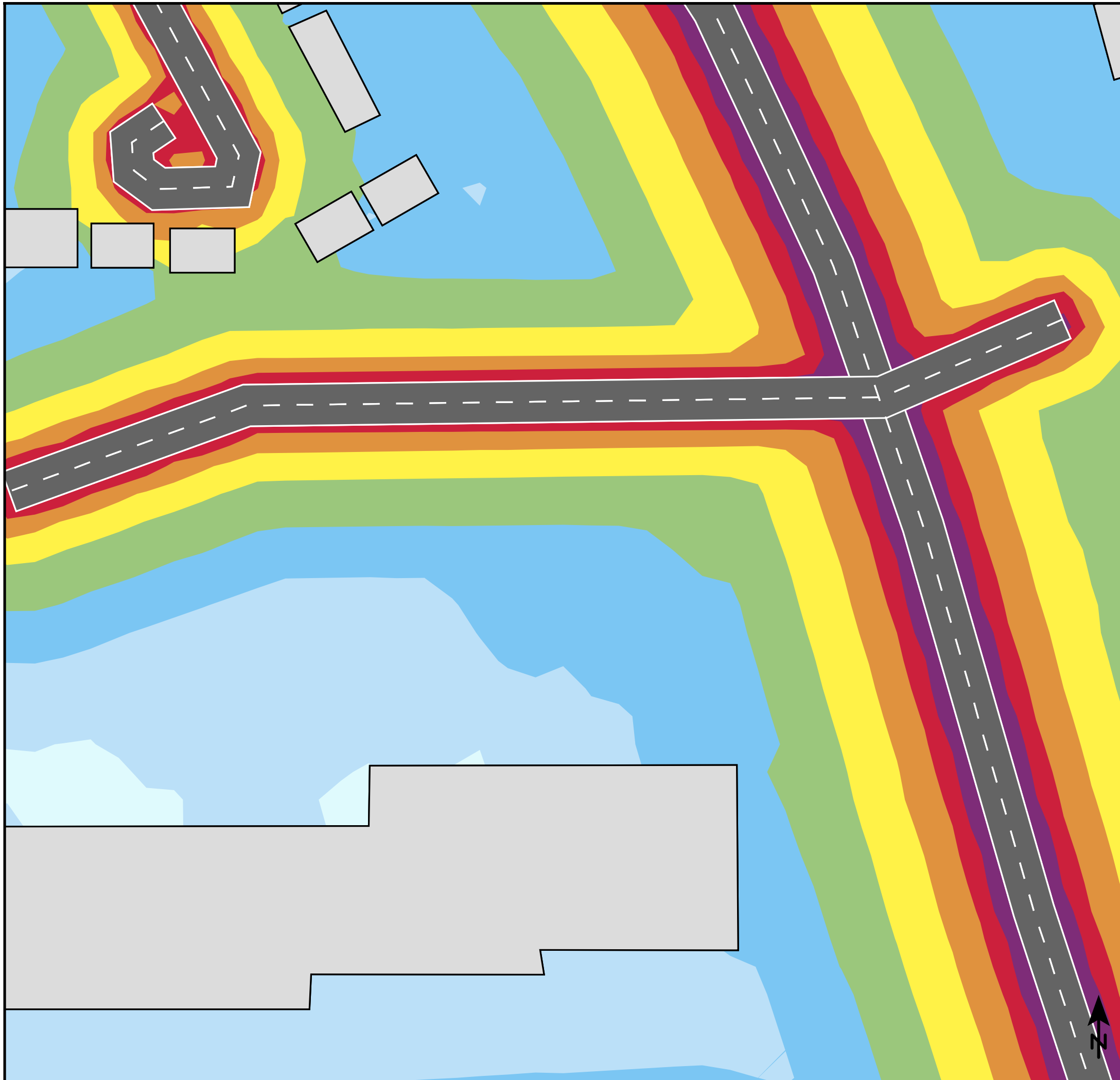
<	45
45-	50
50-	55
55-	60
60-	65
65-	70
70-	75
75-	80
>=	80

TYRÉNS

LJUDUTBREDNINGSKARTA

OMRÅDE Gårdsåkra		
BESTÄLLARE Eslövs Bostads AB		
AK Tyréns AB, Isbergs gata 15, 205 19 Malmö www.tyrens.se		
UPPDRAGSNUMMER 318784	OMRÅDE: Gårdsåkra, Eslöv	HANDLÄGGARE SJM
DATUM 2021-10-18	GRANSKAD AV BKE	
BERÄKNINGSMODELL Nordisk beräkningsmodell, Naturvårdsverket, 1996 BERÄKNINGSPROGRAM SoundPLAN 8.1 Beräkningsnummer: 1		
SKALA (A3) 1:700	BILAGA AK01	

FÖRKLARINGAR

Maximal ljudnivå prognosår 2040.

Teckenförklaring

- Väg bana
- Byggnad

Maximal ljudnivå
2 m (över mark)
dBA

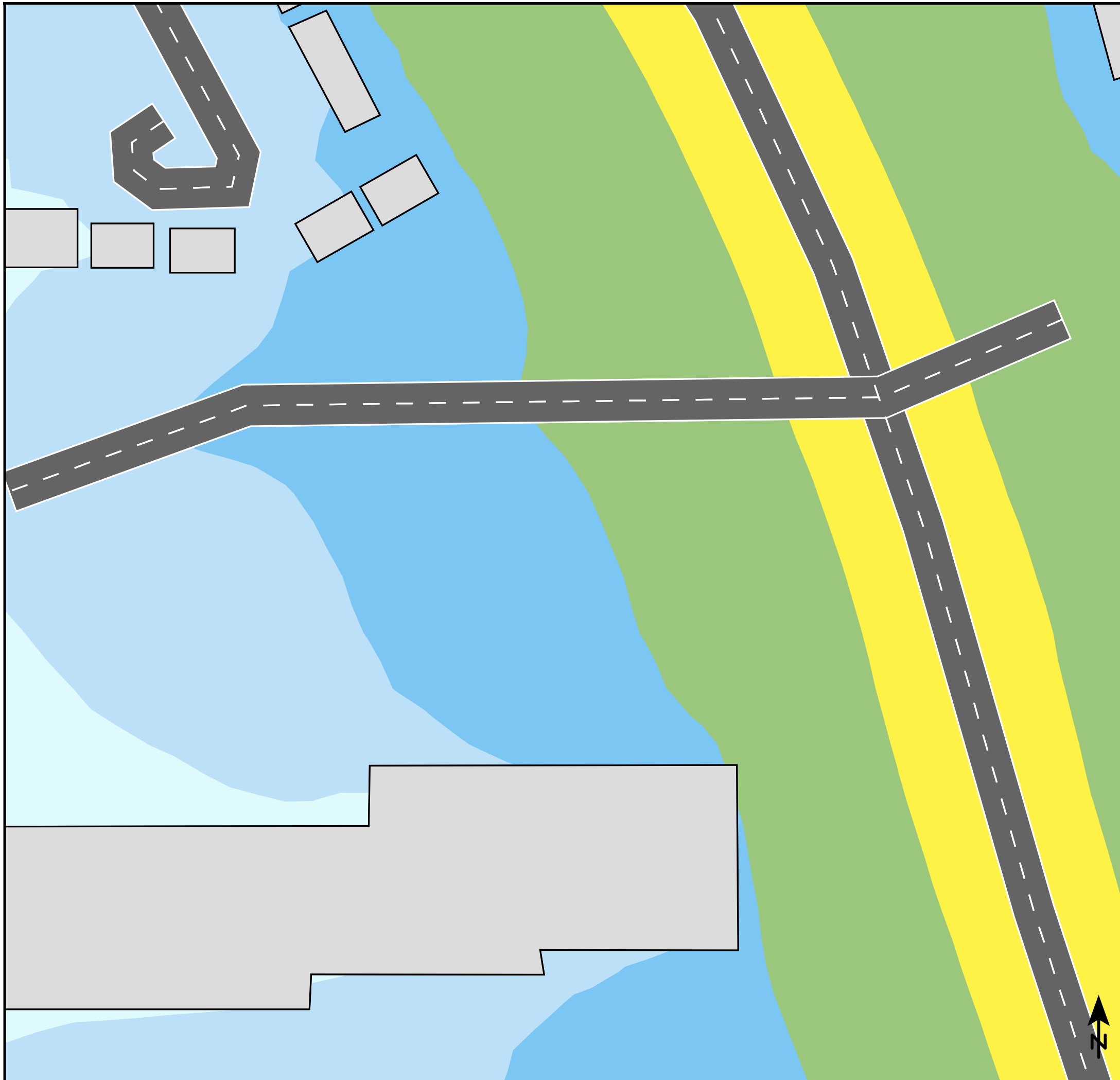
<	55
55-	60
60-	65
65-	70
70-	75
75-	80
80-	85
>=	85

LJUDUTBREDNINGSKARTA

OMRÅDE Gårdsåkra		
BESTÄLLARE Eslövs Bostads AB		
AK Tyréns AB, Isbergs gata 15, 205 19 Malmö www.tyrens.se		
UPPDRAGSNUMMER 318784	OMRÅDE: Gårdsåkra, Eslöv	HANDLÄGGARE SJM
DATUM 2021-10-18	GRANSKAD AV BKE	
BERÄKNINGSMODELL Nordisk beräkningsmodell, Naturvårdsverket, 1996 BERÄKNINGSPROGRAM SoundPLAN 8.1 Beräkningsnummer: 1		
SKALA (A3) 1:700	BILAGA AK02	

FÖRKLARINGAR

Ekvivalent ljudnivå prognosår 2040.

Teckenförklaring

- Väg bana
- Byggnad

**Ekvivalent ljudnivå
8 m (över mark)
dB(A)**

- < 45
- 45 - 50
- 50 - 55
- 55 - 60
- 60 - 65
- 65 - 70
- 70 - 75
- 75 - 80
- >= 80

LJUDUTBREDNINGSKARTA

OMRÅDE Gårdsåkra		
BESTÄLLARE Eslövs Bostads AB		
AK Tyréns AB, Isbergs gata 15, 205 19 Malmö www.tyrens.se		
UPPDRAGSNUMMER 318784	OMRÅDE: Gårdsåkra, Eslöv	HANDLÄGGARE SJM
DATUM 2021-10-18	GRANSKAD AV BKE	
BERÄKNINGSMODELL Nordisk beräkningsmodell, Naturvårdsverket, 1996 BERÄKNINGSPROGRAM SoundPLAN 8.1 Beräkningsnummer: 4		
SKALA (A3) 1:700	BILAGA AK03	

FÖRKLARINGAR

Maximal ljudnivå prognosår 2040.

Teckenförklaring

- Väg bana
- Byggnad

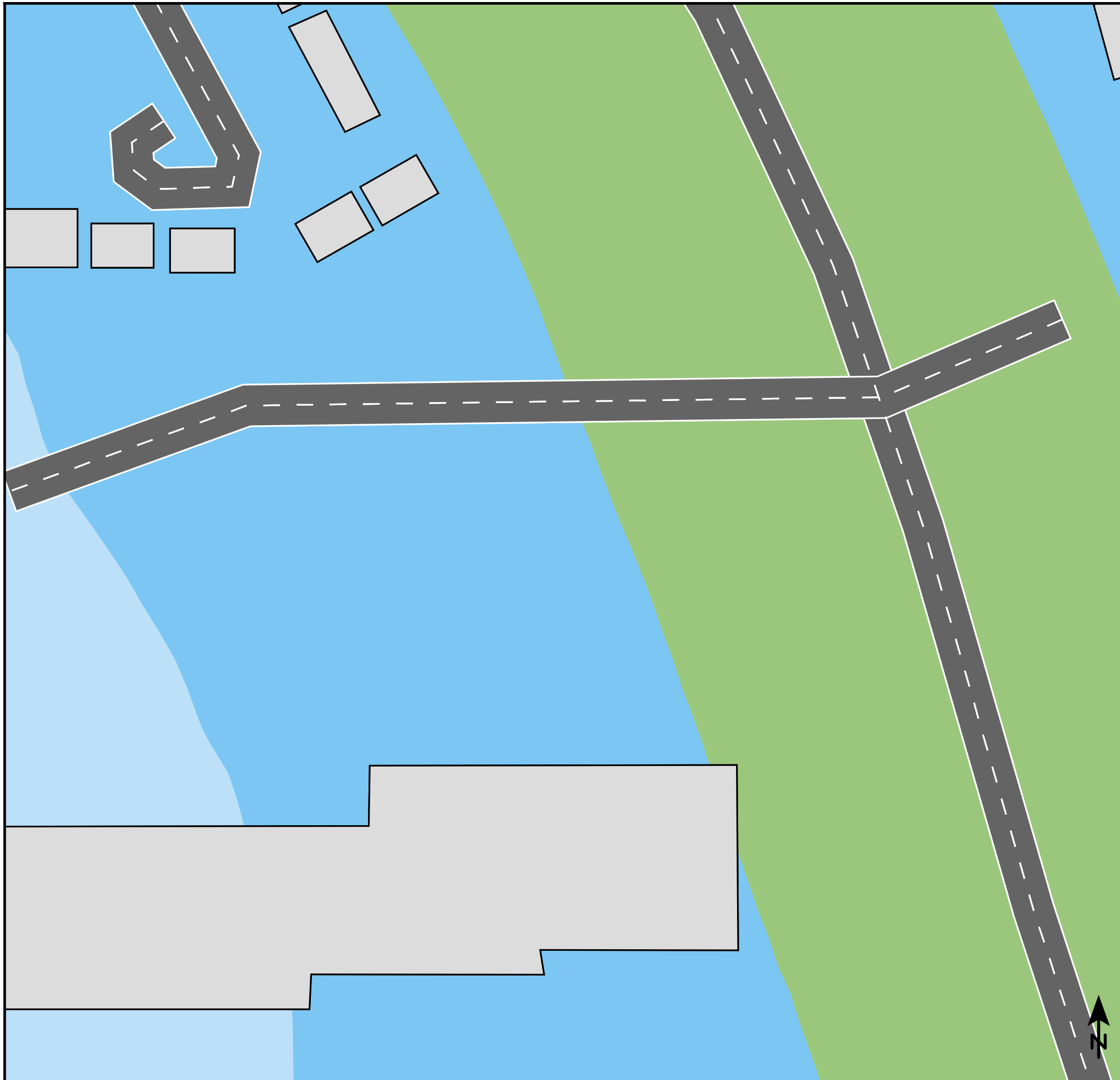
Maximal ljudnivå
8 m (över mark)
dBA

<	55
55-	60
60-	65
65-	70
70-	75
75-	80
80-	85
>=	85

LJUDUTBREDNINGSKARTA

OMRÅDE Gårdsåkra		
BESTÄLLARE Eslövs Bostads AB		
AK Tyréns AB, Isbergs gata 15, 205 19 Malmö www.tyrens.se		
UPPDRAGSNUMMER 318784	OMRÅDE: Gårdsåkra, Eslöv	HANDLÄGGARE SJM
DATUM 2021-10-18	GRANSKAD AV BKE	
BERÄKNINGSMODELL Nordisk beräkningsmodell, Naturvårdsverket, 1996 BERÄKNINGSPROGRAM SoundPLAN 8.1 Beräkningsnummer: 4		
SKALA (A3) 1:700	BILAGA AK04	

FÖRKLARINGAR

Ekvivalent ljudnivå prognosår 2040.

Teckenförklaring

- Väg bana
- Byggnad

Ekvivalent ljudnivå 20 m (över mark) dBA

- < 45
- 45 - 50
- 50 - 55
- 55 - 60
- 60 - 65
- 65 - 70
- 70 - 75
- 75 - 80
- >= 80

LJUDUTBREDNINGSKARTA

OMRÅDE

Gårdsåkra

BESTÄLLARE

Eslövs Bostads AB

AK Tyréns AB, Isbergs gata 15, 205 19 Malmö www.tyrens.se

UPPDRAGSNUMMER

318784

OMRÅDE:

Gårdsåkra, Eslöv

HANDLÄGGARE

SJM

DATUM

2021-10-18

GRANSKAD AV

BKE

BERÄKNINGSMODELL

Nordisk beräkningsmodell, Naturvårdsverket, 1996

BERÄKNINGSPROGRAM

SoundPLAN 8.1

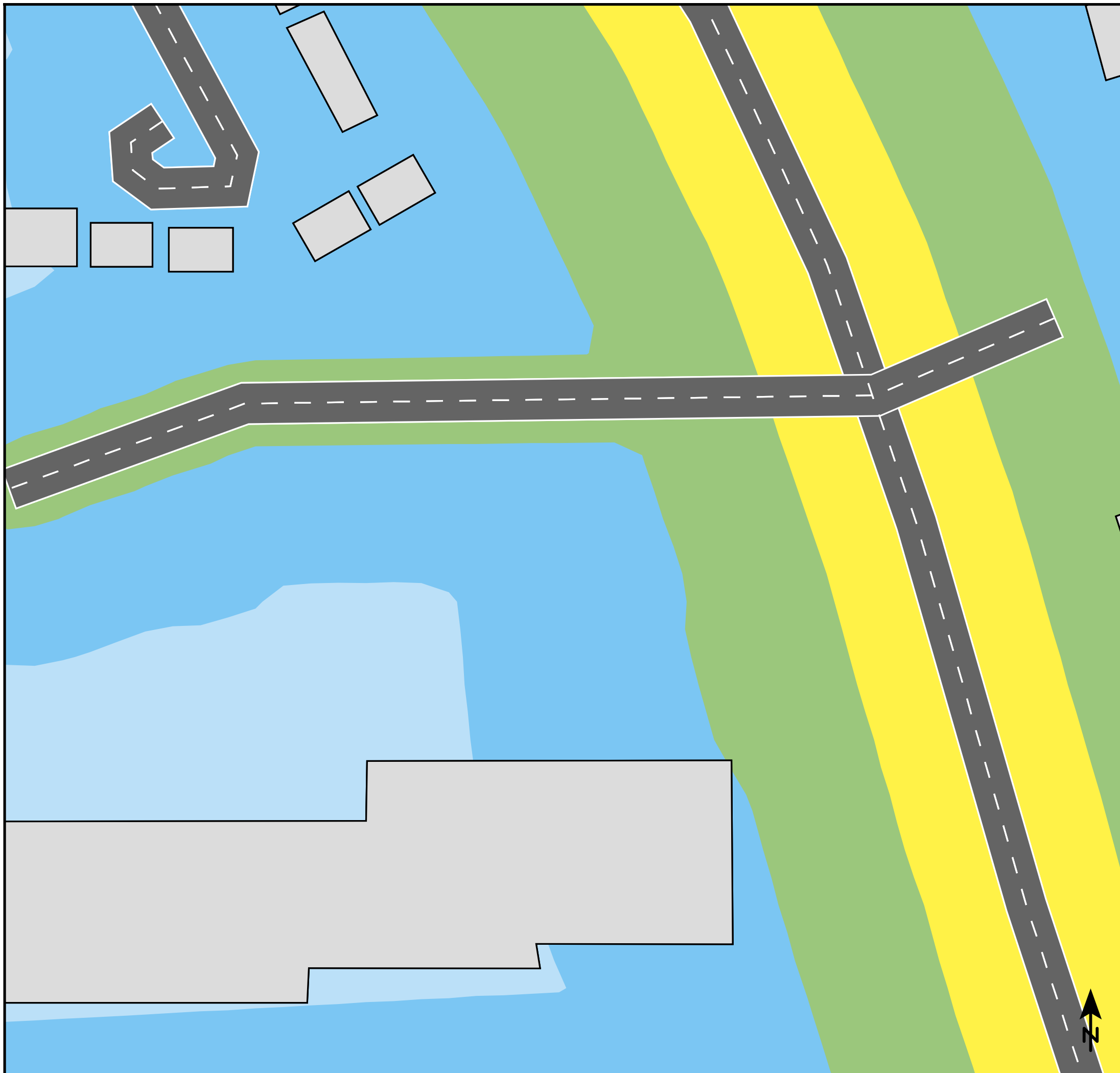
Beräkningsnummer: 5

SKALA

(A3) 1:700

BILAGA

AK05

FÖRKLARINGAR

Maximal ljudnivå prognosår 2040.

Teckenförklaring

- Väg bana
- Byggnad

Maximal ljudnivå
20 m (över mark)
dBA

<	55
55-	60
60-	65
65-	70
70-	75
75-	80
80-	85
>=	85

TYRÉNS

LJUDUTBREDNINGSKARTA

OMRÅDE
Gårdsåkra

BESTÄLLARE
Eslövs Bostads AB

AK Tyréns AB, Isbergs gata 15, 205 19 Malmö www.tyrens.se

UPPDRAGSNUMMER 318784	OMRÅDE: Gårdsåkra, Eslöv	HANDLÄGGARE SJM
--------------------------	-----------------------------	--------------------

DATUM 2021-10-18	GRANSKAD AV BKE
---------------------	--------------------

BERÄKNINGSMODELL
Nordisk beräkningsmodell, Naturvårdsverket, 1996
BERÄKNINGSPROGRAM
SoundPLAN 8.1
Beräkningsnummer: 5

SKALA (A3) 1:700	BILAGA AK06
----------------------------	-----------------------

RAPPORT
**DAGVATTEN- OCH SKYFALLSUTREDNING
FÖR GÅRDSÅKRA I ESLÖV**

GRANSKNINGSHANDLING
2024-02-28

UPPDRAG

Titel på rapport: Dagvatten- och skyfallsutredning för Gårdsåkra i Eslöv
Status: Granskningshandling
Datum: 2024-02-28

MEDVERKANDE

Beställare: Eslövs Bostads AB
Kontaktperson: Johan Andersson

Konsult: Tyréns AB
Uppdragsansvarig/handläggare: Kristina Lundgren
Specialist och kvalitetsgranskare: Torbjörn Melin

REVIDERINGAR

Denna rapport baseras på tidigare utredning med samma namn daterad 2021-12-23 framtagen av Madeleine Hjerstrand (Tyréns AB) inför detaljplanens samråd.

SAMMANFATTNING

Bostadsbolaget Eslövs Bostads AB avser att möjliggöra för kompletterande byggnation i kvarter Gårdsåkra och därför håller en ny detaljplan på att tas fram. I samband med detta har Tyréns tagit fram denna dagvatten- och skyfallsutredning. Planområdet för Gårdsåkra ligger i västra Eslöv och är cirka 0,5 ha stort. I dagsläget består området av garage, parkeringsplatser, grönytor och en cykelväg. Syftet med denna dagvattenutredning är att ta fram en principlösning för hur dagvattnet och skyfall kan tas omhand inom planen.

Planområdet är i dagsläget anslutet till det befintliga dagvattennätet som går genom området. Detta leder dagvattnet till vattendraget Långgropen, som sedan mynnar ut i Saxån. Även ytlig avrinning på markytan leder dagvattnet dit. I samband med planerad bebyggelse förutsätts att dagvatten fortsatt avleds till ledningsnätet och därmed till samma recipient som i dagsläget.

Saxån bedöms i dagsläget ha måttlig ekologisk status och uppnår ej god kemisk status, detta på grund av bland annat övergödning och utsläpp av miljöfarliga ämnen. Beräkningar på föroreningsmängder i dagvattnet indikerar att planerad markanvändning och föreslagna skyfalls- och dagvattenhantering kommer att generera likande eller lägre mängder jämfört med dagsläget. Viktigt är dock att grönytor på bjälklag inte gödslas i onödan eller vid fel tillfälle.

Planerad markanvändning innebär att hårdgöringsgraden i området ökar vilket innebär att vattenvolymen som genereras vid ett skyfall ökar. För att inte öka översvämningsrisker för nedströmsliggande område bedöms att ca 38 m³ vatten behöver hanteras inom planområdet. Volymen föreslås erhållas i en nedsänkt översvämningsyta. Utöver denna behöver framtida höjdsättning säkerställa att ytlig avledning av vatten mot nordost är möjlig.

Det befintliga dagvattennätet i området är enligt VA SYD dimensionerat för att ta emot ett 10-årsregn från området idag. Därför har maximalt utsläppsflöde satts till 61 l/s, vilket är flödet vid ett 10-årsregn från området idag. Eftersom området ligger i tät bostadsbebyggelse rekommenderar Svenskt Vatten att nya system dimensioneras för 20-årsregn avseende trycklinje i marknivå. Detta innebär att fördröjningsbehovet för att behålla utflödet till nätet på 61 l/s vid ett 20-årsregn motsvarar en volym om ca 31 m³. Denna volym kan erhållas i samma översvämningsyta som anläggs för skyfallshantering. Översvämningsytan förses lämpligen med en något upphöjd kupolbrunn som ansluts till befintligt ledningsnät.

INNEHÅLLSFÖRTECKNING

1	INTRODUKTION	6
1.1	BAKGRUND OCH SYFTE.....	6
1.2	OMFATTNING.....	8
2	RIKTLINJER OCH METODIK	8
2.1	GENERELLA RIKTLINJER.....	8
2.2	UNDERLAG.....	8
2.3	BERÄKNINGSPROGRAM.....	8
2.3.1	SCALGO LIVE.....	8
2.3.2	STORMTAC.....	8
2.4	BERÄKNINGSFÖRUTSÄTTNINGAR.....	8
2.5	RENINGSKRAV.....	10
3	OMRÅDESBESKRIVNING (BEFINTLIGA FÖRHÅLLANDEN)	10
3.1	PLANFÖRHÅLLANDEN.....	10
3.2	OMRÅDESBESKRIVNING, MARKANVÄNDNING OCH TOPOGRAFI.....	10
3.3	GEOLOGI OCH GRUNDEVATTEN.....	11
3.4	AVRINNINGOMRÅDE, RECIPIENT OCH BEFINTLIGA RINNVÄGAR.....	12
3.5	BEFINTLIGA LEDNINGAR.....	13
3.6	BEFINTLIGT DAGVATTENSYSTEM.....	14
3.7	MKN.....	14
3.8	DIKNINGSFÖRETAG.....	16
4	FRAMTIDA FÖRHÅLLANDEN	17
5	SKYFALLSFLÖDEN	18
5.1	BEFINTLIGA FÖRHÅLLANDEN.....	18
5.2	KONSEKVENSER VID FRAMTIDA FÖRHÅLLANDEN.....	19
6	DAGVATTENFLÖDEN	20
6.1	BEFINTLIGA DAGVATTENFLÖDEN OCH MAXIMALT TILLÅTET UTSLÄPPSFLÖDE.....	20
6.2	FRAMTIDA DIMENSIONERANDE DAGVATTENFLÖDEN.....	20
6.3	ERFORDERLIG MAGASINSVOLYM.....	21
7	PRINCIPER FÖR SKYFALLS- OCH DAGVATTENHANTERING	21
7.1	SKYFALLSHANTERING.....	21
7.2	DAGVATTENHANTERING.....	22
7.3	BESKRIVNING AV FÖRESLAGNA ÅTGÄRDER.....	23
7.3.1	NEDSÄNKT ÖVERSVÄMNINGSYTA.....	23
7.3.2	PERMEABLA YTOR.....	24

7.4	RENINGEFFEKTER.....	24
8	RECIPIENTPÅVERKAN.....	25
9	SLUTSATS.....	26
10	REKOMMENDERAT FORTSATT ARBETE	27
11	REFERENSER.....	27

1 INTRODUKTION

1.1 BAKGRUND OCH SYFTE

Bostadsbolaget Eslövs Bostads AB avser att möjliggöra för kompletterande byggnation (bostäder) i kvarter Gårdsåkra och därför håller en ny detaljplan på att tas fram. Planområdet för Gårdsåkra ligger i västra Eslöv, se Figur 1 och Figur 2, och är cirka 0,5 ha stort.

Planområdets avgränsning ses i Figur 2 och består i dagsläget främst av en markparkering, parkeringsgarage och några grönytor (se även Figur 3). Genom norra delen av planområdet går Gårdsåkravägen och i söder ligger befintlig bebyggelse, däribland Fridebo förskola. I väst och öst avgränsas planen av befintliga GC-banor.

Denna rapport baseras på tidigare framtagen utredning med samma namn daterad 2021-12-23 framtagen av Madeleine Hjerstrand (Tyréns AB) inför detaljplanens samråd. Syftet med denna dagvattenutredning är att ta fram en ny principlösning för hur dagvatten och skyfall kan tas omhand baserat på förändringar i planen från samrådsskedet.

Figur 1. Planområdets läge i Eslöv.

Figur 2. Planområdet visas med röd linje (Google Earth, Gårdsåkra, 2021).

Figur 3. Planområdet idag (Google Earth, Gårdsåkra, 2021).

1.2 OMFATTNING

Utredningen kommer att visa:

- Befintliga dagvattenflöden.
- Ökad avrinning efter exploatering.
- Skyfallsavrinning vid befintliga och framtida förhållanden.

Analys av hur skyfall påverkar planområdet görs i Scalgo Live för att se hur avledning av stora regn kan ske vid framtida planerad bebyggelse.

Status för recipienter lyfts fram, och reningsbehovet av dagvattnet och påverkan på recipientens möjligheter att uppnå satta MKN beskrivs översiktligt.

2 RIKTLINJER OCH METODIK

2.1 GENERELLA RIKTLINJER

Vid beräkningar av dimensionerande flöden och magasinvolymerna har Svenskt vattens publikationer P110, P114, P104 och P105 använts, samt Eslövs kommuns dagvatten- och översvämningsplan (antagen 2020-10-26).

2.2 UNDERLAG

- Grundkarta
- Plankarta daterad 2024-01-19
- Eslövs kommuns dagvatten- och översvämningsplan (antagen 2020-10-26)

2.3 BERÄKNINGSPROGRAM

2.3.1 SCALGO LIVE

Scalgo Live är ett webbaserat verktyg för att översiktligt bedöma översvämningrisker och flödesvägar vid olika nederbördsmängder. Verktöget utgår från höjder hämtade från Lantmäteriet med en upplösning på 1–2 m i aktuellt område (data från 2018). Byggnader är hämtade från GSD-fastighetskartan vilken uppdateras kontinuerligt. Analysen tar inte hänsyn till de hydrodynamiska aspekterna hos vattnets strömning.

2.3.2 STORMTAC

StormTac är ett webbaserat verktyg för bedömning av föroreningsbelastningar från olika typer av områden och kan även användas för att bedöma reningseffekten av olika typer av dagvattenanläggningar.

2.4 BERÄKNINGSFÖRUTSÄTTNINGAR

Svenskt Vattens publikationer P104, P105 och P110 har varit vägledande vid framtagande av dagvattenlösningar och dimensionering.

Översiktliga beräkningar har genomförts av vilka utjämningsvolymen som krävs. Beräkningarna för framtida förhållanden har genomförts för ett regn med statistisk återkomsttid på 5, 20 och 100 år med klimatfaktor 1,3. Vid beräkningar av intensitet för regn med olika varaktighet har Dahlströms formel (2010) använts (Svenskt vatten, P104).

Avrinningskoefficienter har valts enligt tabell 4.8 i Svenskt vattens publikation P110 vad gäller beräkningar för 5 och 20 års återkomsttid, se Tabell 1. Vid skyfall finns det inga generella avrinningskoefficienter men det är känt att avrinningen ökar med högre intensitet. Avrinningskoefficient för grönyta är vald utifrån erfarenheter vid modellering och avrinningskoefficient för gårdsyta på bjälklag har höjts så att det skulle motsvara ett tunt grönt tak.

Tabell 1. Använda avrinningskoefficienter.

Typ av yta	Avrinningskoefficient vid återkomsttid 5 år eller 20 år	Avrinningskoefficient vid skyfall = 100 års återkomsttid
Asfalt	0,8	0,8
Grönyta	0,1	0,3
Takyta	0,9	0,9
Gårdsyta på bjälklag - plattor	0,7	0,7
Gårdsyta på bjälklag - tunt substrat *	0,4	0,6
Gårdsyta på bjälklag - tjockt substrat **	0,3	0,6
Körbar yta - gräsarmering	0,7	0,7

*Approximeras som grönt tak med antaget substratdjup om 150–200 mm (Boverket, 2021).

**Approximeras som grönt tak med antaget substratdjup 250–500 mm (Boverket, 2021)

Framtida dagvattenflöden har beräknats med hjälp av rationella metoden enligt följande formel:

$$Q = A \cdot \phi \cdot i \cdot \text{klimatfaktor} = A_{\text{red}} \cdot i \cdot \text{klimatfaktor}$$

$$Q = \text{flöde [l/s]}$$

$$A = \text{avrinningsområdets totala yta [ha]}$$

$$\phi = \text{avrinningskoefficient [-]}$$

$$A_{\text{red}} = \text{reducerad area [ha]}$$

$$i = \text{dimensionerande regnintensitet [l/(s,ha)]}$$

$$\text{Klimatfaktor} = 1,3 \text{ (enligt samråd med VA SYD)}$$

Enligt VA SYD är befintligt dagvattennät dimensionerat för att ta emot ett 10-årsregn. Maximalt tillåtet utsläppsflöde från planområdet till det befintliga dagvattennätet har därför antagits motsvara detta flöde.

Vid skyfall (100-årsregn) får situationen nedströms inte förvärras jämfört med dagsläget.

Dagvattenmagasin bör ha en renande funktion på dagvattnet och dagvattnet från parkeringsplatser bör renas lokalt och passera en oljeavskiljare innan det ansluts till det kommunala dagvattennätet.

2.5 RENINGSKRAV

I dagsläget har Eslövs kommun eller VA SYD inga reningskrav för dagvatten. Men dagvattnet från området får inte påverka vattenkvaliteten i recipienten negativt, se mer om detta i kapitel 3.7.

3 OMRÅDESBESKRIVNING (BEFINTLIGA FÖRHÅLLANDEN)

3.1 PLANFÖRHÅLLANDEN

Planområdet täcks av en gällande detaljplan: *Ändring av stadsplan för del av Fridasroområdet, plannummer S187* (Eslövs kommun, 2023).

3.2 OMRÅDESBESKRIVNING, MARKANVÄNDNING OCH TOPOGRAFI

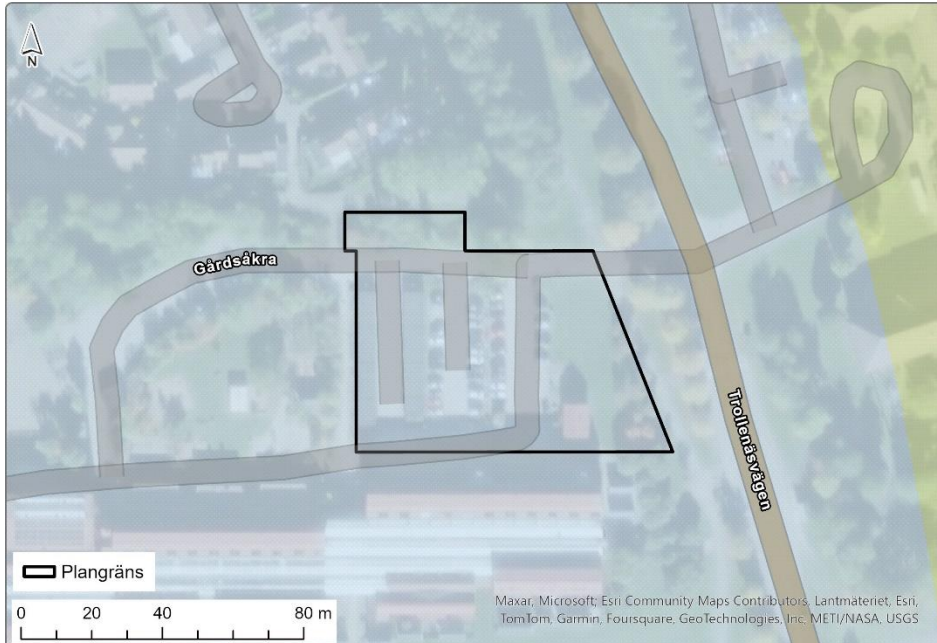
Aktuellt planområde är beläget i västra Eslöv och består i dagsläget av garage, parkering, grönytor och en gång- och cykelväg, se Figur 4. Området avgränsas i norr av Gårdsåkravägen, i öster av Trollenäsvägen och i söder av bostadshus. Området lutar generellt mot norr och nordost och mot en sänka som finns väster om Trollenäsvägen, se markens lutning i Figur 4. Markhöjderna inom området varierar mellan +64,00 och +66,70 inom området.

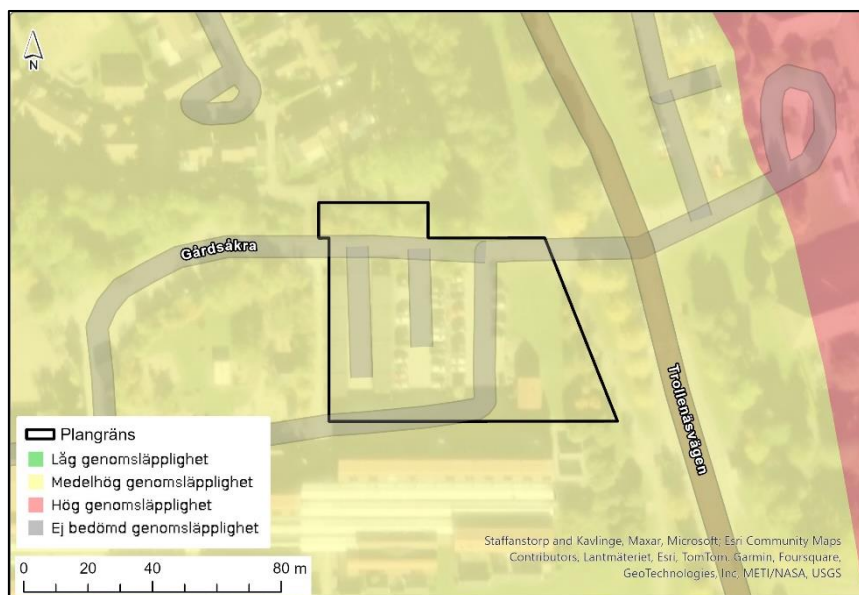
Figur 4. Planområdet visas med gul linje och pilarna visar markens lutning (urklipp från Scalgo Live, 2024).

3.3 GEOLOGI OCH GRUNDEVATTEN

Planområdet består enligt SGU:s jordartskarta av sandig morän och har enligt SGU:s genomsläpplighetskarta medelhög genomsläpplighet, se Figur 5 och Figur 6.

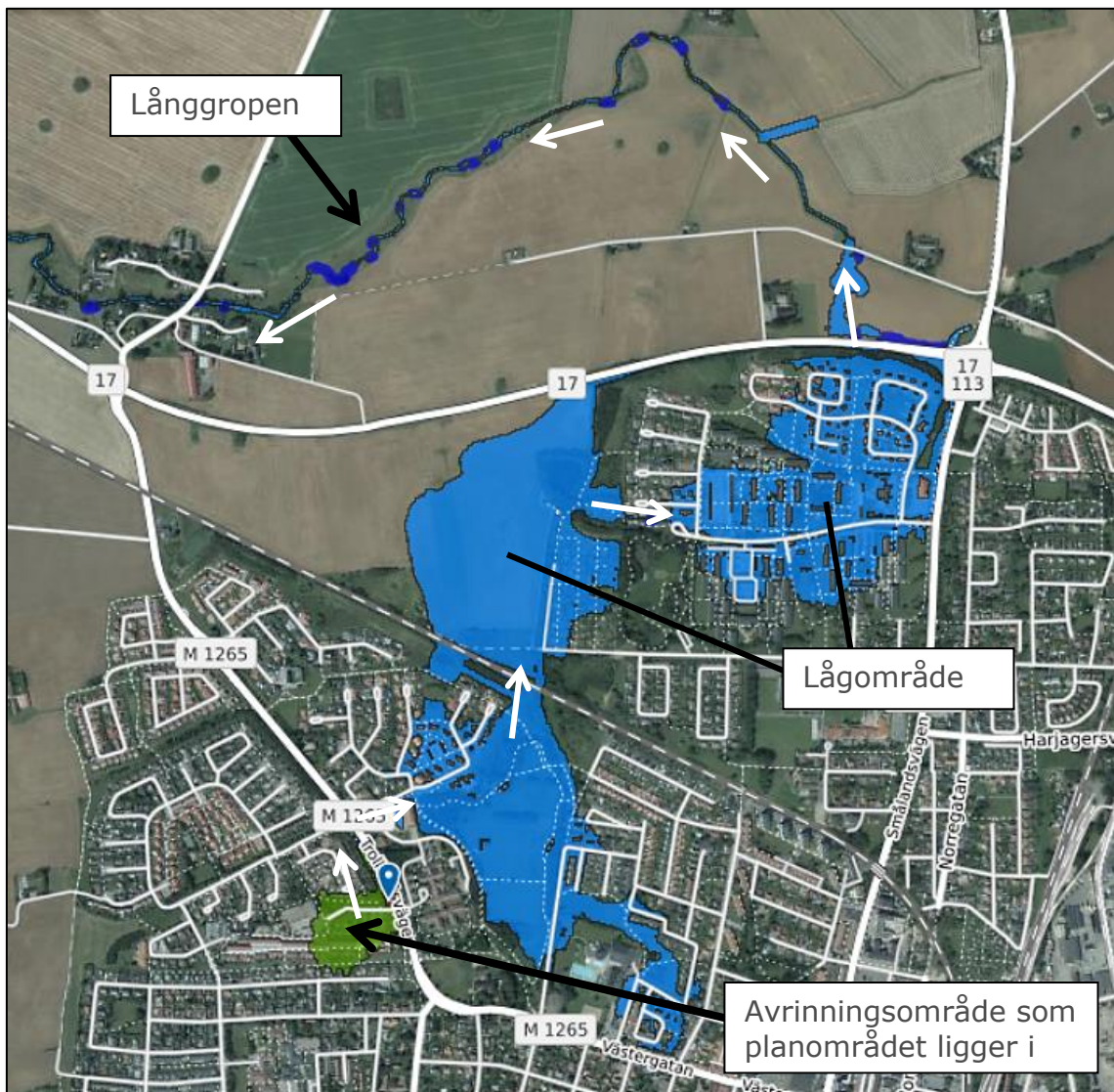
Figur 5. Planområdet består av jordarten sandig morän (SGU, 2024a)

Figur 6. Marken i planområdet har medelhög genomsläpplighet (SGU, 2024b)

3.4 AVRINNINGOMRÅDE, RECIPIENT OCH BEFINTLIGA RINNVÄGAR

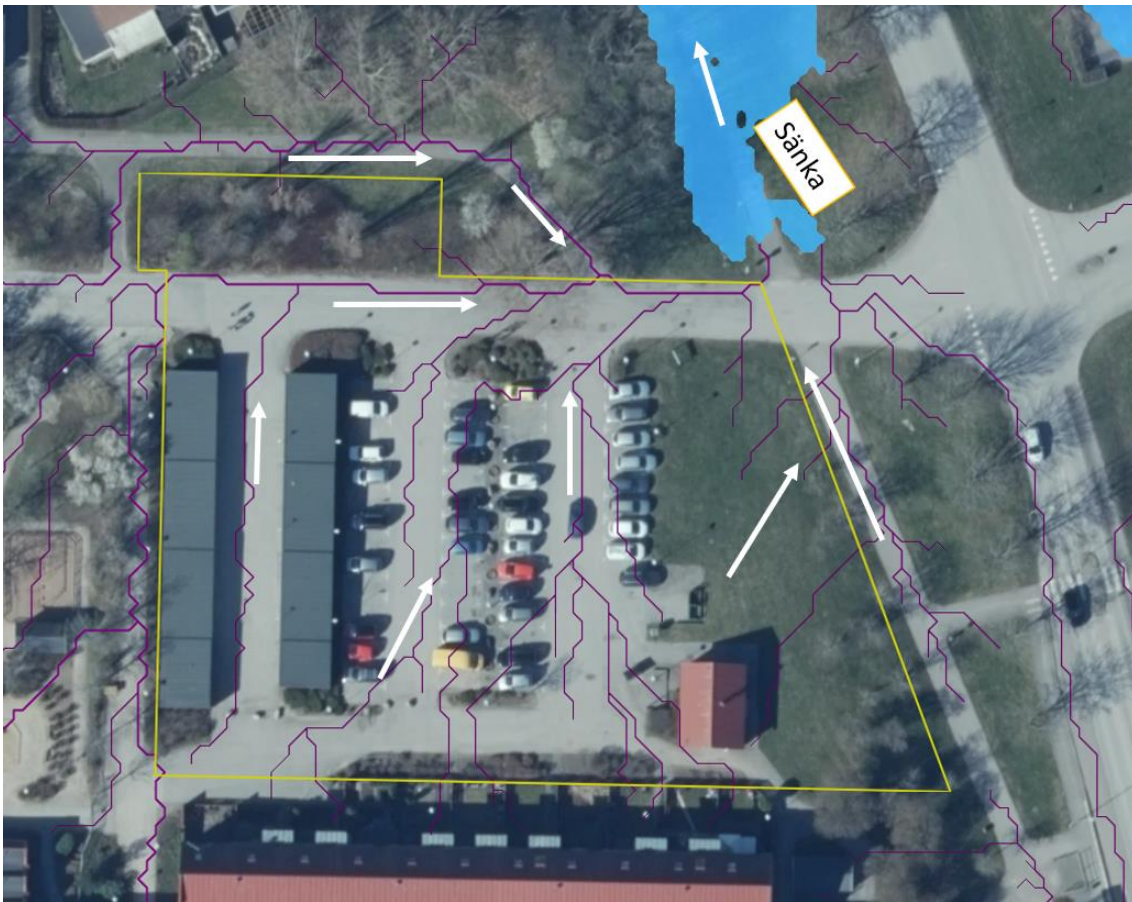
Planområdet ingår i ett avrinningsområde som är 3,45 ha stort (se grönt område i Figur 7). När dagvattensystemet går fullt avrinner dagvattnet från detta avrinningsområde ytledes norrut via sänkan som löper väster om Trollenäsvägen. Det rinner sedan vidare norrut och österut till större lågområden i norra Eslöv, varifrån det till sist rinner ut i vattendraget Långgropen. Långgropen rinner västerut och ansluter till Saxån, som rinner ut i Öresund strax väster om Häljarp (VISS, Vattenkartan, 2021). Även det befintliga dagvattennätet som går genom planområdet leder ut dagvattnet i Långgropen vid Östra Asmundtorp.

Figur 7. Ytledes avrinning från planområdet till vattendraget Långgropen (VISS, Vattenkartan, 2021).

Ytavrinningen inom själva planområdet kan ses i Figur 8, där det också visas att inrinning av dagvatten sker via gång- och cykelbanan söderifrån. Dagvattenhanteringen inom uppströms fastigheter inom avrinningsområdet ligger inom verksamhetsområde för dagvatten och antas fungera som den ska vid normala regn, och inga beräkningar har gjorts för att ta hänsyn till området utanför planområdet vid dimensionering av åtgärder. Vid skyfall påverkas dock planområdet av avrinning från uppströms områden.

Figur 8. Ytledes dagvattenavrinning inom planområdet (Scalگو Live, 2021).

3.5 BEFINTLIGA LEDNINGAR

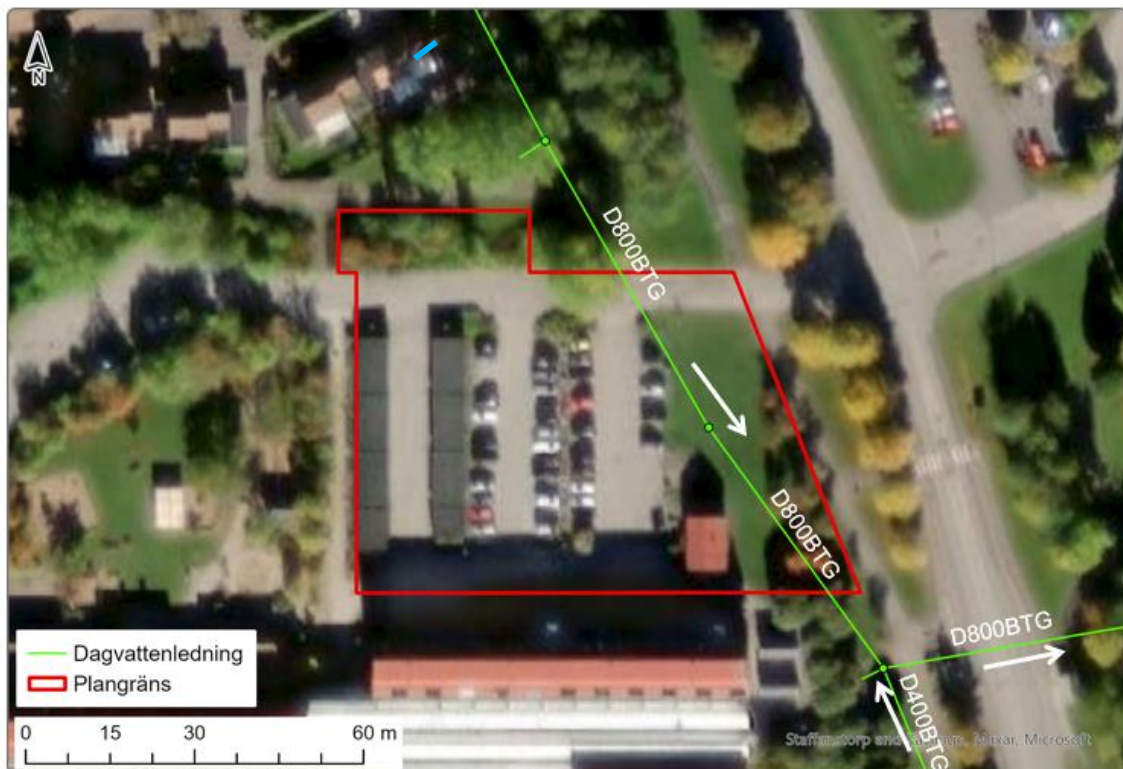
Ledningsägare som har befintliga ledningar i området är:

- Krafteringen Fiber
- Kraftingen Elnät
- Skanova
- VA SYD (befintliga VA-ledningar)
- Eslövs kommun (gatubelysning)

3.6 BEFINTLIGT DAGVATTENSYSTEM

Genom området går det en befintlig dagvattenledning, ungefärligt läge visas i Figur 9. Dagvattenledningen har dimension 800 mm och leder dagvattnet söderut. Vattengång ligger ungefär på +60,2, alltså ca 4-5 meter under befintlig mark. Enligt VA SYD går denna ledning i princip full och har inte kapacitet att ta emot något mer dagvatten än den gör idag.

Dagvattnet från befintlig parkering ansluts till dagvattenledningen via ledningar och dagvattenbrunnar.

Figur 9. Planområdet visas med röd linje och pilarna visar riktningen i befintliga dagvattenledningar.

3.7 MKN

År 2000 trädde EU:s gemensamma vattendirektiv i kraft vilket syftar till att säkerställa god vattenkvalitet i Europas yt- och grundvatten. Samtliga Sveriges ytvattenförekomster har klassats utifrån ekologisk och kemisk status. Grundvattenförekomster har klassats utifrån kemisk- och kvantitativ status. Vattenförekomsterna har även fastställda miljökvalitetsnormer (MKN) vilka anger vilken status vattenförekomsten ska uppnå samt till vilket år statusen ska vara uppnådd.

Planområdet ligger inom vattendraget Långgropens naturliga avrinningsområde, se Figur 7. Via Långgropen rinner sedan vattnet vidare till Saxån som till sist mynnar ut i Öresund. Dagvattnet leds både via befintligt dagvattennät och ytleds till Långgropen från planområdet. I Tabell 2 nedan visas MKN för Saxån (eftersom Långgropen inte har klassats som vattenförekomst och därför inte har någon statusklassning eller MKN) som är recipient för aktuellt planområde (se kapitel 3.4).

Tabell 2. Kemisk och ekologisk status samt MKN för Saxån (Välabäcken-källa), förvaltningscykel 2017–2021 (VISS, 2023)

Status	Status-klassning	MKN	Påverkanskällor
Ekologisk	Måttlig	God ekologisk status 2033.	Övergödning p.g.a. urban markanvändning, jordbruk, trafik, enskilda avlopp, atmosfärisk deposition, dammar och barriärer i vattendraget.
Kemisk	Uppnår ej god	God kemisk ytvattenstatus. Undantag för bromerad difenyleter och kvicksilver.	Se ovan.

Saxån är påverkad av övergödning och eftersom ån är rätad är även åns morfologi och hydrologi påverkad vilket i sin tur även påverkar kvalitetsfaktorn fisk. Det särskilt förorenade ämnet (SFÄ) nitrat överstiger också sitt gränsvärde i vattenförekomsten. Dessa faktorer gör att klassningen blir måttlig avseende ekologisk status.

Kemisk status uppnår ej god klassning på grund av förhöjda halter av kvicksilver och bromerade difenyletrar (PDBE). Detta beror till största del av atmosfärisk deposition och gäller för samtliga av Sveriges vattenförekomster. Övriga ämnen för bedömning av kemisk status är ej klassade i VISS.

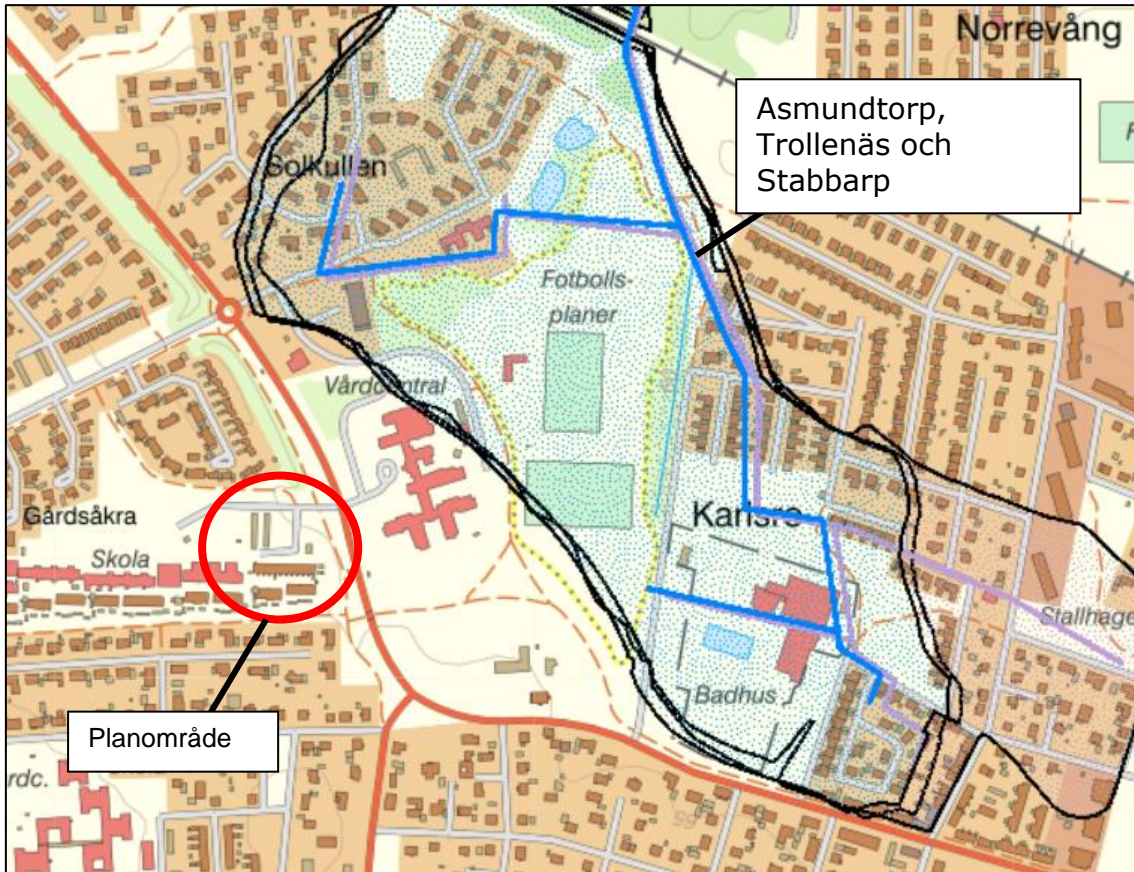
Området ligger även ovan grundvattenförekomsten Eslöv-Flyinge (id: SE618518-134721), som täcker stora delar av Eslöv. I Tabell 3 nedan visas MKN för Eslöv-Flyinge.

Tabell 3. Kemisk och kvantitativ status samt MKN för grundvattenförekomsten Eslöv-Flyinge, förvaltningscykel 2017–2021 (VISS, 2023).

Status	Status-klassning	MKN	Kommentar
Kemisk	God	God kemisk vattenstatus	Förekomsten bedöms vara utsatt för potentiell påverkan med avseende på nitrat, bekämpningsmedel, klorid och PFAS.
Kvantitativ	God	God kvantitativ status	

3.8 DIKNINGSFÖRETAG

Det finns inga dikningsföretag inom planområdet, men ytledes och via befintligt dagvattennät avrinner dagvattnet till dikningsföretaget Asmundtorp, Trolleås och Stabbarp, upprättat år 1919, se Figur 10 (Länsstyrelsen Skåne, 2024).

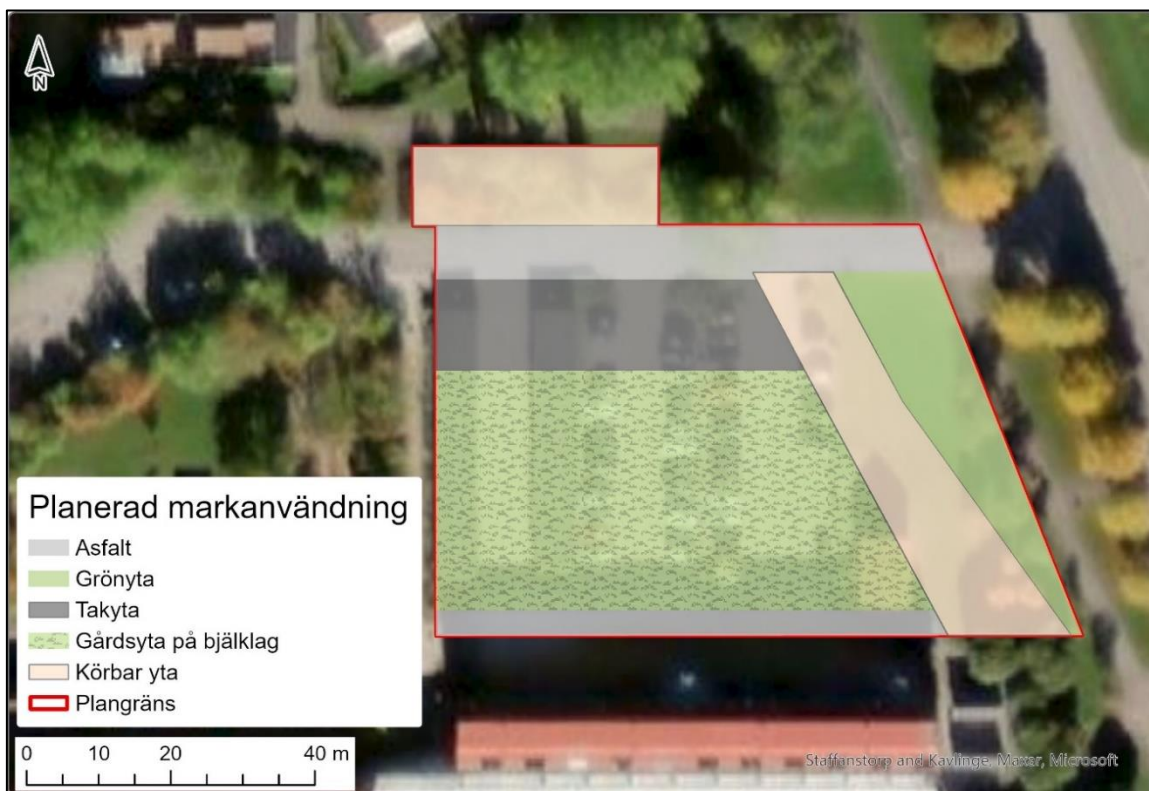
Figur 10. Dagvattnet från planområdet avleds både ytledes och via ledningsnätet till dikningsföretaget Asmundtorp, Trolleås och Stabbarp. Urklipp från karttjänsten Vatten och klimat, (Länsstyrelsen Skåne, 2024).

4 FRAMTIDA FÖRHÅLLANDEN

Befintlig parkering planeras ersättas genom att bygga ett enkelt parkeringsgarage. Ovanpå detta anläggs en gårdsyta tillhörande ny bostadsbyggnad. Se planerad markanvändning baserat på plankarta i Figur 11.

Av de körbara ytorna antas 50% anläggas med gräsarmering, exempelvis som underlag för markparkeringar.

Av gårdsytan på bjälklag antas att 50% blir plattor, 35% blir grönt med ett substratdjup om 150–200 mm och 15 % blir grönt med substratdjup 250–500 mm.

Figur 11. Planerad framtida markanvändning inom planområdet baserat på plankarta.

5 SKYFALLSFLÖDEN

5.1 BEFINTLIGA FÖRHÅLLANDEN

I dagsläget utgörs planområdet av garage, parkeringsplatser och grönytor. Markanvändning och flöden för befintliga förhållanden har beräknats utifrån en översiktlig kartering, se Figur 12. Dessa värden redovisas i Tabell 4. Ytorna inom området består av asfalt, tak och grönytor.

Figur 12. Befintlig markanvändning inom planområdet i dagsläget.

Tabell 4. Befintliga skyfallsflöden från planområdet idag vid ett 100-årsregn.

Typ av yta	Area (m ²)	Avrinningskoefficient	Reducerad area (ha)	Flöde 100-årsregn (l/s)
Asfalt	2595	0,8	0,21	101
Grönyta	1752	0,3	0,05	26
Takyta	481	0,9	0,04	21
Totat	4828			148

Vid en nederbörd på 30 mm (vilket motsvarar ett 100-årsregn med varaktigheten 10 minuter utan klimatfaktor) ansamlas vattnet enligt Figur 13. Skyfallsvatten från planområdet sammanstrålar med avrinning från söder och väster och ansamlas i grönytorerna norr om området.

Figur 13. Ansamlingar av vatten vid ett 100-årsregn med 10 minuters varaktighet i dagsläget. Grönt område visar lokalt avrinningsområde till markering (Scalgo Live, 2024).

5.2 KONSEKVENSER VID FRAMTIDA FÖRHÅLLANDEN

Framtida skyfallsflöden från planområdet presenteras i Tabell 5. Klimatfaktor 1,3 har använts för att ta höjd för pågående klimatförändringars inverkan på flödet.

Tabell 5. Framtida dagvattenflöden från planområdet vid ett 100-årsregn, med klimatfaktor 1,3.

Typ av yta	Area (m ²)	Avrinningskoefficient	Reducerad area (ha)	Flöde 100-årsregn (l/s)
Asfalt	1252	0,8	0,1	64
Grönyta	454	0,3	0,01	9
Takyta	604	0,9	0,054	35
Gårdsyta på bjälklag - plattor	1000	0,7	0,07	44
Gårdsyta på bjälklag - tunt substrat	700	0,6	0,042	27
Gårdsyta på bjälklag - tjockt substrat	300	0,6	0,018	11
Körbar yta - gräsarmering	519	0,7	0,036	23
Totat	4828			212

Om utsläppsflödet begränsas till att motsvara avrinningen från området vid ett 100-årsregn i dagsläget (d.v.s. 148 l/s, se Tabell 4), vilket innebär att ingen försämring nedströms sker, behövs ca **38 m³** vatten kunna fördröjas.

6 DAGVATTENFLÖDEN

6.1 BEFINTLIGA DAGVATTENFLÖDEN OCH MAXIMALT TILLÅTET UTSLÄPPSFLÖDE

Flöden har beräknats för ett 10- och 20-årsregn utan klimatfaktor för att redogöra för befintlig dagvattenbelastning från området. Enligt VA SYD är befintligt dagvattennät dimensionerat för att klara ett 10-årsregn. Dagvattenflödet vid ett 10-årsregn med 10 minuters varaktighet (vilket motsvarar den längsta rinntiden inom området) har därför antagits motsvara maximalt utsläppsflöde till det befintliga dagvattennätet.

Svenskt Vatten rekommenderar att nya system dimensioneras för 20-årsregn avseende trycklinje i marknivå. 20-årsregnet vid befintliga förhållanden har beräknats därför för att kunna jämföra dagvattenflödena före och efter exploatering. Dimensionerande flöden under befintliga förhållanden framgår av Tabell 6.

Tabell 6. Befintliga dagvattenflöden från planområdet idag.

Typ av yta	Area (m ²)	Avrinningskoefficient	Reducerad area (ha)	Flöde 10-årsregn (l/s)	Flöde 20-årsregn (l/s)
Asfalt	2595	0,8	0,20	47	60
Grönyta	1752	0,1	0,02	4	5
Takytta	481	0,9	0,04	10	12
Totat	4828	0,56	0,27	61	77

6.2 FRAMTIDA DIMENSIONERANDE DAGVATTENFLÖDEN

Beräkningar av dimensionerande flöde har genomförts för regn med statistisk återkomsttid på 5 och 20 år med klimatfaktor 1,3. Klimatfaktor används för att ta höjd för hur framtida klimatförändringar kan påverka dagvattenavrinningen.

Dimensionerande dagvattenflöden med planerad markanvändning presenteras i Tabell 7 och baseras på antaganden som beskrevs i avsnitt 4.

Tabell 7. Framtida dagvattenflöden från planområdet, klimatfaktor 1,3.

Typ av yta	Area (m ²)	Avrinningskoefficient	Reducerad area (ha)	Flöde 5-årsregn (l/s)	Flöde 20-årsregn (l/s)
Asfalt	1252	0,8	0,1	24	37
Grönyta	454	0,1	0,005	1	2
Takytta	604	0,9	0,05	13	20
Gårdsytta på bjälklag - plattor	1000	0,7	0,07	16	26
Gårdsytta på bjälklag - tunt substrat	700	0,4	0,03	7	10
Gårdsytta på bjälklag - tjockt substrat	300	0,3	0,009	2	3
Körbar yta - gräsarmering	519	0,7	0,04	9	14
Totat	4828			71	113

6.3 ERFORDERLIG MAGASINSVOLYM

Erforderlig magasinsvolym för dagvatten vid ett inkommande 5- och 20-årsregn, samt med klimatfaktor 1,3, redovisas i Tabell 8. Utflödet är begränsat till 61 l/s från området, vilket representerar avrinningen från området i dagsläget vid ett 10-årsregn.

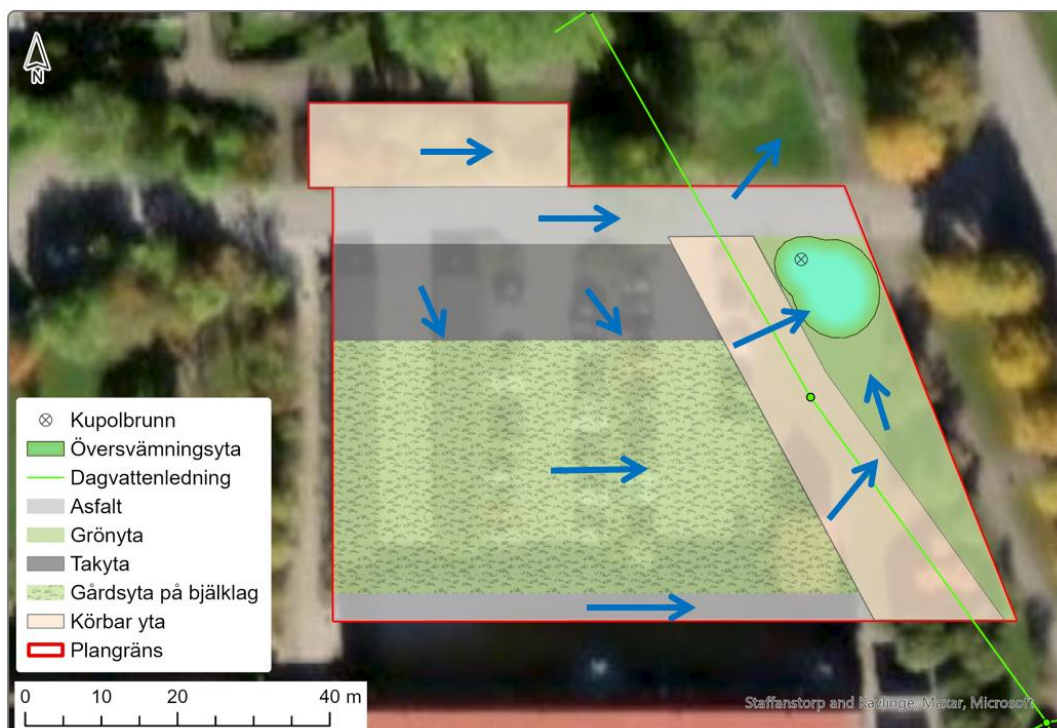
Tabell 8. Erforderlig magasinsvolym.

Yta	Befintligt flöde till ledningsnät, 10-årsregn (l/s)	Erforderlig magasinsvolym vid 5-årsregn (m ³)	Erforderlig magasinsvolym vid 20-årsregn (m ³)
Hela området	61	6	31

7 PRINCIPER FÖR SKYFALLS- OCH DAGVATTENHANTERING

7.1 SKYFALLSHANTERING

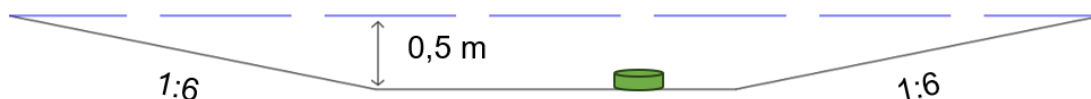
Höjdsättningen av planområdet är viktig för att minimera risken att instängt vatten samlas i området. Planområdet belastas inte av vatten från några närliggande områden, se avsnitt 5. Höjdsättningen kan därför fokuseras på att bibehålla befintlig avrinning i riktning mot nordost. I Figur 14 visas schematiskt föreslagen höjdsättning av planområdet. Området ska höjdsättas och planeras så att inga byggnader skadas vid ett 100-års regn. Eftersom ledningsnätet inte kan ta emot ett 100-års regn så kommer huvuddelen av vattnet rinna på markytan.

Figur 14. Föreslagen hantering av skyfall. Rinnriktningar för skyfallsvatten visas med blå pilar.

Marken runt byggnader ska höjdsättas så att inget dagvatten rinner in till byggnaden och byggnaden ska enligt Svenskt Vattens P105 ligga minst 0,5 m över allmän platsmark (gata). Närmast byggnader, ca 5 m, ska marken ha en lutning på minst 1:20 ut från byggnaden.

För att inte försämrade för nedströmsliggande områden behöver 38 m³ vatten kunna fördröjas inom fastigheten. Detta föreslås ordnas genom att anlägga en översvämningssyta i planområdets nordöstra hörn, dit avrinning sker naturligt idag. Med antagande om slänt 1:6 och djup 0,5 behövs ca 130 m², se principsektion i Figur 15 och utbredning i Figur 14. Översvämningssytan kan också utformas avlång men eftersom marken lutar mellan 2-4 % längs med planområdets östra sida så bör det vara mest effektivt ur ett masshanteringsperspektiv med en rundare och mer kompakt yta.

Figur 15. Förslag på sektion för översvämningssyta. Slänterna har lutning 1:6 och när dammen är vattenfylld är vattendjupet 0,5 m. Grön cylinder representerar upphöjd kupolbrunn.

7.2 DAGVATTENHANTERING

Den fördröjningsvolym som behöver hanteras inom planen är 31 m³. Eftersom volymen är mindre än volymen som behöver hanteras för skyfall så kan samma anläggning användas. För att minimera mängden dagvatten som uppkommer inom detaljplanen har det antagits att 50 % av de körbara ytorna ska anläggas med gräsarmering samt att det blir 50% gröna ytor på bjälklaget ovan garaget. Samtliga antaganden beskrevs i avsnitt 4.

Dagvatten från tak och bjälklag föreslås ledas ytligt och med hjälp av stuprör och utkastare leda vattnet mot föreslagna översvämningssyta. Se föreslagna rinnvägar i Figur 14. Dräneringsledningar i bjälklagets botten bör också kunna ledas med hjälp av stuprör mot översvämningssytan.

Eftersom marken består av sandig morän finns möjlighet till infiltration men det rekommenderas ändå att en anslutning mot dagvattennätet görs från översvämningssytan. Förslagsvis kan en något upphöjd kupolbrunn anläggas för att gynna viss infiltration (se Figur 15). Utloppsledning ska ha kapacitet för 61 l/s, vilket motsvarar befintligt dimensionerande 10-årsflöde som är satt som tillåtet utflöde till dagvattennätet.

Möjlighet till infiltration är positivt då det minskar belastningen på dagvattennätet och bibehåller en naturlig vattenbalans som tillåter påfyllning av grundvatten från nederbörden. Det är även fördelaktigt för reningen av dagvattnet då en mindre mängd kommer nå recipienten direkt via ledningsnätet och dagvattnet kan renas genom filtrering i jordprofilen.

7.3 BESKRIVNING AV FÖRESLAGNA ÅTGÄRDER

7.3.1 NEDSÄNKT ÖVERSVÄMNINGSYTA

Exempel på en nedsänkt översvämningsyta visas i Figur 16. Det är en yta där vatten kan samlas vid större regn men som inte är permanent vattenfylld. Den har inte lika hög reningsgrad som en permanent vattenfylld damm men däremot kan en större fördröjningsvolym uppnås. Dessutom finns möjligheterna att utnyttja ytan till andra ändamål än dagvattenhantering när det inte regnar.

För att översvämningsytan ska kunna tömmas helt och för att förhindra att marken blir vattensjuk krävs dränering i botten om infiltrationskapaciteten inte är tillräckligt hög.

Figur 16. Exempel på en nedsänkt översvämningsyta (Tyréns, 2021).

7.3.2 PERMEABLA YTOR

Exempel på permeabla (genomsläppliga) ytor är till exempel gräsarmering eller plattbeläggning, men det kan även vara till exempel gräsytor, växtbäddar eller planteringsytor. Dessa ytor ger möjlighet för en större del av vattnet att infiltrera, jämfört med hårdgjorda ytor, vilket skapar mindre dagvattenavrinning. Se exempel på permeabel yta i Figur 17.

Figur 17. Exempel på permeabla ytor (Tyréns, 2021).

7.4 RENINGEFFEKTER

Schablonvärden för reningseffekten för föreslagna anläggningar ses i Tabell 9. Översvämningssytan har sannolikt en reningseffekt som liknar svackdike eller torrdamm. Permeabel beläggning kan också bidra till rening om dagvattnet infiltrerar igenom ytan, vilket teoretiskt ger hög reningseffekt.

Tabell 9. Reningsgrad för olika dagvattenanläggningar och föroreningar (StormTac, 2023)

Anläggning/ Reningseffekt	P (%)	N (%)	Pb (%)	Cu (%)	Zn (%)	Cd (%)	Cr (%)	Ni (%)	Hg (%)	SS (%)	Olja (%)	BaP (%)
Svackdike	35	35	65	50	65	65	50	50	15	70	85	60
Torrdamm	10	25	40	30	30	40	40	30	10	50	75	30
Permeabel beläggning	65	75	70	75	95	70	70	65	45	90	85	75

8 RECIPIENTPÅVERKAN

Ekologisk status i Saxån påverkas främst av övergödning och miljöfarliga ämnen. Både övergödning och miljögifter sprids till vattendrag bland annat via just dagvatten. För att minska påverkan på recipienten är det i detta fall viktigt med god rening av näringsämnen men också av metaller då parkeringsytor är en källa till dessa. För att kontrollera hur föroreningsmängder kan komma att förändras efter ombyggnationen av området har en StormTac-beräkning utförts (v.24.1.2). Programmet använder typhalter för föroreningsbelastning från olika markanvändningar och kan ge en fingervisning av hur föroreningsmängder i dagvatten förändras vid förändrad markanvändning. I Tabell 10 ses antaganden avseende markanvändning för beräkningen. Gårdsyta på bjälklag approximerades som grönt tak. Som reningsanläggning antogs en torrdamm då det enligt Tabell 9 ger lägst rening. Resultatet ses i Tabell 11.

Tabell 10. Antagen markanvändning i StormTac-beräkning.

Markanvändning	Befintligt	Planerat
Väg 1 (Antagen ÅDT 1000)	0,26	0,13
Väg 2 (Samma som väg 1, men genomsläpplig)	-	0,052
Takyta	0,048	0,060
Gräsyta	0,18	0,045
Grönt tak	-	0,20
Totalt	0,48	0,48

Tabell 11. Uppskattade föroreningsmängder i dagvattnet från planområdet vid befintlig och planerad markanvändning (kg/år).

Ämne	Befintligt (kg/år)	Planerat inklusive torrdamm (kg/år)
P	0,22	0,44
N	3,2	2,4
Pb	0,012	0,0046
Cu	0,034	0,026
Zn	0,084	0,057
Cd	0,00083	0,0004
Cr	0,023	0,0078
Ni	0,014	0,006
Hg	0,00012	0,000064
SS	110	34
Oil	1,5	0,11
BaP	0,000095	0,000036

Enligt beräkningarna i StormTac kan föroreningsmängderna från planområdet förväntas bli ungefär samma som idag. Möjligen kan en viss minskning ske för de flesta ämnen. Mängden fosfor (P) ökar enligt beräkningarna vilket beror på att markanvändningen "grönt tak" antas gödslas. För att inte påverka recipienten negativt är det därför viktigt att eventuell näringstillförsel till gårdens växter sker i rätt mängd och vid rätt tidpunkt så att det inte blir ett näringsläckage till recipienten.

Om föreslagen dagvattenanläggning anläggs med möjlighet till infiltration blir även grundvattenförekomsten Eslöv-Flyinge en recipient. Genom infiltration från grönytor och tak upprätthålls en naturlig grundvattenbildning inom området. Föroreningar i dagvattnet fastläggs och bryts ner i jordmaterialet vid infiltration och om inga förorenade massor identifieras inom området bedöms risken för att föroreningar sprids ner genom markprofilen och förorenar grundvattnet som låg. Därmed bedöms inte den kemiska statusen påverkas negativt i grundvattenförekomsten.

För att ytterligare minska risken för att föroreningar sprids med dagvatten till recipienten bör material i samband med byggnation väljas med omsorg för att undvika att föroreningar sprids till dagvattnet från första början. Dessutom bör försiktighetsåtgärder tillämpas vid driftåtgärder så som snöbekämpning för att minska risken för läckage av näringsämnen och salter till dagvattnet.

Sammantaget bedöms ombyggnationen av planområdet inte innebära någon ökad föroreningsbelastning för recipienterna. Möjligheten för recipienterna att uppnå MKN bedöms inte heller påverkas.

9 SLUTSATS

Planerad markanvändning innebär en något högre hårdgöringsgrad än befintligt. Detta tillsammans med hänsyn till klimatförändringarnas påverkan på regn innebär att det uppstår ett behov av att hantera skyfall inom planområdet för att inte öka översvämningsrisker nedströms planen. Totalt uppskattas ca 38 m³ vatten behöva hanteras.

Befintligt dagvattennät klarar enligt VA Syd ett flöde från planen motsvarande befintligt dimensionerande 10-årsflöde: 61 l/s. Eftersom området ligger i tät bostadsbebyggelse rekommenderar Svenskt Vatten att nya system dimensioneras för 20-årsregn avseende trycklinje i marknivå. Detta innebär att fördröjningsbehovet för att behålla utflödet till nätet på 61 l/s vid ett 20-årsregn motsvarar en volym om ca 31 m³. Denna volym kan erhållas i samma översvämningsyta som anläggs för skyfallshantering.

Områdets topografi innebär att det i dagsläget inte finns några instängda områden där det samlas dagvatten. Hela området lutar mot nordöstra delen av planområdet, varifrån dagvattnet kan rinna vidare mot befintligt dike längs med Trollenäsvägen. Det rekommenderas att liknande marklutningar erhålls även efter exploatering.

Eftersom området idag består mestadels av parkering och i framtiden planeras bestå till en större del ytor som ger upphov till lägre föroreningsbelastning bedöms inte MKN i recipienten påverkas negativt av planen. Föreslagen översvämningsyta ger dessutom möjlighet till rening av dagvattnet.

10 REKOMMENDERAT FORTSATT ARBETE

Grundvattenytans nivå och markens infiltrationsförmåga i området bör mätas för att undersöka möjligheterna till infiltration i dagvattenåtgärderna. Om grundvattenytan ligger grunt kan det påverka vilket djup översvämningssytan kan ha. Dessutom bör undersökning av eventuella markföroreningar göras för att kunna bedöma risker för spridning av föroreningar till grundvatten om infiltration i reningsanläggningarna är aktuellt.

Eftersom parkering främst kommer att vara placerad under tak uppstår nästan inget smutsigt dagvatten. Bilar läcker dock oftast åtminstone små mängder olja vilket kan föranleda behov av oljeavskiljare för dräneringsledning under parkeringen. Behovet av oljeavskiljare kan med fördel diskuteras vidare baserat på parkeringens slutliga utformning. Värt att minnas är att mikroorganismer i jord också kan bryta ner små mängder olja, vilket kan vara relevant om ytan utförs som grusyta.

11 REFERENSER

- Boverket. (den 14 juli 2021). *Fördröjning och minskning av dagvatten*. Hämtat från boverket.se: <https://www.boverket.se/sv/PBL-kunskapsbanken/teman/ekosystemtjanster/verktyg/rakna/dagvattenhantering/>
- Eslövs kommun. (den 6 november 2023). *Gällande och pågående detaljplaner*. Hämtat från <https://eslov.se/bygga-bo-miljo/oversiktsplan-och-detaljplaner/detaljplaner-och-omradesbestammelser/gallande-detaljplaner/>
- Länsstyrelsen Skåne. (den 23 februari 2024). *Vatten och klimat*. Hämtat från <https://ext-geoportal.lansstyrelsen.se>: <https://ext-geoportal.lansstyrelsen.se/standard/?appid=67ddc48a71184e899b1b1f6d4066b2fb>
- SGU. (den 22 februari 2024a). *Jordarter 1:25000 - 1:100000*. Hämtat från www.apps.sgu.se/kartvisare: <https://apps.sgu.se/kartvisare/kartvisare-jordarter-25-100.html>
- SGU. (den 22 februari 2024b). *Genomsläpplighet*. Hämtat från www.apps.sgu.se/kartvisare: <https://apps.sgu.se/kartvisare/kartvisare-genomslapplighet.html?zoom=-751562.775624,6120299.579575,1931310.775624,7649590.420425>
- StormTac. (2023). *Databas för dagvatten, basflöde, ytvatten och avloppsvatten, v.2023-10-10*. Hämtat från www.stormtac.com.
- Svenskt Vatten AB. (2016). *Avledning av dag-, drän- och spillvatten*. Stockholm: Svenskt Vatten AB.
- VISS. (den 4 maj 2023). *Eslöv-Flyinge*. Hämtat från viss.lansstyrelsen.se: <https://viss.lansstyrelsen.se/Waters.aspx?waterMSCD=WA23502724>
- VISS. (den 2 maj 2023). *Saxån: Välabäcken-källa*. Hämtat från viss.lansstyrelsen.se: <https://viss.lansstyrelsen.se/Waters.aspx?waterMSCD=WA65855704>

2024-03-19
Filip Preston
+4641362547
filip.preston@eslov.se

Kommunstyrelsens arbetsutskott

Förslag att godkänna avtal markupplåtelseavtal för fastigheten Harlösa 44:155

Förslag till beslut

- Kommunstyrelsens arbetsutskott godkänner förslag till markupplåtelseavtal för Harlösa 44:155.

Ärendebeskrivning

Skånska Energi AB har behov av att lägga ner ledningar i kommunens fastighet Harlösa 44:155 för att ansluta till den transformatorstation bolaget har på platsen. Ett förslag till markupplåtelseavtal har därför tagits fram.

Beslutsunderlag

Kartmaterial över fastigheten
Förslag till markupplåtelseavtal för Harlösa 44:155

Beredning

Skånska Energi AB har en transformatorstation på Harlösa 44:155 som är belägen på kvartersmark för bostadsändamål. Transformatorstation är uppförd med stöd av avtal som senare har omvandlats till ledningsrätt. När ytterligare en ledning nu behöver kopplas in till transformatorstationen behöver ett nytt avtal tecknas eftersom nya ledningar inte omfattas av tidigare avtal. Ett förslag till avtal har därför tagits fram.

Avtalet är ett servitutsavtal som gäller för alltid. Med hänsyn till transformatorstationens placering innebär de nya ledningarnas sträckning inte någon markant försämring av möjligheterna att använda fastigheten.

Kommunledningskontoret föreslår att avtalet godkänns.

Beslutet skickas till
Skånska Energi AB

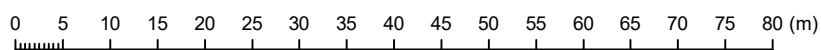
Eva Hallberg
Kommundirektör

Katarina Borgstrand
Chef tillväxtavdelningen

© Lantmäteriet och Eslövs kommun

0 50 100 150 200 250 300 350 400 450 500 (m)

2024-04-03
Mattias Larsson
+4641362012
mattias.larsson@eslov.se

Kommunstyrelsens arbetsutskott

Direktiv till ombud vid årsstämma Krafringen AB

Förslag till beslut

- Kommunstyrelsens arbetsutskott ger ombudet i uppdrag att vid årsstämman i Krafringen AB tillstyrka att rösta i enlighet med utsända handlingar och beviljar styrelsens ledamöter och verkställande direktören ansvarsfrihet för 2023

Ärendebeskrivning

Styrelsen för Krafringen AB har beslutat att kalla till årsstämma den 7 maj 2024 i Lund. Årsstämman planeras att arrangeras fysiskt, men kommer även att förberedas som ett digitalt alternativ

Beslutsunderlag

Kallelse till årsstämma Krafringen – Eslöv
Förslag på instruktioner till ombuden
Finansiell rapport revisionsberättelse granskningsrapport - Krafringen Energi AB 2023
Finansiell rapport revisionsberättelse granskningsrapport - Krafringen AB 2023
Krafringens Hållbarhetsrapport 2023
Direktiv till ombud vid årsstämma för Krafringen AB
Information om Krafringens årsstämma 2024
Följemail till information om Krafringens årsstämma 2024

Beredning

Krafringen AB är ett holdingbolag som Eslövs kommun äger till 12 procent och är moderbolag till Krafringen Energi AB där verksamheten bedrivs. Nettoomsättningen i koncernen minskade med 12% jämfört med föregående år och uppgick till 4 296 mnkr (4 862). Koncernens resultat efter finansiella poster uppgick till 346 mnkr (182) vilket var 163 mnkr bättre än föregående år. Energinettot, skillnaden mellan energiintäkter och energikostnader, var 227 mnkr högre jämfört med föregående år. Planerad utdelning för år 2023 är på 105,8 (61,4) miljoner till de fyra ägarkommunerna. Utdelningen till Eslövs kommun blir ca 12,7 (7,4) miljoner.

Beslutet skickas till
Kommunrevisionen
Krafringen AB

Eva Hallberg
Kommundirektör

Mattias Larsson
Ekonomichef

Sezgin Kadir
010-122 70 11
Sezgin.kadir@kraftringen.se

Kommunstyrelsen Eslövs kommun
241 80 ESLÖV

E-post: kommunen@eslov.se

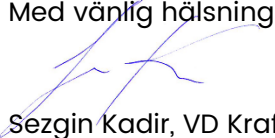
Kallelse till årsstämma i Kraftringen AB

Med hänvisning till vårt brev till kommunstyrelsen den 5 mars 2024 översänder vi här kallelse till årsstämma med dagordning samt finansiell rapport 2023 för Kraftringen AB.

Inbjudan med anmälan till årsstämman skickas ut separat till samtliga ledamöter i kommunstyrelsen och ordinarie ledamöter i kommunfullmäktige i ägarkommunerna, samt kommunernas ombud och ägarrepresentanter.

För eventuella frågor, vänligen kontakta undertecknad.

Med vänlig hälsning

Sezgin Kadir, VD Kraftringen AB

Bilaga:

- Kallelse med dagordning

Kallelse

Till årsstämma i Kraftringen AB

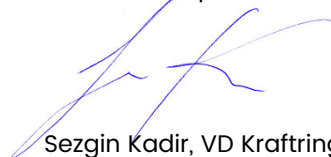
Tid: tisdagen den 7 maj 2024, kl 10.00

Plats: AF-Borgen, Gustafscenen, Sandgatan 2, Lund

**Dagordning vid årsstämma i
Kraftringen AB**

- 1a.** Val av ordförande vid stämman
- 2a.** Upprättande och godkännande av röstlängd
- 3a.** Godkännande av dagordning
- 4a.** Val av en eller två justeringsmän
- 5a.** Prövning av om stämman blivit behörigen sammankallad
- 6a.** Framläggande av årsredovisning och revisionsberättelsen samt, i förekommande fall, koncernredovisningen och koncernrevisionsberättelsen
- 7a.** Framläggande av lekmannarevisorernas granskningsrapport
- 8a.** Beslut om
  - a)** fastställande av resultaträkningen och balansräkningen samt, i förekommande fall, koncernresultaträkning och koncernbalansräkning;
  - b)** dispositioner beträffande vinst eller förlust enligt den fastställda balansräkningen;
  - c)** ansvarsfrihet åt styrelseledamöter och verkställande direktören
- 9a.** Fastställande av arvoden åt styrelsen, revisorn och lekmannarevisorerna med suppleanter
- 10a.** Val av revisor och revisorssuppleant eller registrerat revisionsbolag (i förekommande fall)
- 11a.** Information om kommunfullmäktiges val av styrelse, lekmannarevisorer med suppleanter
- 12a.** Annat ärende, som ankommer på bolagsstämman enligt aktiebolagslagen eller bolagsordningen

Lund den 2 april, 2024

Sezgin Kadir, VD Kraftringen AB

Hållbarhetsrapport

verksamhetsåret 2023

Innehåll

Vår hållbarhetsrapport. Det här står vi för!

Vd:n har ordet

2023 – Året som gått

Affärsmo­dell och marknad

Hur vi arbetar med hållbarhetsfrågor

Vår hållbarhetsprocess

Prioritering av fokusområden 2023

Hur fokusområdena beskrivs i rapporten

Våra tre hållbarhetsmål

Agenda 2030 och de 17 globala hållbarhetsmålen

Hur vi tar ansvar för klimatet

Våra växthusgasutsläpp

- 📌 Reducerad klimatpåverkan från egen produktion och energianvändning (scope 1-2) 19
- 📌 Reducerad klimatpåverkan från leverantörskedjan (scope 3) 20
- 📌 Klimatpåverkan 21
- 📌 Energieffektivisering 23
- 📌 Effektiv hantering av samhällets restvärme 24
- 📌 Fjärrvärmens – värdefull och värd att värnas om 25
- 📌 Tillförsel av förnybar energiproduktion i södra Sverige 27
- 📌 Kraftringens arbete med förnybar energiproduktion 2023 28
- 📌 Grön energihandel 30
- 📌 Hållbar omställning i industrin 31
- 📌 Hållbar omställning i transportsektorn 32
- 📌 Ett klimatneutralt, robust och flexibelt energisystem med hjälp av energigas 33
- 📌 Negativa växthusgasutsläpp 35
- 📌 Effektivt nyttjande av samhällets restflöden till energiproduktion 36

📌 = FOKUS   📌 = ARTIKEL

Kraftringens hållbarhetsrapport 2023 utgör en del av förvaltningsberättelsen i årsredovisningen, räkenskapsåret 2023-01-01 till 2023-12-31 och godkändes av styrelse och vd den 12:e mars 2024. I förvaltningsberättelsen beskrivs Kraftringens affärsmo­dell. I hållbarhetsrapporten beskrivs vårt hållbarhetsarbete, relaterade målsättningar och nyckeltal.

3		37
4		
5		
7		
8		
8		
9		
10		
11		
12		
13		
14		
19		
20		
21		
23		
24		
25		
27		
28		
30		
31		
32		
33		
35		
36		
	Hur vi tar ansvar för miljön	37
	Miljöledning	38
	Nyckeltal miljö	38
	📌 Förebygga och förhindra miljöolyckor	40
	📌 Minskad negativ påverkan på biologisk mångfald och ekosystem	41
	📌 Rödlistade fåglar på Örtoftaverket	42
	📌 Hållbar askhantering	43
	📌 Hållbar avfallshantering (exklusive askhantering)	44
	📌 Minskade luftföroreningar	45
	📌 Minskad användning av sötvatten	46
	📌 Minskad användning av miljö- och hälsofarliga ämnen och material	47
	Hur vi tar ansvar för samhället, våra ägare och medarbetare	48
	Arbetsmiljöledning	48
	Global Compact	48
	Nyckeltal personal	48
	Nyckeltal jämställdhet	49
	📌 Leveranssäker och kostnadseffektiv produktion och infrastruktur	50
	📌 Hur vi skapar ett hållbart elnät	51
	📌 Hållbara arbetsförhållanden och -villkor i egen verksamhet	52
	📌 Skydd av vår samhällskritiska verksamhet	53
	📌 Kraftringen i politiken	54
	📌 Avkastning på vårt kapital	56
	📌 Datakommunikation för alla	57
	📌 Etiskt agerande i affärer	58
	📌 Jämställdhet och mångfald bland medarbetare	59
	📌 Attrahera kompetens	60
	📌 Kraftringen – "Vi vill inspirera till nyfikenhet och engagemang"	61
	📌 Hållbara arbetsförhållanden i våra leverantörskedjor	63
	📌 Utvecklande möjligheter för våra medarbetare	64
	Revisorns yttrande avseende den lagstadgade hållbarhetsrapporten	65

Vår hållbarhetsrapport. Det här står vi för!

Kraftringen är ett energibolag med rötterna och hjärtat i Skåne. Vi ägs av de fyra kommunerna Lund, Eslöv, Hörby och Lomma, och det innebär att delar av vår vinst går tillbaka till invånarna i form av kommunal service. Som kommunägda är vinstmaximering inte det primära för oss. Istället ligger vårt fokus på affärsmässig samhällsnytta: Målet är att våra kunder ska få tillgång till en trygg och hållbar energiförsörjning, året om, dygnet runt.

Samtidigt har vi ambitionen att leda utvecklingen och att därmed skapa energi för framtida generationer. Att använda naturresurser så effektivt som möjligt och ta ett socialt, ekonomiskt och miljömässigt ansvar är en självklarhet för oss. I den här rapporten kan du läsa om hur vi arbetat med dessa hållbarhetsfrågor under det gångna året – och hur vi planerar för framtiden.

En lyhörd energipartner

På Kraftringen erbjuder vi lösningar inom elnät, elhandel, värme, kyla, gasnät, gas och datakommunikation (trådlösa nätverk, fiberledningar och datacenter). Vi bedriver även entreprenadtjänster inom elkraft, belysning och energitjänster, försäljning av fordonsgas och elfordonsladdning, samt erbjuder solcells- och batterilösningar. Vår intention är att vara en proaktiv energipartner åt våra kunder, så att de i sin tur kan uppnå sina mål om lönsamhet och hållbarhet.

Totalt har vi omkring 260 000 kunder, allt från privatpersoner till små och stora företag och bostadsrättsföreningar. Genom att fokusera på lokala energilösningar skapar vi stora miljövinster och bidrar till en hållbar tillväxt i regionen.

Återbruk av restprodukter ger ny energi

Sedan 2018 är vår energiproduktion 100 procent fossilbränslefri och uppgår under ett normalår till cirka 1 000 GWh värme och 150 GWh el. Våra största produktionsanläggningar finns utanför Eslöv (Örtoftaverket) och i Lomma (Återbruket). Båda är kraftvärmeverk vilket innebär att de producerar både el och värme.

Utöver de två kraftvärmeverken har vi två större produktionsplatser för fjärrvärme, Gunnesboverket i Lund och Värmeverket i Klippan. Dessutom har vi ytterligare ett 15-tal mindre värmeproduktionsanläggningar. Vi producerar även el i sex mindre vindkraftverk och en solcellspark.

I anläggningarna använder vi fossilfria och återvunna bränslen av olika slag. Den största delen av bränslet utgörs av så kallat returträ. Den näst största andelen är biobränslen från lokala och regionala markägare i Skåne och södra Småland, framför allt i form av restprodukter från skogen. I produktionen använder vi även bioolja, biogas, träpellets, träbriketter och geotermi, och i Lund har vi hittat ett unikt sätt att värma delar av staden: med restvärme som tas tillvara

från processerna på MAX IV-laboratoriet och European Spallation Source, ESS.

En stabil partner

Kraftringens historia kan spåras 160 år tillbaka i tiden. Allt började när Lund bestämde sig för att skaffa en gasdriven belysning och ett eget gasverk. Genom att följa med i utvecklingen och täcka de behov som finns i samhället, har vi varit en dynamisk energipartner genom decennier. Idag har vi runt 600 anställda och fortsätter att skapa nya möjligheter. För att säkra regionens utveckling krävs ett tryggt och robust energisystem samtidigt som vi ska klara klimatomställningen. Det är frågor vi arbetar med varje dag och det är också därför vi valt att koppla vår affärsstrategi direkt till FN:s 17 globala utvecklingsmål för hållbarhet.

Tack vare vårt strukturerade hållbarhetsarbete har vi goda möjligheter att uppnå nettonollutsläpp av växthusgaser, inom vår egen verksamhet, senast 2030. Genom fossilbränslefria och resurseffektiva energilösningar tar vi ansvar för både människor och natur och hjälper våra kunder att göra detsamma. **Detta är vår hållbarhetsrapport 2023!**

Vd:n har ordet

EU:s klimattjänst Copernicus meddelade i början på 2024 att 2023 innebar ännu ett värerekord med det varmaste året som uppmäts på jorden. Jämte leveranssäkerheten ser vi fortsatt klimatet som vår största och viktigaste utmaning, där arbetet med investeringar och innovationer fortsätter för att skapa en klimatneutral energikoncern.

2023 inleddes fortsatt turbulent. Kriget i Ukraina och den allmänna geopolitiska oron som inleddes redan med coronapandemins utbrott 2020 fortsätter att sätta sina spår i världsekonomin. Läget på energimarknaderna stabiliserades visserligen något en bit in på året men vi har fått se ökade kostnader i samband med inflationen, vilket drabbar bland annat de biobränslen som är en viktig del av vår fjärrvärme verksamhet. Ökade kostnader innebär dock inte minskat fokus på hållbarhetsfrågor. Vi fortsätter satsa för att bibehålla en hög leveranssäkerhet och möta klimatförändringarna. Detta uppmärksammades under året av Sobona, som gav oss sitt prestigefulla hållbarhetspris! I motiveringen lyftes vårt systematiska hållbarhetsarbete och fokus på lokala energilösningar som styr till Parisavtalets 1,5-gradersmål.

I grund och botten har vi levererat våra tjänster med otroligt hög stabilitet. Vårt kraftvärmeverk i Örtofta satte under året produktionsrekord med en mycket hög tillgänglighet kombinerat med den första säsongen med leveranser av ånga till Nordic Sugars sockerbruk. Ett nyskapande industrisamarbete som vi är mycket stolta över.

Stolta är vi också över vår innovativa solcellspark i Klippan som under 2023 blivit en flerfaldig prisvinnare. Både solcellsparken och Örtoftaverket levererar el till produkten vi kallar El från trakten. Ett avtal där våra kunder kan vara säkra på att mängden el de köper har producerats i Skåne från förnybara källor. Där gör våra kunder en viktig insats – tack vare dem kan vi göra investeringar som möjliggör omställningen!

Vi har många goda kundsarbeten som jag är stolt över, men framför allt vill jag lyfta fram Kraftringens medarbetare och våra partners. De gör ett fantastiskt jobb i dessa pressade tider och är värda all respekt. Tillsammans har vi under året aktivt jobbat med att effektivisera verksamheten för att i möjligaste mån absorbera effekterna av kostnadsökningarna.

Vår resa fortsätter nu med att implementera vår strategi. Anpassningar görs, till exempel på grund av det förändrade säkerhetsläget, men vägen framåt är tydlig och utstakad. Vi har nu bland de högsta investeringstakterna någonsin, för att våra ägare och regionen ska kunna möta framtidens utmaningar med bibehållna möjligheter till expansion.

Investeringar i energiförsörjningen innebär stärkt konkurrenskraft i våra ägarkommuner och regionen. Prognoser visar på fördubbling av samhällets energibehov och det behöver mötas med investeringar i elnäten och förnybar elproduktion. Ett arbete som blir möjligt tack vare den långsiktighet vi möter ifrån våra ägare.

Sverige är fantastiskt. Vi investerade tidigt i infrastruktur för såväl kraftproduktion som telekommunikation. Det finns problem och utmaningar att lösa och här måste vi alla ta ansvar. Kraftringen bidrar med goda exempel på hur energiomställningen kan genomföras, både lokalt, regionalt och nationellt.

Sezgin Kadir, vd och koncernchef

2023 - Året som gått

Kraftringens första klimatneutrala produkt lanserades under året. **"Klimatneutral värme"** baseras på en så kallad **Environmental Product Declaration, EPD** – en analys av miljöpåverkan under hela livscykeln, från utvinning av råvaror till avveckling av anläggningar. Med denna miljövarudeklaration som grund ersattes den tidigare produkten "Ursprungsmärkt värme". Kraftringen kompenserar för de utsläpp från fjärrvärmens, som inte går att eliminera, genom att finansiera utsläppsminskningar som genomförts och certifierats utanför vår verksamhet.

Kraftringen inledde ett samarbete med EnBW, som äger och driver vindkraftsparker i hela Sverige, för att involvera närboende i **vindkraftsprojekt**. Målet är att hitta lösningar som gagnar både närboende och lokalsamhället. Genom att involvera närboende är det möjligt att få en bättre förståelse för deras behov och önskemål, vilket kan leda till vindkraftsprojekt som är mer accepterade och hållbara. Samarbetet med EnBW är ett viktigt steg i arbetet med att öka acceptansen för vindkraft i Skåne.

Energifrågorna fortsätter att prioriteras på den **politiska agendan**. Kraftringen har under året deltagit i frågor som rör energieffektivisering och klimatomställning med samlingsorganisationer som Fossilfritt Sverige och de regionala aktörerna Sysav och Öresundskraft. Under rubriken "Hållbar Energi 2030" var vi med och arrangerade en kraftsamling i **Almedalen** för att lyfta behovet av bättre villkor för energiarbetet. Sverige, via vår regering, behöver satsa på energieffektiviseringsåtgärder i både bostäder och industrier. På konferensen **Ystad Summit** var Kraft-

Hej! Vi har besökt **elmätaren!**

Under året avslutades projektet att byta alla **110 000 el-, fjärrvärme-, fjärrkyla och gasmätare**, som sitter ute hos våra kunder, till smarta mätare. De nya mätarna ger kunderna fler möjligheter att styra sin energianvändning, underlättar för dem som exempelvis producerar sin egen el att hålla koll, och bidrar till en ökad leverans-

säkerhet. De nya mätarna är anslutna till internet och kan därför skicka data till Kraftringens system i realtid. Det gör att fel kan upptäckas och åtgärdas snabbare, vilket kan minska risken för avbrott. Mätarna ger också kunderna möjlighet att se sin energi-användning i realtid såväl som över tid. Detta kan hjälpa dem att spara energi och pengar. De smarta mätarna är en viktig del av Kraftringens arbete med att möta de utmaningar som framför allt elnätet står inför i samband med samhällets elektrifiering.

Intresset för **solcellsanläggningar** ökar kraftigt i Sverige. Kraftringen har under 2023 lyckats **korta väntetiderna** för våra solcells-kunder trots att de blivit många fler. Förändringar som gäller solceller för en villa hanteras nu generellt inom 1-2 veckor. Kraftringen räknar med att intresset för solcellsanläggningar kommer att fortsätta öka under de kommande åren. Därför ökar vi nu kapaciteten för att kunna hantera anslutningsärenden ytterligare.

Environmental Product Declaration, EPD, utvecklades under året även för vår **fjärrkylaleverans** samt för **el som produceras på Örtofta kraftvärmeverk**. Resultatet visar att elen har en låg klimatpåverkan, på 13,2 g

ickebiogena koldioxidekvivalenter (CO₂e) per kilowattimme (kWh) producerad energi. Siffran kan jämföras med genomsnittet på 90,4 g CO₂e/kWh som gäller för nordisk elmix. Resultatet för fjärrkyla är 7,8 g icke-biogena CO₂e/kWh, vilket är nästan en fjärdedel av vad utsläppen hade varit om kylan istället hade producerats med en lokal kylmaskin försedd med el från det nordiska elsystemet (baserad på nordisk elmix och verkningsgrad COP3).

2023 - Året som gått

Vår **solcellspark** i Forsby utanför Klippan i Skåne, som invigdes i oktober 2022, har blivit **dubbelt prisbelönad**. Dels har den utsetts till **Sveriges bästa solpark** av branschföreningen Svensk Solenergi, dels vann Krafringen pris inom kategorin **"Årets Samhällsbärare – Innovation"**, ett pris som ges ut av Sobona. Solparken är byggd på knappt tre hektar betesmark och har en effekt på 3 megawatt. Anläggningen är ett exempel på hur solenergi kan produceras på ett hållbart sätt, som gynnar både klimatet och den biologiska mångfalden. Utöver Sobonas innovationspris fick Krafringen även motta pris inom kategorin **"Årets Samhällsbärare – Hållbarhet"**. Det som särskilt lyftes fram i motiveringen var Krafringens arbete med lokala och hållbara energilösningar i syfte att styra till Parisavtalets 1,5-gradersmål.

Krafringens **fjärrkylasatsning på Brunnhög** i Lund invigdes under hösten då ett lokalt kylanät för de båda byggnaderna Space och The Loop togs i drift. Efterfrågan på fjärrkyla som en stabil och hållbar kyllosning ökar. En viktig fördel med dessa nät är att de skapar förutsättningar för effektiv hantering av samhällets restvärme genom så kallade absorptionskylmaskiner. Absorptionskyla är en väl beprövad teknik som Krafringen har använt i centrala Lund i många år. På Brunnhög används restvärme från forskningsanläggningarna MAX IV och ESS som energikälla i absorptionskylmaskinerna. I takt med att fler kunder blir aktuella kommer fjärrkylanätet att utvidgas till att täcka hela stadsdelen.

Vad finns här bakom?

Här bakom döljer sig Krafringens nya anläggning för fjärrkyla. Den ska se till att byggnaderna i Science Village är svala och behagliga, även när det är varmt ute. Platsen är tillfällig medan stadsdelen växer fram.

En permanent anläggning ska byggas längre fram.

Ökade kostnader för förnybar biomassa, såsom avverkningsrester från skogsbruk och returträ, gjorde att **fjärrvärmepriset** höjdes med 8 procent från och med 1 januari 2024. Prisutvecklingen på Krafringens fjärrvärme hålls nere genom att Krafringen producerar värme från flera olika biobränslen och källor, bland annat återvunnen värme från forsknings- och industrianläggningar. I snitt har prisutvecklingen på fjärrvärme från Krafringen varit 1,4 procent årligen sedan 2015.

Krafringens **investeringar i elnätet möjliggör den fortsatta elektrifieringen**, vilken exemplifieras av att Lunds stadstrafik 2023 övergick till eldrivna bussar. Under perioden 2024–2028 investerar Krafringen upp till 250 miljoner kronor i Lund för att bygga ut och anpassa elnätet. Förstärkningar av det befintliga lågspänningsnätet planeras för att möta elektrifi-

Den digitala företagsportalen **Krafringen Omni**, som utarbetats i nära samarbete med Krafringens kunder, lanserades under 2023. Ett av portalens syften är att förenkla arbetet för de bostadsrättsföreningar och företag som vill arbeta mer aktivt med energiuppföljning och effektivisering.

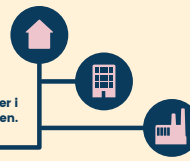
eringen och möjliggöra för fler laddstolpar och solceller, utöver det arbete som pågår för att få ett robust nät i de områden där Lund nu är inne i en kraftig expansionsfas. Totalt sett, för Krafringens alla nätområden, är ambitionen att investera 3,5 miljarder kronor i nätutbyggnad fram till 2030.

Rätt Energi.

Från Skåne till världen.

**Vad är fjärrkyla?
– som fjärrvärme, fast tvärtom.**

Kylan produceras i en central anläggning. För att nå byggnader i området distribueras den ut via ett ledningsnät med kallt vatten.

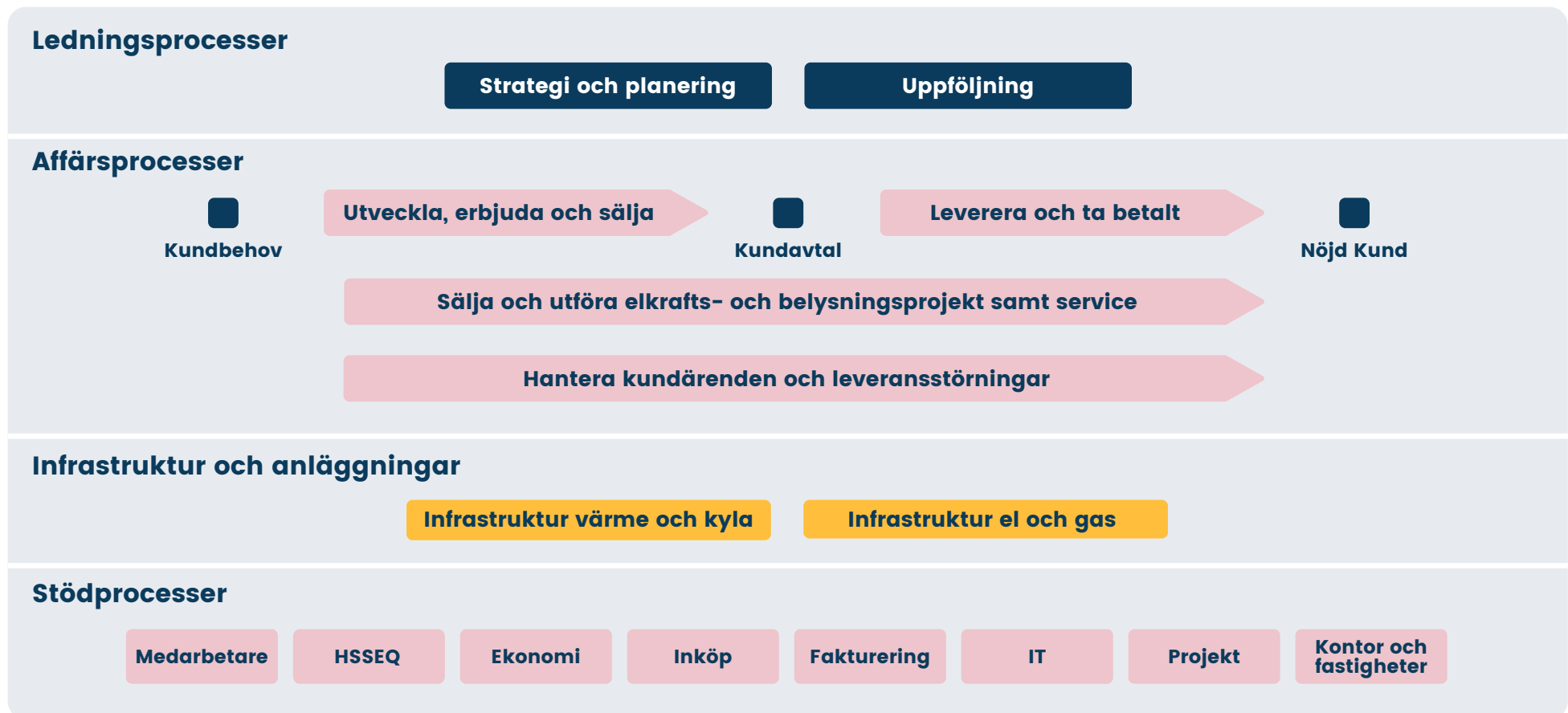
Tio rödlistade fågelarter (av 113 fågelarter på rödlistan) har valt att förlägga sin häckning på kraftvärmeverket i Örtofta. Att det finns områden där det är få mänskliga störningar och att det finns gott om skrymslen och vrår att placera sina bon i är några tänkbara skäl till att just **Örtoftaverket** blivit en populär häckningsplats för dessa fågelarter, som inkluderar bland annat gravand, tornseglare, ärtsångare och gulsparv.

Affärsmodell och marknad

Kraftringen bedriver sin huvudsakliga verksamhet inom den svenska energimarknaden. De flesta energiföretag drivs enligt en för branschen traditionsburen affärsmodell. Stora anläggningar, som till exempel kraftvärmeverket i Örtofta, producerar energi som via transmissions- och distributionsanläggningar – såsom stam-, region- och lokalnät för el och fjärrvärmenät – når slutkunden.

I gränssnittet mellan producent och slutkund finns aktörer som hanterar energihandel för bland annat spot- och terminshandel för el och gas, såsom Modity Energy Trading (vårt och Öresundskrafts gemensamägda energihandelsbolag) samt energiförsäljning. Energimarknaden är också alltmer integrerad i andra marknader, till exempel fordonsbränsle och datakommunikation.

Stora delar av marknaden styrs av speciallagstiftning med Energimarknadsinspektionen som tillsynsmyndighet.

Hur vi arbetar med hållbarhetsfrågor

För att styra hållbarhetsarbetet med fokus på de frågor som är viktigast för våra intressenter följer vi en hållbarhetsprocess. Processen hjälper oss att vara lyhörda, att stärka både bredd och spets i vårt hållbarhetsarbete och skapa förutsättningar för att löpande följa och kunna ompröva Krafringens målsättningar i en snabbt föränderlig omvärld.

Vår hållbarhetsprocess

	STRATEGISKT			TAKTISKT		OPERATIVT
MÅL	Skapa en helhetsbild av de hållbarhetskrav och förväntningar som finns på Krafringen och formulera fokusområden	Prioritera de viktigaste fokusområdena och formulera övergripande inriktningsmål	Förankra Krafringens värdering av fokusområdena och inriktningsmålen	Omsätt identifierade hållbarhetskrav och förväntningar till handlingsplaner och detaljerade mål	Omsätt handlingsplaner till eventuella organisatoriska konsekvenser	Genomför handlingsplanerna
UTDATA	Lista med fokusområden för hållbarhetsarbetet	Lista med de viktigaste fokusområdena för hållbarhetsarbetet	Förankrad lista på Krafringens viktigaste fokusområden och övergripande inriktningsmål	Tydliga handlingsplaner och mål med ansvarsfördelning	Implementerbara konsekvenser för organisationen, t.ex. kompetens, resurser	Genomförda aktiviteter, med mätbara resultat. Återföring av insikter till strategisk nivå

Hållbarhetsprocessen inleds på strategisk nivå med en dubbel väsentlighetsbedömning, där vi börjar med att kartlägga vilka frågor som är viktigast för det kommande hållbarhetsarbetet. Det görs med utgångspunkt i Krafringens strategi och de förväntningar som finns på vårt företag både i form av lagar och regler och från intressenter. Bland intressenterna finns exempelvis kunder, ägare, affärspartners, medarbetare, konkurrenter och akademien.

Utfallet av kartläggningen är ett antal fokusområden. Samtliga fokusområden värderas och prioriteras utifrån reell eller potentiell påverkan på Krafringens affär, samt utifrån reell eller potentiell påverkan på människor eller miljön, och våra intressenters förväntningar och farhågor inom området. Gemensamt för alla fokusområden är att de har en väsentlig social, miljömässig eller ekonomisk påverkan på företaget och/eller samhället i stort.

I samband med det årliga framtagandet av affärs- och verksamhetsplaner förankras samtliga fokusområden och deras respektive prioriteringar i verksamheten. Hållbarhetsprocessen går därmed in i en taktisk fas, där nya mål och handlingsplaner kan utvecklas vid behov. Särskild uppmärksamhet får de fokusområden där pågående aktiviteter ligger långt ifrån önskat läge. Även förändringar i form av kompetensutveckling eller organisatoriska förändringar kan ske.

När fokusområdena förankrats och fått målsättningar och handlingsplaner som speglas i affärs- och verksamhetsplanerna övergår hållbarhetsprocessen till sin operativa fas. Nu genomförs handlingsplanerna ute i verksamheten.

Ytliga och fördjupade väsentlighetsbedömningar

Den dubbla väsentlighetsbedömningen görs årligen, dock med varierande omfattning. Vart tredje år görs en fördjupad analys gemensamt av särskilt kunniga medarbetare och

Krafringens koncernledningsgrupp. Arbetet tar avstamp i kvalitativa intressentdialoger, där ägarrepresentanter, företagskunder, samarbetspartners, myndigheter, andra energiaktörer samt akademien intervjuats. Viktig input till analysen kommer också från det systematiska arbete med intressentanalyser, riskhantering, målformulering och identifiering av bland annat miljöaspekter som görs kontinuerligt inom ramen för våra ledningssystem för miljö och arbetsmiljö (som är certifierade enligt ISO14001 respektive ISO45001).

Den senaste gången Krafringen genomförde en fördjupad bedömning var 2021. Då skedde arbetet först i arbetsgrupper med anställda, där varje identifierat fokusområde värderades systematiskt. Resultaten från arbetsgruppernas värderingar slogs därefter ihop så att medelvärden erhöles. De samlade betygen gav fokusområdena en prioritetsordning, som därefter förankrades med Krafringens ledningsgrupp och styrelse i flera arbetsmöten.

Prioritering av fokusområden 2023

Klimat Miljö

Samhälle/Medarbetare/Ägare

De fokusområden som vi identifierade och arbetade med under 2023 är listade i matrisen nedan. Totalt sett var det **27 fokusområden**. Matrisen visar fokusområdenas bedömda påverkan på Krafringens affär (liggande axeln) och betydelse för Krafringens intressenter (stående axeln). En markering i övre högra kvadranten anger hög prioritet, eftersom fokusområdet både har stor påverkan på våra affärer och

stor betydelse för intressenterna. På motsvarande sätt visar en markering i nedre vänstra kvadranten att fokusområdet har lägre påverkan på Krafringens affär och är av mindre betydelse för våra intressenter. Samtliga fokusområden bedöms som väsentliga och tas upp i denna hållbarhetsrapport, men en högre total prioritering visar var vårt långsiktiga strategiska fokus ligger.

Påverkan på Krafringen

Nivån på den reella eller potentiella påverkan på Krafringens affär

Hur fokusområdena beskrivs i rapporten

Varje fokusområde är beskrivet längre fram i denna rapport enligt detta upplägg:

Den grundläggande utmaningen

Varför är fokusområdet viktigt för oss och världen?

Vår ansats och status

Hur tar vi oss an utmaningen och vilka konkreta åtgärder tillämpas?

Målsättningar

Vilka målsättningar har vi inom koncernen som relaterar till fokusområdet?

Utvecklingsområden

På vilket sätt ser vi att vi kan utveckla vårt arbete inom fokusområdet?

Relevanta samarbeten

Vilka samarbetar vi med för att nå resultat inom fokusområdet?

Styrdokument och ytterligare information

Var dokumenteras våra ställningstaganden?

Hållbarhetsrisker

Vilka risker är förknippade med fokusområdet, vilka faktorer kan försvåra för oss att lyckas med våra ambitioner?

Bidrag till FN:s 17 globala hållbarhetsmål

Vilka av de globala målen bidrar vi till att uppfylla genom vårt arbete med fokusområdet?

Våra tre hållbarhetsmål

För att sätta riktningen och styra hållbarhetsarbetet delas alla 27 fokusområden in i tre kategorier, för vilka vi har tagit fram övergripande strategiska målsättningar. Då kategorierna och deras ingående fokusområden är av olika karaktär, är även de övergripande strategiska målsättningarna det.

MÅL

Klimat

Senast 2030 har Krafringen nettonollutsläpp av växthusgaser

Miljö

Vi minimerar den negativa miljöpåverkan från vår verksamhet

Samhälle, ägare och medarbetare

Vi tar ansvar för vårt samhälle, våra medarbetare och våra ägare

BAKGRUND

Eftersom utsläppen av växthusgaser är direkt beroende av hur mycket energi samhället använder, och från vilken typ av energikälla, så ligger ett stort klimatansvar på energibolagen. Vår ambition är att klimatmålet, som idag bara rör våra egna utsläpp, i framtiden ska kompletteras av ett mål som på ett tydligt sätt även lyfter Krafringens ambition att bidra till att minska samhällets klimatpåverkan.

Eftersom Krafringen både har produktionsanläggningar och distributionsnät så har vår verksamhet ett stort miljöansvar. Då miljöpåverkan berör såväl berggrunden och luften som vattnet, är ett övergripande mål för vårt samlade miljöarbete nödgat att vara mindre specifikt än vad vårt klimatmål är, men ändå formulerat så att det ger en styrriktning för alla de fokusområden som rör miljöpåverkan.

Det övergripande målet tar utgångspunkt i Krafringens värdeord "Mod, Ansvar och Engagemang". För att samhället ska fungera, och för att vi ska kunna leverera avkastning som kan användas i våra ägarkommuners verksamheter, måste vi säkerställa en hög leveranssäkerhet och vara kostnadseffektiva. Dessutom är vi en arbetsplats där medarbetare ska trivas och må bra.

RELATERADE FOKUSOMRÅDEN

- Reducerad klimatpåverkan från egen produktion och energianvändning (scope 1-2)
- Reducerad klimatpåverkan från vår leverantörskedja (scope 3)
- Energieffektivisering
- Effektiv hantering av samhällets restvärme
- Tillförsel av förnybar energiproduktion i södra Sverige
- Grön energihandel
- Hållbar omställning i industrin
- Hållbar omställning i transportsektorn
- Negativa växthusgasutsläpp
- Effektivt nyttjande av samhällets restflöden till energiproduktion

- Förebygga och förhindra miljöolyckor
- Minskad negativ påverkan på biologisk mångfald och ekosystem
- Hållbar askhantering
- Hållbar avfallshantering (exklusive askhantering)
- Minskade luftföroreningar
- Minskad användning av sötvatten
- Minskad användning av miljö- och hälsofarliga ämnen och material

- Leveranssäker och kostnadseffektiv produktion och infrastruktur
- Hållbara arbetsförhållanden och -villkor i egen verksamhet
- Skydd av vår samhällskritiska verksamhet
- Avkastning på vårt kapital
- Datakommunikation för alla
- Etiskt agerande i affärer
- Jämställdhet och mångfald bland medarbetare
- Attrahera kompetens
- Hållbara arbetsvillkor i våra leverantörskedjor
- Utvecklande möjligheter för våra medarbetare

Agenda 2030 och de 17 globala hållbarhetsmålen

FN:s globala hållbarhetsmål (Sustainable Development Goals, SDG) ingår i en bredare agenda för hållbar utveckling som kallas Agenda 2030. Agenda 2030 antogs av FN:s medlemsländer i september 2015. Då formulerades även de 17 globala målen med sina 169 delmål och underliggande milstolpar och indikatorer. De globala hållbarhetsmålen har blivit världens gemensamma definition av hållbarhet. Agenda 2030 formulerar den övergripande visionen för hur världen ska se ut år 2030 och de globala målen utgör en mer detaljerad plan för vad världens länder måste åstadkomma för att uppnå social, ekonomisk och miljömässig hållbar utveckling.

Den sociala dimensionen

riktar uppmärksamheten främst mot hälsa, välbefinnande, utbildning, boende, rättvisa, jämlikhet och jämställdhet. Här finns också aspekter som kan kopplas till inkludering, arbetsliv, tillit, trygghet och säkerhet.

Den ekologiska dimensionen

riktar uppmärksamheten främst mot skog, mark, vatten och klimatpåverkan genom resursanvändning, verksamhet och transporter. Här återfinns företeelser såsom hållbart brukande av skogar, närmiljö, ekosystemtjänster, effektivisering av vattenanvändning och annat.

Den ekonomiska dimensionen

riktar uppmärksamheten främst mot en långsiktig resurshushållning. Hit kan räknas näringsliv och samarbeten, arbetstillfällen, service och areella och industriella näringar.

De 17 globala hållbarhetsmålen är samverkande och odelbara och används inom näringsliv, politik och civilsamhälle världen över.

De viktigaste målen för Krafringens affärsverksamhet är:

Hållbar energi för alla – kopplar till Krafringens vision, affärsidé, koncernens produktion, produkter, tjänster och koncept, och påverkar kundnöjdhet.

Hållbar industri, innovationer och infrastruktur – kopplar till energieffektivisering hos kunder och i egen verksamhet samt Krafringens infrastruktur för energileveranser och leveranssäkerhet som utgör förutsättningar för koncernens samhällsuppdrag.

Hållbara städer och samhällen – kopplar till Krafringens bidrag till hållbar stadsutveckling och koncernens fokus på hållbar samhällsutveckling.

Bekämpa klimatförändringarna – kopplar övergripande till den energi vi producerar och distribuerar. Våra kunder fokuserar i stor utsträckning på klimatpåverkan och de omställningskrav som ställs på oss som företag är i första hand knutna till klimatfrågan.

Hur vi tar ansvar för klimatet

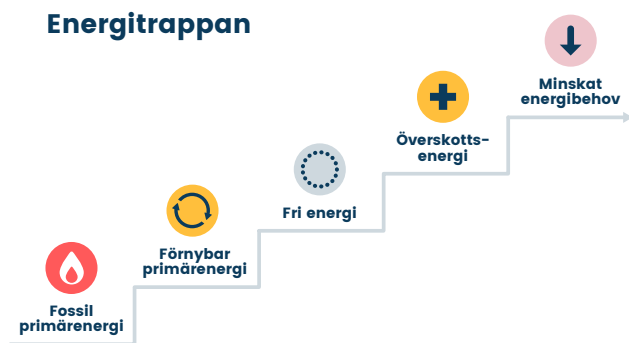
Omfattningen av klimatets förändring beror på hur framgångsrik begränsningen av växthusgasutsläppen blir. Den globala temperaturhöjningen ligger redan idag på drygt 1 °C jämfört med genomsnittet för perioden 1850–1900 och bara de utsläpp som hittills redan gjorts gör att världen troligtvis kommer hamna nära en global uppvärmning på 1,5 °C.

Parisavtalet är ett juridiskt bindande avtal mellan i stort sett alla världens länder, där de förbinder sig att vidta åtgärder för att minska sina utsläpp av växthusgaser och därmed begränsa den globala uppvärmningen till högst 1,5 °C. Till detta mål är en rad andra mål knutna, vilka driver lagstiftning, opinion och marknader för produkter och tjänster med bättre klimatprestanda, eller till och med negativa utsläpp. Länderna ska redovisa utsläpp av växthusgaser enligt överenskomna mål och ambitionsnivån ska höjas vart femte år. EU har redan höjt ambitionen från 40 till 55 procents reduktion av växthusgasutsläpp till 2030 jämfört med 1990 års nivåer. År 2050 ska EU ha uppnått nettonollutsläpp. I Sverige är nettonollmålet satt till 2045. Utsläppen ska minska gradvis, med etappmål för 2030 och 2040, för att 2045 ha uppnått en minskning på minst 85 procent jämfört med år 1990.

Klimatet är redan idag påverkat av människans utsläpp av växthusgaser och det är troligt att årsmedeltemperaturen, årsmedelnederbörden och antalet tillfällen med extrem nederbörd kommer att öka i Sverige, liksom frekvensen av värmeböljor och torka. Vi vet inte exakt vilka krav som kommer att ställas på oss som energiföretag i framtiden, men det är svårt att föreställa sig ett minskat fokus på klimat, energipriser och miljö.

Samhället behöver både minska klimatpåverkan och anpassa sig till de effekter av klimatförändringarna som redan är oundvikliga. För det behövs både nya produkter och tjäns-

ter, utveckling av ny energiteknik och nya affärsmodeller för energibolag. Ett bra ramverk för att organisera detta arbete är den så kallade Energitrappan. Trappans första steg, eller åtgärd, är att använda energi mer effektivt och därmed minska behovet, därefter att återvinna restenergi följt av produktion av förnybar energi och utfasning av fossil energi.

Flera sektorer kommer, av praktiska och ekonomiska skäl, inte kunna nå minskade utsläpp. Därför bör de företag som kan gå före också göra det. Kraftringen, som redan har sänkt våra växthusgasutsläpp markant, ser att vi kan vara ett av föregångsföretagen. Vår bedömning är att vi har goda möjligheter att genomföra de åtgärder som krävs för att uppnå nettonollutsläpp av växthusgaser inom vår egen verksamhet långt före det nationella målet 2045.

Vårt övergripande klimatmål är:

Senast 2030 har Kraftringen nettonollutsläpp av växthusgaser

För att nå nettonollmålet ska vi i första hand minska våra egna utsläpp. Hur vi beräknar utsläppens omfattning och vad som krävs för att minska dem framgår i tabellen i stycket "Våra växthusgasutsläpp". De utsläpp som vi inte kan reducera eller eliminera kommer vi att kompensera för genom negativa utsläpp.

Förutom att uppnå nettonollutsläpp i vår egen verksamhet vill vi fortsätta stödja andra samhällssektorer att göra samma resa.

Våra växthusgasutsläpp

För att minimera verksamhetens klimatpåverkan strävar vi efter att kartlägga och minska utsläppen genom hela värdekedjan. Sedan 2007, då vi började räkna och hade knappt 118 000 ton koldioxidekvivalenter (CO₂e) i scope 1 och 2, har utsläppen av växthusgaser i dessa scope minskat med 97 procent – till dagens 3 305 ton. Verksamhetens reducerade

utsläpp av koldioxid beror på en medveten satsning för att minska användningen av fossila bränslen samt öka andelen förnybara bränslen och återvunnen restvärme i vår produktion. Vi har länge haft som mål att vara helt fossilbränslefria i vår produktion av el, värme och kyla, ett mål som vi nådde i april 2018.

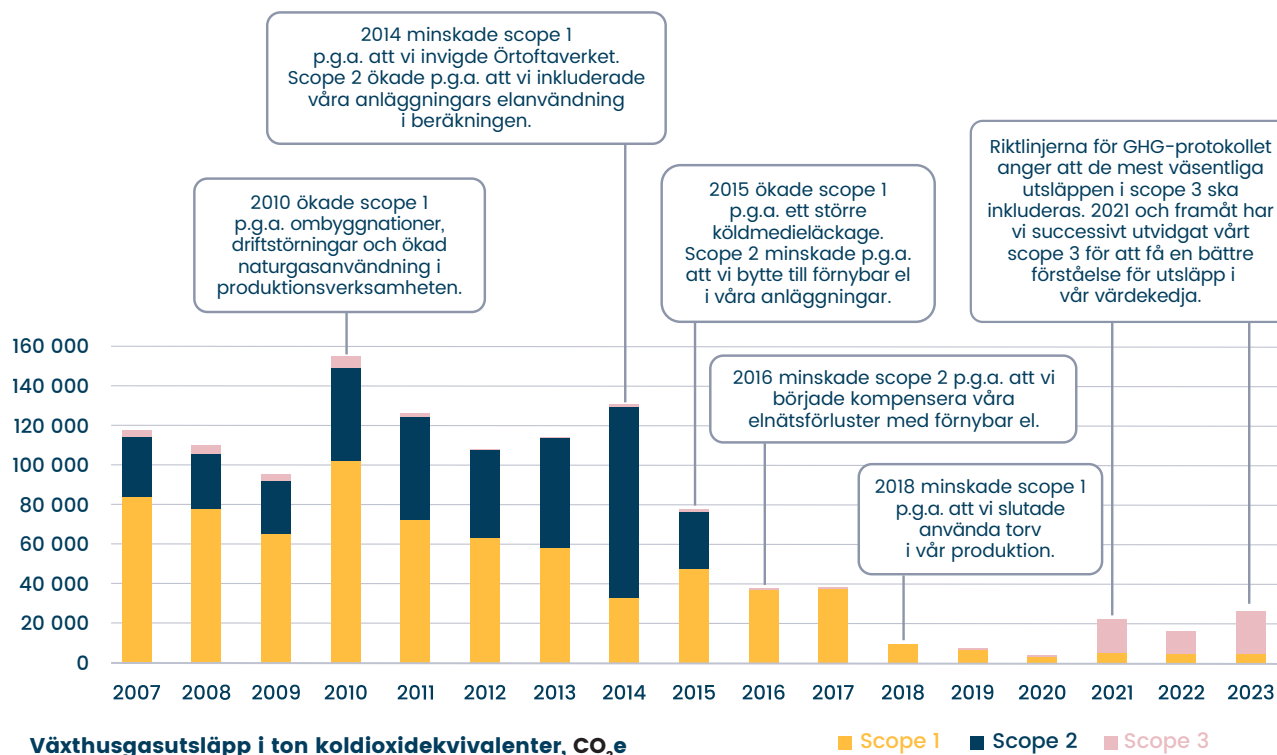
Vi gör klimatberäkningar som följer GHG-protokollet (Greenhouse Gas Protocol) som är en internationell standard för att beräkna storleken på antropogena – det vill säga av människan orsakade – utsläpp av växthusgaser, vilka bidrar till en ökad växthuseffekt och uppvärmning av jorden. De växthusgaser som har potential att påverka klimatet negativt, och som därför ska redovisas enligt GHG-protokollet, är:

- Koldioxid som härstammar från fossila källor (CO₂)
- Metangas (CH₄)
- Lustgas (N₂O)
- Ofullständigt halogenerade fluorkarboner (HFC, som ofta används som köldmedier)
- Fluorkarboner (FC)
- Svavelhexafluorid (SF₆-gaser)

Kraftringen har minskat utsläppen i scope 1 och 2 med 97 % sedan 2007

2023

- Scope 1** 3 305 ton (12,7 %)
- Scope 2** 25 ton (0,1 %)
- Scope 3** 22 749 ton (87,2 %)

Koldioxid som härstammar från icke-fossila källor, till exempel från förbränning av biomassa, kallas för biogen koldioxid och ingår inte i den ordinarie GHG-redovisningen. Det beror på att dessa utsläpp härstammar från växter som plockat ner koldioxid från atmosfären under sin livstid genom fotosyntesen. Biogen koldioxid ingår med andra ord i ett kortare kretslopp och har därför inte någon långvarig påverkan på klimatet, till skillnad från fossil koldioxid som lagrats i marken under miljontals år och tillför ett plötsligt överskott till atmosfären när det släpps ut i betydligt snabbare takt än det plockades ner.

Även metangas kan ha icke-fossilt ursprung. Till exempel är biogas en benämning på metangas som framställts genom rötning av samhällets restprodukter, matrester, gödsel, med mera. Eftersom metangas måste brytas ner till koldioxid innan den kan återupptas av växter, och har en större värmande effekt jämfört med koldioxid under sin livstid i atmosfären, bidrar den till uppvärmningen. Således ingår utsläpp av oförbränd metangas i GHG-beräkningarna oavsett om den har biogent eller fossilt ursprung.

SCOPE 1

Scope 1 utgörs av verksamhetens direkta utsläpp, det vill säga utsläpp som verksamheten kan sägas ha direkt rådighet över. För Krafringens del utgörs dessa utsläpp av koldioxid, lustgas, metangas, SF₆-gas och köldmedium från fordon och anläggningar som vi själva äger och använder, till exempel våra produktionsanläggningar som producerar el och värme. Vi beräknar scope 1 enligt Financial control approach, vilket innebär att vi inkluderar utsläpp från all verksamhet som vi har finansiell kontroll över.

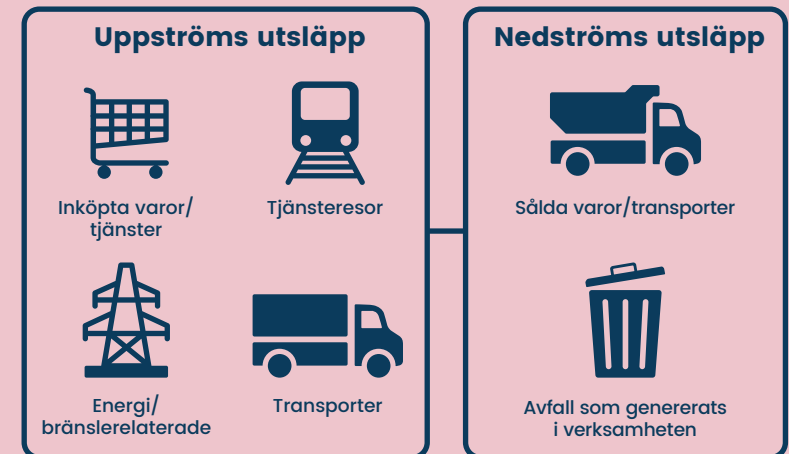
SCOPE 2

Scope 2 utgörs av verksamhetens indirekta utsläpp från inköpt energi. För Krafringens del kommer dessa utsläpp från el och värme som används i våra anläggningar och kontor. Även förluster som uppstår i våra elnät räknas som en del av vår egen energianvändning och ingår i scope 2. Förluster sker i alla elnät och är inte unikt för Kraftringen. Vi beräknar scope 2 enligt Market based method, vilket innebär att utsläppen beräknas med emissionsfaktorer för den energi vi köpt.

SCOPE 3

Scope 3 utgörs av verksamhetens övriga indirekta utsläpp – utsläpp från andra verksamheter vars tjänster eller produkter vi använder. Denna kategori innehåller utsläpp som ofta ligger bortom, eller långt bortom, vår direkta rådighet och kan i teorin bli mycket omfattande. Det som ingår i verksamhetens scope 3 ingår samtidigt i scope 1 för en annan verksamhet. Därför är det viktigt att noggrant avväga och vara tydlig med vad som tas med i scope 3-beräkningarna. På Krafringen har vi historiskt begränsat vårt scope 3 till två poster: utsläpp från tjänsteresor och från transporter av biobränsle till och inom våra kraftvärmeverk Örtoftaverket och Återbruket. Från 2021 har vi successivt utvidgat systemgränsen för att få en ännu bättre uppfattning om vår värdekedja.

Vi har ökat omfattningen av Scope 3

Krafringen har historiskt begränsat våra scope 3-beräkningar till att endast inkludera ett fåtal poster. 2021 utvidgade vi systemgränsen för scopet för att få en ännu bättre uppfattning om vår värdekedja. 2023 har vi utvidgat den ytterligare, och idag ingår följande tio poster i scope 3:

Våra största utsläppsposter

I klimatberäkningarna har utsläpp av lustgas från förbränning av biomassa, läckage av köldmedium, och köpt värme identifierats som tunga poster. En adderad väsentlig post är utsläpp från vår elhandel som 2023 uppgick till 11 384 ton CO₂e. Fossilfri el genererar inga direkta utsläpp av växthusgaser till atmosfären men har under sin livscykel en viss miljöpåverkan – vilket vi har tagit hänsyn till i beräkningarna. Elavtal utan ursprungsgarantier har en högre miljöpåverkan då den består av en mix utav el producerad med förnybara bränslen, fossila bränslen och kärnkraft. Senast 2025 ska vi uppnå energihandel baserat helt på fossilbränslefria källor. Vi är på god väg då vi numera enbart erbjuder fossilbränslefria elhandelsavtal och arbetar kontinuerligt med att omförhandla äldre avtal.

2020 och tidigare

- Utsläpp från tjänsteresor
- Utsläpp från inköpta transporter av biobränsle till och inom våra kraftvärmeverk Återbruket och Örtoftaverket

2021 utökning

- Utsläpp från hotellnätter kopplade till tjänsteresor
- Utsläpp från transporter av sand till Örtoftaverket och Återbruket
- Utsläpp från transporter av aska från Örtoftaverket, Återbruket och Klippan.
- Utsläpp från värme som vi främst köper in från Öresundskraft och Landskrona Energi
- Utsläpp från utvinning och tillverkning av kemikalier till Återbruket och Örtoftaverket
- Utsläpp från transport av kemikalier till Återbruket och Örtoftaverket

2023 utökning

- Utsläpp från försäljning av el med hänsyn till ursprung och livscykel
- Utsläpp från avfall genererat i vår verksamhet

En annan betydande post är utsläpp från inköpta transporter av biobränslen, kemikalier, sand och aska som uppgick till 3 513 ton CO₂e år 2023. Vår bedömning är att det finns goda möjligheter att nå målet om nettonollutsläpp senast år 2030. I första hand ska vi, i enlighet med Energitrappan, arbeta med att reducera våra egna utsläpp. Där reduktion inte är möjlig kommer vi att behöva arbeta med klimatkompensering. Det kan till exempel ske genom finansiering av andra verksamheters investeringar i negativa CO₂-utsläpp, genom egen produktion av biokol, eller genom egen etablering av teknik för Carbon Capture and Storage, CCS-teknik.

Ytterligare information om vår resa mot nettonollutsläpp finns i tabellen på nästa sida.

Våra växthusgasutsläpp beräknade enligt GHG-protokollet (Greenhouse Gas Protocol)

2023

Scope 1	3 305 ton (12,7 %)
Scope 2	25 ton (0,1 %)
Scope 3	22 749 ton (87,2 %)

	UTSLÄPPSKÄLLA	UTSLÄPP 2022 (ton CO ₂ e)	UTSLÄPP 2023 (ton CO ₂ e)	ORSAK TILL UTSLÄPP	PÅGÅENDE OCH PLANERADE ÅTGÄRDER FÖR ATT MINSKA UTSLÄPPEN
SCOPE	Utsläpp av lustgas (N ₂ O) och metangas (CH ₄) från förbränning av biobränsle inom produktionsverksamheten.	2 155 (8 ton N ₂ O & 3,2 ton CH ₄)	1 536 (5 ton N ₂ O & 3 ton CH ₄)	Vid förbränning av biobränsle avgår både koldioxid (CO ₂), lustgas (N ₂ O) och metangas (CH ₄). Utsläppen påverkas också av vilka tillsatämnen som används. Utsläppen av koldioxid redovisas dock separat under benämningen "biogena koldioxidutsläpp" eftersom de inte orsakar någon nettoeffekt på klimatet.	Dessa utsläpp kan vi endast reducera till viss del genom driftoptimering. 2023 minskade mängden lustgas bland annat tack vare minskad användning av ammoniak och kortare drifttid.
	Utsläpp av köldmedium (HFC) från våra värmepumpar inom fjärrvärmesystemet.	1 196 (0,92 ton HFC)	975 (0,75 ton HFC)	Utsläpp av köldmedium sker både i större skala vid sällsynta haverier eller handhavandefel och i liten skala genom läckage vid service och kontroller, samt kontinuerligt från åldrande teknik.	För att detektera och kunna åtgärda köldmedieläckage används bevakningssystem och kontinuerlig kontrollvägning (2 gånger/år) av alla värmepumpar. Vid ombyggnation och nyetablering av värmepumpsanläggningar väljs lösningar med hänsyn till köldmediets potentiella klimatpåverkan (Global Warming Potential, GWP). Vidare kommer några av våra större värmepumpsanläggningar att avvecklas och ersättas av annan teknik under de kommande åren.
	Utsläpp av koldioxid (CO ₂) från våra egna fordon.	669	730	Vi äger egna fordon av olika slag – allt från vanliga personbilar till lätta lastbilar och större fordon. De drivs på el, biogas, diesel, bensin och HVO.	Vi byter kontinuerligt ut våra personbilar till gasbilar, elbilar eller laddhybrider när avtal löper ut. Förmånsbilar erbjuds i normalfallet enbart som rena el- och gasbilar. I övriga fordon, där el- eller gasdrivna alternativ inte finns att tillgå (t.ex. lätta lastbilar), övergår vi till det fossilfria alternativet HVO där så är geografiskt och arbetsmässigt möjligt.
	Utsläpp av metangas (CH ₄) från vårt gasnät.	8,5 (0,3 ton CH ₄)	57 (2 ton CH ₄)	Utsläpp av metangas från gasnätet sker vid underhåll, skador på nätet och vid tankstationer.	Läckaget från gasnätet är marginellt i förhållande till mängden gas i nätet och minimeras genom kontinuerligt underhållsarbete. Under 2023 hade vi tre grävskador på våra ledningar som ökade utsläppen.
	Utsläpp av koldioxid (CO ₂) från bensin och diesel som används till att driva vår reservkraft.	20,8	6,7	Att vi har både fasta och mobila reservkraftverk är avgörande för vår leveranssäkerhet och de används vid såväl beredskaps-testning som faktiska strömavbrott. Aggregaten är typade för bensin och diesel.	För att minska användningen av fossila drivmedel har vi successivt konverterat aggregaten och vid utgången av 2023 drevs samtliga aggregat på det fossilfria alternativet HVO.
	Utsläpp av svavelhexafluorid (SF ₆ -gas) från våra ställverk.	45 (0,0019 ton SF ₆)	0 (0 ton SF ₆)	I våra elnät finns ställverk som hjälper till att fördela ström i flera ledningar på ett säkert sätt. Ställverken behöver kunna bryta ström och måste ha goda isolationsegenskaper. Historiskt har SF ₆ -gas använts som isolations- och brytmedium.	Då det numera finns alternativ på marknaden köper vi inte längre in produkter innehållande SF ₆ -gas. För spänningsnivåer på 10-20 kW har marknaden erbjudit alternativ under en längre tid. Sedan några år tillbaka finns även alternativ för högre spänningsnivåer.
	Utsläpp av fossil koldioxid från vår energiproduktion. (CO ₂)	0	0	Vår energiproduktion är fossilbränslefri sedan april 2018. Från 2022 sker även uppstart av samtliga förbränningspannor i våra kraftvärmeverk med 100 procent fossilfritt startbränsle.	Nettonollutsläpp redan uppfyllt.

Våra växthusgasutsläpp beräknade enligt GHG-protokollet (Greenhouse Gas Protocol)

	UTSLÄPPSKÄLLA	UTSLÄPP 2022 (ton CO ₂ e)	UTSLÄPP 2023 (ton CO ₂ e)	ORSAK TILL UTSLÄPP	PÅGÅENDE OCH PLANERADE ÅTGÄRDER FÖR ATT MINSKA UTSLÄPPEN
SCOPE 2	Utsläpp från inköpt energi (el och värme) till anläggningar och kontor.	10*	25*	All el vi köper till våra egna fastigheter är egenproducerad och 100 procent förnybar. Detsamma gäller dock inte alla fastigheter där vi är hyresgäst. Utöver el använder vi fjärrvärme och gas.	Nettonollutsläpp från el uppfylldes för våra egenägda fastigheter under 2021. Detsamma gäller vår uppvärmning med gas, som övergick från naturgas till biogas i början av 2021. Vi för även dialog med berörda hyresvärdar om vikten av energiomställning.
	Utsläpp från inköpt energi (el) till vår produktionsverksamhet.	0*	0*	All energi vi köper till vår produktionsverksamhet är 100 procent förnybar.	Nettonollutsläpp redan uppfyllt.
	Utsläpp från inköpt energi (el) som motsvarar och kompenserar för elnätfluster.	0*	0*	I alla elnät sker elförluster. För att kunna leverera rätt mängd el till kunderna tillför vi extra el i nätet. Denna "kompensationse" räknas som en del av Krafringens egen elanvändning och är 100 procent förnybar.	Nettonollutsläpp redan uppfyllt.
SCOPE 3	Utsläpp från vår elhandel ur ett livscykelperspektiv.	-	11 384	El som vi köper in och säljer till våra kunder har en miljöpåverkan sett ur ett livscykelperspektiv. Hänsyn har tagits till inköpt mängd och energikälla.	Senast 2025 ska vår elhandel helt vara baserad på fossilbränslefria källor. Utfasningen kommer generera lägre utsläpp då el från fossila källor har en högre miljöpåverkan.
	Utsläpp (CO ₂ , N ₂ O och CH ₄) från köpt och vidareförd värme.	3 936	4 002	All energi vi producerar själva är 100 procent fossilbränslefri. Vi köper även in värme från andra aktörer, bl.a. från Öresundskraft och Landskrona Energi för att optimera fjärrvärmeproduktionen.	Av den inköpta värmen är det andelen som kommer från Öresundskraft och Landskrona Energi, via den s.k. EVITA-ledningen, som påverkar kategorin mest. Det beror på att vi tar hänsyn till utsläpp under livscykeln (energiomvandling, produktion och transport av bränsle) för inköpt mängd värme via EVITA-ledningen.
	Utsläpp från inköpta transporter och lastning av biobränslen, tillsatssämnen, sand och aska till/inom vår produktionsverksamhet.	3 169	3 513	De bränslen och produkter som används i vår energiproduktion transporteras av våra leverantörer. Vissa transporter är omfattande – bara till Örtoftaverket anländer t.ex. ca 50 lastbilar med biomassa varje dag.	Utsläpp från transporter åtgärdas genom samarbete med leverantörer. Då kraftvärmeverken Örtoftaverket och Återbruket är våra största produktionsanläggningar fokuseras arbetet till dessa.
	Utsläpp från produktion, transport och användning av sålda varor – naturgas och biogas.	3 650	3 008	Vi säljer produkter (naturgas och biogas) som vi inte själva producerar. Dessa produkter medför utsläpp både uppströms och nedströms i leverantörskedjan.	Vi arbetar kontinuerligt med att fasa ut vår fossila gashandel.
	Utsläpp från utvinning och tillverkning av inköpta tillsatssämnen och sand till kraftvärmeverken Örtoftaverket och Återbruket.	943	810	För att optimera förbränningen av biomassa inom fjärrvärmeverksamheten tillsätts kemiska ämnen såsom ammoniak, Sorbacal, kalk, lut och svavel. Sand är en annan produkt som används för att fysiskt bättra på förbränningen. Vid utvinning och tillverkning av dessa ämnen sker utsläpp av växthusgaser.	Utvinning och tillverkning av tillsatssämnet ammoniak har en särskilt stor klimatpåverkan. Vår möjlighet att minska utsläppen är beroende av möjligheterna att ersätta ammoniak med en annan produkt, eller köpa ammoniak som tillverkas på ett mer klimatsmart sätt. Vi bevakar marknaden i detta syfte.
	Utsläpp från avfall som genererats i verksamheten.	-	40	Utsläpp från hantering av avfall som genererats i verksamheten har beräknats med hjälp av en generisk emissionsfaktor från vår största avfallspartner.	Vi arbetar för att avfall i största möjliga mån ska förebyggas i vår verksamhet. När avfall uppstår ska det hanteras enligt avfallstrappan.
	Utsläpp från tjänsteresor, inklusive hotellnätter.	32	31	Tjänsteresor görs inom vår verksamhet, precis som i många andra.	Vid tjänsteresor väljs lämpligt färdstätt utifrån en avvägning mellan arbetsmiljö, miljö/klimat och ekonomi.
Biogena koldioxidutsläpp	Utsläpp av koldioxid (CO ₂) från förbränning av biobränsle inom produktionsverksamheten, beräknat med hjälp av schabloner för insatt bränsle.	380 185	302 560	Utsläpp av koldioxid från biobränsleförbränning ger inget nettotillskott av koldioxid till atmosfären och redovisas därför inte inom något scope, utan som den separata posten "biogena utsläpp".	Biogena utsläpp utgör inget fokus för vårt utsläppsreducerande arbete.

* Utsläppen i scope 2 har beräknats enligt GHG-protokollets "Market based method", vilket innebär att utsläppen beräknas med emissionsfaktorer för den energi vi köpt. Om utsläppen i scopet istället beräknas med hjälp av "Location based method" – som inte tar hänsyn till val av köpt energi utan representerar energi-mixen som finns i nätet där energianvändningen sker – blir utsläppen sammanlagt 5517 ton CO₂e.

Reducerad klimatpåverkan

från egen produktion och energianvändning (scope 1-2)

Utmaning

Sedan 2018 är Krafrtringens energiproduktion helt fossilbränslefri, vilket innebär att den mest uppenbara och akuta puckeln gällande växthusgasutsläpp från vår egen verksamhet redan är avklarad. Vi har dock andra utsläpp som måste reduceras. 2023 släppte vi ut omkring 3 305 ton koldioxidkvalitativt (CO₂e) från vår egen produktion och genom vår egen energianvändning (scope 1 och 2 enligt GHG-protokollet, en internationell beräkningsstandard för växthusgasutsläpp).

Ansats

Vi arbetar kontinuerligt med att reducera våra växthusgasutsläpp. De utsläpp vi har kvar kommer från vår energiproduktion och energidistribution samt från vår egen energianvändning i kontor, anläggningar och fordon. De utsläpp vi inte kan ta bort helt och hållet kommer vi - senast 2030 - att kompensera för genom negativa utsläpp. Det innebär att koldioxid fångas in från atmosfären (neutraliserar) och lagras permanent (100+ år).

Status

- Våren 2022 tog Krafrtringen ett inriktningsbeslut om att uppföra ett nytt kraftvärmeverk i Örtofta med syfte att ersätta äldre produktionsanläggningar med större klimatpåverkan. Krafrtringen har också genomfört en modernisering av produktionsenheter på Gunnesboverket i Lund för att minska utsläppen av kväveoxider och stoft. Byte av gasbrännare har resulterat i betydligt lägre utsläpp av kväveoxider (ca 50 procent reduktion).
- Sedan 2022 har vi ökat vår kunskap om våra produkters klimatpåverkan ur ett livscykelperspektiv genom att ta fram miljövarudeklarationer, så kallade Environmental Product Declarations (EPD). Först ut var EPD:er för vår fjärrvärme och under våren 2023 adderade vi EPD:er för fjärrkylanätet i norra Lund och elproduktionen på vårt kraftvärmeverk i Örtofta.
- Vid förbränning av biobränsle avgår växthusgaserna koldioxid, lustgas och metangas. Koldioxiden binds av växter genom fotosyntesen och ger således inte något klimatskadligt nettotillskott till atmosfären. Däremot innebär lustgasen och metangasen ett nettotillskott och ökad växthuseffekt. Dessa utsläpp kan vi endast reducera till viss del genom driftoptimering.
- Vi minskar våra läckage av köldmedium genom att, vid nyetablering av värmepumpsanläggningar, välja lösningar vars köldmedium har relativt låg potentiell klimatpåverkan. Under kom-

mande år planerar vi även att avveckla några av våra större och äldre värmepumpsanläggningar och ersätta dem med annan teknik. Även den åtgärden kommer att minska läckagen av köldmedium.

- Genom kontinuerligt underhållsarbete minimerar vi läckaget av metangas från vårt gasnät. Redan i dag ligger läckaget av metangas på förhållandevis låga nivåer.
- Reservkraftaggregat som vi har för att - även i nödsituationer - kunna leverera energi till samhället har traditionellt drivits på och är anpassade för diesel. För att minska användningen av fossila drivmedel har vi successivt konverterat aggregaten och vid utgången av 2023 drevs samtliga aggregat på det fossilfria alternativet HVO.
- Vi byter kontinuerligt ut våra personbilar till gasbilar, elbilar eller laddhybrider när avtal löper ut. I övriga fordonstyper, där el- eller gasdrivna alternativ inte finns tillgängliga, övergår vi till det fossilfria alternativet HVO där så är geografiskt och arbetsmässigt möjligt. Vid utgången av 2023 kunde 96 procent av våra personbilar köras på förnybart (el eller biogas), och HVO utgjorde 16 procent av bränslet i dieselfordon. Vidare antas att digitaliseringen av hela vår verksamhet bidrar till mindre resande och därmed mindre utsläpp från våra fordon.
- Växthusgasen svavelhexafluorid, så kallad SF₆-gas, används i elektriska brytare. För att undvika läckage av SF₆-gas köper vi numera endast i undantagsfall i ställverk med SF₆-gas. Det sker endast då vi har begränsat utrymme i våra nätstationer och vi inte har något annat val än att välja den typen av ställverk eftersom de är mindre än varianterna utan SF₆-gas.

Målsättningar

- Koncernövergripande mål: Senast 2030 har Krafrtringen nettoutsläpp av växthusgaser.
- Senast 2025 ska starten av våra två kraftvärmeverk ske med fossilfritt bränsle. (Målet uppfylldes 2022)
- Senast 2025 ska alla våra större reservkraftverk i normalfallet drivas av fossilfritt bränsle. (Målet uppfylldes 2023)

Utvecklingsområden

-

Samarbeten

- Vi deltar i Lokal Färdplan Malmö 2030, LFM30, där vi gör långtgående klimatberäkningar för anläggningsprojekt och utvecklar klimatfrämjande leverantörskrav.
- Vi är med i Fossilfritt Sveriges Tjänstebilsutmaning som syftar till att påverka företag och organisationer att enbart köpa eller leasa personbilar i form av elbilar (inkl. vätgas), laddhybrider eller biogasbilar.

Styrdokument och ytterligare information

- Ägardirektiv för Krafrtringen AB
- Miljöpolicy
- Miljövarudeklarationer (Environmental Product Declaration, EPD), för vår fjärrvärme, fjärrkyla och elen från Örtoftaverket
- Personalhandbok

Hållbarhetsrisker

De växthusgasutsläpp vi har svårast att åtgärda är läckagen av köldmedium från värmepumpar och metangas från vårt gasnät. Vi hanterar det genom att kontinuerligt bedriva förebyggande åtgärdsarbete, bland annat inom ramen för vårt ISO 14001-certifierade miljöledningssystem. Vidare kan samhällets ökande efterfrågan på det fossilfria bränslealternativet HVO, kombinerat med ett begränsat antal producenter, innebära minskad tillgång till bränslet. Vi följer marknadsutvecklingen och hanterar frågan utifrån förutsättningarna.

Bidrag till globala hållbarhetsmålen

7.2 - 8.4 - 9.4 - 11.6 - 12.2, 12.4, 12.5 - 13, 13.2 - 17.14

Reducerad klimatpåverkan från leverantörskedjan (scope 3)

Utmaning

För att minimera Krafringens klimatpåverkan strävar vi efter att kartlägga och minska utsläppen genom hela värdekedjan. Enligt riktlinjerna för GHG-protokollet (en internationell beräkningsstandard för växthusgasutsläpp) ska fokus ligga på de mest väsentliga utsläppen i scope 3. Då vi redan lyckats minska utsläppen markant i scope 1-2, har vi under åren 2021-2023 valt att stegvis öka vårt fokus på scope 3 och utvidga dess systemgräns. Detta ger oss en ännu bättre uppfattning om vår värdekedja och vår möjlighet att påverka i en klimatsmart riktning. Klimatpåverkan från vår värdekedja uppgick till 22 749 ton koldioxidekvivalenter (CO₂e) 2023.

Ansats

Under 2023 utökade vi vårt scope 3 ytterligare genom att beräkna uppströms- och nedströmsutsläpp från vår elhandel samt avfall som genererats i verksamheten. Även förnybar el har en viss miljöpåverkan under sin livscykel som vi tar hänsyn till i beräkningarna, exempelvis vid produktion av solceller och vindkraftverk.

Status

- För att optimera energiproduktionen i våra kraftvärmeverk tillätter vi olika kemikalier och sand. Utvinning och tillverkning av tillsatsämnet ammoniak har en särskilt stor klimatpåverkan. Vår möjlighet att minska så kallade uppströmsutsläpp från produktionsverksamheten är beroende av möjligheterna att ersätta ammoniak med en annan produkt, eller använda ammoniak som tillverkats på ett mer klimatsmart sätt. Vi bevakar marknaden i det syftet.
- För att optimera och skapa redundans i den regionala produktionen och distributionen av fjärrvärme är vårt fjärrvärmesystem sammankopplat med Öresundskrafts och Landskrona Energis system. Genom det samarbetet köper och säljer vi fjärrvärme. För att kunna minska utsläppen från den värmen är vi beroende av samarbetet och de åtgärder som våra samarbetspartner gör.
- Vi minimerar klimatpåverkan från våra tjänsteresor genom att alltid välja färdväg utifrån en avvägning mellan arbetsmiljö, miljö, klimat och ekonomi.

Målsättningar

- Koncernövergripande mål: Senast 2030 har Krafringen nettonollutsläpp av växthusgaser.

Utvecklingsområden

- Det finns ett kontinuerligt behov av att bevakna marknaden för att hitta klimatsmarta produktalternativ, samt att ha nära dialog med och påverka våra leverantörer i en klimatsmart riktning.

Samarbeten

- Genom en ledning som sammankopplar våra nät samarbetar vi med Öresundskraft och Landskrona Energi för att optimera och skapa redundans i produktionen och distributionen av fjärrvärme.
- Krafringen är med i Fossilfritt Sverige Transportutmaningen där målsättningen är att 2030 endast utföra och köpa fossilfria inrikestransporter.

Styrdokument och ytterligare information

- Ågardirektiv för Krafringen AB
- Rutin Hållbarhetskrav i upphandlingar

Hållbarhetsrisker

Växthusgasutsläppen som sker i vår leverantörskedja (scope 3) är till stor del beroende av vilka klimatambitioner och förutsättningar våra leverantörer har. En utsläppspost i leverantörskedjan kommer från den värme vi köper in från Landskrona Energi och Öresundskraft. Då dessa aktörer har höga klimatambitioner finns goda möjligheter att minska utsläppen. En större utmaning ligger i transportererna av biobränslen, tillsatsämnen, sand och aska till, inom och från våra kraftvärmeverk. Dessa tunga transporter är svåra att elektrifiera och är därför till stor del beroende av möjligheten att köra på det fossilfria bränslealternativet HVO. Samhällets ökande efterfrågan på HVO, kombinerat med ett begränsat antal producenter, kan innebära minskad tillgång till bränslet. Vi följer marknadsutvecklingen och utvecklar vår kravbild gentemot våra leverantörer

Krafringens ågardirektiv

Energi för framtida generationer

- Aktivt bidra till samhällets klimatomställning
- Ledande energileverantören i ägarkommunerna och deras närområden
- Säkerställa hög leveranssäkerhet av energileveranser med en hög servicenivå till ett marknadsmässigt pris.
- Verka för en skälig utdelning till ägarna

Bidrag till globala hållbarhetsmålen

3.4, 3.9 – 8.4 – 9.4 – 12.6 – 13.2

Vi fördjupar våra kunskaper om våra produkters klimatpåverkan

Kraftringens åtagande att senast år 2030 ha uppnått nettonollutsläpp av växthusgaser ställer stora krav på verksamheten. Ett steg mot att nå vårt mål är att fördjupa våra kunskaper om våra produkters nuvarande miljöpåverkan. En av flera goda effekter från det arbetet är att vi vid starten av 2023 kunde erbjuda en tilläggsprodukt till fjärrvärmens, Klimatneutral Värme.

Under de senaste åren har ett gediget arbete pågått med att göra miljövarudeklarationer (på engelska Environmental Product Declaration, EPD) av bland annat våra fjärrvärme- och fjärrkylaleveranser. En EPD upprättades för hela fjärrvärmeleveransen i Lund, Lomma och Eslöv, vilket även gav oss möjligheten att erbjuda Klimatneutral Värme.

Vår fjärrvärmeproduktion är sedan flera år tillbaka 100 procent fossilbränslefri. Trots detta orsakar den ändå vissa utsläpp under sin livscykel. I livscykeln innefattas nämligen allt ifrån utvinning av råvaror och transport av bränsle till produktionsanläggningar, till uppbyggnad och avveckling av såväl anläggningar som fjärrvärmenät. Den EPD som tagits fram för vårt största fjärrvärmenät, som sträcker sig över Lund, Lomma och Eslöv (LLE-nätet), tar i beaktan den totala klimatpåverkan över hela livscykeln för hela systemet. Den följer ISO 14025-standarderna och har blivit tredjepartsgranskad.

För LLE-nätet blir värdet för icke-biogena koldioxidutsläpp 10,6 gram koldioxidkvalenter per kilowattimme, CO₂e/kWh. Ett värde som kan jämföras med det svenska genomsnittet för fjärrvärme, som år 2020 uppgick till 54 g CO₂e/kWh. Det svenska genomsnittet är beräknat enligt Värmemarknadskommitténs metod, som skiljer sig från metoden i EPD-deklarationen, men ger en fingervisning om hur Kraftringens leveranser ligger till.

Deklarationen indikerar att vår fjärrvärme har betydligt lägre klimatpåverkan än det svenska medelvärdet. Det visar att vårt klimatarbete har gett resultat, men det betyder inte att arbetet är klart. I samband med lanseringen av EPD:n ersattes vår dåvarande produkt Ursprungsmärkt Fjärrvärme, där vi allokerade förnybart bränsle till kunderna, med Klimatneutral Värme. Det innebär att det utsläpp av växthusgaser som fjärrvärmens orsakar klimatkompenseras. För kunden innebär det fjärrvärme som totalt sett bidrar med nettonollutsläpp av växthusgaser till atmosfären.

Klimatkompensationen sker via att vi investerar i projekt som drivs av andra aktörer och som kan påvisa utsläppsminskningar. Allt eftersom marknaden mognar kring klimatkompensation genom negativa utsläpp kommer vi att utvärdera även denna möjlighet. Det utsläppsreducerande arbete vi gör innan vi slutligen klimatkompenserar står alltid i fokus och vi fortsätter att arbeta för att minska vår klimatpåverkan ytterligare.

Många av våra kunder är företag med ambitiösa mål att nå klimatneutralitet inom en nära framtid och det ställer höga krav på nettonollutsläpp. Den nya fjärrvärmeprodukten Klimatneutral Värme bidrar till våra kunders omställning. Den erbjuds för närvarande till företagskunder i Lund, Lomma och Eslöv men tanken är att den ska kunna erbjudas fler kunder i takt med att övriga delar av nätet miljövarudeklareras.

Ytterligare deklarerationer

I mitten av 2023 lanserade vi miljövarudeklarerationer enligt samma arbetssätt även för vår fjärrkylaleverans och el från Örtofta kraftvärmeverk. Det hjälper oss att ta hållbarhetsarbetet till nästa nivå genom att identifiera var i livscykelns våra huvudsakliga utsläpp sker och vidta riktade åtgärder för att minska dessa.

Kraftringens norra fjärrkylanät levererar årligen cirka 50 GWh kyla. Fjärrkylan kommer från 100 procent förnybara källor och produceras i norra Lund med värmepumpar, en absorptionskylmaskin samt kylmaskiner. Värmepumparna och kylmaskinerna använder enbart lokal, förnybar el från Kraftringens kraftvärmeverk i Örtofta. Absorptionskylmaskinen producerar kyla av fjärrvärme från förnybart biobränsle och restvärme från industrier och andra verksamheter, vilken annars hade gått förlorad.

Liksom all vår produktion baseras fjärrkylan på förnybara källor men orsakar ändå vissa utsläpp under sin livscykel. Resultatet från EPD:n uppvisar ett koldioxidutsläpp på 7,8 g CO₂e/kWh icke-biogena koldioxidekvivalenter, vilket är väsentligt lägre än om kylan istället hade producerats med en lokal kylmaskin försedd med el från det nordiska elsystemet. Precis som i fallet med fjärrvärme erbjuder vi nu en produkt vid namn Klimatneutral Kyla där kunderna erbjuds klimatkompenserad fjärrkyla som totalt sett bidrar med nettonollutsläpp av växthusgaser till atmosfären.

El från Örtoftaverket

Vid Örtofta kraftvärmeverk produceras årligen ca 130 GWh el. En stor andel används till att förse den egna verksamheten med lokalt producerad förnybar energi, men mycket utgör även en del i olika elhandelserbjudanden. Resultatet från EPD:n för el från Örtofta kraftvärmeverk visar på ett koldioxid-

utsläpp på 13,2 g CO₂e/kWh icke-biogena koldioxidekvivalenter. För att sätta det i perspektiv kan det jämföras med en annan svensk EPD för vindkraft som uppgår till 14,2 g CO₂e/kWh (miljövarudeklaration för Vattenfalls vindkraftverk 2020, totalt 1 100 vindkraftverk med 2 751 MW installerad effekt). Det genomsnittliga livscykelutsläppet för nordisk elmix, med hänsyn tagen till import och export, uppgår till 90,4 g CO₂e/kWh. Detta är dock inte helt jämförbart med Kraftringens EPD, då det genomsnittliga utsläppet för den nordiska elmixen inte är framtaget enligt samma metod.

Utmaning

Internationella energimyndigheten (IEA) menar att effektiviseringsåtgärder är det enskilt viktigaste verktyget vi har för att nå klimatmålen. Den senaste revideringen av Energieffektiviseringsdirektivet (EED) innebär att EU:s totala energianvändning ska minska med 11,7 procent under 2020–2030, bland annat genom gradvis ökning av energibesparingsmål för offentlig sektor. Krafringens arbete vägleds av den så kallade Energitrappan, vars första steg är att minska energianvändningen. Det gäller både för den egna verksamheten och i form av energieffektiviseringserbjudanden till kunder.

Ansats

För att hjälpa våra kunder att identifiera möjliga energieffektiviseringsåtgärder erbjuder vi energikartläggningar och energideklarationer. Vidare erbjuder vi tjänster som gynnar smart energianvändning, såsom fysisk optimering, digital övervakning och styrning av energisystem. För vår egen del är energianvändningen, och därmed effektiviseringspotentialen, störst inom vår produktions- och distributionsverksamhet.

Status

- 2022 lanserades Krafringens nya app, vars funktioner och informationsinnehåll har vidareutvecklats under 2023. Appen ger bland annat detaljerad information om användarens energianvändning, samt möjlighet att styra eventuell elbilsladdning, få information om egna solcellers produktion och information om kommande dygns elspotpris.
- Under hösten 2023 påbörjades lanseringen vår nya företagsportal Krafringen Omni för samtliga företagskunder och bostadsrättsföreningar. Portalen utgör en samlingsplats för all energidata, analyser, prognoser, kundinformation och expertis. Ordet omni betyder "allt" och tanken är att företagskunder och bostadsrättsföreningar ska ha en ingång till allt vad gäller energidata.
- Under 2023 har fler och fler kunder valt det nya elhandelsavtalet TimAktiv som ger konsumenten möjlighet att, genom en medveten styrning av energianvändningen, påverka sin energikostnad. Kombinationen av avtalet och Krafringens nya app, samt företagsportalen Omni, gör att våra kunder på ett enkelt och effektivt sätt kan anpassa energianvändningen till tider då energikostnaden är lägre. Därmed avlastas energisystemet samtidigt som konsumenten kan reducera sina energikostnader.

- Under våren 2023 startades en ettårig pilotstudie inom projektet e-Flex, där Krafringen med partners testar och utvärderar en digital plattform där energi styrs, köps och säljs. Hypotesen är att plattformen – genom att den möjliggör ökad användarflexibilitet av el, värme och kyla – leder till optimerad energianvändning samt reducerade energikostnader och koldioxidutsläpp. Projektet finansieras av Energimyndigheten.
  - Värmeförluster i våra fjärrvärmnät minimeras genom temperaturoptimering och sedvanligt underhåll av ledningar. Sedan 2019 har en ny programvara för temperaturoptimering lett till motsvarande 1,2 GWh i reducerade förluster per år.
  - 2023 inledde Krafringen tester hos såväl Eslövs Bostads AB (EBO) som Lunds kommuns Fastighetsbolag (LKF) för att minska fjärrvärmeanvändningen i ett stort antal fastigheter, och samtidigt optimera vår egen produktion. Med hjälp av väderdata, data från temperatur- och fuktgivare placerade i alla lägenheter, och ett AI-baserat styrsystem framkommer hur stort utrymme det finns att styra fastigheternas värmeuttag kommande dygn – utan att märkbart påverka inomhustemperaturen. Informationen skickas till Krafringen som automatiskt anpassar produktionen. Testerna har integrerats i forskningsprojektet e-Flex.
  - Energieffektivisering inom elnätverksamheten handlar framför allt om att minska distributionsförlusterna i näten, vilka motsvarar 3,5 procent av den el vi skickar ut. Förlusterna är svåra att påverka, men tomgångs- och belastningsförluster i krafttransformatorstationer kan undvikas till viss del beroende på design. Detta styrs bland annat av EU:s ekodesigndirektiv och förordningen om ekodesign för hållbara produkter.
- ## Målsättningar
- Mellan 2022 och 2030 ska Krafringen reducera relativ energianvändning med tio procent hos våra bostadsrättsföreningar och fastighetsägare (ej villor) som är energipartnerkunder.
  - Designdirektiv och föreskrifter gällande energieffektivisering inom eldistributionsnäten följs fortlöpande.

- 2023 uppfyllde vi målet att införa en dataplattform som bland annat automatiserar och tillgängliggör bearbetningen och analysen av våra kunders energidata. Med hjälp av dataplattformen och digitala gränssnitt (app och kundportal) ska vi även göra det möjligt för befintliga och potentiella kunder att göra beräkningar som påvisar möjliga kostnadsbesparingar, såväl som erhållna besparingar i samband med styrning av förbrukning.

Utvecklingsområden

- Vi behöver fortsätta utveckla våra digitala kundgränssnitt (app och företagsportalen Omni), exempelvis med förenklad hantering av kunddata och visualisering av energiflöden.

Samarbeten

- Vi samarbetar med Eslövs Bostads AB (EBO) och Lunds kommuns fastighetsbolag (LKF) i pilotprojekt för totaloptimering av energisystemen, hela vägen från produktion till kundens radiator.
- I forskningsprojektet e-Flex samarbetar vi med Region Skåne, Energy Opticon, Lunds universitet, RISE och Sustainable Business Hub för att utveckla en digital plattform för handel och styrning av flera energislag, bland annat restvärme.
- Vi har undertecknat Fossilfritt Sveriges strategi för effektiv användning av energi och effekt.

Styrdokument och ytterligare information

-

Hållbarhetsrisker

Vår möjlighet att hjälpa våra kunder med energieffektivisering är beroende av kundernas målsättningar och ambitioner.

Bidrag till globala hållbarhetsmålen

7.1, 7.3 – 8.1, 8.2, 8.4 – 9.4 – 11.6 – 12, 12.2 – 13

Utmaning

Att, i fjärrvärmesystem, återvinna det överskott av värme som alstras i industri- och verksamhetsprocesser, så kallad restvärme, är ett effektivt sätt att utnyttja resurser och minska behovet av ny värmeproduktion. Mängden tillgänglig restvärme i samhället förväntas öka, bland annat genom etableringar av nya industrianläggningar såsom datacenter. En viss andel av restvärmerna har hög temperatur och är redan, eller har goda förutsättningar att bli, en del av det traditionella fjärrvärmesystemet. För att även ta hand om restvärme som har relativt sett låg temperatur krävs innovationer.

Ansats

Kraftingen arbetar aktivt med att integrera restvärme i fjärrvärmesystemet. En viktig pusselbit är vår utbyggnad av världens största lågtempererade fjärrvärmesät i den nya stadsdelen Brunnsnäs i Lund, vilket har utvecklats för att möjliggöra maximalt utbyte av lågtempererad restvärme från forskningsanläggningen MAX IV. Under de kommande åren kommer vi dessutom fortsatt att öka mottagandet av restvärme från forskningsanläggningen European Spallation Source (ESS) i vårt traditionella, regionala fjärrvärmesät. Vi återvinner även restvärme från avloppsvatten i Eslöv och Lund, samt från kylproduktion i Lund.

Status

- Under 2023 återvann vi totalt 122 GWh restvärme, vilket kan jämföras med vår totala värmeproduktion som är på runt 1000 GWh per år. 5,3 GWh restvärme användes i det lågtempererade fjärrvärmesätet i Brunnsnäs och resterande i vårt traditionella, högtempererade nät.
- I samband med att vi utreder möjligheten att bli en vätgasproducent utreder vi även relaterad potential för restvärmeåtervinning.
- Vårt eget datacenter Turbinen är förberett för restvärmeåtervinning till fjärrvärmesätet när värmeunderlaget är tillräckligt.
- Vi arbetar med återvinning av restvärme i samverkan med Region Skåne inom ramen för forskningsprojektet e-Flex där en digital plattform för styrning av, och handel med, energi testas och utvärderas.
- Användning av restvärme är en viktig del för att sänka primärenergifaktorn i fjärrvärmerna. År 2023 var primärenergifaktorn i vårt största fjärrvärmesät (regionnätet, där alla restvärmeproducenter finns) 0,05.

- Vi utvecklar absorptionskyla i Brunnsnäs med ambition att ha en färdig anläggning på plats år 2025. Absorptionskylteknik innebär att kyla tillverkas med hjälp av värme. I Brunnsnäs utgörs värmen av lågtempererad restvärme från MAX IV och ESS.
- Vi sitter i referensgruppen för forskningsprojektet "Socioteknik ekologisk: Energisystem i urbana områden med hög hållbarhetsprofil" som finansieras av Energimyndigheten under perioden 2020-2026. Projektet har som mål att öka kunskapen om hur energisystemen formas och hur de används på hushållsnivå, byggnadsnivå och stadsdelsnivå. Brunnsnäs är ett av tre geografiska områden som är i fokus.

Målsättningar

- År 2030 ska andelen återvunnen restvärme i fjärrvärmesystemet motsvara 200 GWh. Utfall 2023: 122 GWh.
- Fjärrvärmens primärenergifaktor i vårt största fjärrvärmesät (där alla restvärmeproducenter finns) ska behållas på 2023 års redan låga nivå på 0,05.

Utvecklingsområden

- En utmaning med restvärme är att den ofta alstras jämnt fördelat över året, medan fjärrvärmesystemen kan utnyttja värmen primärt vintertid. Detta innebär ett behov av att hitta avsättning för restvärmerna under sommaren. Detta har bidragit till att vi nu utvecklar en absorptionskylmaskin i Brunnsnäs, vilken använder (rest-) värme för att producera kyla.

- Vi utreder prismodeller som gynnar restvärmeåtervinning.

Samarbeten

- Våra restvärmesamarbeten utgörs idag till största delen av samarbete med forskningsanläggningarna MAX IV och ESS. Vi återvinner dessutom värme ur avloppsvatten i Lund och Eslöv.
- Vi är partner i forskningsprojektet Värmemarknad Sverige där vi tillsammans med våra kunder utvecklar värmemarknaden.
- I forskningsprojektet e-Flex samarbetar vi med Region Skåne, Energy Opticon, Lunds universitet, RISE och Sustainable Business Hub för att utveckla en digital plattform för handel och styrning av flera energislag, bland annat restvärme.

- Vi sitter i referensgruppen för forskningsprojektet "Socioteknik ekologisk: Energisystem i urbana områden med hög hållbarhetsprofil" som drivs av Chalmers, Linköpings Universitet och Lunds Tekniska Högskola (LTH) och bland annat utforskar hur vårt lågtempererade fjärrvärmesystem i Brunnsnäs formas och används.

- Vi har undertecknat Fossilfritt Sveriges biostrategi för fossilfri konkurrenskraft och färdplan för uppvärmningsbranschen.

Styrdokument och ytterligare information

-

Hållbarhetsrisker

Det finns en risk att våra samarbetspartners gör förändringar i sina verksamheter så att restvärmemängderna förändras jämfört med förväntade mängder. Vi hanterar detta genom att ha redundans i fjärrvärmesystemet, det vill säga att vi har möjlighet till full kapacitet även utan restvärmemängderna. Risken för minskade restvärmemängder bedöms som mycket låg.

Absorptionskylanläggning på gång i Brunnsnäs.

Bidrag till globala hållbarhetsmålen

7.1, 7.2, 7.3 - 8.1, 8.2, 8.4 - 9.1, 9.2, 9.4 - 11.1, 11.6 - 12.2, 12.5, 12.6 - 13 - 17.6

Fjärrvärmens – värdefull och värd att värnas om

Fjärrvärme är Sveriges vanligaste uppvärmningsform. Den värmer ungefär hälften av alla fastigheter i landet och det finns utbyggda nät i 580 tätorter totalt. I Krafringens fjärrvärmennät har vi sett en tydlig trend av stadigt ökande intresse för anslutningar under de senaste åren.

Idén att skapa värme i en central anläggning för att sedan distribuera ut den är långt ifrån ny. Fjärrvärmelänkande system värmdes bland annat antikens badhus och i den lilla byn Chaudes-Aigues i Frankrike drar man nytta av den vulkaniska regionens naturresurs genom ett fjärrvärmesystem som varit i drift sedan 1300-talet.

Men fjärrvärme är framför allt en uppvärmningsform med framtiden för sig! Att distribuera värme i ett eget ledningsnät är smart av många anledningar – men framför allt skapar det möjligheter att ta tillvara på flera av samhällets restflöden. I vårt kraftvärmeverk i Örtofta förbränns restprodukter såsom returträ och avverkningsrester från skogsbruk. Tack vare en modern och effektiv process med rökgaskondensering så kommer nästan 100 procent av bränslets energiinnehåll till nytta. Två tredjedelar blir värme som distribueras i ett av Sveriges största fjärrvärmenätnät och den sista tredjedelen blir till el. Invånare i bland annat Dalby, Eslöv, Lomma och Lund värms av en produktion som sedan 2018 är fri från fossila bränslen och bidrar samtidigt till att hålla nere behovet av eleffekt om motsvarande värme skulle producerats lokalt i fastigheterna. Kraftvärme – förnybart såväl som planerbart!

Med ett väl utbyggt fjärrvärmenätnät finns också möjligheten att ta emot överskottsvärme från andra typer av anläggningar. Det vill säga att flytta värme från en plats där den inte behövs till en annan plats där den gör nytta. I Lund är till exempel de båda forskningsanläggningarna MAX IV och ESS anslutna till Krafringens fjärrvärmenätnät och står för en ökande andel av stadens värmeförsörjning. Världsledande forskning värmer staden! Återvunnen värme är föremål för stort intresse även internationellt. EU-projektet Heat Roadmap Europe tog fram scenarion som visar att värmeåtervinning i Europa hade kunnat minska koldioxidutsläppen med

86 procent! I Tyskland finns nu ett statsstöd på motsvarande 30 miljarder kronor som öronmärks för att bygga ut landets fjärrvärme med förnybara bränslen.

Fjärrvärmens är värdefull och värd att värnas om. Krafringen tog därför emot företrädare för Energimyndigheten, Skånes Effektkommission, Eslövs kommun samt representanter från Länsstyrelsen Skåne och Svenskt Näringsliv hos Krafringen på kraftvärmeverket i Örtofta under våren 2023. Diskussionerna handlade om vikten av ett stabilt energisystem, med fokus på de framtida förutsättningarna för mer kraftvärmeproduktion i Skåne. Behovet av att energisäkra Sverige är stort – och det är bråttom.

Krafringen fortsatte lyfta temat i seminariet "Södra Sverige behöver mer kraftvärme nu – vad krävs för att det ska hända?" på Arena Hållbar Energi 2030 i Visby under Almédalsveckan. Seminariet fokuserade på hur energiförsörjningen på kort sikt kan lösas i södra Sverige. Något som är nödvändigt för näringslivets konkurrenskraft och fortsatta utveckling. Vid seminariet deltog representanter från Energimyndigheten, Alfa Laval, Sydsvenska Handelskammaren, riksdagen, Region Skåne, Lomma kommun och Krafringen. Ett exempel som ytterligare belyser fjärrvärmens nyckelroll i ett hållbart energisystem är Krafringens samarbete med Nordic Sugars sockerbruk i Örtofta. Mellan sockerbruket och vårt kraftvärmeverk går sedan hösten 2022 en ångledning som levererar fossilbränslefritt producerad processånga som annars producerats med hjälp av naturgas på sockerbruket. Ett industriellt samarbete som vi räknar med att det besparar klimatet över 30 000 ton koldioxidekvivalenter årligen.

Även om fjärrvärmens har många fördelar jämfört med andra uppvärmningsformer så är det viktigt att fortsätta effekti-

visera och minska vårt gemensamma energibehov. Med ny teknik som sensorer och smarta mätare och möjligheter till styrning och reglering av värme öppnas nya möjligheter. Krafringen har sedan tidigare ett projekt tillsammans med Eslövs Bostads AB där ett självlärande styrsystem bland annat tar tillvara byggnaders värmelagringsförmåga. Under 2023 startades ett motsvarande projekt upp i Lund då Krafringen och Lunds Kommuns Fastighets AB slöt ett samarbetsavtal om värmeflexibilitet i 27 fastigheter med totalt 1 942 lägenheter i Lund. Målet är ett sänkt och utjämnat effektuttag i fjärrvärmenätnätet, sänkt förbrukning, möjlighet att förflytta förbrukningen i tiden och därtill ett förbättrat inomhusklimat.

I samarbetet med våra stora fastighetsägare kan vi identifiera smarta lösningar där både energianvändningen och produktionen kan effektiviseras. Synergierna bidrar till att vi kommer närmare vårt mål kring nettonollutsläpp av växthusgaser 2030 samtidigt som tjänsterna inom energiområdet utvecklas och effektiviseras.

Utmaning

Klimatmålställningen driver fram en övergång från fossila bränslen till eldrift och biobränslen. I Sveriges elområde fyra (SE4), där Kraftringens huvudsakliga verksamhet är lokaliserad, råder dessutom Europas största skillnad mellan elbehov och elproduktion med en självförsörjningsgrad på endast 15 procent. Det finns ett enormt behov att bygga upp produktionskapacitet lokalt i Skåne och vind och sol har störst potential på kort sikt.

Ansats

Vi arbetar för att underlätta för våra kunder och partners att etablera ny förnybar energiproduktion samtidigt som vi bidrar med egen produktion. Genom detta är vår ambition att mellan 2022 och 2030 addera 250 GWh ny förnybar el till det skånska elnätet. I anslutning till produktionen ser vi batterisystem som en naturlig del för att balansera och hantera effekttoppar. Vi ser också vätgas som ett strategiskt viktigt område bland annat på grund av dess lagringsmöjligheter. Samtidigt kan vi använda restvärme från vätgasproduktion i våra fjärrvärmennät.

Status

- Vi producerar årligen cirka 140 GWh el i de biobränslebaserade kraftvärmeverken Örtoftaverket och Återbruket, produktion som även är planerbar och bidrar med viktig effekt (40+4 MW) i Skåne.
- 2022 började Kraftringen planera en investering på 2,5 miljarder kronor i ett nytt kraftvärmeverk på den befintliga anläggningen i Örtofta. En påbörjad förstudie ska leda till ett investeringsbeslut 2024, med sikte på ett startklart verk år 2028. Utöver att ersätta några äldre produktionsanläggningar som ska avvecklas, kommer den nya anläggningen bidra med 45 MW extra effekt i regionen jämfört med idag.
- I dagsläget äger vi sex vindkraftverk som sammanlagt producerar runt 6 GWh/år. Vi arbetar för att bidra till byggnation av ytterligare 200 GWh vindkraft (motsvarande 15 moderna vindkraftverk) till 2030.
- I dagsläget äger vi en solcellspark som producerar runt 3 GWh/år i Forsby i Klippans kommun. I mars 2023 fick solparken Svensk solenergis pris för bästa markanläggning. Vi arbetar för att bidra till byggnation av ytterligare 50 GWh solkraft från solcellsparker till 2030.

- Vi arbetar för att möjliggöra för våra partners att etablera 125 GWh biogasproduktion i våra ägarkommuner, med koppling till vårt gasnät och vår fjärrvärme.
- Vi säljer solcellslösningar till kunder som vill producera egen el på sina fastigheter.
- Tillsammans med partners arbetar vi med batterilösningar. I anslutning till våra elproduktionsanläggningar utreder vi exempelvis batterilösningar som skulle kunna användas för att leverera frekvenshållande stödtjänster till elnätet.
- Vi arbetar aktivt med vätgas i innovationsprojekt. Under 2023-2024 driver vi det Vinnovafinansierade innovationsprojektet "Vätgas i tanken för klimatneutralitet 2030" där syftet är att skapa en kostnadseffektiv och trygg värdekedja för lokal vätgasproduktion samt att öka incitamenten för användning av vätgas som drivmedel inom transportsektorn.

Målsättningar

- 2028 skall ett nytt kraftvärmeverk vara driftsatt i Örtofta.
- Mellan 2022 och 2030 skall vi medverka till att addera 250 GWh ny elproduktion från sol och vind i Sveriges elprisområde fyra (SE4). Vi skall även ha möjliggjort etablering av 125 GWh biogasproduktion i våra ägarkommuner.
- 2027 ska vi ha möjliggjort etablering av en lokal och sektorskopplad anläggning för vätgasproduktion.

Utvecklingsområden

- Vi ser potential i att jobba mer aktivt med omkopplingar i elnäten som ett verktyg för att använda näten effektivare och exempelvis kunna ansluta mer sol- och vindel utan stora investeringskostnader. Under 2023 har två masterstudenter från Lunds Tekniska Högskola (LTH) gjort sitt examensarbete om just detta ämne och använt Kraftringens elnät i Eslövs kommun till sin fallstudie. Den färska kompetens vi fått genom detta arbete är mycket värdefull för oss inför kommande utvecklingsarbete.

Samarbeten

- Vi är aktiva i styrelsen för Skånes vindkraftsakademi som bland annat arbetar med att dela kunskap inom branschen.

- Vi samarbetar med olika partners för att möjliggöra biogasproduktion i våra ägarkommuner.
- Vi är en aktiv partner i Skånes Effektkommission som utgör en gemensam röst för att lyfta det regionala elkapacitetsbehovet på den nationella politiska arean.
- Vi deltar i Lokal Färdplan Malmö 2030, LFM30, där vi arbetar med kundkrav kopplade till hållbar och kostnadseffektiv produktion och distribution av energi.
- Vi driver vi det Vinnovafinansierade innovationsprojektet "Vätgas i tanken för klimatneutralitet 2030" där även energihandelsbolaget Modity, Lunds Tekniska Högskola (LTH), Novowind och VA Syd är partners.
- Vi deltar i Energiföretagens arbetsgrupp för vätgas, styrgruppen för Energiforsks program "Vätgasens roll i energi- och klimatomställningen" samt i Energigas Sveriges styrmedelsgrupp för vätgas. Vi är även aktiva i dialoger där förutsättningarna för att utveckla vätgasens roll i Skåne diskuteras.

Styrdokument och ytterligare information

-

Hållbarhetsrisker

Etablering av ny förnybar produktion kräver lämplig mark och att diverse tillståndprocesser går smidigt. Detta arbetar vi för genom att vara transparenta, noggranna och proaktiva i samarbetet med tillståndsmyndigheter. Gällande vätgas finns det uppenbara säkerhetsrisker kopplade till exempelvis lagring under tryck. Det finns också risker rörande mänskliga rättigheter kopplade till länder där komponenter till solcells- och vätgasproduktion samt batterilagring tillverkas, varför vi ställer krav på leverantörer och samarbetar med branschorganisationer.

Bidrag till globala hållbarhetsmålen

7.1, 7.2 – 8.4 – 12.2

Kraftringens arbete med förnybar energiproduktion 2023

Kraftringens hållbarhetsmål om minskad klimat- och miljöpåverkan kombinerat med samhällets ökade efterfrågan på elektrisk energi skapar ett stort behov av ny, förnybar elproduktion. Vi fortsätter utforska möjligheter med både sol- och vindkraft och med vår solpark i Forsby som första steg tittar vi nu på ett flertal nya potentiella projekt.

Prisbelönt solpark

Just solparken i Forsby i Klippans kommun fick under våren Solenergipriset 2023. Priset delas ut av branschföreningen Svensk Solenergi och vi tog stolt emot priset i kategorin Årets markanläggning! I juryns motivering framhölls särskilt solparkens goda koppling till och samverkan med lokalsamhället och dess inriktning på biologisk mångfald.

Vi har redan från start haft höga ambitioner med vår första solpark. Utmärkelsen bekräftar att vårt arbetssätt är helt rätt. "Tillsammans" är ett bärande ledord, både för Kraftringen och solparken, och det är just tillsammans med olika lokala aktörer som vi har visat hur solparker kan bli en positiv kraft i lokalsamhället. Engagemanget från markägarna, byskolan, lokala företag och föreningar har varit avgörande för att utveckla Sveriges bästa solpark.

Redan när projektet startade kallade vi det Sveriges bästaste solpark, med anspelning på markägarnas får som nu betar i solparken på sommarhalvåret. Vi har nått det målet, men är inte färdiga för det. Ambitionen är fortsatt att utveckla solparken och göra den bättre. Vi vill vara en inspiration för andra solparksutvecklare som vill samverka med lokalsamhällen och värna den biologiska mångfalden.

I samband med solparkens ettårsdag hösten 2023 fick den besök av elever från den närliggande byskolan i Krika. Barnen har varit involverade redan tidigare i projektet med att bygga

insektshotell och fågelholkar till parken och fick nu komma på besök och lära sig mer om både hur en solpark fungerar och varför pollinatörer är så viktiga. Efter första säsongen har vi tydligt sett att solpanelerna har varit till nytta för både fåren och deras bete. Gräset har skyddats mot nattfrost under våren och uttorkning under värmeböljan i början av sommaren, då solpanelerna också gav välkommen skugga för de betande fåren.

Skolan i Krika inkluderar solparken i sin Grön Flagg-undervisning och vi för även dialog med den lokala Naturskyddsföreningen och med Skånes ornitologiska förening för att hitta fler åtgärder som kan förbättra för djur och växter. Privatpersoner och företag som vill ta del av elen från solparken kan teckna elavtalet "El från trakten". Klippan Yllefabrik är ett av de lokala företag som väljer att köpa el från solparken.

Samarbete kring vindkraft

Vi återkommer ofta till att klimatkrisen och samhällets omställning kräver ett brett lösningsfokus. På Kraftringen är vi fast övertygade om att detta måste ske via samarbeten över sektorer, mellan företag och i samförstånd med politiken.

Med målsättning att öka elproduktionen i Skåne startade vi under året upp ett samarbete med energibolaget EnBW för

att utforska möjligheterna kring vindkraftsprojekt i Skåne i nära samverkan med närboende och lokalsamhället. Detta ska göras med en ny modell för att återföra intäkter från vindkraft till lokalsamhället och möjlighet till lösningar som gynnar närboende vid nyetablering av vindkraftsparker.

Genom workshops med lokalsamhället vid de tilltänkta vindkraftsparkerna är förhoppningen att hitta lösningar som är till gagn för de närboende. En sådan lösning kan vara erbjudande om speciella elavtal för de som bor närmast en vindpark, något vi nu ska undersöka närmare. Samarbetet omfattar också att identifiera andra åtgärder med syfte att se till att lokalsamhällena direkt drar nytta av produktionen av förnybar energi.

Sveriges elprisområde 4 (Malmö) har Europas största skillnad mellan elbehov och elproduktion med en självförsörjningsgrad på endast 15 procent. Det finns ett enormt behov att bygga upp produktionskapacitet lokalt i Skåne och vind och sol har störst potential på kort sikt. Kraftringen har fattat beslut om en miljardsatsning för att få till mer elproduktion från sol- och vindkraft i Skåne. En del handlar om att projektutveckla och bygga för att äga anläggningar själva, men vi ser också möjlighet att i partnerskap med andra skapa bättre förutsättningar för att andra projekt ska kunna genomföras.

Den kommunala vetorätten har varit en fråga i de senaste årens energidebatt och Skånes kommuner behöver stärkta incitament. Vår samarbetspartner EnBW har lång erfarenhet av att skapa lokala mervärden från andra marknader, inte minst hemmamarknaden Tyskland, men även Danmark. Med inspiration därifrån vill vi hitta en optimal och unik lösning i varje kommun. Byggt på en modell som i grunden är mycket stabil och långsiktigt framgångsrik. Vår förhoppning är att hjälpa till att skapa stabila och lägre elpriser i södra Sverige, det är nödvändigt för att locka investeringar och skapa arbetstillfällen i Skåne.

Lagringssamarbete

En annan problematik i det sydsvenska energisystemet är den stora utmaningen att balansera efterfrågan och tillgång av el i en tid av kraftigt ökande elektrifiering kombinerat med en ökad produktion och användning av förnybar energi. Olika typer av lagring, exempelvis batterisystem, kan bidra till att jämna ut effektoppar och både skapa intäktströmmar och i längden sänka energipriserna.

Genom att styra användningen av systemen, så kallad Service Stacking, så optimerar vi värdet av batteriinstallationen för kunden. I detta har Kraftringen tecknat ett samarbetsavtal med batterisystemsintegratören Stella Futura.

Avtalet innebär samarbete kring batterisystem för att bättre kunna kombinera fördelarna med förnybara energikällor som sol eller vind och lagra energi när den inte används. Samarbetet ger oss möjlighet att ytterligare stärka de satsningar som görs i förnybar elproduktion, där vår ambition är att addera ytterligare 250 GWh ny, förnybar årlig elproduktion till det skånska elnätet till 2030.

Utmaning

Sveriges långsiktiga klimatmål är att inte ha några nettoutsläpp av växthusgaser till atmosfären år 2045, för att därefter uppnå negativa utsläpp. Ett övergripande mål för den svenska energipolitiken har, fram till sommaren år 2023, varit att uppnå 100 procent förnybar elproduktion till år 2040. I somras ändrades dock målet till att handla om "fossilfri elproduktion", vilket innebär en blandning av förnybar elproduktion och kärnkraft. Krafringen säljer både energi som vi själva producerar, och handlar med el och gas från andra producenter. Vi har ett ansvar att inte bara producera 100 procent fossilbränslefri energi, utan att också enbart handla med dito.

Ansats

Efter att vi uppnådde en helt fossilbränslefri egen produktion år 2018 satte vi upp nästa mål – att senast 2025 uppnå energihandel baserad helt på förnybara källor (sol, vind, vatten och biobränslen). Under 2023 har vi, likt nationen Sverige och framför allt på grund av kraftigt ökade priser på ursprungsgarantier för förnybar el, ändrat målet till att innefatta både förnybar el och kärnkraftsel, det vill säga att vi gått från "förnybart" till "fossilbränslefritt".

Status

- Löpande elhandelsavtal omförhandlades under sommaren 2023 till fossilbränslefria avtal. Elavtal av typen "El från Trakten" likväl som anvisade avtal innehåller fortsatt enbart förnybar el. Avtal med bindningstid omförhandlas när dessa löper ut och kunder kan då välja såväl förnybara som fossilbränslefria alternativ.
- Den fossilbaserade gashandelsvolymen vid utgången av 2023 var ca 431 MWh och kommer fasas ut helt under 2024.
- Den fossilbaserade elhandelsvolymen vid utgången av 2023 var 9,7 GWh och kommer vara utfasad till större delen 2025, samt bli helt utfasad under 2026.
- I avvaktan på att fler produktionsanläggningar uppfyller Naturskyddsföreningens certifiering för el märkt med Bra Miljöval pausade Krafringen nyförsäljning av elhandelsavtal med denna miljömärkning från och med januari 2023.

Målsättningar

- Senast vid utgången av 2025 baseras alla våra el- och gas-handelsavtal på fossilbränslefria alternativ, det vill säga förnybara alternativ (vatten, sol, vind eller biobränslen) samt kärnkraft.

Utvecklingsområden

- Det finns ett kontinuerligt behov av att, i alla kanaler och vid kund-kontakter, visa de klimatvärden som Krafringen jobbar med, till exempel ursprungsgarantier och lokalproducerad el.

Samarbeten

- Krafringen och Öresundskraft äger 50 procent vardera av Modity Energy Trading AB som bedriver hela Krafringenkoncernens fysiska och finansiella handel med energirelaterade instrument, samt hanterar ägarföretagens valutahandel.

Styrdokument och ytterligare information

- Riskhandboken för el- och gashandel

Hållbarhetsrisker

Att övergå till handel med enbart förnybar energi senast 2025, vilket var Krafringens ursprungliga mål, medförde extra kostnader för kunderna för inköp av ursprungsgarantier och biogasrättigheter. 2023 såg vi att den ekonomiska påverkan på kunderna blev ohållbar, varför vi valde att återinföra deras möjlighet att välja fossilfri el, det vill säga en blandning av förnybar el och kärnkraftsel. Detta sammanföll med regeringens beslut att ändra det nationella målet om "100 procent förnybar elproduktion" till "100 procent fossilfri elproduktion" till år 2040.

Bidrag till globala hållbarhetsmålen

7.1, 7.2 – 8.4 – 11.6 – 13.2, 13.3 – 17.14

Utmaning

Industrisektorn står för runt en tredjedel av Sveriges territoriella utsläpp av växthusgaser. För att minska dessa utsläpp krävs såväl energieffektivisering, elektrifiering och omställning till biobränslen som utveckling av utsläppsnåla tekniker och produktionsprocesser. Kraftringen har ett brett utbud av energitjänster och produkter och har goda möjligheter att stötta omställningen.

Ansats

I partnerskap med industrier för vi in fossilfri energi i produktionsprocesser, optimerar och bygger innovativa energisystem och affärsmodeller. Exempelvis har vi unika samarbeten med forskningsanläggningarna MAX IV och ESS i Lund samt med Örtofta sockerbruk. Vi gör även energikartläggningar och ombyggnationer av energisystem åt flertalet industrier och större verksamheter. Vår breda produktportfölj – med allt från solcellslösningar, laddlösningar för fordon och energitjänster till fossilbränslefria energileveranser – möjliggör ett helhetsgrepp kring energisystemen.

Status

- Sedan driftstart av ångledningen till Örtofta sockerbruk i oktober 2022, har sockerbruket tagit emot 114 GWh fossilbränslefri ånga från Örtoftaverket. Lösningen innebär att sockerbrukets koldioxidutsläpp under perioden minskat med nära 25 000 ton.
- Vi återvinner stora mängder restvärme från industriparters i våra fjärrvärmånät. Våra största restvärmeleverantörer är Örtofta sockerbruk och forskningsanläggningarna MAX IV och ESS i Lund.
- Vi genomför energikartläggningar åt industrier och större verksamheter så att de tydligt kan se sina effektiviseringsmöjligheter, samt utför optimeringar och ombyggnationer av energisystem.
- Vi arbetar med vätgas som ett medel för att möta regionala utmaningar inom energiomställningen.

Målsättningar

- År 2030 ska andelen återvunnen restvärme i fjärrvärmesystemet motsvara 200 GWh. Utfall 2023: 122 GWh.

Utvecklingsområden

- Vi utvecklar kontinuerligt partnerskap med industrier i regionen.

Samarbeten

- Några av våra större industriparterskap är med MAX IV och ESS i Lund, Orkla i Eslöv samt Nordic Sugar som driver Örtofta sockerbruk.
- Vi har undertecknat Fossilfritt Sveriges strategi för effektiv användning av energi och effekt.

Styrdokument och ytterligare information

-

Hållbarhetsrisker

Kraftringens möjlighet att bidra till en hållbar omställning inom industrin är beroende av industrisektorns målsättningar och ambitioner gällande energi och hållbarhet. Ett hinder gällande fjärrvärmeleveranser och återvinning av restvärme kan i vissa fall utgöras av att industrierna är belägna långt från våra fjärrvärmånät. Vi hanterar och påverkar förutsättningarna genom att agera proaktivt och långsiktigt i industriparterskapen.

Bidrag till globala hållbarhetsmålen

7,2, 7,3 - 8,2, 8,4 - 9,2, 9,4, 9,5 - 12,2, 12,4, 12,5 - 13, 13,2 - 17,14, 17,17

Utmaning

Transporter av personer och varor inom Sverige står i dag för mer än en femtedel av landets energianvändning och knappt en tredjedel av utsläppen. För att fordonsflottan ska kunna minska den negativa klimat- och miljöpåverkan måste det ske en omställning till att använda fossilfria drivmedel, energieffektiva transportslag och att undvika onödiga transporter. Detta ställer bland annat krav på elsystemet. Kraftringen kan både bidra till omställningen och själva föregå med gott exempel.

Ansats

Kraftringen arbetar aktivt för en klimatvänlig omställning av transporter. Det gör vi genom att erbjuda endast 100 procent förnybar fordonsgas (biogas), flera olika laddlösningar för elektrifierade fordon och att bygga publik laddinfrastruktur. Vi övergår även till fossilfri drift av våra egna fordon och utvecklar elnätet för att möta ökande krav i samband med fordonsflottans elektrifiering.

Status

- Vi arbetar med att möjliggöra för våra partners att etablera 125 GWh biogasproduktion i våra ägarkommuner.
- Vi äger tre publika tankstationer för fossilfri fordonsgas (biogas) i Lund och Dalby.
- Under 2023 har vi satsat stort på utbyggnad av publik laddinfrastruktur. Efter årsskiftet 2023/2024 avslutas ett projekt som innebär att vi byggt, äger och sköter driften av totalt 96 publika laddplatser i våra ägarkommuner. Dessutom samarbetar vi med Sparbanken Skåne för att under 2024 kunna utvidga vår laddinfrastruktur med ytterligare ett 30-tal laddplatser, i totalt åtta skånska kommuner.
- I samarbete med andra energibolag och laddinfrastrukturbolag har vi förberett för etablering av laddplatser för tunga transporter på två platser i Skåne.
- Vi deltar i projektet EVOlution Road som utvecklar och testar en elväg i Lund, vilken bygger på teknik från innovationsföretaget Elonroad. Vi undersöker där påverkan på elnätet gällande störningar och effektbehov.

- Vi deltar i flera samverkans- och utvecklingsprojekt för att utforska samspelet mellan elsystemet och elektrifieringen av fordonsflottan, samt kunna möta ökande krav på elsystemets leveransförmåga och elnätets möjligheter att hantera höga och ojämna effektuttag.

Målsättningar

- Senast 2025 består vår egen fordonspool, där så är möjligt, av fordonstyper som kan köra på el eller fossilfria bränslen (el-, hybrid- och gasbilar, eller dieslbilar som är godkända för det fossilfria bränslet HVO). Tankning med fossilfritt bränsle sker i alla geografiska områden där marknaden erbjuder alternativ inom rimliga prisnivåer och utan försvårande arbetssituationer.
- Vårt mål var att under 2023 uppföra 100 publika laddpunkter i våra ägarkommuner. Detta mål anses uppfyllt i och med de 96 laddpunkter som vi kommer ha i början av 2024.
- Vi ska vara en möjliggörare för fortsatt utbyggnad av publik laddinfrastruktur, antingen genom egenägd infrastruktur eller i samarbete med andra.

Utvecklingsområden

- Inom elnätsverksamheten behöver vi fortsatt möjliggöra för laddinfrastruktur och test av innovationer. Detta behöver göras bland annat genom aktivt samarbete med universitet, branschkollegor och innovationsföretag.

Samarbeten

- Vi deltar i projektet EVOlution Road som utvecklar en elväg.
- Vi deltar i projektet CoAction Lund som samlar 25 aktörer i Lund i klimatomställningen, och där fokus bland annat ligger på klimatsmarta transporter.
- Vi deltar i Skånes Effektkommission och samarbetar där med bland andra E.ON, Öresundskraft och RISE i syfte att utveckla geografiskt detaljerade el- och effektprognoser i regionen. Detta kan bland annat användas i nätutvecklingsplaner för att underlätta utbyggnad av laddinfrastruktur.

- Vi deltar i Energiforskningsprojektet Ett elsystem för elfordon, som har fokus på samspelet mellan elsystemet och elektrifieringen av fordonsflottan ur ett lokalt, regionalt och nationellt perspektiv.
- Vi deltar i Energiföretagens arbetsgrupp Flex- och stödtjänster, som arbetar med utvecklingen av förutsättningarna för nätägare att kunna utnyttja kunders flexibilitet i verksamheten – bland annat för att kunna ansluta laddning snabbare i väntan på en nätutbyggnad.

Styrdokument och ytterligare information

-

Hållbarhetsrisker

Framåt ser vi en möjlig utmaning gällande tillgången på effekt i kombination med utvecklingen av snabbaddning. Det hanterar vi genom långsiktig planering och utbyggnad av våra elnät, samt genom vårt engagemang i exempelvis Skånes Effektkommission.

Bidrag till globala hållbarhetsmålen

3.9 – 7.1, 7.2 – 9.1, 9.5 – 11.6 – 12.4 – 13, 13.2

Energigaser ger många fördelar i energisystemet!

I energidebatten kan det inte nog upprepas: det finns inte en (allom saliggörande) energilösning som är den gyllene biljetten till att lösa klimatkrisen. Samhället måste ställa om genom såväl energieffektiviseringar som övergång till olika förnybara energikällor och energilagringmöjligheter. Kraftringen är för närvarande engagerade i två utvecklingsprojekt som arbetar med energigaser.

Mot klimatneutrala transporter 2030 med Vätgas i tanken

För att åstadkomma en fossiloberoende fordonsflotta till 2030 behövs olika typer av fossilfria drivmedel såsom el, biogas och vätgas. Projektet "Vätgas i tanken", som startade 2023, vill ta fram möjligheter och undanröja hinder för en övergång till vätgasdrift inom de sektorer där exempelvis tillförlitlighet och tillgänglighet är A och O. En trygg bränsleförsörjning i en rimlig prisnivå är grunden för att kommunala fordon, räddningstjänst och renhållningsbolag ska ta steget över till utsläppsfria vätgasfordon.

Grogrunden till "Vätgas i tanken" var 2021, då Kraftingen byggde en unik energilösning med ett lokalt, lågtempererat fjärrvärmenät i västra delarna av Stångby, norr om Lund. I det projektet ingick även simuleringar av förnybar vätgasproduktion med olika anläggningsstorlekar. Fokus lades på

vätgas som en energilagringmöjlighet för spotpris- och stödtjänstmarknader, samt på värmeavsättning till det lågtempererade fjärrvärmenätet. I "Vätgas i tanken" fördjupas nu arbetet med lokalisering och affärsmodell för vätgasproduktion, med fokus på vätgas- och syreavsättning samt sektorskopplingar och potentiella aktörskonstellationer.

Projektet leds av Kraftingen och övriga medverkande är vindkraftsägaren Novowind, energihandelsbolaget Modity Energy Trading som är balansansvarig för gas och el, VA SYD som bland annat arbetar med avloppsrening, samt Lunds Tekniska Högskola. Referensgrupp utgörs av Lunds kommun, Karlstad VA, Hynion AB och Nilsson Energy. I en fokusgrupp för drivmedel medverkar bland andra Eslöv, Hörby och Lomma kommuner, räddningstjänst, renhållningstjänst samt privata fraktbolag.

I projektet kommer vi bland annat identifiera eventuella hinder för omställningen av delar av fordonsflottan till vätgasdrift, samt peka på samarbetsmöjligheterna för att investera i vätgasfordon. Ett examensarbete vid Lunds Tekniska Högskola realiserar också inom projektet – här görs bland annat en jämförelse av vätgasfordon med andra fossilfria alternativ.

I initiala möten med fokusgruppen, och fordonsleverantörer såsom Volvo och Scania, diskuteras bland annat hinder och möjligheter för vätgasdrift samt bäst lämpade fordon att börja med. Detta analyseras ur såväl ekonomiskt, som klimatmässigt och nyttighetsmässigt perspektiv.

Projektet ska också utforma en affärsmodell där produktion och distribution av vätgas kostnadsoptimeras utifrån modellering av olika intäkts- och kostnadsscenarier och anläggningsstorlekar med hjälp av Moditys optimeringsverktyg. Avsättning för, och tillgång till, värme, vatten, syrgas och el är viktiga parametrar i lokaliseringsutredningen. Utöver vätgas, el och värme kommer vi även undersöka möjliga intäktsströmmar från VA SYD:s reningsverk som har behov av syrgas för biologisk behandling och ozonbehandling. Även möjlighet till metanisering, det vill säga tillverkning av e-biogas med hjälp av reningsverkets koldioxid, analyseras övergripande som en möjlig intäktsström. En viktig del i projektet är också att initiera ett konsortium för produktion och distribution av förnybar vätgas.

”Vätgas i tanken” är delfinansierat av Sveriges innovationsmyndighet Vinnova och ska slutrapporteras i september

2024. Om resultatet faller väl ut räknar vi med att lokal vätgasproduktion kan starta runt 2027, vilket stämmer väl överens med fordonsindustrins analyser av utrullningen av vätgasfordon.

Projektet ”BioFlex”

BioFlex är ett pilotprojekt lett av RISE där bland annat Kraftringen och Eslövs kommun medverkar. BioFlex syftar till att öka flexibiliteten, redundansen och robustheten i det lokala energisystemet genom att integrera biologisk produktion av biogas och biovätgas med elektrolytisk vätgas.

Pilotprocessen utgör en tvåstegsreaktion där energigaserna framställs med bas i sockerhaltigt processvatten med hjälp av bakterier. Den biologiska processen kräver värme och passar därför bra ihop med elektrolytisk produktion av vätgas där en stor mängd restvärme bildas. I projektet har

restvatten från Nordic Sugars sockerbruk i Örtofta använts. Försök har gjorts i labbskala och pilotskala och vi har kunnat visa att det är möjligt att i serie producera först biogas ur det sockerhaltiga vattnet, sedan vätgas. Nästa steg är att skala upp processen, samt att testa andra typer av processvatten, kanske från livsmedelsproduktion.

I projektet har vi även tittat på teknoekonomi och aktörskonstellationer då värdekedjan i en sådan här process sprider sig till många delar av lokalsamhället. Projektet delfinansieras av Energimyndigheten och ska färdigställas under 2024.

Fakta

Väte, med den kemiska beteckningen H, är vårt minsta och vanligaste grundämne. Vätgas (H₂) används idag som insatsråvara till industrin men även som energibärare. I Sverige använder vi cirka 200 tusen ton vätgas per år och den absolut största delen är fossilbaserad.

Förnybar vätgas har potential att bli en viktig del av en mer hållbar energiförsörjning eftersom den kan användas som bränsle i fordon och i industrin, och även för att lagra energi under längre tid. Gasen har dock några utmaningar. Den måste exempelvis lagras och transporteras under höga tryck, och kräver därmed dyra lagringsutrymmen. Verkningsgraden för att producera el från vätgas är relativt låg och är därav en dyr process.

Förnybar vätgas kan framställs på olika sätt, bland annat genom elektrolys. Elektrolys innebär att vatten (H₂O) sönderdelas i vätgas och syrgas (O₂) genom att en elektrisk ström passerar genom det. Vid processen frigörs också värme.

Förnybar vätgas kan också framställas genom reformering av biogas (där metanet i biogasen sönderdelas till vätgas och koldioxid) och genom pyrolys av biomassa (där biomassan sönderdelas till kolväten, vätgas och koldioxid) eller med hjälp av bakterier.

Utmaning

Enligt det klimatpolitiska ramverket som antogs år 2017 ska Sverige senast år 2045 inte ha några nettoutsläpp av växthusgaser till atmosfären, för att därefter uppnå negativa utsläpp. Detta innebär att utsläppen av växthusgaser måste minskas så mycket det bara går. De utsläpp som är allra svårast och mycket dyra att bli av med, ofta kallat residuala utsläpp, kan kompenseras med negativa utsläpp, vilket innebär att koldioxid fångas in från atmosfären (neutraliseras) och lagras permanent (100+ år). Negativa utsläpp uppstår om mänsklig aktivitet leder till upptag av koldioxid utöver det upptag som annars skulle ha uppstått naturligt i kolcykeln. Det finns ett begränsat antal tekniker för att uppnå detta. Krafringens övergripande klimatmål är att uppnå nettonollutsläpp av växthusgaser senast år 2030. Som kompensation för de utsläpp som vi inte kan reducera behöver vi antingen producera egna negativa utsläpp, eller införskaffa dem genom krediter.

Ansats

Våra möjliga vägar att producera egna negativa utsläpp utgörs av egen produktion av biokol, eller investering i teknik för att fånga in och lagra biogen koldioxid som uppstår vid vår egen energiproduktion, så kallad bio-CCS-teknik (Bioenergy Carbon Capture and Storage). Även bio-CCU ("Utilization" istället för "Storage") utreds. Dock är både teknik, marknad och reglering i sin linda. Vi engagerar oss för att gynna både bio-CCUS- och biokolteknikerna regionalt.

Status

- Under 2022/2023 undersökte vi tillsammans med Lunds kommun, som är en av våra ägare, marknadsförutsättningarna för biokol. I dagsläget är osäkerheten stor rörande möjligheten att sälja stora kvantiteter biokol.
- Vi har gjort en konceptstudie om möjligheten att applicera infångningsteknik för koldioxid på Örtoftaverket, vilken uppdateras kontinuerligt.
- Under augusti 2022 till december 2023 deltog vi i förstudien CNetSS (Carbon Network South Sweden) som leddes av Växjö Energi och fick stöd av Energimyndigheten inom ramen för Industriklivet. Studien handlade om infrastrukturlösningar för transport och permanent lagring av infångad koldioxid i Sydsverige. Det långsiktiga målet är att etablera en koldioxidinfrastruktur i Sydsverige för transport från utsläppsanläggningar till slutlig geologisk lagring av koldioxid. Det är ett viktigt steg mot att förverkliga värdekedjan för bio-CCS.

- Vi har förberett våra kraftvärmeverk för att eventuellt kunna delta i ett forskningsprojekt och testa en ny energisnål CCUS-teknik, vilket leds av Lunds Tekniska Högskola.
- Krafringen är en del av kraftvärme- och fjärrvärmebranschens gemensamma forskningsprogram "Bio-CCS i fjärrvärmesektorn" som leds av Energiforsk. I ett projekt som pågick under 2020-2021 bedömdes och analyserades såväl potentialer som reglerings- och marknadsmässiga hinder och möjligheter för negativa utsläpp och bio-CCS-teknik. Projektet ledde fram till en färdplan för bio-CCS i fjärrvärmesektorn i Sverige, vilken Krafringen står bakom. I ett pågående projekt ska ett antal aktiviteter för att kunna uppfylla strategin föreslås.

Målsättningar

- Koncernövergripande mål: Senast 2030 har Krafringen nettonollutsläpp av växthusgaser.
- Krafringen satsar på egen koldioxidinfångning (Bio-CCUS eller biokol) när de marknadsmässiga och ekonomiska förutsättningarna etablerats.

Utvecklingsområden

- Vi behöver fortsätta fördjupa våra kunskaper om och analyser av marknaden kring negativa växthusgasutsläpp och våra egna möjliga investeringar. För att skapa ekonomiska förutsättningar för bio-CCUS behöver vi också fortsätta arbeta genom branschorganisationer.

Samarbeten

- Vi deltar i Energiforsks forskningsprogram "Bio-CCS i fjärrvärmesektorn" tillsammans med andra energibolag och har skrivit på den färdplan för bio-CCS i fjärrvärmesektorn som tagits fram inom programmet.
- Vi har gett inspel på Fossilfritt Sveriges strategi för bio-CCUS och inväntar slutversionen.

- Vi samverkar med andra energibolag och akademien för att hitta de mest effektiva lösningarna, exempelvis inom CNetSS.
- Vi deltar i Lokal Färdplan Malmö 2030, LFM30, där frågan om klimatkompensation genom negativa utsläpp är högst aktuell.

Styrdokument och ytterligare information

-

Hållbarhetsrisker

I nuläget finns det osäkerheter kring både teknikerna och marknaden för negativa utsläpp. Det är ännu inte tydligt vilken roll Krafringen skall ta. Vi bemöter osäkerheterna genom att noggrant följa utvecklingen, samt att i första hand fokusera på att minska våra egna utsläpp. Marknaden och efterfrågan behöver bli tydligare.

Bidrag till globala hållbarhetsmålen

7.2, 7.3 - 9.1, 9.4, 9.5 - 12.2 - 13.2, 13.3 - 17.14, 17.17

Effektivt utnyttjande av samhällets restflöden till energiproduktion

FOKUS

Utmaning

Krafringens energiproduktion är sedan 2018 till hundra procent fossilbränslefri och vi använder (utöver restvärme) nästan uteslutande biobränslen i form av restprodukter från andra delar av samhället. Den största delen av biobränslet utgörs av så kallat returträ som används i våra kraftvärmeverk Örtoftaverket och Återbruket, vilka tillsammans utgör en betydande andel av hela produktionskapaciteten. Den näst största andelen är skogsbränslen, framför allt grenar och toppar (GROT) från skogsavverkning. För att bevisa och förverkliga den positiva klimatpåverkan av att använda biobränslen för energiproduktion måste vi kunna garantera att de produceras hållbart.

Ansats

För oss är det viktigt att produktion av olika biobränslen omgärdas av tydliga miljökrav och spårbarhet. Vi har ett kontrollsystem för att kunna härleda varifrån våra biobränslen kommer och säkerställa att de uppfyller hållbarhetskriterierna i EU:s hållbarhetsdirektiv Renewable Energy Directive, RED II. Det har gett oss ett så kallat hållbarhetsbesked från Energimyndigheten för samtliga biobränslen som används i vår produktion.

Status

- Cirka 90 procent av bränslet på Återbruket och 50 procent av bränslet på Örtoftaverket utgörs av returträ, vilket består av återvunnet trämaterial såsom välsorterat bygg- och rivningsavfall. Resterande bränsle i kraftvärmeverken, samt i en anläggning i Klippan, utgörs av rester från skogsavverkning såsom grenar och toppar (GROT) och sly från gallringar (primära skogsbränslen) samt biprodukter från skogsindustrin såsom sågspån, kutterspån och bark (sekundära skogsbränslen). Vid behov används även energived – ett primärt skogsbränsle som inte är lämpligt för andra ändamål än förbränning, exempelvis på grund av rötskador.
- I ett litet antal små bränslepannor använder vi träbriketter och träpellets tillverkade av såg- och kutterspån från svenska sågverk.
- I några anläggningar använder vi biogas, vilken framställs genom rötning av samhällets restprodukter såsom matrester och gödsel.
- I några anläggningar använder vi bioolja, framför allt sådana som består till stor del av blandade fettsyror. Dessa fettsyror utgör i många fall restprodukter från verksamheter som framställer finare

olja (matolja med mera) och har inga andra användningsområden än att just fungera som eldningsbränsle. Vi använder även en viss mängd av det fossilfria bränslet HVO.

- Inom produktionsverksamheten har vi ett nära samarbete med våra bränsleleverantörer och för dialoger kring bland annat hållbart skogsbruk och biodiversitet.
- 2022-2026 deltar vi i forskningsprojektet BIOPATH, vars syfte är att göra det finansiella systemet till en viktig drivkraft för att stoppa och vända förlusten av biologisk mångfald. Projektet kommer kartlägga, utvärdera och utveckla tillvägagångssätt där biologisk mångfald integreras i finansiellt beslutsfattande. Särskilt fokus kommer vara på förändring av markanvändning relaterad till jordbruk, skogsbruk och energi. Projektet finansieras av Mistra.

Målsättningar

- Koncernövergripande mål: Senast 2030 har Krafringen nettonollutsläpp av växthusgaser.
- Fjärrvärmens primärenergifaktor i vårt största fjärrvärmenäät (där alla restvärmeproducenter finns) ska behållas på 2023 års redan låga nivå på 0,05.

Utvecklingsområden

- För att kunna säkerställa att våra skogsbränslen produceras hållbart finns det ett kontinuerligt behov av uppdatering om aktuella frågor kring skogsbruk. Vi behöver också bibehålla nära samarbeten med våra biobränsleleverantörer och fördjupa våra kunskaper inom biologisk mångfald.

Samarbeten

- Vi har undertecknat Fossilfritt Sveriges bioenergi strategi.
- Vi är med i det Mistra-finansierade fyraåriga forskningsprojektet BIOPATH.
- Vi samarbetar med stora energibolag, Lantbrukarnas riksförbund (LRF), Skogsindustrierna och Svebio med flera inom Energiförbundet kring hållbarhetsfrågor.
- Vi sitter i styrelsen för branschorganisationen Svenska Bioenergiföreningen (Svebio)

Styrdokument och ytterligare information

-

Hållbarhetsrisker

Allt fler branscher vill nyttja skogens resurser vilket, i kombination med nationella mål rörande materialåtervinning, påverkar vilka råvaror – och vilken kvalitet på dessa – som blir tillgängliga för Krafringen. Utvecklingen kan ur ett samhällsperspektiv vara positiv, men innebär samtidigt en risk för stigande biobränslepriser som i slutändan påverkar våra kunder negativt. Vi hanterar detta genom att kontinuerligt effektivisera vår produktion och distribution, samt genom vår möjlighet att använda många olika sorters biobränslen i vår produktion.

Bidrag till globala hållbarhetsmålen

7.1, 7.2, 7.3 – 8.4 – 9.1, 9.4 – 11.1, 11.6 – 12.1, 12.2, 12.4, 12.5 – 15.1

Hur vi tar ansvar för miljön

Eftersom Kraftringen både har produktionsanläggningar och distributionsnät så har vår verksamhet ett stort ansvar för miljön. Vår ambition är att vara en föregångare och förebild gällande minimering av den negativa miljöpåverkan från energiomställningen. Vårt miljöarbete utgår från Sveriges 16 miljömål och rör såväl vår produktion och egen verksamhet som vår försörjnings- och leverantörskedja.

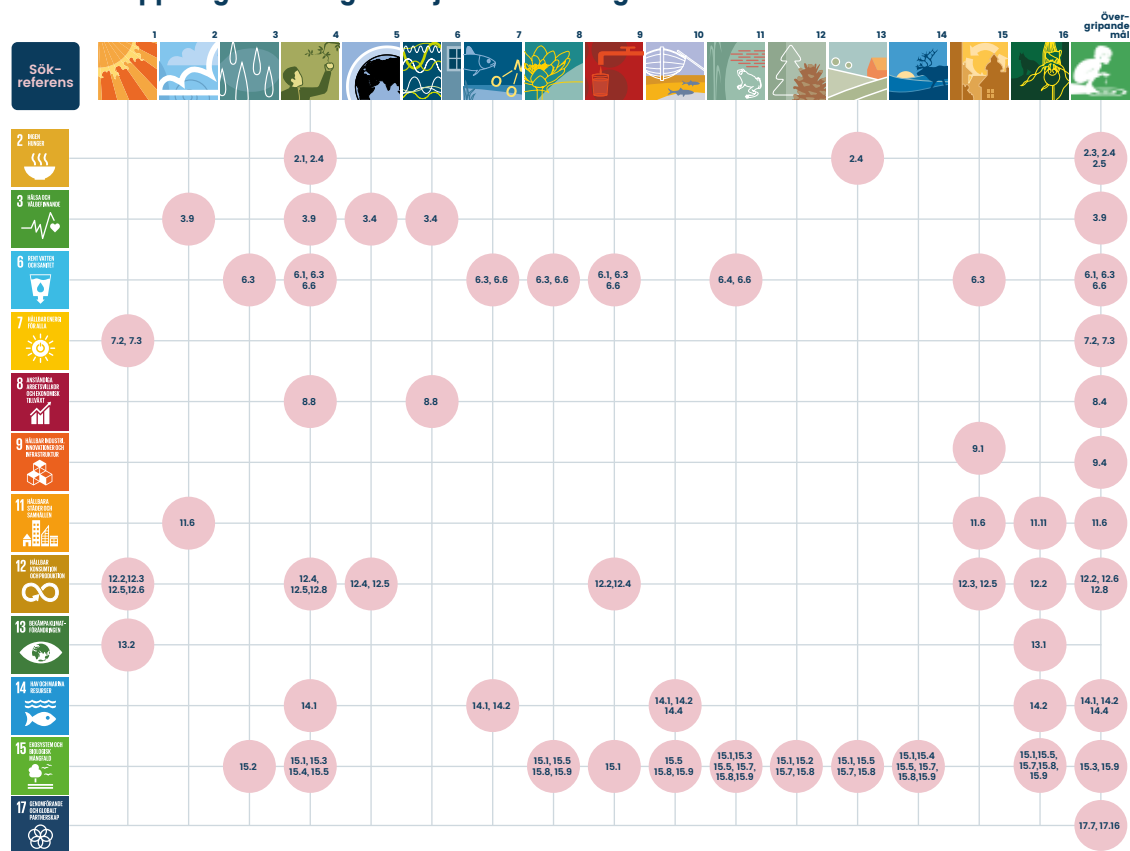
Vårt övergripande miljömål är:

Vi minimerar den negativa miljöpåverkan från vår verksamhet

Miljö är ett samlingsnamn för allt som finns omkring oss – ett system bestående av berggrunden, luften och vattnet. Sverige har 16 miljömål vars syfte är att vi till nästa generation ska kunna lämna över ett samhälle där de stora miljöproblemen är lösta. Det ska ske utan att orsaka ökade miljö- och hälsoproblem utanför Sveriges gränser.

De 16 målen utgör i sin tur det nationella genomförandet av den miljömässiga dimensionen av de 17 globala hållbarhetsmålen inom Agenda 2030. God livsmiljö och tillgång till naturresurser samt fungerande ekosystem är dessutom grundläggande förutsättningar för att nå hållbarhet inom övriga dimensioner i Agenda 2030.

Mappning av Sveriges miljömål mot de globala hållbarhetsmålen

1 Begränsad klimatpåverkan 2 Frisk luft 3 Bara naturlig försurning 4 Giftfri miljö 5 Skyddande ozonskikt 6 Säker strålmiljö 7 Ingen övergödning 8 Levande sjöar och vattendrag 9 Grundvatten av god kvalitet 10 Hav i balans samt levande kust och skärgård 11 Myllrande våtmarker 12 Levande skogar 13 Ett rikt odlingslandskap 14 Storslagen fjällmiljö 15 God bebyggd miljö 16 Ett rikt växt- och djurliv

Miljöledning

Kraftringen, inklusive våra dotterbolag, är miljöcertifierat enligt standarden ISO 14001. Miljöledningssystemet är vårt verktyg för att arbeta systematiskt med de miljökrav som ställs på verksamheten och med våra miljöaspekter, det vill säga den miljöpåverkan som uppstår eller riskerar att uppstå genom vår verksamhet, våra produkter och tjänster, samt i leverantörsled. Miljöledningssystemet beskriver hur vi ska agera i olika situationer. Det kan till exempel handla om hur vi ska resa eller hur vi ska hantera de askor som skapas i våra produktionsanläggningar.

Till stöd i arbetet har vi också ett antal koncernövergripande policyer. Exempelvis har vi vår kvalitets- och miljöpolicy som bland annat fastslår att vi ska beakta miljöaspekter i våra processer, bygga goda relationer och kommunicera effektivt och utgå från intressenters krav och önskemål i vår utveckling av hållbara produkter, tjänster och verksamhet (policyn finns att läsa i sin helhet på kraftringen.se.)

Vårt miljöledningssystem underlättar för oss att vara proaktiva, det vill säga att vi kan agera på ett sätt så att exempelvis miljöolyckor undviks. I miljöarbetet ingår också att vi kontinuerligt arbetar med att förbättra oss inom olika områden, genom att sätta och följa upp miljömål i hela verksamheten.

Nyckeltal miljö

I tabellerna som följer finns miljönyckeltal för fjärrvärme, fjärrkyla och gas.

Bränslemix per fjärrvärmenät 2023 (GWh)

Ingående bränsle / energikälla	Lund, Dalby, Lomma, Eslöv	Bjärred	Södra Sandby	Genarp	Klippan	Ljungbyhed	Östra Ljungby
Biogas	5,0	14,3	1,4		2,7	2,5	
Bioolja	40,0				6,6		0,1
Briketter						12,5	
El till elpanna						0,4	
El till värmepumpar	56,0						
Export – ledning Landskrona–Helsingborg	7,0						
Import – ledning Landskrona–Helsingborg	155,0						
Köpt värme (flis och halmbaserad)	30,0			6,3			
Pellets							3,1
Restvärme från industri och forskningsanläggningar samt rökgaskondensering	112,0				2,6 (från rökgaskondensering)		
Returträ	162,0						
Sekundära träbränslen	229,0				39,6		
Värmepumpar (värme från geotermiskt vatten, avloppsvatten, fjärrkyla-produktion och akvifär)	116,0						

Nyckeltal fjärrvärmnet 2023

	Direkta koldioxidutsläpp (kg/producerad MWh värme)	Andel förnybar återvunnen värme (%)	Klimatpåverkan (kg CO ₂ e/levererad MWh)	Primär-energifaktor
Lund, Dalby, Lomma, Eslöv	0	99,8*	10,7	0,05
Bjärred	0	100	18,0	0,22
Genarp	0	100	21,3	0,06
Södra Sandby	0	100	16,8	0,21
Klippan	0	100	13,6	0,05
Ljungbyhed	0	100	23,4	0,16
Östra Ljungby	0	100	22,6	0,14

Nyckeltal fjärrkyla 2023

	Direkta koldioxidutsläpp (kg/producerad MWh kyla)	Andel förnybar återvunnen kyla (%)	Andel förnybar återvunnen kyla (%)	Primär-energifaktor
Fjärrkyla	0	100	2,05	0,04

Nyckeltal gas 2023

	Direkta koldioxidutsläpp (kg/MWh)	Andel förnybar gas (%)	Klimatpåverkan (kg CO ₂ e/MWh)	Primär-energifaktor
Naturgas	205	0	247	1,09
Biogas (uppvärmning)	0	100	64,9	0,48
Biogas (fordonsgas)	0	100	42,6	0,48

Utmaning

Kraftringens verksamhet medför risk för negativ påverkan på miljön genom oavsiktliga utsläpp till mark, luft och vatten. Vi har därför ett ansvar att arbeta systematiskt med att förebygga och förhindra miljöolyckor, så att allvarliga konsekvenser för människa och miljö undviks.

Ansats

Vi bedriver ett systematiskt miljöledningsarbete och är certifierade enligt den internationella standarden för miljöledningsarbete, ISO 14001. Det innebär att vi följer lagkrav och miljötillstånd gällande förebyggande av miljöolyckor, värderar och bevakar betydande miljöaspekter (områden där vi har eller kan ha en miljöpåverkan – positiva såväl som negativa), och strävar efter en miljöinriktad företagskultur.

Status

- Under 2023 har inga allvarliga miljöolyckor inträffat till följd av vår verksamhet. Vi hade emellertid en miljöolycka med mindre allvarlig konsekvens och elva miljöolyckor med ringa konsekvens. De vanligaste händelserna utgörs av utsläpp till luft och vatten från vår produktionsverksamhet (till exempel utsläpp av köldmedia och utsläpp av vatten med förhöjt pH till recipient), mindre oljeutsläpp till mark, eller att förorenad mark eller kulturminnen påträffas under anläggningsarbeten. Vi för kontinuerlig statistik över våra miljöhändelser och genomför trendanalyser.
- Inrapporteringen av riskobservationer även inom miljöområdet är god. Hantering av riskobservationer är en viktig åtgärd i vårt förebyggande miljöarbete. Miljöhändelser anmäls vid behov till berörda myndigheter och trender rapporteras löpande till koncernledning, styrelse och ägare. När en miljöhändelse inträffar genomför vi en utredning och vidtar åtgärder för att förebygga att händelsen upprepas. Vi arbetar ständigt för att sprida kunskap och lärdomar baserat på våra utredningar och uppmärksammar goda exempel.

- I verksamheten görs regelbundna miljöriskbedömningar.
- Vi genomför ständiga förbättringar genom optimering inom våra tillståndsramar.
- Vi genomför introduktionsutbildningar för nyckelkompetenser inom Hälsa, Säkerhet, Arbetsmiljö, Miljö och Kemikaliehantering.
- Vi har ett digitalt verktyg som alla medarbetare kan använda för registrering av avvikelser, tillbud och olyckor samt förbättringsförslag. Verktöget möjliggör en samlad bild över exempelvis våra miljöriskobservationer, och underlättar en aktiv avvikelshantering med fokus på lärande och proaktiva insatser.

Målsättningar

- Inga allvarliga miljöolyckor ska inträffa som följd av vår verksamhet.

Utvecklingsområden

- Vi agerar proaktivt genom att kontinuerligt anmäla miljöhändelser till myndigheter, styrelse och ägare.

Samarbeten

-

Styrdokument och ytterligare information

- Miljöpolicy

Hållbarhetsrisker

Oavsiktliga utsläpp till mark, luft eller vatten har störst risk att ske när inga eller bristfälliga riskbedömningar gjorts. Riskbedömningar är ett avgörande verktyg för vår förmåga att förhindra och förebygga miljöolyckor. Vi fortsätter därför att arbeta systematiskt med riskbedömningar samt för att öka miljökunskapen och förutsättningarna för ett miljömedvetet arbete hos våra nyckelkompetenser.

Bidrag till globala hållbarhetsmålen

3.9 – 6.3 – 9.4 – 11.4, 11.6 – 12.4 – 14.1

Minskad negativ påverkan på biologisk mångfald och ekosystem

FOKUS

Utmaning

Hållbara ekosystem och biologisk mångfald är grunden för vårt liv på jorden. Eftersom klimatförändringarna är ett av de största hoten mot den biologiska mångfalden är Kraftringens investeringar i en fossilbränslefri produktion ett mycket viktigt bidrag till en hållbar framtid avseende biodiversitet. Samtidigt är det viktigt att biobränslen som används inom vår energiproduktion kommer från processer som är ekologiskt hållbara, och att såväl produktions- som distributionsverksamheten har låg inverkan på miljön.

Ansats

Genom systematiska kartläggningar av var och hur vi påverkar miljön har vi identifierat att vår största påverkan på biologisk mångfald sker indirekt som en följd av att vi använder skogsbränslen i vår energiproduktion, och direkt i genomförandefasen inom elnätsverksamheten. Våra prioriterade åtgärder finns därför inom dessa områden. Vi jobbar aktivt för att förstå biomassafrågan djupare och hantera den målkonflikt som finns mellan uttag av biobränsle för energiproduktion och skogens biodiversitet och rekreationsvärden. Vi tar också ansvar när vi är verksamma i naturen och jobbar kontinuerligt med att minimera resursanvändningen, förbättra rutiner och ta hänsyn till miljö, ekosystem och biologisk mångfald.

Status

- Vi har ett nära samarbete med våra biobränsleleverantörer och ett kontrollsystem för att kunna säkerställa både ursprunget på bränslena och att de uppfyller hållbarhetskriterierna i EU:s hållbarhetsdirektiv Renewable Energy Directive, RED II.
- Vi är med i och leder ett arbetspaket inom BIOPATH, ett fyraårigt forskningsprojekt med syfte att göra det finansiella systemet till en viktig drivkraft för att stoppa och vända förlusten av biologisk mångfald.
- På flera av våra produktionsanläggningar har vi gjort biodiversitetsfrämjande insatser som ger kontinuerligt utbyte:
  - Örtoftaverket är omgärdat av vallar täckta av en tät och artrik flora som växer år för år. Intill verket finns även ett dammsystem som renar vatten från såväl energiproduktionen som bränslegården och samtidigt bidrar till ökad biologisk mångfald i området. 2023 visade en inventering exempelvis att 10 rödlistade fågelarter häckar inom Örtoftaverkets tomt.

- I vår solcellspark i Klippans kommun går betande får omkring bland insådda ängsväxter, insekts hotell, fågelholkar, utplacerad död ved och sandgropar som kan utgöra hem åt flertalet arter. I mars 2023 fick solparken Svensk solenergis pris för bästa markanläggning, bland annat tack vare arbetet med att främja biologisk mångfald.

- På marken intill Återbruket har vi installerat fyra bikupor. Placeringen är vald för att inte konkurrera med vilda bin.

- Där våra kraftledningar går genom skogsområden måste vi röja bland träd och buskage för att säkerställa leveranssäkerhet och åtkomst för våra montörer vid underhållsarbete. 2023 genomfördes ett examensarbete på masternivå på Kraftringen rörande våra utmaningar och utvecklingsmöjligheter att främja den biologiska mångfalden i kraftledningsgator.

- Vi skänker årligen pengar till Stiftelsen Skånska Landskap som arbetar med biologisk mångfald, folkhälsa och naturskyddande åtgärder.

Målsättningar

- Vi minimerar den negativa påverkan på biologisk mångfald och ekosystem från vår verksamhet.

- Vi är en aktiv samarbetspartner i forskningsprogrammet BIOPATH.

Utvecklingsområden

- För att i så hög grad som möjligt kunna säkerställa att våra skogsbränslen kommer från hållbart brukade skogar behöver vi fördjupa vår kunskap om skogsbruk och dess påverkan på biodiversitet, samt hur vi kan agera för att påverka i en positiv riktning. Detta är en av anledningarna till vår medverkan i forskningsprogrammet BIOPATH.

- Vi ser att det finns möjligheter att ytterligare gynna biologisk mångfald i våra kraftledningsgator, exempelvis genom åtgärder som baseras på inventering och kartläggning av naturvärden, kompetensökning hos personal och stärkt samverkan med bransch och myndigheter.

- Det finns ett kontinuerligt behov av att upprätthålla en bra nivå av miljökunskap hos våra medarbetare. Därför utvecklar och genomför vi kontinuerligt utbildning av personal inom miljö och hållbarhet.

Samarbeten

- Vi har undertecknat Fossilfritt Sveriges bioenergi strategi.

- Vi bidrar ekonomiskt till Kävlingeåns vattenråd.

- Vi samarbetar med Stiftelsen Skånska Landskap som arbetar med biologisk mångfald, folkhälsa och naturskyddade åtgärder.

- Vi deltar i forskningsprogrammet BIOPATH som syftar till att göra det finansiella systemet till en drivkraft för att stoppa och vända förlusten av biologisk mångfald.

Styrdokument och ytterligare information

- Miljötillstånd för våra produktionsanläggningar

- Årlig miljörapport för våra stora produktionsanläggningar

- Miljöpolicy

Hållbarhetsrisker

God kunskap om miljö och biologisk mångfald är en förutsättning för ett lyckat arbete med frågan. Vi hanterar misstänka kompetensavvikelser genom att jobba aktivt med att förbättra rutiner kring miljörelaterade frågor och att verksamheten kan ta stöd av miljöexperter som sitter centralt på företaget. Vi arbetar också för att upprätthålla nära samarbete med våra bränsleleverantörer och engagerar oss i biobränslefrågan på regional såväl som nationell nivå, bland annat genom Fossilfritt Sverige och forskningsprojektet BIOPATH.

Bidrag till globala hållbarhetsmålen

3.9 – 6.3 – 9.4 – 11.4 – 12.2, 12.4 – 15.1, 15.2, 15.5, 15.9

Rödlistade fåglar på Örtoftaverket

Artdatabanken är ett kunskapscentrum vid Sveriges lantbruksuniversitet (SLU). Tillsammans med Naturvårdsverket och 14 expertkommittéer publicerar de vart femte år den officiella rödlistan över hotade djur- och växtarter i Sverige.

Under 2023 kunde vi inventera att tio rödlistade fågelarter (av totalt 113 på rödlistan) valde Krafringens kraftvärmeverk i Örtofta som häckningsplats. Några tänkbara skäl till att just Örtoftaverket blivit en populär häckningsplats för dessa fågelarter är att där finns områden med få mänskliga störningar och att där finns gott om skrymslen och vrår att placera sina bon i.

I samband med att verket färdigställdes för tio år sedan planterades 30 000 buskar och träd längs den vall som omger området. Denna har nu växt upp till en skogsridå, som tillsammans med de reningsdammar som finns i områdets sydvästra del utgör exempel på lockande miljöer. Det finns även ställen där fåglar som lägger ägg i bohålor kan placera sina bon.

De flesta av de tio aktuella fågelarterna har den lägsta hotstatusen, "nära hotad". Men den starkt hotade tornseglaren häckar på undersidan av miljömätstationen i kraftvärmeverkets skorsten, tillsammans med hussvalor som också har en lite skärpt hotstatus.

Gravand, smådopping, strandskata, fiskmå, svart rödstjärt, ärtsångare, kråka och gulsparv är de övriga arter som skådats. Att fiskmå och kråka finns med på rödlistan kan vara förvånande men det beror på deras förändrade status. Bägge arterna är mycket vanliga men har minskat varaktigt och tillräckligt snabbt för att bli rödlistade.

De flesta arterna flyttar över vintern men medarbetare i Örtofta kommer att hålla koll på var fåglarna häckar och försöka minimera störningarna där om och när de kommer tillbaka.

Rödlistan gavs senast ut 2020 och nästa kommer år 2025.

Utmaning

Krafttringens fjärrvärmeverksamhet innefattar bland annat fem produktionsanläggningar som använder biobränsle i fast form, däribland kraftvärmeverken Örtoftaverket och Återbruket. Fastbränsleförbränningen och tillförseln av förbränningsoptimerande tillsatssämnen samt rökgasreningsprodukter ger upphov till så kallade energiaskor. Det kan både vara flygaskor, som blir kvar när rökgaserna renas, och bottenaskor som matas ut i botten av pannorna. Beroende på vilken panna och vilka bränslen som förbränts behöver askan hanteras på olika sätt. Askor som inte är förorenade kan återföras till skogs- och jordbruksmark så att näringsämnena kommer till nytta. Tyvärr är många av Sveriges energiaskor – däribland merparten av Krafttringens askor – av sådan kvalitet avseende näringsämnena och tungmetaller att de inte kan återföras, utan hamnar på deponier. Detta är ett branschproblem.

Ansats

Mängden askor från produktionen beror framför allt på drifttiden, men även på bränslesammansättningen. Genom att vi hanterar energiaskorna på ett ansvarsfullt sätt koncentreras och avlägsnas miljögifter ur kretsloppet, vilket är en viktig miljö tjänst. Vi optimerar fjärrvärmeproduktionen med hänsyn till både energitvinnningen, pannornas välmående, mängden energiaskor som bildas och möjligheten att återföra aska till skogs- och jordbruksmark. Eftersom hanteringen av energiaskor är en branschutmaning samarbetar vi också med andra aktörer på ett strategiskt plan.

Status

- Vi genomför kontinuerliga investeringar i ombyggnation av våra mindre produktionsanläggningar, vilka finns i Klippan, Ljungbyhed och Östra Ljungby. Endast aska från den nyare av Klippans två förbränningspannor har sådan kvalitet att den kan återföras till skogen, övrig aska deponeras. Sommaren 2023 byggdes dock den äldre pannan i samma anläggning om, vilket förhoppningsvis kommer ge minskade metallhalter i dess aska och därmed möjliggöra återföring till skogen. Provtagningar under vintern 2023/2024 kommer visa vilken hantering som blir möjlig framöver.
- För att minimera mängden flygaska i våra kraftvärmeverk optimerar vi användningen av de tillsatssämnen som renar rökgaserna. Under 2021/2022 byggde vi om och bytte utrustningen för dosering av tillsatsmedel för att få en jämnare och lägre dosering. Vi har också onlinemätning på kraftvärmeverken för att hela tiden kunna styra våra tillsatsmedel optimalt.

- De senaste åren har både den faktiska mängden aska, och mängden aska per producerad megawattimme (MWh), ökat på Örtoftaverket. Detta beror både på att returträ kvaliteten blivit sämre och att mängden returträ i bränslemixen ökat – från runt 30 till ca 55 procent. En hög andel returträ i bränslemixen medför behov av större mängder sand, vilket ger mer bottenaska. På Återbruket har askmängderna minskat, men kommer öka framöver på grund av ökad drifttid och ökad svavel- och kalkanvändning.
- Vi planerar att bygga ytterligare en kraftvärmeanläggning på verket i Örtofta. I samband med detta kommer flera äldre anläggningar att avvecklas, däribland Återbruket. Askmängderna från vår kraftvärmeverksamhet kommer då totalt sett att öka, men exakt hur mycket vet vi inte förrän den nya pannan driftsätts år 2028. Utfallet beror till största delen på bränslesammansättningen.
- Vi undersöker kontinuerligt möjligheterna att hantera energiaskor på andra sätt än genom deponering, främst genom att hålla oss uppdaterade och ha löpande dialoger med avfallshanteringsbolag. Den senaste utvärderingen av möjliga åtgärder visade att det ännu inte finns många hanteringsalternativ som passar våra askor, och att förbränningsoptimering och val av bränsle är vårt främsta verktyg för att minska mängden deponering.

Målsättningar

- Vår ambition är att minska mängden aska i förhållande till mängden producerad energi och öka andelen aska som har sådan kvalitet att den kan återföras till skogen.

Utvecklingsområden

- Fortsatta investeringar i ombyggnation av pannor, ökad provtagning av askorna i främst Klippan men även Ljungbyhed och Östra Ljungby. Genom dialog med aktörer som arbetar med askåterföring bör vi kunna öka andelen aska från dessa anläggningar som kan återföras till skogs- och jordbruksmark.
- Genom att samarbeta mer med återvinningsföretag som utvecklar askhanteringsmetoder kan vi bidra till en bättre sluthantering av askorna.

Samarbeten

- Vi deltar i Askprogrammet inom Energiforsk, där vi tillsammans med svenska aktörer bevakar och undersöker möjligheten för bättre hantering av askor.
- Vi deltar i Energiföretagens arbetsgrupp energiaskor.

Styrdokument och ytterligare information

- Miljötillstånd för respektive produktionsanläggning
- Rutin Avfallshantering

Hållbarhetsrisker

Samhällets ökade utsortering och återvinning innebär att de restprodukter som går till förbränning, bland annat i form av biobränsle till vår energiproduktion, får sämre kvalitet. Utsortering och återvinning är positivt ur ett samhällsperspektiv samtidigt som det innebär större utmaningar gällande kvaliteten på energiaskorna. Vi hanterar det genom att kontinuerligt optimera vår produktion, engagera oss i askhanteringsfrågan på nationellt plan och kontinuerligt utvärdera askhanteringsmöjligheter.

Bidrag till globala hållbarhetsmålen

3.9 – 6.3 – 8.4 – 9.4 – 12.2, 12.4, 12.5 – 15.1, 15.2

Utmaning

Hållbar resurshushållning är ett viktigt mål i Sveriges miljöarbete. Fokus ligger på att ersätta användning av jungfruliga material med cirkulära resursflöden. Samtidigt krävs en ansvarsfull hantering av farligt avfall, så att material och resurser som innehåller gifter eller andra olämpliga substanser inte cirkuleras, utan lyfts ut ur flödena och destrueras. Inom Krafringens verksamhet återvinner vi flera restflöden från andra delar av samhället i vår energiproduktion. Vi alstrar även eget avfall som behöver hanteras på ett hållbart sätt.

Ansats

Inom Krafringen strävar vi mot att i största möjliga mån förebygga uppkomsten av avfall, och avfallet som uppstår hanteras enligt avfallsförordningen. Vi genomför därför avfallsförebyggande åtgärder, sorterar det avfall som uppkommer, har god kännedom om hantlingskrav för farligt avfall och arbetar kontinuerligt med att ersätta miljö- och hälsofarliga ämnen och material mot bättre alternativ. Vi ställer också krav på avfallshantering i våra upphandlingar.

Status

- Sorteringscontainrar finns på alla större produktionsanläggningar och vanliga fyrfackskärl finns på kontoren.
- Vårt farliga avfall sorteras ut, tas omhand av avfallsbolag och rapporteras till Naturvårdsverket.
- Krafringens nya centrallager där reservdelar för produktionsverksamheten förvaras, bidrar till att skapa överblick, undvika onödiga inköp av dubletter och säkerställer att reservdelarna inte förstörs under lagring och blir till onödigt avfall. De cirka 6 000 artiklarna märks, lagerförs i vårt underhållssystem, får dedikerad plats i förrådet och saldo och beställningsnivåer automatiseras.
- Avfallshanteringen inom företagets olika affärsområden kontrolleras i samband med interntrevisioner och årlig bedömning av lagerförelvnad.

Målsättningar

- Vi följer upp våra avfallsmängder och resursflöden i syfte att kunna beräkna klimatpåverkan i ett livscykelperspektiv för våra produkter och verksamhet.
- Vi ställer krav på resurs- och avfallshantering i våra upphandlingar.

Utvecklingsområden

- Vi ser potential att öka medvetenheten om vår resursanvändning och hitta prioriterade områden genom att ytterligare granska och följa upp materialinköp, upphandlingskrav och avfallsmängder. Störst möjligheter att utveckla vår resurshushållning finns inom områdena byggande, rivning och elektronik.

Samarbeten

- Vi deltar i Lokal Färdplan Malmö 2030, LFM30, där frågan om produkters miljöpåverkan ur ett livscykelperspektiv har stort fokus. Vi genomför beräkningar på klimatpåverkan från vår fjärrvärme och lär oss mer om vilka resurser produkten tar i anspråk och vilka avfall som uppkommer bland annat under byggnation av fjärrvärmenät.

Styrdokument och ytterligare information

- Rutin Avfallshantering

Hållbarhetsrisker

Eftersom avfall uppkommer och hanteras i många delar av Kraftingens verksamhet, är ansvaret för att efterleva stegen i avfallsförordningens så kallade avfallstrappa spritt inom verksamheten. Det medför en risk för varierande kunskapsnivå och kvalitet på avfallshanteringen inom olika delar av verksamheten. Vi hanterar risken genom att möjliggöra och förenkla sopsortering på respektive anläggning, genom att upprätta rutiner kring avfallshantering samt genom att öka miljökompetensen hos nyckelpersoner.

Bidrag till globala hållbarhetsmålen

3.9 – 6.3 – 9.4 – 11.4, 11.6 – 12.4, 12.5 – 14.1

Utmaning

Luftföroreningar påverkar både människors hälsa och miljön. De uppstår i en mängd olika aktiviteter i samhället, bland annat vid förbränning och processutsläpp från industrier. Även trafiken orsakar utsläpp av gaser och partiklar. För Krafringens del är det fjärrvärmeproduktionen som påverkar luften mest med potentiella luftföroreningrisker. Vi har möjlighet att påverka luftkvaliteten positivt genom att optimera rökgasreningen på produktionsanläggningarna samt genom att gynna övergången bort från fossilbränslebaserade transporter.

Ansats

Att undvika luftföroreningar är en hygienfaktor för Krafringens verksamhet och vi arbetar aktivt med att förbättra våra emissioner, där lagen sätter minimikrav. För våra stora anläggningar innebär lagkraven att vi behöver uppfylla bästa möjliga teknik (Best Available Technology, BAT) avseende rening av rökgaser. För de mindre anläggningarna ser kraven annorlunda ut. Vi använder oss av online-mätning av utsläpp och har handlingsplaner för att hålla utsläpp till luft och vatten låga.

Status

- Under senhösten påbörjades arbetet med att byta ut befintlig bioolja på Gunnesboverket till RME (rapsmetylester) vilket kommer att ge lägre utsläpp av främst kväveoxider och stoftpartiklar.
- Vi har investerat i en ny gasbrännare på Gunnesboverket i Lund, vilket har resulterat i att utsläppen av kväveoxider har reducerats betydligt (cirka 50 procent).
- Vi bidrar till en omställning i transportsektorn och minskade luftföroreningar där genom att erbjuda biogas och laddlösningar till elbilar. Vi har också kommit långt i arbetet med att byta ut våra egna personbilar och förmånsbilar till gasbilar, elbilar och laddhybrider.

Målsättningar

- Vi håller god marginal till gällande miljötillstånd genom att ha optimerad förbränning och effektiv rökgasrening som ger rökgaser med låga utsläpp.

Utvecklingsområden

- Genom att fördjupa våra pågående analyser av olika sätt att driva våra förbränningspannor kan vi optimera vår produktion ytterligare avseende utsläpp till luft.

Samarbeten

- Under årens lopp har vi haft olika samarbeten med leverantörer av utrustning för rökgasrening och tillsatsmedel som påverkar bränsleförbränningen. Även leverantörer av olika brännare har involverats för att vi ska få kunskap om vilka som ger bäst förbränning. Vi har också testat olika bränslen för att utreda vilka som ger minst utsläpp.

Styrdokument och ytterligare information

- Respektive anläggnings miljötillstånd
- Miljöpolicy
- Handlingsplan gällande villkor för luft och vatten

Hållbarhetsrisker

Bränslekvalitet påverkar förbränning och utsläpp. Sämre kvalitet på bränslet kan minska förutsättningarna till en god förbränning, vilket i sin tur kan resultera i högre utsläpp. Det är framför allt våra mindre och äldre förbränningspannor som skulle kunna få ännu bättre rökgasrening. Samtidigt är det just dessa pannor som används minst, och vars eventuella ombyggnationer skulle bli mycket omfattande och innebära stora investeringar. Dessa omständigheter gör att vi idag väljer att fokusera på våra större anläggningar och där samarbeta med leverantörer för att få en optimal drift.

Bidrag till globala hållbarhetsmålen

3.4, 3.9 - 8.4, 8.8 - 9.4 - 14.1, 14.3 - 15.5

Utmaning

Att värna om det vatten vi har är viktigt av flera anledningar. När många använder vatten samtidigt blir belastningen hög på våra vatten- och avloppssystem. Samtidigt påverkar klimatförändringarna vattenkvaliteten i de sjöar som förser oss med dricksvatten. Kraftringen har, utöver en normal vattenanvändning i våra kontor, en betydande användning av vatten både i våra produktionsanläggningar och i våra fjärrvärme- och fjärrkylanät, där 20 000 kubikmeter vatten cirkulerar.

Ansats

I alla fjärrvärme- och fjärrkylanät sker kontinuerligt läckage av vatten, exempelvis från rostande rörskarvar i marken. I sällsynta fall sker också större läckage. Läckagen innebär att vatten behöver fyllas på kontinuerligt i näten, så kallad "spädmatning". Vatten behöver även fyllas på i våra produktionspannor, särskilt vid driftstart. Vi gör månadsvisa sammanställningar av vår vattenanvändning, arbetar både med att reducera läckage från näten, återanvända vatten där vi kan och öka vår självförsörjandegrad genom att tillvarata och nyttja vattnet i Örtoftaverkets rökgaser. Vi arbetar även med att hålla en god kvalitet på det vatten som vi kontrollerat släpper ut från vår verksamhet.

Status

- För att minimera risken för läckage i fjärrvärme- och fjärrkylanäten görs årliga besiktningar av nätsträckor ovan och under mark. Inbyggd larmteknik i rören samt daglig övervakning av spädmatningens omfattning hjälper oss att snabbt upptäcka vattenläckor. Vi gör även inspektionsflygningar över näten med värmekamera.
- Vi har utvecklat en mobil container för att kunna lagra och återanvända fjärrvärmevatten på plats vid serviceunderhåll, vilket sparar både vatten och transporter.
- Cirka 75 procent av spädmatningen i vårt stora fjärrvärmenät görs med vatten som vi avskiljer och renar från Örtoftaverkets rökgaser. Vi är med andra ord till mycket stor del självförsörjande på fjärrvärme- och processvatten!
- När vi inte har användning för rökgaskondensatet avleds det direkt till Kävlingeån. Övrigt vatten passerar ett anlagt dammsystem innan det rinner ner i ån. Kvaliteten på allt vatten övervakas fortlöpande med onlinemätning och särskilda prover tas på månadsbasis.

- Under 2021–2023 gjordes en kartläggning av möjliga åtgärder för att kunna minska vattenanvändningen inom vår produktion, med tyngdpunkt på de större anläggningarna. Framöver kommer vi att arbeta med ett antal utvalda åtgärdsplaner.

Målsättningar

- Vatten som släpps ut från våra stora produktionsanläggningar ska uppfylla de hårt ställda kraven på vattenkvalitet som föreskrivs i miljötillstånden för anläggningarna. Utfall 2023: Under året hade vi förhöjda värden på några kvalitetsparametrar på vattnet som nådde Kävlingeån intill Örtoftaverket. Detta var delvis kopplat till en långvarig glödbland på verkets bränslegård under hösten, vilken hölls i schack genom tillförsel av vatten. Samtidigt kom stora mängder regnvatten och vi behövde hantera ovanligt stora mängder vatten från våra processer.
  - Spädmatning till fjärrvärmenätet skall motsvara mindre än en nätvolym (drygt 20 000 kubikmeter vatten) per år. Utfall 2023: Spädmatningen översteg en nätvolym med 17 procent. På grund av besvärligt väder kunde inte flygtermografering utföras enligt plan, och det tog tid att lokalisera en större läcka. Under vintern upptäcktes flera läckor och åtgärder under 2024 kommer att minska behovet av spädmatningen framöver.
  - Vattenanvändningen ska kontinuerligt effektiviseras. Utfall 2023: Effektiviseringsarbetet stannade delvis upp under 2023 på grund av en långvarig glödbland på Örtoftaverkets bränslegård under hösten, vilken tog mycket resurser i anspråk. Det finns dock en tydlig åtgärdsplan för förbättringar rörande vattenanvändning de kommande åren.
- ## Utvecklingsområden
- Vi har potential att effektivisera vattenanvändningen bland annat genom ökad återanvändning av rökgaskondensat.
  - Vi kan kontinuerligt utveckla nätets sektioneringsmöjligheter för att minimera vattenanvändning vid större störningar och underhåll.

Samarbeten

- Vi bidrar ekonomiskt till, samt delar analysdata med, Kävlingeåns vattenråd som skyddar och värnar om åns tillstånd.

- Vi har kontakt och avstämning med VA SYD gällande exempelvis arbeten som kan resultera i att fjärrvärmevatten släpps ut. Vi utför även gemensamma arbeten för att minimera resursåtgången.

Styrdokument och ytterligare information

- Miljötillstånd för produktionsanläggningarna
- Årlig miljörapport för de stora produktionsanläggningarna
- Årlig vattenrapport för Örtoftaverket som överlämnas till Kävlingeåns vattenråd och Länsstyrelsen Skåne

Hållbarhetsrisker

En risk för ökad vattenanvändning, samt för tillfälligt försämrad vattenkvalitet ut till recipienten Kävlingeån, är eventuell glödbland i våra bränslestackar, särskilt i kombination med regnfall och andra vattenintensiva händelser. Just detta skedde under hösten 2023. Vi har rutiner för hantering av släckvatten och lagring av bränsle, och arbetar med att förbättra dessa. Vid uppstart av våra anläggningar kan tillfälligt stora vattenmängder behövas, vilket riskerar att ge tryckfall i dricksvattnenätet och därmed risk för sämre tillgång för omgivning. Risken hanteras genom att vid behov kontakta VA SYD så att de kan anpassa trycket i nätet. Större läckage i fjärrvärmesystemet kan både skapa direkta konsekvenser för omgivningen och en ökad vattenanvändning. Utifrån Kraffringens nuvarande arbete med fokusområdet bedöms sannolikheten för sådana risker som låg.

Bidrag till globala hållbarhetsmålen

2.4 – 6.3, 6.4, 6.6 – 9.4 – 11.4 – 12.2 – 13.1 – 15.1, 15.5

Minskad användning av miljö- och hälsofarliga ämnen och material

Utmaning

I vissa fall kräver vår verksamhet att vi använder ämnen och material som kan ha en negativ påverkan på miljö och hälsa. Det förekommer också material och ämnen i våra fastigheter och anläggningar som tidigare ansetts ofarliga, men som vi idag vet medför en risk för människa och/eller miljö och därför behöver fasas ut.

Ansats

I enlighet med miljöbalkens produktvals- och försiktighetsprinciper byter vi kontinuerligt ut kemiska produkter till alternativ som har så låg påverkan som möjligt på hälsa och miljö. Samma principer ska också gälla i samband med inköp av material och produkter till vår verksamhet. Principerna speglas i de krav vi ställer på våra leverantörer och i hur vi utbildar vår egen personal. Alla kemiska produkter som används i vår verksamhet registreras i vårt kemikaliehanterings-system och hanteras enligt utförda riskbedömningar och rutiner för exempelvis transport, förvaring och användning.

Status

- Inom vår elnätverksamhet har antalet kreosotimpregnerade stolpar minskat drastiskt under de senaste åren. Kreosot är ett miljöfarligt och cancerogent impregneringsmedel som historiskt använts mot träråta. Minskningen beror på att vi genomför vädersäkringsprojekt där luftburna elledningarna och stolpar ersätts med nedgrävda ledningar. I samband med detta har kreosotstolpar tagits bort, och vid behov har sanering av omgivande mark skett.
  - 2016 hade vi kvar 42 000 stolpar med kreosot
  - 2021 hade vi kvar 15 000 stolpar med kreosot
  - 2023 hade vi kvar 13 710 stolpar med kreosot
- Sedan 2020 undviker vi ogräsmedel vid markskötsel. Det finns dock undantag, till exempel i punktinsatser vid bekämpning av invasiva arter, då kemiska bekämpningsmedel fortsatt behöver användas.
- Det kan förekomma asbest i miljöer där våra medarbetare arbetar, exempelvis i kunders fastigheter och anläggningar. Vi utbildar därför våra medarbetare så att de kan känna igen asbest samt vidta

de försiktighetsåtgärder som krävs för att inte utsätta sig för några risker. Likaså är kunskap om och hantering av köldmedia ett viktigt fokus ur såväl arbetsmiljö- som miljöhanseende.

Målsättningar

- Förekomsten av miljö- och hälsofarliga ämnen i vår verksamhet minimeras.
- Vi använder kemiska produkter och väljer material och produkter som har så låg påverkan som möjligt på hälsa och miljö med hänsyn både till personal, leverantörer och framtida generationer.

Utvecklingsområden

- Vi behöver fortsätta öka medvetenheten om risker med hantering av kemiska produkter genom att fokusera på kompetensutveckling bland våra medarbetare, samt säkerställa efterlevnad av krav i leverantörsledet.

Samarbeten

-

Styrdokument och ytterligare information

- Miljöpolicy
- Rutiner i vårt miljöledningssystem bland annat för hantering av kemiska produkter, kreosot och asbest samt för inköp av kemiska produkter.

Hållbarhetsrisker

Vid bristande kunskap och bristande proaktivt arbete för att efterleva produktvals- och försiktighetsprincipen, i egen verksamhet samt i leverantörsledet, riskerar vi onödigt användning av miljö- och hälsofarliga ämnen och material. Detta hanterar vi i dagsläget genom leverantörskrav, utbildning av personal, rutiner, kemikaliehanterings-system och andra verksamhetsstöd. Det finns också alltid en inbyggd risk vid material- och ämnesval, där sådant som anses ofarligt idag kan visa sig vara farligt i framtiden. Detta hanterar vi exempelvis med stöd av slutdokumentation, som ger oss möjlighet att även i framtiden kunna lokalisera var material och ämnen finns inbyggda och förvarade i vår verksamhet, så att utbyte kan ske.

Bidrag till globala hållbarhetsmålen

3.9 - 4.4 - 8.8 - 12.4 - 15.5

Hur vi tar ansvar för samhället, våra ägare och medarbetare

Som samhällskritisk verksamhet och arbetsplats för flera hundra personer har Krafringen ett stort ansvar. För att upprätthålla en hög leveranssäkerhet behöver vi underhålla, utveckla och skydda vår produktion och distribution. För att kunna erbjuda våra kunder energi till bra pris och leverera avkastning till våra ägarkommuner behöver vi också vara kostnadseffektiva. Inte minst behöver vi stå upp för hållbara arbetsvillkor – i leverantörsled såväl som i den egna verksamheten – gällande säkerhetskultur, utvecklingsmöjligheter, jämställdhet och mångfald.

Vi har formulerat vår vilja att vara en ansvarstagande kraft, som aktivt bidrar till att utveckla samhället runtomkring oss, i det övergripande målet:

Vi tar ansvar för vårt samhälle, våra medarbetare och våra ägare

Arbetsmiljöledning

Vi har ett systematiskt och proaktivt arbetsmiljöarbete som de senaste åren utvecklats i linje med den internationella ledningssystemstandarden för arbetsmiljöarbete, ISO 45001: 2018. I början av 2024 certifierade vi oss enligt denna standard. Till stöd i arbetet har vi också ett antal koncernövergripande policyer. Exempelvis har vi vår arbetsmiljö- och elsäkerhetspolicy som bland annat fastslår vår nollvision:

att ingen ska skadas allvarligt eller drabbas av ohälsa till följd av arbetet (policyen finns att läsa i sin helhet på krafringen.se.)

Global Compact

Krafringen är sedan 2015 anslutet till FN:s Global Compact. Det innebär att vi har förbundit oss att efterleva tio principer kopplade till mänskliga rättigheter, arbetsvillkor, miljö och antikorruption, samt att årligen rapportera vår utveckling inom områdena till FN i en så kallad Communication on Progress. Vårt arbete enligt Global Compact manifesteras i våra uppföranderegler för medarbetare, leverantörer och samarbetspartners.

Våra kopplingar till området mänskliga rättigheter handlar till stor del om interna personalfrågor som ingår i företagets systematiska arbetsmiljöarbete, arbete med mångfald, jämställdhet och ickediskriminering samt/eller omfattas av vårt kollektivavtal. Det handlar också om frågor kopplade till entreprenörer som anlitas av Krafringen och till företagets leverantörsled – främst vid inköp av material och profilprodukter som tillverkas i andra länder.

Nyckeltal personal

Personalstyrka uppdelad på anställningsform	
Tillsvidare 2023-12-31	
Antal totalt	609
Antal, varav kvinnor	160
Antal, varav män	449
Visstidsanställda (minst tre månader och 25 % tjänstgöring)	
Antal totalt	17
Antal, varav kvinnor	10
Antal, varav män	7
Prognos pensionsavgångar inom 5 år	
Antal kvinnor	15
Antal män	41
Prognos pensionsavgångar inom 10 år	
Antal kvinnor	45
Antal män	95
Sjukfrånvaro som andel av arbetad tid	
Total	3,31 %
Långtid	1,55 %
Korttid	1,76 %
Frisknärvaro	80,50 %

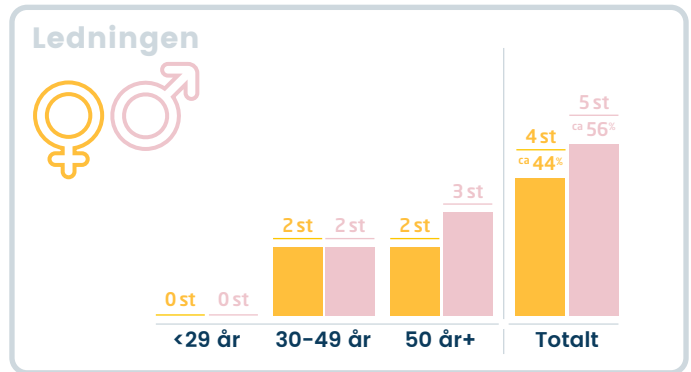
Nyckeltal jämställdhet

2023	Tillsvidareanställda				Nyanställda			
	ålder	-29	30-49	50-	Totalt	-29	30-49	50-
antal kvinnor	5	82	73	160	1	7	6	14
andel (%)	7	27	32	26	5	14	23	14
antal män	67	225	157	449	19	44	20	83
andel (%)	93	73	68	74	95	86	77	86

2023

Sammansättning i ledning

■ Kvinnor ■ Män

Andel kvinnor av totalt antal chefer

34%

Utmaning

Under 2023 blev läget på de europeiska energimarknaderna mer stabilt än 2022, men med fortsatta krig och kriser i världen finns det fortsatt stora osäkerheter rörande energiförsörjningen. Fokuset på hållbar energiproduktion och -leverans är alltjämt högt. Nya utmaningar och hot mot infrastruktur ställer högre krav på förebyggande åtgärder och investeringar i redundanta och resilienta system. Att vi kan leverera energi på ett kostnadseffektivt sätt utan avbrott, dygnet runt, är ryggraden i Krafringens verksamhet. Det ställer krav på att teknik, arbetssätt och affärsmodeller är anpassade för såväl osäkra tider som ökande energibehov (i synnerhet elbehov), alltmer decentraliserad energiproduktion, pågående klimatförändringar och nya hotbilder från omvärlden.

Ansats

Krafringen arbetar med att investera i, utveckla och förvalta samhällskritisk infrastruktur. Vi arbetar löpande med drift och underhåll för att säkerställa leverans av el, värme, kyla, gas och datakommunikation. Infrastrukturen övervakas dygnet runt från våra kontrollrum och i händelse av strömvavbrott startar vi både fasta och mobila reservkraftaggregat på strategiska platser. Vidare motverkar vi sabotage genom att arbeta aktivt med både fysisk säkerhet och IT-säkerhet. Vi jobbar även med investeringar, affärsutveckling och digitalisering för att förbättra kvaliteten på, och styrningen av, våra leveranser av energi och datakommunikation.

Status

- För att anpassa oss till ökade bränslepriser och höjda räntor, och kunna upprätthålla en bra investeringstakt och stärka konkurrenskraften, har vi under 2023 fokuserat på att minska våra kostnader. Under året investerade vi 600 miljoner kronor och till 2030 ligger planen kvar – vi avser att investera 8 miljarder kronor.
- För att långsiktigt undvika kapacitetsbrist i elnätet bygger vi ut en rad nya mottagnings- och fördelningsstationer och förstärker näten. 2024 ska vi exempelvis färdigställa en ny mottagningsstation på Gunnesbo och utbyggnad av stationen på Brunnsberg, båda i Lund. Det sker också uppgraderingar av stationer i Hörby, Löberöd och Örtofta. Dessutom är vi med i projekt med syfte att skapa flexibel elanvändning, vilket kan jämnat ut effektoppar.
- Vi investerar löpande i våra produktionsanläggningar för att säkerställa teknisk tillförlitlighet, samt arbetar ständigt med att utveckla våra underhållsmetoder och arbetssätt.

- 2023 slutförde vi ett treårigt projekt där vi bytte ut mätarna hos 110 000 el-, gas- och fjärrvärmekunder. De nya mätarna säkerställer en fortsatt transparent fakturering av energianvändningen, möjliggör smartare energianvändning och gör det enklare att diagnostisera fel. Via kundgränssnittet kan kunderna uppnå bättre kontroll och styrning av sin energianvändning.
- För att kunna hantera och avhjälpa eventuella elavbrott under vinterhalvårets stormperioder genomför vi omfattande så kallade "storstörningsövningar" som involverar stora delar av koncernen – från driftpersonal till kundservice.
- För att optimera fjärrvärmeproduktionen och undvika stor belastning på såväl produktion som distribution, används programvara både för att spara energi i enskilda fastigheter och för att förbättra effektprofiler i fjärrvärmenäten.

Målsättningar

- Mål för elavbrott sätts årligen av Energimarkandsinspektionen genom mätten AIT (average interruption time) och AIF (average interruption frequency). Utfall 2023: 46 procent sämre än målet avseende AIT. Utfall för AIF var 31 procent bättre än målet. Detta är karakteristiskt för ett stormigt år: få avbrott men med ganska långa avbrottsstider, vilket vanligen beror på att återställningsarbetena skjuts upp tills det har mojnat för att kunna garantera personalens säkerhet.
- Mål för leveransstörning gällande fjärrvärme är maximalt 12 timmar sammanhållet avbrott. Resultat 2023: Längsta avstängning för kund var 12 timmar i samband med ett reinvesteringsarbete i Lund.
- Mål för leveransstörning gällande fjärrkyla är maximalt fyra timmar sammanhållet avbrott. Resultat 2023: Inga kunder drabbades av avstängning.

Utvecklingsområden

- För att få kunskap om vilka krav som ställs på framtida byggnation och utveckling av energisystem krävs både kontinuerliga kunddialoger, tidig involvering i stadsutvecklingsplaner och analyser av ändrade användningsmönster.

Samarbeten

- Vårt stora fjärrvärmenät är sammankopplat med Öresundskrafts och Landskrona Energis nät.

- Vi är en aktiv partner i Skånes Effektkommission, som utgör en gemensam röst för att lyfta det regionala behovet av elkapacitet på den nationella politiska arean.
- I forskningsprojektet e-Flex samarbetar vi med Region Skåne, Energy Opticon, Lunds universitet, RISE och Sustainable Business Hub för att utveckla en digital plattform för handel och styrning av flera energislag, bland annat restvärme.
- Vi är partner i forskningsprojektet Värmemarknad Sverige där vi tillsammans med våra kunder utvecklar värmemarknaden.
- Vi delar aktivt i branschorganisationen Energigas Sverige samt i Geode som är en europeisk branschorganisation för gasnätsbolag.
- Vi har undertecknat Fossilfritt Sveriges biostrategi för fossilfri konkurrenskraft, strategi för effektiv användning av energi och effekt och färdplan för uppvärmningsbranschen.

Styrdokument och ytterligare information

- Ägardirektiv för Krafringen AB.

Hållbarhetsrisker

Effekttillgången i det svenska elsystemet har försämrats de senaste åren, vilket påverkar risken för effektbrist. Vi avser att investera i lokal planerbar effekt och arbetar inom Skånes Effektkommission, men risken måste även hanteras på en nationell nivå. 2022 års extrema prisutveckling på energimarknaderna och 2023 års höjda räntor visade vilka utmaningar som kan uppstå kopplat till att leverera energi till en kostnad som samhället är anpassat efter. Forsatt höga bränslepriser utgör en risk för ökade produktionskostnader och i förlängningen höjda energipriser.

Bidrag till globala hållbarhetsmålen

1.4 – 7.1 – 9.1 – 11.1 – 13.1

Hur vi skapar ett hållbart elnät

En trygg och pålitlig elleverans är ett måste för att samhället ska fungera. Krafringens uppgift är att se till att det finns en säker eldistribution, oavsett vad som händer. För att trygga elleveransen görs därför löpande stora investeringar i alla våra elnät.

Det senaste året har varit turbulent på energiområdet, med stigande elpriser, ökat fokus på beredskap och försörjnings-trygghet samt en ökad elektrifiering. Att elleveranserna fungerar och är stabila är avgörande för att samhället ska fungera. Därför är det av stor vikt att elnäten regelbundet underhålls, förstärks och byggs ut, så att framtidens behov kan mötas.

Stor energiomställning kräver nätinvesteringar

Det svenska klimatmålet om nettonollutsläpp av växthusgaser till 2045 kräver en stor energiomställning. Fossila bränslen fasas ut och ersätts av fossilfria eller förnybara alternativ. I många fall kommer energibäraren helt bytas och övergå till el. I Energimyndighetens mest progressiva scenario (från rapporten Scenarier över Sveriges energisystem 2023 som publicerades i mars 2023) kommer elanvändningen i landet att öka från 134 TWh år 2020 till 349 TWh år 2050, det vill säga mer än 2,5 gånger.

I den allmänna debatten är fokus främst på hur all denna elektricitet ska produceras. Men faktum är att det kommer krävas enorma investeringar även på distributionssidan. Krafringen Nät har en omfattande investeringsplan för framtiden i samtliga våra nätområden där vi totalt planerar att

satsa 3,5 miljarder kronor i nätutbyggnad fram till 2030 – en omfattande satsning för framtidens hållbara samhälle.

Stadstrafiken elektrifieras och lokala elnätet förstärks

Under hösten 2023 övergick Lunds stadstrafik från gas- till eldrift. Laddning av bussarna sker vid en ny bussdepå på Gastelyckans industriområde i Lund. För att möjliggöra anslutningen av laddinfrastrukturen har Krafringen Nät, på uppdrag av Region Skåne, förstärkt elnätet fram till bussdepån.

Under perioden 2024–2028 följer investeringar på upp till 250 miljoner kronor för att framtidssäkra elnätet i Lund. Det handlar bland annat om utbyggnad av elnät, förstärkning av befintliga nät och att möjliggöra för fler laddstolpar och solcellsanläggningar i kommunen. Genom investeringarna säkerställer Krafringen Nät att effekten i nätet ska kunna öka för att möta framtidens behov i en expansiv region.

Behoven finns överallt

Behoven ser olika ut i olika delar av våra nät. I Hallabro kommer till exempel 100 miljoner kronor fram till 2028 att investeras i bland annat våra större stationer. Där handlar det om att förstärka våra reservmatningsmöjligheter genom att utöka från singel- till dubbelstationer.

I området runt Ringsjön kommer delar av investeringsvolymen på 290 miljoner kronor att läggas på vädersäkring och förnyelse av nätet i Hörby samt att ersätta luftledningar med markförlagda kablar. Mitt emellan Hörby och Eslöv byggs också en ny mottagningsstation vilket ensamt är en investering på 80 miljoner kronor under 2025–2026.

På vissa håll är behoven mindre. I Lomma ligger till exempel investeringarna fram till 2028 på den i sammanhanget mindre summan 25 miljoner kronor. Till största del handlar det här om att förbereda för kommande laddinfrastruktur och att investera i kabelnätet.

Underhåll av befintliga nät

Parallellt med utbyggnaden av elnätet utför Krafringen löpande underhåll av ledningar, stationer och annan infrastruktur. Varje år ersätts omkring 15 mil luftledningar i våra landsbygdsnät med markkablar för att elförsörjningen ska stå bättre rustad mot de sydsvenska höststormarna. Kvarvarande luftburna ledningar inspekteras årligen för att hitta eventuella fel, och i skog och mark röjs ledningsgator för att minska risken för strömavbrott till följd av nerfallna grenar och träd. Röjningarna görs med hänsyn till djur- och växtliv. Utöver det finns 29 000 stolpar, 2 500 stationer och drygt 9 000 kilometer ledning som kräver underhåll året om.

Hållbara arbetsförhållanden och -villkor i egen verksamhet

FOKUS

Utmaning

Hållbara arbetsvillkor och goda arbetsförhållanden främjar en socialt och ekonomiskt hållbar tillväxt och är en positiv kraft för hela planeten. En säker, hälsofrämjande och engagerande arbetsmiljö samt en god elsäkerhet är viktiga strategiska områden för Kraftringen. I arbetsmiljön ingår allt som påverkar oss i vårt arbete – fysiskt, organisatoriskt och socialt.

Ansats

Vi har ett systematiskt och proaktivt arbetsmiljöarbete som de senaste åren utvecklats i linje med den internationella ledningssystemstandarden för arbetsmiljöarbete, ISO 45001. I början av 2024 blev vi certifierade enligt denna standard. Varje chef driver det löpande systematiska arbetsmiljöarbetet genom att – tillsammans med medarbetarna – identifiera och hantera risker, formulera arbetsmiljömål och uppmuntra en lärande säkerhetskultur. Kraftringens viktigaste uppdrag inom arbetsmiljö är att se till att våra kollegor kommer säkert hem efter varje avslutat arbetspass. Varje medarbetare ges förutsättningar att känna till organisationens vision och mål, förstå sin roll och betydelsen av det egna arbetet, påverka sin egen arbetsituation och utveckla sin kompetens. Vi följer lagar och centrala kollektivavtal samt har kompletterande lokala kollektivavtal, rutiner och riktlinjer för att skapa förutsättningar för att vara en attraktiv arbetsplats.

Status

- För att gynna och uppmuntra en lärande säkerhetskultur, där medarbetare följer rutiner och uppmärksammar brister, gör chefer säkerhetsbesök i pågående fältarbeten för att samtala om arbetsmiljöfrågor.
- Vi har ett digitalt verktyg som samlar och underlättar medarbetarnas åtkomst till alla styrande rutiner, policyer, checklistor med mera.
- Arbetsmiljöfrågorna utgör en stående punkt på koncernens ledningsmöten på samtliga nivåer och vid arbetsplatsmöten (APT-möten).
- 2023 implementerades ett nytt digitalt system och rutiner för intern och extern visuellblåsning, med möjlighet till anonymitet.

- En ny koncernövergripande arbetsmiljöutbildning för chefer, ledare och skyddsombud har implementerats under 2023 och inkluderar lika delar organisatorisk och social arbetsmiljö (OSA) och fysisk arbetsmiljö.

Målsättningar

- Vi har en nollvision som innebär att ingen ska skadas allvarligt eller drabbas av ohälsa till följd av arbetet. Alla chefer ska därför kontinuerligt genomföra säkerhetsbesök. Under 2023 genomförde vi 236 besök och målet för 2024 är satt till 300 besök.
- Koncernen genomför månatliga pulsmätningar för att ständigt följa och utveckla medarbetarengagemang och säkerhetskultur. Vi sätter årliga mål för förflyttning uppåt i skalan avseende säkerhetskultur, engagemang och stolthet/lojalitet.

Utvecklingsområden

- Vi arbetar med förebyggande arbetsmiljöarbete, vilket sker i systematisk dialog och i nära samverkan mellan ledning, medarbetare, skyddsorganisation och företagshälsovård.
- Vi arbetar med att stärka vår beställarkompetens gentemot leverantörsledet. Det sker utifrån en tydlig kravställning och uppfyllande av lagstiftning liksom andra krav inom hållbar arbetsmiljö.
- I våra pulsmätningar 2023 har vi identifierat hälsa och välmående som ett utvecklingsområde och därför kommer vi under 2024 göra en större hälsofrämjande insats.

Samarbeten

- Vi samverkar med fackliga företrädare i vårt arbete med att säkerställa struktur och systematik i arbetsmiljöarbetet.
- Vi samarbetar med företagshälsovården för att skapa hållbara arbetsvillkor.
- Vi använder oss av revisionsbyråen Bureau Veritas i syfte att genom certifiering förbättra och utveckla oss inom hållbara arbetsvillkor.

Styrdokument och ytterligare information

- Arbetsmiljö- och elsäkerhetspolicy (Policyn finns att läsa i sin helhet på kraftringen.se.)
- Mångfaldspolicy (En förkortad version finns på kraftringen.se)
- Uppförandekod för medarbetare
- Rutin för visuellblåsning

Hållbarhetsrisker

Medarbetare med bristande kunskap inom organisatorisk, social och fysisk arbetsmiljö löper större risk för ohälsa, personskada eller olycka. Vi hanterar det genom att arbeta proaktivt med rutiner och att skapa en ökad mognadsgrad i vår säkerhetskultur. Det finns ett behov av att höja Sveriges nationella säkerhetsnivå. Som en samhällsviktig aktör arbetar vi därför för att höja vår personalsäkerhet, IT-säkerhet och säkerhetsskydd.

Bidrag till globala hållbarhetsmålen

3.4, 3.5, 3.6, 3.9 – 4.4 – 5.1, 5.4, 5.5 – 8.3, 8.5, 8.7, 8.8 – 10.2, 10.3

Utmaning

De senaste två årens säkerhetspolitiska utveckling har ökat behovet av beredskap kring energi och infrastruktur. Det ställer krav på stark fysisk säkerhet som skyddar mot att obehöriga får tillträde till platser där vår säkerhetskänsliga verksamhet bedrivs. Samtidigt ställer ökande digitalisering högre krav på IT- och informationssäkerhet, inte minst för Krafringen som bedriver samhällskritisk verksamhet. En majoritet av cyberbrotten möjliggörs av att den som utsätts begår ett misstag, till exempel genom att klicka på en olämplig länk. Därför är medarbetare med ett högt säkerhetstänk det bästa skyddet mot cyberbrott.

Ansats

För att skydda verksamheten följer vi lagar och krav inom säkerhetskydd, har ett proaktivt, riskbaserat angreppssätt och arbetar kontinuerligt med förbättring av rutiner och arbetssätt kring IT-säkerhet och säkerhetskydd.

Status

- Vi arbetar systematiskt med säkerhetsskyddsarbete kring våra anläggningar, och samarbetar med berörda myndigheter och intressenter.
- Vi jobbar systematiskt med informationssäkerhet och IT-säkerhet bland annat enligt MSB:s metodik och ramverk som följer gällande lagar och krav. Information klassificeras, riskanalyseras och skyddas för att säkerställa konfidentialitet, tillgänglighet och riktighet.

Målsättningar

- Vår IT-säkerhetsvision Always on innebär att vi har samma höga IT-säkerhet dygnet runt, året om.
- Vårt arbete med systematisk informationssäkerhet säkerställer att vi arbetar enligt ISO 27001.
- Målsättningen med Krafringens fysiska säkerhetsarbete är att förebygga att obehöriga får tillträde till områden, byggnader och andra anläggningar eller objekt där de kan få tillgång till säkerhetsskyddsklassificerade uppgifter eller där säkerhetskänslig verksamhet i

övrigt bedrivs. Fysisk säkerhet ska också förebygga skadlig inverkan på sådana områden, byggnader, anläggningar eller objekt. I detta ligger även att skydda mot att någon med eller utan tekniska hjälpmedel obehörigen får insyn i den säkerhetskänsliga verksamheten.

Utvecklingsområden

- Fortsätta att öka säkerhetsmedvetenheten.

Samarbeten

-

Styrdokument och ytterligare information

- Informationssäkerhetspolicy
- Rutin informationssäkerhet
- Rutin för fysisk säkerhet på Krafringens kontor och anläggningar

Hållbarhetsrisker

Brister i säkerhetsarbetet riskerar att orsaka driftstörningar och därmed försämrad energileverans till samhället. För att minimera risker genomför Krafringen kontinuerligt utbildningar i IT-säkerhet för våra medarbetare. I vårt säkerhetsarbete ställer vi även höga krav på leverantörer och samarbetspartners.

Bidrag till globala hållbarhetsmål

4.4 - 7, 7.1, 7.2 - 8.2, 8.4, 8.8 - 9.1, 9.4 - 11 - 16.5

Kraftringen i debatten

Det finns en bred acceptans i samhället för att vi måste jobba hårdare än någonsin om vi ska nå klimatmålen. Som regionalt energibolag har vi en självklar roll i att bidra genom att sänka miljöpåverkan från vår verksamhet, men det är bara en del av helheten. För att nå ut till allmänheten måste vi samarbeta. Detta gäller inte minst med den politiska sfären, där vi är i stort behov av långsiktighet i villkor och regleringar på alla nivåer från kommun till EU.

Kraftringen har under året deltagit på såväl Almedalsveckan som Ystad summit, men även haft en delegation på Smart City Expo World Congress i Spanien tillsammans med representanter från bland andra Lunds kommun och Alfa Laval.

Almedalen: Bättre villkor för energi ett måste

Tillsammans med Sysav och Öresundskraft kraftsamlade vi i Almedalen för att förbättra villkoren för en långsiktig hållbar energiproduktion i Skåne och elprisområde 4.

Vår gemensamma arena hette "Hållbar Energi 2030" och där lyfte vi, tillsammans med inbjudna organisationer och talare, angelägna frågor kring energi och hållbarhet. Bland annat offentliggjorde Skånes Effektkommission sin strategi för de kommande åren. Förutsättningarna för koldioxidinfångning och -lagring, CCS, samt villkoren för investeringar i ny kraftvärmeproduktion var andra ämnen som togs upp under denna heldag i slutet av juni.

Arenan i Almedalen hade som mål att visa att energieffektivisering och lokal energiproduktion i form av kraftvärme kommer att vara två framgångsfaktorer för förändring. Dessa bygger på god förståelse och samverkan lokalt, regionalt och nationellt mellan olika aktörer och beslutsfattare.

Ystad summit: Mer regional kraftproduktion – en nyckelfråga för Sydsverige

Vilka förutsättningar behövs för mer regional kraftproduktion och en framgångsrik färdplan i Skåne? Branschorganisationen Energiföretagen var huvudarrangör för energiseminarier under Ystad summit där även ett flertal medarbetare från olika delar av Kraftringens organisation deltog.

I Skåne behövs all form av energiproduktion och olika energislag kompletterar varandra väl över året. Prisvärd energi är helt avgörande för företagets konkurrenskraft och för en fortsatt bra region att leva och bo i. Detta var grunden för de två seminarier och samtal som Kraftringen deltog i under första dagen av Ystad summit.

Fredrik Fackler, chef för Värme och Kyla på Krafrtringen, representerade företaget under rubrikerna "Energifrågorna och Sydsverige" samt "Regional kraftproduktion idag och imorgon". En namnkunnig panel av andra representanter kom från bland andra Energiföretagen, Sydsvenska

Handelskammaren, Sysav, Öresundskraft, European Energy och Skånes Effektkommission.

Vikten av en samlad, gemensam målbild belystes och framför allt betydelsen av tillståndsprocessen för utbyggnad av såväl produktionsanläggningar som distributionssystem. Skånes Effektkommission presenterade sin färdplan för Skånes första steg mot en ökad självförsörjning av el. I en dialog om utbyggnad av våra olika kraftslag i Skåne diskuterades vikten av en bred energimix för att skapa ett stabilt energisystem i södra Sverige. Här spelar den skånska kraftvärmens en avgörande roll. Med ökad kraftvärme i Örtofta tryggas fortsatt produktion av värme och kyla i centrala och västra Skåne, samtidigt som andelen planerbar eleffekt ökar.

Ystad summit: Ny teknik och kundsamarbeten bidrar till energiomställningen

Klimatneutrala städer är en viktig nyckel för att samhället som helhet skall kunna nå klimatneutralitet. Fastighets- och bostadssektorn står för cirka en tredjedel av Sveriges energianvändning. Effekt- och energieffektiviseringar inom sektorn är därför avgörande för att städerna skall kunna bli klimatneutrala till 2030, och här har ny teknik och samarbete stor betydelse.

Karin Waldén, affärsområdeschef för Kund och energilösningar, representerade Krafrtringen denna andra dag på Ystad summit. Här lyftes vikten av att se helheten både i fastigheters energisystem och i energisystemet i stort. På så sätt kommer effekterna av effektiviseringarna hyresgäster, fastighetsägare och energibolag tillgodo samtidigt som det ökar möjligheterna att nå klimatneutralitet 2030.

Teknikutvecklingen skapar stora möjligheter. En ökad andel variabel elproduktion, småskalig distribuerad kraft, energilager, vätgas, elektrifiering av transporter, nya smarta nättekniker, ökat fokus på användarflexibilitet, digitalisering, mikronät, lokala energigemenskaper och delningsekonomi är bara några av de trender som både utmanar och skapar nya möjligheter för energisystemet 2.0. Dessa nya tekniker och trender innebär tillsammans ett paradigmskifte, som sträcker sig långt bortom själva bytet av teknik och energikällor.

Alla seminarier från Ystad summit finns att se i efterhand på Energiföretagens webbplats.

Smart City Expo World Congress

Att skapa klimatneutrala och hållbara städer är en komplex uppgift, det finns ingen färdig lösning. För att främja utbyte av kunskap med andra EU-städer som också strävar efter klimatneutralitet till 2030, bjöd Lunds kommun in Krafrtringen och Alfa Laval för gemensamma aktiviteter på Smart City Expo World Congress i Barcelona den 6-9 november. Anders Almgren, kommunstyrelsens ordförande i Lunds kommun, höll anförande om Lunds klimatarbete på mässan.

Krafrtringen, Alfa Laval och Lunds kommun höll sedan en workshop med fokus på samarbete och partnerskap för att uppnå klimatneutralitet. Bland deltagande städer fanns Barcelona och Haag. Dialoger om klimatsmarta energisystem handlade bland annat om energilösningar för värme och kyla baserat på restvärme.

Utbyte av erfarenheter och samarbete med olika aktörer är grunden för att nå framsteg. Utöver kunskapsspridning och inspiration var en viktig del av resan att knyta kontakter och fördjupa samarbeten för att fortsätta främja en hållbar, klimatneutral stadsutveckling

Broschyren vi hade med oss i Barcelona

Utmaning

Kraftringen utvecklar och förvaltar infrastruktur för produktion och distribution av energi. Ägarna har förväntningar på utdelning, kunderna har behov av långsiktigt stabila energilösningar, verksamheten kräver omfattande investeringar och kapitalmarknadens investerare kräver ränta. För att säkerställa dagens och framtidens energileveranser är det avgörande att fortsätta utveckla en lönsam verksamhet som skapar avkastning på det egna och ägarnas investerade kapital samt attraherar externt kapital.

Ansats

Kraftringens ägare anger att bolaget ska bedriva verksamheten på affärsmässiga grunder och verka för en skälig utdelning. Det kräver bland annat en vinstnivå som ger minst sex procent avkastning på bolagets investeringar i anläggningar och övriga tillgångar, en avkastning till ägarna på minst 40 procent av resultat efter schablon-skatt, samt en god kreditrating för att attrahera externt kapital. Avkastning och utdelning möjliggörs genom en konkurrenskraftig, kostnadseffektiv och långsiktig verksamhet.

Status

- Under de kommande fem åren planeras för omfattande investeringar och satsningar. Inom området värme och kyla planeras för totalt fem miljarder kronor, varav 2,5-3 miljarder kronor i en utbyggnad av förnybar el- och värmeproduktion och, förutsatt att det finns finansiella- och miljömässiga förutsättningar, en miljard kronor för annan förnybar energiproduktion. Inom området elnät planeras investeringar för cirka tre miljarder kronor i förnyelse och kapacitetsökning för att säkerställa distribution av framtidens elbehov. De stora investeringarna medför att avkastningen under enskilda år kan understiga målet på sex procent. På lång sikt bedöms att avkastningen kommer att vara över sex procent.
- De senaste årens utdelning har varit i nivå med ägarnas förväntningar och förväntas fortsätta utvecklas i takt med det finansiella resultatet. 2023 års utdelning avseende 2022 års resultat uppgick till 61 miljoner kronor.
- Under de senaste åren har verksamhetens kassaflöde minskat och skuldsättningen ökat till följd av ökade investeringar och lägre lönsamhet. Lönsamhetsutvecklingen påverkas negativt av volatila elpriser, ökade biobränslepriser och räntekostnader. Långsiktigt är ambitionen och målet fortsatt att säkerställa kassaflöde och en skuldsättning i linje med kraven för befintlig rating. Det visar att Kraftringen är en solid låntagare som ska erbjudas bra kreditvillkor.

Målsättningar

- Avkastning på totalt kapital ska över tid inte understiga sex procent.

- Befintligt ratingbetyg från Standard & Poor's ska bibehållas (A- för långsiktig kreditrating och A-2 för kortsiktig).

Utvecklingsområden

- Utveckla samarbeten för gemensamma satsningar inom regional energiförsörjning.
- Utveckla förutsättningarna för intern och extern finansiering av innovativa och hållbara investeringar.

Samarbeten

-

Styrdokument och ytterligare information

- Bolagsstyrningsrapport och Årsredovisning för 2023

Hållbarhetsrisker

Brister i arbetet för att skapa en konkurrenskraftig och kostnadseffektiv verksamhet riskerar försämrade lönsamhet och sämre utdelning till ägarna. Vidare riskeras försämrade rating vilket kan ge höjd ränta och i värsta fall att vi står utan krediter. De verksamhetsrisker som bedöms ha störst finansiell påverkan är större regulatoriska förändringar och omfattande avbrott i energileveranser. Sannolikheten för att dessa risker ska få väsentlig och långsiktigt negativ påverkan på avkastning på kapital bedöms dock som låg.

Bidrag till globala hållbarhetsmålen

1.4, 1.5 - 7.1, 7.2, 7.3 - 8.1, 8.2, 8.4 - 9.1, 9.4 - 12.2 - 17.1

Utmaning

Digital infrastruktur skapar förutsättningar för digitalisering och möjligheten att bo och verka i hela landet, samt driva tillväxt och innovativ produktion. Detta rör såväl fiber som annan infrastruktur. Regeringens mål är att 98 procent av alla hushåll och företag år 2025 ska ha tillgång till bredband om minst en gigabit per sekund. Krafringen är en av flera aktörer som bidrar till måluppfyllnaden genom att bygga och underhålla fiberoptiska kablar som används av andra aktörer för att leverera bredband, telefoni och andra tjänster till hushåll och företag.

Ansats

Krafringen levererar idag svartfiber i Lund, Eslöv, Lomma, Höör och Hörby, och arbetar kontinuerligt med att förädla och förtäta näten. Vi tillhandahåller även plats för datorsystem och tillhörande komponenter i våra två datacenter samt, i viss mån, i våra teknisknoder ute i fibernätet. Dessutom har vi upprättat och erbjuder tillgång till ett nätverk för trådlös datakommunikation för sensorer, vilket ytterligare möjliggör för digitalisering i samhället och utveckling av Smarta Städer.

Status

- 2023 har vi påbörjat en stamnätsutbyggnad för att sammankoppla vårt svartfibernät i Eslöv, via Hörby, med det befintliga lokala nätet i Höör. Därigenom stärker vi den digitala infrastrukturen inom och mellan våra ägarkommuner, och möjliggör för andra aktörer att leverera digitala tjänster.
- I Lund, Eslöv och Lomma har Krafringen sedan några år tillbaka ett så kallat LoRa-nätverk. LoRa står för Long Range och är en teknik för att trådlöst överföra data från sensorer till en digital plattform, varifrån datan kan hämtas och bearbetas. Data kan skickas över relativt långa sträckor (10-15 km), med låg energiförbrukning. Tekniken är väl lämpad för så kallade IoT-applikationer, inte minst i stadsmiljö. Under 2023 utvidgade vi LoRa-nätet på flera ställen i våra ägarkommuner och öppnade därmed upp för ännu mer digitalisering i samhället.
- Hos såväl Eslövs Bostads AB (EBO) som Lunds kommuns Fastighetsbolag (LKF) använder vi vårt eget LoRa-nätverk för att minska fjärrvärmeanvändningen i ett stort antal fastigheter, och samtidigt optimera vår egen produktion. Med hjälp av väderdata, data från temperatur- och fuktgivare placerade i alla lägenheter, och ett AI-baserat styrsystem framkommer hur stort utrymme det finns att styra fastigheternas värmeuttag kommande dygn - utan att märkbart påverka inomhustemperaturen. Informationen skickas till Krafringen som automatiskt anpassar produktionen. Testerna har integrerats i forskningsprojektet e-Flex.

- 2023 etablerade vi, tillsammans med bland andra Future by Lund, ett WiFi-nätverk i en belysningsstolpe i Veberöd. WiFi-routern strömsattes via belysningsstolpen och kopplades upp genom vårt fibernätverk. Att kombinera och samköra infrastrukturer på detta sätt, och därmed kunna överföra större datamängder från uppkopplade enheter i stadsmiljö, är ett stort steg mot att utveckla Smarta Städer. Det är också ett exempel på hur Krafringen innoverar för att möjliggöra digitalisering och utvidga vår verksamhet till att omfatta fler dataöverföringstekniker.
- Under 2024 planerar vi att modernisera och utöka kapaciteten i ett av våra två datacenter.
- Vi möter ökande krav på driftsäkerhet och säkerhetsskydd bland annat genom att öka redundansen i våra nät, säkerställa reservkraft, tillse att skalskydd är av rätt kvalitet och säkerhetsklassa våra underentreprenörer, samt begränsa åtkomsten till våra anläggningar.

Målsättningar

- Vi ska vara en oberoende nätleverantör som vidareutvecklar och bygger en robust digital infrastruktur till nytta för hela regionens näringsliv, akademi, invånare och kommunala verksamheter.
- Vi ska bygga ut svartfibernätet där det är kommersiellt gångbart. I de områden där utbyggnad inte är kommersiellt gångbart, men där Krafringen är en av de aktörer som har bäst förutsättningar för en effektiv utbyggnad, ska vi samverka med kommun och stat för att hitta lösningar.
- Vi ska arbeta aktivt med att möjliggöra vidare digitalisering genom att erbjuda och vidareutveckla sensorkommunikation.

Utvecklingsområden

- Verksamheten inom sensorkommunikation behöver utvecklas så att vi kan applicera tekniken inom fler områden internt inom Kraftringen, samt stötta ägarkommunernas behov av digital infrastruktur och expertis inom området.
- Vi behöver samverka med kommun och näringsliv för att möjliggöra en effektiv utbyggnad av 5G och digital infrastruktur för Smarta Städer.

Samarbeten

- Vi är medlemmar i StadshubbsAlliansen, Smarta Byar, Stadsnät i Syd och Svenska Stadsnätets förening
- Vi är delägare i det regionala bolaget Sydlänk.
- Vi samarbetar med Future by Lund, en plattform för samverkan mellan universitet, kommun, organisationer och näringsliv, kring innovationer rörande infrastruktur för digitalisering.
- I forskningsprojektet e-Flex samarbetar vi med Region Skåne, Energy Opticon, Lunds universitet, RISE och Sustainable Business Hub för att utveckla en digital plattform för handel och styrning av flera energislag, bland annat restvärme.

Styrdokument och ytterligare information

-

Hållbarhetsrisker

Marknaden för fibernät är i dagsläget oreglerad. Eventuella framtida regleringar kan påverka vår lönsamhet och vår möjlighet att fortsatt ligga i framkant avseende leverans av samhällskritisk infrastruktur. Vi hanterar det genom att bevaka regleringsfrågor i samarbete med branschkollegor och branschorganisationen Svenska Stadsnätets förening (SSNF).

Bidrag till globala hållbarhetsmålen

1.3, 1.4 - 3.8 - 4.1, 4.3, 4.5 - 7.1 - 9.1, 9.4 - 10.2, 10.3 - 16.10 - 17.6, 17.8

Utmaning

Korruption påverkar samhället negativt genom att undergräva rättvis företagskonkurrens samt destabilisera och minska tilliten till samhällets institutioner. Givet rollen i försörjningssektorn och det kommunala ägandet har Krafringen speciella förväntningar på sig som bolag. Att motarbeta korruption, mutor och oegentligheter är ett villkor för Krafringens verksamhet. Ett misslyckande med att agera etiskt kan få stora konsekvenser för förtroendet för Krafringen, och skapa stora ineffektiviteter genom att exempelvis leverantörsurval sker på andra grunder än de professionella.

Ansats

Vi har nolltolerans mot alla former av mutor, jävsförhållanden och korruption. Etiskt agerande i affärer främjas genom vår värdegrund Mod, Ansvar och Engagemang, rutiner och rapporteringsmekanismer, inklusive vår visselblåsarfunktion. Vår uppförandekod för medarbetare ligger till grund för de policyer och riktlinjer som styr vårt dagliga arbete. Motsvarande dokument gäller för våra leverantörer i form av uppföranderegler för leverantörer. Krafringen Energi AB, Krafringen Nät AB och Skånska Energi Nät AB följer lag (2016:1146) om upphandling inom försörjningssektorerna, vilken innebär att offentlig upphandling, med öppenhet och transparens i våra affärer, är ett krav som alla medarbetare ska följa.

Status

- Både våra interna och externa uppföranderegler följer FN:s Global Compact. Därmed har både anställda och leverantörer förbundit sig att efterleva tio principer kopplat till mänskliga rättigheter, arbetsvillkor, miljö och antikorrupktion.
- Alla nyanställda genomgår en utbildning i uppförandekoden.
- För att underlätta rapportering av misstänkta brott mot lagstiftning eller uppförandekoden har vi en rutin för visselblåsning och en extern, oberoende visselblåsarfunktion. Trumpet, som visselblåsarfunktionen heter, möjliggör att anonymt och konfidentiellt anmäla missförhållanden. Under 2023 har inga affärsetiskt tveksamma händelser inrapporterats.
- Inköp och avtal följs upp av linjeverksamheten, inköpsavdelningen och genom intern och extern revision.

- Vi har ett systematiskt arbete med GDPR för att säkerställa korrekt hantering av kunduppgifter.
- Samtliga chefer inom Krafringen Energi AB och Krafringen Nät AB genomgår en kravutbildning i LOU/LUF för att undanröja jäv och korruption. Under 2023 genomfördes även en särskild utbildning om korruption för vd och chefer.
- Vi arbetar med att införa en inköpsprocess med inköpsorder där varje inköp behöver attesteras av två personer innan köp genomförs. Processen för att lägga upp nya leverantörer kommer att ändras under 2024 så att nya leverantörer måste godkännas av en strategisk inköpare.

Målsättningar

- Inga affärsetiskt tveksamma händelser, såsom mutor, jävsförhållanden eller korruption ska ske.

Utvecklingsområden

- Genom att vidareutveckla kontrollmekanismer och arbeta ännu mer med utbildning kan vi medvetandegöra personal som befinner sig på positioner där de kan bli utsatta för påverkan, kring mutor, jäv och bestickning.

Samarbeten

- Vi är anslutna till FN:s Global Compact.

Styrdokument och ytterligare information

- Uppföranderegler för leverantörer (En förkortad version finns på krafringen.se)
- Uppförandekod för Krafringen Energi AB
- Rutin visselblåsarfunktion för Krafringen Energi AB
- Rutin Leverantörsuppföljning
- Riktlinjer för inköp och tillhörande rutiner
- Rutin Anmäla och utreda händelser, kopplat till Krafringens incidenthanteringssystem ENIA

Hållbarhetsrisker

Det finns alltid en risk att mutor, jävsförhållanden och korruption förekommer. Vi hanterar detta genom utbildningar och kontrollmekanismer. Exempel på en sådan mekanism är att vi årligen genomför en bisysslokontroll för att kontrollera ifall medarbetare i koncernledningen eller i styrelsen har ledande befattningar hos någon av våra leverantörer.

Bidrag till globala hållbarhetsmålen

5.1 - 8.5, 8.7, 8.8 - 9.2 - 10.3 - 12.6, 12.7 - 16.4, 16.5, 16.6 - 17.9, 17.16

Utmaning

Jämställdhet och mångfald på arbetsplatser skapar mer framgångsrika företag. Tilliten och det sociala kapitalet i ett samhälle ökar när människor får arbeten oavsett kön, könsöverskridande identitet, etnicitet, trosuppfattning, funktionsvariation, sexuell läggning och ålder. Nyckeln till att uppnå sådana arbetsplatser är ett inkluderande ledarskap som får medarbetare att känna engagemang och trygghet. Vidare är jämställdhet mellan män och kvinnor en särskilt stor utmaning inom energibranschen.

Ansats

Kraftringen jobbar aktivt med likabehandling och mångfald både i processer och genom kunskapsökning. Genom utbildningsinsatser ökar vi kunskapsnivån i företaget kring mångfald, jämställdhet och inkludering. Ämnena är också aktiva i alla relevanta HR-processer som kompetensförsörjning, kompetensutveckling, löner, förmåner och karriärutveckling. För att klara den framtida kompetensförsörjningen, där alla kompetenser och perspektiv behövs, engagerar vi oss också i integrationsprojekt, skolor och utbildningar.

Status

- Andel kvinnor av totalt antal anställda 2023: 26 procent
Andel kvinnor av totalt antal chefer 2023: 34 procent
Andel kvinnlig nyrekrytering 2023: 14 procent
- För att öka graden av objektivitet vid rekrytering har vi sedan 2021 möjlighet att ersätta personliga brev med urvalsfrågor. Vi har även möjlighet att ersätta traditionell referenstagning via telefon med digital referenstagning samt använda en programvara som av-identifierar CV:n med avseende på namn, kön, ålder och adress.
- Vi har en långsiktig handlingsplan för att nå ett jämställt företag med särskilt fokus på jämställdhet mellan män och kvinnor. Handlingsplanen inkluderar målinriktad rekrytering samt utbildning av chefer och arbetsledare.
- Vi engagerar oss i universitet, högskolor, yrkesutbildningar, gymnasium och grundskolor genom att ta in examensarbetare, LIA-praktikanter, prao-elever och sommarjobbare. Genom vårt engagemang sprider vi intresse för Kraftringen och energibranschen hos unga av olika bakgrund.

Målsättningar

- Vårt övergripande mål är att stärka det som är underrepresenterat inom jämställdhet och mångfald. Andelen kvinnliga chefer ska till exempel uppgå till 40 procent senast år 2027 och andelen kvinnliga nyrekryteringar ska samma år uppgå till 50 procent.

Utvecklingsområden

- Vi kan jobba mer med utvecklingsprogram för chefer och med arbetare inom jämställdhet, mångfald och inkludering utifrån vår värdegrund.
- För såväl förbättrad kompetensförsörjning som långsiktigt ökad mångfald och jämställdhet behöver vi ett ännu mer strukturerat engagemang i skolor och universitet.

Samarbeten

- Vi erbjuder praktikplats till nyanlända akademiker via organisationen Jobbsprånget.
- Vi är medlem i Kraftkvinnorna, en förening som arbetar för att synliggöra kompetenta kvinnor i energibranschen, och Kraftringens vd ingick i juryn då årets kraftkvinna 2023 utsågs.

Styrdokument och ytterligare information

- Uppförandekod för medarbetare
- Vår värdegrund, vilken baseras i orden Mod, ansvar och engagemang
- Likabehandlingsplan: Jämställdhet, Mångfald och Inkludering (JMI)

Hållbarhetsrisker

Risken finns att vi har för liten mångfald bland våra sökande, vilket gör att mångfald och jämställdhet inom bolaget inte tillgodoses tillräckligt. Utmaningen riskerar att fortsätta om inte Kraftringen arbetar långsiktigt. Vi engagerar oss i skolor och utbildningar och uppmuntrar mångfald i samhället i stort.

Bidrag till globala hållbarhetsmålen

1.3, 1.4 – 3.4 – 5.1, 5.4, 5.5 – 8.5, 8.6, 8.8 – 10.2, 10.3 – 16.7

Utmaning

Samhällets energiomställning och energibranschens snabba utveckling medför ett växande behov av att attrahera, utveckla och behålla kompetens. Detta behöver samordnas med jämställdhetsarbetet för att särskilt uppmuntra kvinnor att välja och stanna kvar i energibranschen. Kompetensförsörjningsarbetet behöver utnyttja vägar för att påverka ungdomarnas framtida utbildnings- och yrkesval, och därigenom locka mer heterogena grupper till branschen. På kortare sikt behöver även interna utvecklingsprogram genomföras för att främja jämställdhet i yrkesgrupper och på avdelningar.

Ansats

För att attrahera olika kompetenser och perspektiv till branschen engagerar vi oss i universitet, högskolor, yrkesutbildningar, gymnasium, grundskolor och integrationsprojekt. Flera olika gränssnitt mot akademien visar vi att det finns en plats i branschen för olika sorters kompetenser. Engagemanget sträcker sig från att skapa intresse för energiområdet hos grundskoleelever till att samarbeta med universitet och högskolor kring utbildningars utformning och innehåll.

Status

- Spänningsökarna är Krafringens återkommande tävling för elever i årskurs nio i Lund och kringliggande kommuner. Syftet med tävlingen är att öka elevernas kunskaper om energi och miljö. Intresset för årets upplaga av tävlingen nådde nya höjder. Rekord sattes i antal anmälda bidrag (44), tävlande klasser (48), bokade biljetter (500+), sms-röster (37000+) och i antal medarbetare som arbetade under finalen (26).
- Vi erbjuder sommarjobb. Det är ett bra sätt för sommarjobbarna att lära känna oss som arbetsgivare och för oss på Krafringen att skapa en relation till framtidens arbetskraft. Under 2023 hade 10 ungdomar från Lunds kommun anställning hos oss.
- Vi erbjuder praktikformen Lärande i arbete (LIA) som erhålls via yrkeshögskolor runt om i landet. LIA-praktik ingår i studierna och innebär att studenten går bredvid en yrkesperson utan att utföra något arbete själv. Genom att ha denna löpande kontakt med skolan har vi möjlighet att gemensamt skapa en utbildning som är en del av verkligheten. Under 2023 har 25 praktikanter haft LIA-praktik hos oss.
- Vi erbjuder lärlingsplatser. En lärling är anställd under en bestämd tidsperiod, med samma rättigheter som alla anställda, och får ut-

föra alla arbetsuppgifter så länge en handledare eller mentor är närvarande. Under 2023 har åtta lärlingar haft anställning hos oss.

- Vi erbjuder möjlighet för studenter att göra sitt examensarbete hos oss. Under 2023 har fyra examensarbeten genomförts hos oss. Målsättningen för 2024 är tio genomförda examensarbeten.
- Under 2023 genomförde vi en handledarutbildning för att skapa förutsättningar för en lyckad introduktion och handledning av kommande examensarbetare, sommarjobbbara och praktikanter.
- Krafringen har en bred samverkan med Lunds Universitet och Tekniska Högskola (LU och LTH) och dess olika delar:
  - Krafringens samarbetsavtal med LTH strukturerar och beskriver samarbetet kopplat till studenter och kurser. Under 2023 har Krafringen tagit emot sex studenter för examensarbeten, samt bidragit med tema och kunskap inom vätgas till en LTH-kurs i projektarbete.
  - Under 2023 har Krafringen även varit utmaningsägare inom Change Maker Future Track, som är en valfri kurs för studenter som vill fördjupa sig inom hållbarhetsfrågor. Vi var även utmaningsägare inom Lunds Universitets Climathon, där studenter och andra arbetar intensivt med en utmaning under kort tid för att hitta lösningar på klimatutmaningen.
  - Krafringen och vår anläggningsstrategi var även finalcase i Nordic Case Challenge som arrangerades av Ekonomihögskolan för ekonomistudenter från hela Norden.
  - Krafringen deltar på arbetsmarknadsdagar och mässor och har samarbete med yrkeshögskoleutbildningar, såsom driftteknikerutbildning via Folkuniversitetet samt utbildning till distributionselektriker, elkraftsingenjör och elnätsprojektör via Teknikhögskolan.
  - Krafringens samarbete med Stiftelsen Skånska Landskap har 2023 bidragit till att 400 barn från årskurs 2 och 4 i Eslöv och Hörby fått komma ut i naturen. Med vår sponsring vill vi bidra till minnesvärda upplevelser inom naturvetenskaperna, och ett ökat intresse för energi, klimat och miljö.

Målsättningar

- Målsättningen är att styra den strategiska kompetensutvecklingen så att Krafringens övergripande affärs- och verksamhetsmål nås.
- Krafringen ska kontinuerligt arbeta för att vara en attraktiv arbetsplats för att attrahera framtida medarbetare i energiomställningen.

Utvecklingsområden

- Fortsätta att jobba med riktade aktiviteter mot skolor och medverka på mässor och event för att attrahera på på tidigt stadium.
- Samarbeten med andra företag och aktörer för att medverka i framtagande av skräddarsydda yrkesutbildningar.

Samarbeten

- Lunds Tekniska Högskola (LTH)
- Sjöfartshögskolan i Kalmar (drifttekniker)
- Teknikhögskolan (montörer och distributionstekniker)
- Folkuniversitetet (drifttekniker)

Styrdokument och ytterligare information

Hållbarhetsrisker

Arbetsmarknaden är mer rörlig än tidigare. Vi har stora pensionsavgångar och en stor del av rekryteringarna inom energibranschen sker mellan företag, det vill säga att det blir ett litet inflöde utifrån. Utbildningstrenden är att färre går yrkesutbildningar vilket utgör ett reellt hot mot energiföretagens fortlevnad och expansion. Satsningar måste göras för att tidigt attrahera unga.

Bidrag till globala hållbarhetsmålen

4.3, 4.4, 4.7 - 8.3, 8.6 - 9.2, 9.5 - 10.2 - 12.8 - 17.7

Kraftringen – ”Vi vill inspirera till nyfikenhet och engagemang”

Sociala hållbarhetsfaktorer är viktiga för oss på Kraftringen. Det gäller vår gemensamma arbetsmiljö men även vårt möte med omvärlden. Vi försöker jobba långsiktigt för att sprida förståelse och intresse för energibranschen. Branschen har periodvis haft en åldrande personalstyrka och i slutändan vill vi medverka till återväxten av nyfikna medarbetare till våra många samhällskritiska funktioner.

Spännande tävling för högstadiel elever

Exempelvis ordnar vi sedan många år Spänningsökarna, vår tävling för niondeklassare, i samarbete med Vattenhallen Science Center vid Lunds Tekniska Högskola.

Syftet med Spänningsökarna är att höja ungdomarnas intresse för naturvetenskapliga frågor. I tävlingen, som 2023 arrangerades för elfte gången, får de deltagande klasserna komma till Vattenhallen i Lund och dels utföra experiment

på plats, dels börja ta fram förslag på energilösningar för ett framtida hållbart samhälle. Det har blivit många fantastiska och fantasifulla idéer genom åren!

Spänningsökarna lockade 2023 hela 48 klasser från runt om i Skåne. Efter publik omröstning och överläggande hos våra studentrepresentanter i Krafträdet, så gick sju av dessa klasser till finalen i Sparbanken Skåne Arena i Lund. Efter

fantastiska presentationer på scen hade tävlingsjuryn en svår uppgift att sälla fram ett resultat, men slutligen stod de värdiga vinnarna i klass 9B från Pilängsskolan i Lomma på scenen och fick ta emot prischecken på 100 000 kronor till klasskassan. Deras bidrag Elektroletten hyllades av juryn, som i sin motivering lyfte fram klassens förmåga att kombinera kompetens kring kemi, energi och mänskliga element på ett kreativt och humoristiskt sätt.

Konst på nätstationer

Art Shacks är ett annat projekt, som under 2023 var inne på sitt tredje år, där vi samarbetar med utbildningsinstanser. Här rör det sig om elever på Lunds Konst-/Designskola som under vårterminen tävlar om att ta fram motiv för att försköna nätstationer i våra elnät.

Nätstationer är sällan särskilt arkitektoniskt spännande och tyvärr alltför ofta drabbade av klotter. Med Art Shacks får vi både chansen att förgylla stationerna och tydligt reducera mängden klottersanering som behöver utföras. En vinst både för de närboende, oss och de kommuner vi verkar i.

2023 flyttade tävlingen för första gången till Eslöv, där fem centrala nätstationer fick en make-over till fina konstverk.

De vinnande eleverna utför själva konstverken som ett sommarjobbprojekt fram till midsommar, där vi även erbjuder plats för kommunala sommarjobbare som konstnärssassistent. Det är slitsamma veckor i blandat ur och skur men ett mycket uppskattat projekt av såväl medarbetare som konstnärer och boende i närheten av stationerna.

På grodspaning i Snogeholm

Det är aldrig för tidigt att intressera sig för vår natur och vårt klimat. Varje år skänker vi pengar till aktörer som jobbar med biologisk mångfald, folkhälsa och naturskyddande åtgärder. En av dessa mottagare är Stiftelsen Skånska Landskap vars uppdrag är att skydda, bevara, restaurera och utveckla natur- och kulturmiljöer och stimulera det rörliga friluftslivet. I samarbete med stiftelsen fick, under våren 2023, 180 lågstadielever från Eslövs och Hörbys kommuner komma på dagsutflykt i Snogeholms strövområde där de, tillsammans med naturvägledare, fick ge sig ut på grodspaning. I underbara naturomgivningar fick de bekanta sig med grodorna, uppleva livet i dammen och samtidigt lära sig mer om ekosystem och biologisk mångfald.

Climathon – samarbete för grön omställning

Ett annat exempel på evenemang där Kraftringen återkommande är engagerat är Lunds Universitets arrangemang Climathon. Här samlas människor med skilda åldrar, ur-

sprung och talanger för att tillsammans ta sig an utmaningar för en hållbar framtid. Tillsammans med bland andra Tetra Pak, Alfa Laval och Northvolt var Kraftringen en av Climathons partners där arbetsgrupper tog sig an vår utmaning: hur vi som energibolag kan fortsätta vara relevant för våra kunder, hjälpa dem att använda energi smartare och samtidigt skapa lönsamhet genom att faktiskt sälja mindre energi.

Efter två dagars intensivt arbete kunde Kraftringens chef för strategi, hållbarhet och innovation, Olle Eliasson, kora vinnaren – laget Orange Peelers. Deras eleganta lösning bestod av en liten uppkopplad lampa som man som konsument ska kunna koppla till sina hushållsapparater hemma. Lampan lyser sedan grönt, gult eller rött beroende på hur högt elpriset är.

Hållbara arbetsförhållanden i våra leverantörskedjor

Utmaning

Anständiga arbetsvillkor främjar en socialt och ekonomiskt hållbar tillväxt och är en positiv kraft för hela planeten. Krafringen har, med våra över 2000 leverantörer från 300 olika branscher, en påverkan på leverantörer, samhällen och miljön. Vi arbetar för att reducera sociala risker och miljömässig påverkan i hela vår leverantörskedja.

Ansats

I våra uppföranderegler för leverantörer definierar vi krav och förväntningar på alla våra leverantörer ur ett hållbarhetsperspektiv, exempelvis rörande arbetsförhållanden, miljö, säkerhet och affärsetik. Samtliga leverantörer förväntas ställa motsvarande krav på sina leverantörer. Genom detta, kombinerat med leverantörsuppföljningar och revisioner, arbetar vi för att hela vår leverantörskedja ska vara hållbar, i princip ända ner till produktionen av varor, utrustning och råmaterial.

Status

- Vi har sedan 2015 varit anslutna till FN:s Global Compact. Därmed har vi förbundit oss att efterleva tio principer kopplade till mänskliga rättigheter, arbetsvillkor, miljö och antikorrupktion. Det avspeglas i uppförandereglerna för leverantörer.
- Inköp och avtal följs upp såväl i linjeverksamheten som av stöd-funktioner och inköpsavdelningen, samt genom intern och extern revision. När risk för missförhållanden uppdagas görs särskilda utredningar och åtgärder sätts in. Hur vi systematiskt arbetar med våra leverantörer för att identifiera, förebygga, mildra och kommunicera möjliga brister inom mänskliga rättigheter och miljö beskrivs i vårt program för hållbara inköp.
- Under 2023 inledde vi ett samarbete med EcoVadis för att hållbarhetsutvärdera våra leverantörer. Analysen bygger på internationella hållbarhetsstandarder som Global Reporting Initiative (GRI), FN:s Global Compact och ISO:26000. Leverantören utvärderas och bedöms utifrån hur väl de uppfyller krav och kriterier inom miljö, arbetsvillkor, mänskliga rättigheter och etik. Frågebatteriet anpassas efter bransch, verksamhetsland och storlek. Varje leverantör utvärderas av tre hållbarhetsexperter på EcoVadis och får därefter sitt betyg.

Målsättningar

- Våra leverantörer ska följa avtalsvillkor, våra uppföranderegler och HSSEQ-krav för leverantörer. (HSSEQ står för health, safety, security, environment, quality)

Utvecklingsområden

- Hållbarhetsutvärdera fler leverantörer med hjälp av EcoVadis för att få större kunskap om de hållbarhetsutmaningar som våra leverantörer står inför.
- Fortsätta arbetet med att konkretisera och implementera vårt program för hållbara inköp.
- Bevaka och förbereda organisationen inför den kommande lagstiftningen om Due Dilligence.

Samarbeten

- Vi är anslutna till FN:s Global Compact

Styrdokument och ytterligare information

- Uppföranderegler för leverantörer
- Riktlinje HSSEQ-krav för alla leverantörer
- Rutin Hållbarhetskrav i upphandlingar
- Rutin Leverantörsuppföljning
- Program för hållbara inköp

Hållbarhetsrisker

Då vi har över 2000 leverantörer från 300 branscher och begränsade resurser för uppföljning finns det en risk att det någonstans förekommer avvikelser från Krafringens uppföranderegler för leverantörer. Vi minimerar risken genom att arbeta proaktivt i de leverantörsled där vi bedömer att vi har stor påverkansmöjlighet, och har rutiner för att kunna agera snabbt när oegentligheter uppdagas.

Bidrag till globala hållbarhetsmålen

1.2, 1.3, 1.4 - 3.4, 3.9 - 8.5, 8.7, 8.8 - 10.1, 10.3 - 12.2, 12.4, 12.5, 12.7 - 16.2, 16.5, 16.6 - 17.14, 17.17

Utvecklande möjligheter för våra medarbetare

FOKUS

Utmaning

En förutsättning för att vi ska vara ett framgångsrikt och hållbart företag är att våra medarbetare trivs och känner motivation i sitt arbete. Därför är det viktigt att medarbetarna har möjlighet till utveckling och förbättring av kunskaper och färdigheter.

Ansats

Vi arbetar aktivt med vidareutveckling av medarbetare genom olika insatser i jobbet, möjlighet att lära av varandra samt individuella och obligatoriska utbildningar. Vi mäter medarbetarnas engagemang genom månatliga pulsundersökningar innehållande frågor om bland annat arbetsmiljö och relationer med kollegor och chefer. Det underlaget använder vi för att identifiera förbättringsområden på chefs-, avdelnings- och företagsnivå.

Status

- För att följa statusen hos våra medarbetare har vi kompletterat den årliga medarbetarundersökningen med månatliga pulsmätningar. 2023 var svarsfrekvensen på mätningarna cirka 70 procent, vilket är normalt för så pass frekventa mätningar.
- För att ta tillvara värdefull erfarenhet uppmuntrar vi intern tillsättningsgrad av medarbetare. 2023 utgjordes 25 procent av rekryteringarna av internrekryteringar. Vidare planerar vi årligen succession inom respektive ledningsgrupp för att identifiera och utveckla medarbetare med hög potential.
- Vi erbjuder ledarskapsprogram för chefer såväl som andra ledare, bland andra projektledare. Vi utvecklar även kontinuerligt KraftringenAkademin – vår bank av fysiska och digitala utbildningar inom ett brett spektrum – som är öppen för alla medarbetare.
- 2023 låg vår personalomsättning på 13 procent, vilket är i linje med våra mål.

Målsättningar

- Vår vision är att ha branschens mest engagerade medarbetare, som vill växa med företaget och som tillsammans skapar en hållbar framtid – med kunden i fokus.
- 25 procent av alla rekryteringar ska gå via internrekryteringar. Utfall 2023: 25 procent.
- Kraftringen ska vara en attraktiv arbetsplats. Det följs upp i ett så kallat eNPS-index som mäter hur väl medarbetarna kan rekommendera Kraftringen som arbetsplats. För 2023 var både mål och utfall +6 och för 2024 är måltalet satt till +12, på skalan -100 till +100. Vi följer även upp genom engagemangsindex som indikerar välmående och engagemang. För 2023 var målet 4,1 och utfall 3,9. För 2024 är måltalet satt till 4,2 på skalan 1-5.

Utvecklingsområden

- Vi behöver fortsätta utveckla och systematisera talang- och successionsprocessen.
- Genom att samarbeta med utbildningspartners kan vi ta ett än mer samlat grepp om våra utbildningar.

Samarbeten

-

Styrdokument och ytterligare information

- Uppförandekod för medarbetare
- Chefshandbok
- Personalhandbok

Hållbarhetsrisker

Den största risken för våra medarbetare är att de inte kan eller vill utvecklas vidare med oss och då inte stannar kvar som anställda. Det hanterar vi bland annat genom särskilda utbildningsprogram för chefer och medarbetare, och att vår HR-avdelning genomför medarbetarundersökningar och följer upp att utvecklingssamtal genomförs. Vi följer även upp och har processer för att hantera personalomsättning.

Bidrag till globala hållbarhetsmålen

3.4 - 4.3, 4.4 - 5.1, 5.5 - 8.2, 8.5

Revisorns yttrande avseende den lagstadgade hållbarhetsrapporten

Till bolagsstämman i Kraftringen Energi AB (publ),
org.nr 556100-9852

Uppdrag och ansvarsfördelning

Det är styrelsen som har ansvaret för hållbarhetsrapporten för år 2023, vilken publiceras på kraftringen.se/hallbarhet, och för att den är upprättad i enlighet med årsredovisningslagen.

Granskningens inriktning och omfattning

Vår granskning har skett enligt FARs rekommendation RevR 12 Revisorns yttrande om den lagstadgade hållbarhetsrapporten. Detta innebär att vår granskning av hållbarhetsrapporten har en annan inriktning och en väsentligt mindre omfattning jämfört med den inriktning och omfattning som en revision enligt International Standards on Auditing och god revisionssed i Sverige har. Vi anser att denna granskning ger oss tillräcklig grund för vårt uttalande.

Uttalande

En hållbarhetsrapport har upprättats.

Ernst & Young AB

Peter Gunnarsson
Auktoriserad revisor

Henrik Rosengren,
Auktoriserad revisor

Rätt Energi.

Från Skåne till världen.

2024-03-11
Mattias Larsson
+4641362012
mattias.larsson@eslov.se

Kommunstyrelsen

Direktiv till ombud vid årsstämma för Krafringen AB

Förslag till beslut

- Kommunstyrelsen delegerar rätten att fatta beslut om direktiv till ombud avseende årsstämman för Krafringen AB till kommunstyrelsens arbetsutskott

Ärendebeskrivning

Krafringen AB har beslutat att kalla till årsstämma den 7 maj 2024, med start kl 10.00 i Lund. Årsstämman planeras att arrangeras fysiskt, men kommer även att förberedas som ett digitalt alternativ. Officiell kallelse med dagordning och finansiella rapporter (årsredovisning) kommer att översändas som tidigast den 26 mars och senast den 9 april. Förslag till dagordning bifogas

Beslutsunderlag

Information om Krafringens årsstämma 2024

Beredning

Då handlingarna riskerar att inte komma kommunstyrelsen tillhanda i tid är förslaget att delegera rätten att fatta beslut om direktiv till ombud till kommunstyrelsens arbetsutskott.

Beslutet skickas till

Kommunrevisionen
Krafringen AB

Eva Hallberg
Kommundirektör

Mattias Larsson
Ekonomichef

Sezgin Kadir
010-122 70 11
Sezgin.kadir@krafringen.se

Kommunstyrelsen Eslövs kommun
241 80 ESLÖV

E-post: kommunen@eslov.se

Årsstämma i Krafringen AB

För er information vill vi meddela att styrelsen för Krafringen AB har beslutat att kalla till årsstämma den 7 maj 2024, med start kl 10.00 i Lund. Årsstämman planeras att arrangeras fysiskt, men kommer även att förberedas som ett digitalt alternativ.

Officiell kallelse med dagordning och finansiella rapporter (årsredovisning) kommer att översändas som tidigast den 26 mars och senast den 9 april. Förslag till dagordning bifogas.

Vår avsikt är att skicka inbjudan till vår årsstämma till samtliga ledamöter i kommunstyrelsen och ordinarie ledamöter i kommunfullmäktige i ägarkommunerna, samt kommunernas ombud och ägarrepresentanter.

För eventuella frågor, vänligen kontakta undertecknad.

Med vänlig hälsning

Sezgin Kadir

VD

Krafringen AB

Bilaga:

Förslag till dagordning

Dagordning vid årsstämma i Kraftringen AB

- 1a.** Val av ordförande vid stämman
- 2a.** Upprättande och godkännande av röstlängd
- 3a.** Godkännande av dagordning
- 4a.** Val av en eller två justeringsmän
- 5a.** Prövning av om stämman blivit behörigen sammankallad
- 6a.** Framläggande av årsredovisning och revisionsberättelsen samt, i förekommande fall, koncernredovisningen och koncernrevisionsberättelsen
- 7a.** Framläggande av lekmannarevisorernas granskningsrapport
- 8a.** Beslut om
  - a)** fastställande av resultaträkningen och balansräkningen samt, i förekommande fall, koncernresultaträkning och koncernbalansräkning;
  - b)** dispositioner beträffande vinst eller förlust enligt den fastställda balansräkningen;
  - c)** ansvarsfrihet åt styrelseledamöter och verkställande direktören
- 9a.** Fastställande av arvoden åt styrelsen, revisorn och lekmannarevisorerna med suppleanter
- 10a.** Val av revisor och revisorssuppleant eller registrerat revisionsbolag (i förekommande fall)
- 11a.** Information om kommunfullmäktiges val av styrelse, lekmannarevisorer med suppleanter
- 12a.** Annat ärende, som ankommer på bolagsstämman enligt aktiebolagslagen eller bolagsordningen

2024-04-08
Mattias Larsson
+4641362012
mattias.larsson@eslov.se

Kommunstyrelsens arbetsutskott

Direktiv till ombud vid stämma för Energikontoret Syd

Förslag till beslut

- Kommunstyrelsens arbetsutskott ger ombudet i uppdrag att vid föreningsstämman i Föreningen Energikontor Syd tillstyrka att stämman fastställer resultaträkningen, balansräkningen, godkänner förvaltningsberättelsen och fastställer förslag till nya styrdokument samt beviljar styrelsens ledamöter och verkställande direktören ansvarsfrihet för 2023

Ärendebeskrivning

Föreningen Energikontoret Syd har kallat till stämma den 3 maj 2024 i Växjö (tidigare Lund). På agenda står det omfördelning av medlemmarnas ersättning, bevilja Energikontoret Syd ett ägartillskott på 80.000kronor som ersättning för arbete och insatser som ska utveckla föreningen och dess medlemmar. År 2023 fick bolaget ett ägartillskott om 130 000kr från Föreningen Energikontor Syd AB i syfte att öka bolaget möjligheter att stötta föreningen i medlemsarbete. Styrelsen föreslår stämman att rösta för en likadan lösning 2024, medan inför 2025 ändra finansieringsmodellen för att inte bygga kapital i föreningen.

Beslutsunderlag

- 240503 Kallelse stämma Föreningen Energikontor Syd
- 2 Årsredovisning 2023 Föreningen signerad
- 2b Revisionsberättelse 2023 föreningen signerad
- 3 Valberedningens protokoll 240325 sign
- 3b Bilaga till valberedningens protokoll – arvoden
- 4 Förslag till medlemsavgift 2025
- 5 Ärendeframställan föreningens finansieringsmodell
- 6 Ärendeframställan ägartillskott till bolaget
- 7 Ärendeframställan ändringar i stadgar och ägardirektiv
- 8 Förening stadgar 230317 – nuvarande
- 8b Föreningen stadgar 240503 - nytt förslag
- 9 AB Ägardirektiv 150410 – nuvarande
- 9b Ägardirektiv 240503 - nytt förslag
- 10 Bolagsstyrelsens förslag till serviceavgifter 2025

Kommunledningskontoret
Postadress: 241 80 Eslöv | Besöksadress: Stadshuset, Gröna torg 2
Telefon: 0413-620 00 | E-post: kommunen@eslov.se | www.eslov.se

1(2)

1 Röstlängd stämma 240503

Beredning

Kommunledningskontoret har inget att erinra mot utsända beslutsunderlag. Då kommunstyrelsen inte har haft tid att ta del av handlingarna innan sammanträde beslutade kommunstyrelsen att beslut om direktiv till ombud delegeras till kommunstyrelsens arbetsutskott.

Beslutet skickas till

Revisionen

Energikontoret Syd

Eva Hallberg
Kommundirektör

Mattias Larsson
Ekonomichef

Kallelse och dagordning

Föreningsstämma föreningen Energikontor Syd

Tid: fredagen den 3 maj 2024, kl. 10:30-12:30 (fika 10:00-10:30, lunch 12:40-13:40)

Plats: Växjö, Utvandrarnas hus, Atriumsalen

Delges medlemmarna i föreningen Energikontor Syd

Blekinge län

Karlshamns Kommun
Karlskrona Kommun
Olofströms Kommun
Ronneby Kommun
Sölvesborgs Kommun

Kalmar län

Borgholms Kommun
Emmaboda Kommun
Hultsfreds Kommun
Högsby Kommun
Kalmar Kommun
Mönsterås Kommun
Mörbylånga Kommun
Nybro Kommun
Oskarshamn Kommun
Torsås Kommun
Vimmerby Kommun
Västervik Kommun
Bjuv Kommun

Kronobergs län

Alvesta Kommun
Lessebo Kommun
Ljungby Kommun
Markaryds Kommun
Tingsryds Kommun
Uppvidinge Kommun
Växjö Kommun
Älmhults Kommun

Skåne län

Bjuvs kommun
Bromölla Kommun
Burlöv Kommun
Båstad Kommun
Eslöv Kommun
Helsingborg Kommun
Hässleholm Kommun
Höganäs Kommun
Hörby Kommun
Höös Kommun
Klippans Kommun
Kristianstad Kommun
Landskrona Kommun
Lomma Kommun
Lund Kommun
Osby Kommun
Perstorp Kommun

Simrishamn Kommun
Sjöbo Kommun
Svalöv Kommun
Svedala Kommun
Tomelilla Kommun
Trelleborg Kommun
Vellinge Kommun
Ystad Kommun
Åstorp Kommun
Ängelholm Kommun
Örkelljunga Kommun
Östra Göinge Kommun
Region Blekinge
Region Kalmar
Region Kronoberg
Region Skåne

Anmälan

- Anmälan till stämman senast måndagen den 19 april till medlem@energikontorsyd.se
- **OBS! Ange:** Namn, e-post, vilken ägare du representerar, lunch ja/nej, samt ev allergier

Välkommen! Vänliga hälsningar

Oliver Rosengren

Föreningsstyrelsens ordförande

Energikontor Syd AB – Energy Agency Southern Sweden

Telefon: +46 (0)73-372 32 76

Epost: Oliver.Rosengren@riksdagen.se

Dagordning

Föreningsstämma föreningen EnergiKontor Syd

Dagordning

1. Val av mötesordförande och mötessekreterare
2. Upprättande och godkännande av röstlängd
3. Val av två justeringspersoner, tillika rösträknare
4. Fråga om kallelse skett stadgeenligt
5. Godkännande av dagordning
6. Information från av föreningen helägt bolag, EnergiKontor Syd AB
7. Behandling av styrelsens årsredovisning
8. Revisorernas Revisorers berättelse
9. Beslut om fastställelse av resultaträkning och balansräkning
10. Beslut om dispositioner beträffande vinst eller förlust enligt den fastställda balansräkningen
11. Beslut om ansvarsfrihet för föreningens styrelse
12. Val
  - a. av ordförande och vice ordförande i föreningen, tillika ordförande och vice ordförande i styrelsen
  - b. av övriga styrelseledamöter och suppleanter
  - c. av revisor och revisorssuppleant
  - d. av ombud till bolagsstämma i av föreningen helägt bolag
  - e. av valberedning
13. Beslut om fastställande av arvode samt ersättningar för ledamöter i föreningen, valberedningen och för revisorer
14. Beslut om fastställande av avgifter till föreningen
15. Behandling av ärende som styrelsen hänskjutit till stämman eller som enskild medlem föreslagit till behandling. Styrelsen för Föreningen EnergiKontor Syd föreslår stämman att besluta att:
  - a. att omfördela medlemmarnas ersättning till föreningen och bolaget i enlighet med förslag i kallelsen.
  - b. att bevilja EnergiKontor Syd AB ett ägartillskott om 80 000 kr som ersättning för arbete och insatser som ska utveckla föreningen och dess medlemmar.
  - c. att besluta om nya stadgar i enlighet med förslag i kallelsen
  - d. att besluta om nytt ägardirektiv för EnergiKontor Syd AB i enlighet med förslag i kallelsen
16. Stämman avslutas

Bilagor

1. Röstlängd stämma 240503
2. Årsredovisning 2023 Föreningen signerad
- 2 b. Revisionsberättelse 2023 Föreningen signerad
3. Valberednings protokoll 240325 signerad
- 3b Bilaga valberedningens protokoll – arvoden
4. Förslag till medlemsavgift 2025
5. Ärendeframställan föreningens finansieringsmodell
6. Ärendeframställan ägartillskott till bolaget
7. Ärendeframställan ändringar i stadgar och ägardirektiv
- 8 Förening stadgar 230317 – nuvarande
- 8b Föreningen stadgar 240503 - nytt förslag
- 9 AB Ägardirektiv 150410 – nuvarande
- 9b AB Ägardirektiv 240503 - nytt förslag

Bilagor från det av föreningen helägda bolaget Energikontor Syd AB

10. Bolagsstyrelsens förslag till serviceavgifter 2025 (röstningsuppdrag)

Dessa bilagor kommer skickas separat

11. Verksamhetsberättelse 2023 Energikontor Syd AB

Energikontor Syd

Arvode ordförande och vice ordförande 2024–2025

Arvode för ordförande och vice ordförande i föreningen tillika ordförande och vice ordförande i bolaget, samt valberedning för föreningen och bolaget.

Arvode ordförande och vice ordförande

Fasta arvoden (andel av inkomstbasbelopp – IBB)

- Ordförande fast årligt arvode om 0,50 av IBB
- Vice ordförande fast årligt arvode om 0,30 av IBB

Ordförande

I de fasta arvoden ingår för ordförande:

- förberedelser inför sammanträden och justering av protokoll
- kontinuerliga samråd med tjänstemän på kontoret
- förberedelser och efterarbete kopplat till årsstämman (möten med revisorer, arbete med årsmöteshandlingar etc),
- deltagande i föreningsstämman
- vid behov dialog och samverkan med föreningens medlemmar tillika ägare till bolaget samt därmed jämförbara åtgärder.

Vice ordförande

I fast arvode till vice ordförande ingår samma åtagande som ordförande, i tillämpliga delar.

Arvode för valberedning

Arvode för valberedningssammanträden utgår till samtliga deltagande ledamöter mot inlämning av tidredovisning, enligt följande:

	Live	Telefon/webb
Deltagande på sammanträde	1 600 Kr	800 Kr
Protokollskrivning	800 kr	800 kr

Föreningen Energikontor Syd

Arvoden för övriga förtroendevalda 2024–2025

Arvode i samband med styrelsesammanträden och särskilda uppdrag

Arvode för styrelsesammanträden utgår till samtliga deltagande ledamöter, i enlighet med screenshot på deltagande vid webbmöten, signerad blankett för sammanträdesarvode eller mail från ordförande med intyg om att ledamot deltagit via telefon eller webb i enlighet med protokoll för mötet. Arvode för särskilda uppdrag, beslutade av styrelsen, ersätts mot inlämning av tidredovisning, för hel- eller halvdag.

Styrelseledamöter vars politiska uppdrag inte tillåter dem att uppbära årsarvode eller annat arvode i samband med bolagsuppdrag eller dylikt ska meddela detta till valberedningen.

	Live	Telefon/webb
Deltagande på sammanträde	1 600 Kr	800 Kr
Deltagande på stämma	1 600 Kr	800 Kr

* Ledamöter erhåller inte dubbel ersättning om möten för bolag och förening genomförs på samma dag.

Ersättning för förlorad arbetsförtjänst

Ersättning för förlorad arbetsförtjänst utgår ej, varken till styrelsen eller valberedningens ledamöter.

Reseersättning

Reseersättning utbetalas till styrelseledamöter och valberedningens ledamöter mot inlämning av reseräkning och eventuella kvitton för resekostnader. I samtliga fall där milersättning utgår skall denna vara på samma nivå som de anställda får i Energikontor Syd AB, enligt följande:

	Kr/mil	Skattefritt	Skattepliktigt
Ersättningsnivå 2024	38,50 kr	25 kr	13,5 kr

Revisorer

Ersättning till de auktoriserade revisorerna utgår enligt offert.

Energikontor Syd AB

Arvoden för övriga förtroendevalda 2024–2025

Arvode i samband med styrelsesammanträden och särskilda uppdrag

Arvode för styrelsesammanträden utgår till samtliga deltagande ledamöter, i enlighet med screenshot på deltagande vid webmöten, signerad blankett för sammanträdesarvode eller mail från ordförande med intyg om att ledamot deltagit via telefon eller webb i enlighet med protokoll för mötet. Arvode för särskilda uppdrag, beslutade av styrelsen, ersätts mot inlämning av tidredovisning, för hel- eller halvdag.

Styrelseledamöter vars politiska uppdrag inte tillåter dem att uppbära årsarvode eller annat arvode i samband med bolagsuppdrag eller dylikt ska meddela detta till valberedningen.

	Live	Telefon/webb
Deltagande på sammanträde	1 600 Kr	800 Kr
Protokollskrivning	800 kr	800 kr

* Ledamöter erhåller inte dubbel ersättning om möten för bolag och förening genomförs på samma dag.

Ersättning för förlorad arbetsförtjänst

Ersättning för förlorad arbetsförtjänst utgår ej, varken till styrelsens eller valberedningens ledamöter.

Reseersättning

Reseersättning utbetalas till styrelseledamöter och valberedningens ledamöter mot inlämning av reseräkning och eventuella kvitton för resekostnader. I samtliga fall där milersättning utgår skall denna vara på samma nivå som de anställda får i Energikontor Syd AB, enligt följande:

	Kr/mil	Skattefritt	Skattepliktigt
Ersättningsnivå 2023	38,50 kr	25 kr	13,5 kr

Revisorer

Ersättning till de auktoriserade revisorerna utgår enligt offert.

Föreningsstyrelsens förslag till Medlemsavgift 2025

Styrelsen för Föreningen EnergiKontor Syd föreslår till föreningsstämman att besluta:

att godkänna förslag till medlemsavgift om 2500kr

Sammanfattning

Förslaget är baseras på ärendeframställan att omfördela medlemmarnas ersättning till föreningen och bolaget i enlighet med förslag i kallelsen.

Förslaget lämnas av styrelsen för Föreningen EnergiKontor Syd i enlighet med
Föreningsstyrelseprotokoll 2024-03-22

Ärendeframställan om avseende finansieringsmodell för Föreningen Energikontor Syd 2025

Bakgrund: Nuvarande finansieringskonstruktion bygger på att Föreningen Energikontor Syd erhåller en medlemsavgift från samtliga medlemmar om 5000kr per år. Kostnaden för att vara medlem ska kunna sänkas från 5000kr till 2500kr för nuvarande medlemmar om alla Skånes kommuner går med.

Styrelsen för Föreningen Energikontor Syd föreslår till föreningsstämman att besluta:

att omfördela medlemmarnas ersättning till föreningen och bolaget genom att minska medlemsavgiften från 5 000 kr till 2 500 kr och i stället lägga 2 500 kr som en grundavgift till serviceavgiften i bolaget.

Grundavgiften, om 2500kr, tas bort för nuvarande medlemmar om alla Skånes kommuner går med.

Sammanfattning

Förslaget är kostnadsneutralt för medlemmarna. Förslaget innebär att det inte byggs kapital i föreningen utan att pengarna flyttas till bolaget där verksamheten bedrivs

---

Förslaget lämnas av styrelsen för Föreningen Energikontor Syd i enlighet med
Föreningsstyrelseprotokoll 2024-03-22

Ärendeframställan om ägartillskott till Energikontor Syd AB

Styrelsen för Föreningen Energikontor Syd föreslår till föreningsstämman att besluta:

att bevilja Energikontor Syd AB ett ägartillskott om 80 000kr som ersättning för arbete och insatser som ska utveckla föreningen och dess medlemmar.

Bakgrund

2023 fick bolaget ett ägartillskott om 130 000kr från Föreningen Energikontor Syd AB i syfte att öka bolaget möjligheter att stötta föreningen i medlemsarbete. Styrelsen föreslår stämman att rösta för en likadan lösning 2024, medan inför 2025 ändra finansieringsmodellen för att inte bygga kapital i föreningen.

Förslaget lämnas av styrelsen för Föreningen Energikontor Syd i enlighet med **Föreningsstyrelseprotokoll 2024-03-22**

Stadgar

Föreningen Energikontor Syd

Organisationsnummer 802435–5821

§ 1–21

§ 1 Firma

Föreningens firma är Energikontor Syd. Föreningen är ideell.

§ 2 Säte

Föreningen har sitt säte i Växjö kommun, Kronobergs län.

§ 3 Ändamål

Föreningens ändamål är att främja ett robust energisystem genom att kontinuerligt utveckla och stärka sydregionens och medlemmarnas strategiska energi- och miljöarbete. Detta görs via insatser med särskild tyngdpunkt på energieffektivisering, effektiv energianvändning och ökad andel förnybar energi, samt därtill kopplade kostnadsreduktioner och tillväxtpotentialer.

Verksamheten skall bedrivas i nära samverkan mellan näringsliv, forskning och samhälle, och syfta till utveckling av människor, företag och organisationer inom hela energi-, industri-, transport-, service och fastighetssektorn m.fl.

Föreningens operativa verksamhet skall bedrivas av ett av föreningen helägt aktieföretag.

§ 4 Medlemskap

Medlemskap i föreningen kan erhållas av enskilda kommuner, kommunalförbund, kommunförbund, regioner och andra offentliga organisationer med intresse av föreningens ändamål och verksamhet.

Ansökan om medlemskap görs hos föreningens styrelse som beslutar om medlemskap. Beslut om medlemskap skall omgående meddelas sökanden och föreningens medlemmar. Se § 19.

Via medlemskapet kan föreningens medlemmar erhålla stöd inom områdena strategisk energi-, transport- och miljöplanering samt energieffektivisering och omställning till förnybar energi. Därutöver kan stöd erhållas via strukturerade informationssatsningar samt i avtalad omfattning stöd till den kommunala energirådgivningen samt tillhandahållande av information och kontakter avseende svenska och europeiska stödprogram inom de aktuella områdena.

§ 5 Avgift

Medlem betalar en årsavgift till föreningen. Avgiften fastställs vid ordinarie föreningsstämma.

Årsavgiften betalas för löpande räkenskapsår enligt faktura som skickas ut i månadskiftet januari/februari. Ny medlem betalar årsavgift vid inträdet. Erlagd årsavgift återbetalas inte.

Medlem i föreningen förväntas anlita det av föreningen ägda bolagets tjänster och ersätta dessa tjänster efter de grunder som bolaget bestämmer, t.ex. genom serviceavgifter.

§ 6 Styrelsen

Föreningens styrelse består av föreningens ordförande och vice ordförande samt minst fem och högst nio andra ledamöter jämte högst sex suppleanter vilka kallas in regionvis enligt ordningen i stämmoprotokollet då ordinarie ledamot ej kan närvara.

Ledamöterna och suppleanterna väljs på högst två år i taget på ordinarie föreningsstämma (årsstämma) för tiden intill slutet av nästa årsstämma eller, om styrelseledamot utsetts på två år, intill slutet av den årsstämma som infaller inom två år.

§ 7 Firmateckning

Föreningens firma tecknas förutom av styrelsen, av den eller dem som styrelsen utser.

§ 8 Styrelsens sammanträden

Styrelsen bestämmer tid och plats för sina sammanträden. Sammanträde skall hållas minst två gånger per år samt när ordföranden anser att det behövs eller när minst hälften av styrelseledamöterna begär det.

Kallelse till sammanträde ombesörjs av ordföranden. Kallelse med dagordning skall skickas till ledamöter och suppleanter minst tio dagar före ett sammanträde.

- Ordinarie ledamot som är förhindrad att delta i ett sammanträde skall omedelbart anmäla detta till ordföranden samt kalla suppleant till tjänstgöring i enlighet med §6.
- Suppleant som inte tjänstgör för ordinarie ledamot får, utan ersättning, närvara vid styrelsens sammanträden och delta i överläggningarna men inte i besluten.

Vid styrelsesammanträde skall protokoll föras. Protokollet skall justeras av ordföranden och en ledamot.

§ 9 Beslutsförhet

Styrelsen är beslutsför då minst halva antalet ledamöter är närvarande. Beslut inom styrelsen fattas med enkel majoritet. Vid lika röstetal gäller den mening som ordföranden biträder utom vid val, då avgörandet sker genom lottning. Omröstning inom styrelsen sker öppet.

§ 10 Styrelsens uppgifter

Styrelsen har till uppgift

- att årligen till ordinarie föreningsstämman avge verksamhetsberättelse och bokslut
- att företräda föreningen i förhandlingar och överenskommelser angående föreningens hel eller delägda bolag
- att ansvara för föreningens verksamhet och fastställa riktlinjer utöver vad som framgår av dessa stadgar och föreningsstämmans beslut

§ 11 Räkenskapsår

Föreningens räkenskapsår är kalenderår.

§ 12 Revisorer

Styrelsens förvaltning och föreningens räkenskaper skall årligen granskas av en av föreningsstämman utsedd revisor med en suppleant. Både revisorn och revisorssuppleanten skall vara auktoriserade.

Revisorn skall senast den sista mars varje år avlämna revisionsberättelse.

§ 13 Föreningsstämma

Ordinarie föreningsstämma skall hållas senast sex månader efter räkenskapsårets utgång på dag och plats som styrelsen bestämmer.

För behandling av visst ärende skall extra föreningsstämma hållas när styrelsen anser det erforderligt eller då det skriftligen begärs av revisorn eller minst 1/10-del av medlemmarna. I en sådan begäran skall anges anledningen till att extra föreningsstämma påkallas. I ärende som skall behandlas på sådan stämma skall styrelsen avge utlåtande.

Medlem som önskar få ett visst ärende behandlat på ordinarie föreningsstämma skall anmäla ärendet till styrelsen senast en månad före ordinarie föreningsstämma. Styrelsen skall avge utlåtande över sådant ärende.

§ 14 Kallelse till föreningsstämma

Styrelsen kallar till föreningsstämma. Kallelse skall ske skriftligt via brev eller e-post till medlem.

Kallelse skall utsändas till samtliga medlemmar, till ordinarie föreningsstämma tidigast fyra och senast två veckor före stämman och till extra föreningsstämma senast en vecka före stämman.

Kallelse till föreningsstämma skall innehålla förslag till dagordning.

§ 15 Ärenden på ordinarie föreningsstämma

På ordinarie föreningsstämma skall följande ärenden förekomma

1. Val av mötesordförande och mötessekreterare
2. Upprättande och godkännande av röstlängd
3. Val av två justeringspersoner, tillika rösträknare
4. Fråga om kallelse skett stadgeenligt
5. Godkännande av dagordning
6. Behandling av styrelsens årsredovisning
7. Revisorernas Revisorers berättelse
8. Beslut om fastställelse av resultaträkning och balansräkning
9. Beslut om dispositioner beträffande vinst eller förlust enligt den fastställda balansräkningen
10. Beslut om ansvarsfrihet för föreningens styrelse
11. Val
  - a. av ordförande och vice ordförande i föreningen, tillika ordförande och vice ordförande i styrelsen
  - b. av övriga styrelseledamöter och suppleanter
  - c. av revisor och revisorssuppleant
  - d. av ombud till bolagsstämma i av föreningen helägt bolag
  - e. av valberedning
12. Beslut om fastställande av arvode samt ersättningar för ledamöter i föreningen, valberedningen och för revisorer
13. Fastställande av avgifter till föreningen
14. Behandling av ärende som styrelsen hänskjutit till stämman eller som enskild medlem föreslagit till behandling

Ärende som inte varit upptaget i kallelsen får inte avgöras av stämman

§ 16 Ärende på extra föreningsstämma

På extra föreningsstämma får endast förekomma de ärenden för vilka stämman utlysts och som upptagits i kallelse till stämman.

§ 17 Förfarandet vid stämman

Vid stämman skall protokoll föras. Protokollet justeras av ordföranden och de som stämman utsett enligt § 15 punkt 3.

Vid stämman har varje medlem en röst. Röstning får ske genom ombud. Omröstning sker öppet utom vid personval, där sluten omröstning skall ske om någon begär det. Beslut fattas, om inget annat sägs i dessa stadgar, med enkel majoritet. Vid lika röstetal gäller den mening som ordföranden biträder utom vid personval, då avgörandet sker genom lottning.

Ledamot av styrelsen får inte delta i beslut om ansvarsfrihet för förvaltningsåtgärd, för vilken han eller hon är ansvarig, och inte heller i val av revisor.

§ 18 Valberedning

Valberedningen består av tre ledamöter och väljs av ordinarie föreningsstämma för ett år i sänder. Föreningens ordförande utser en av dessa tre personerna till sammankallande i valberedningen.

- Ledamot av styrelsen eller revisorer är inte valbara till valberedningen.

Valberedningens förslag skall vara styrelsen tillhanda i sådan tid att det kan sändas ut till medlemmarna tillsammans med kallelsen till ordinarie föreningsstämma.

§ 19 Utträde m.m.

Medlem som önskar utträda ur föreningen skall skriftligen säga upp sitt medlemskap hos styrelsen. Såvida inte annan överenskommelse träffas är uppsägningstiden tre år räknat från ingången av den månad då uppsägningen skedde.

Styrelsen får besluta, att medlem som inte fullgör sina skyldigheter mot föreningen skall uteslutas. Uteslutning får inte beslutas innan medlemmen beretts tillfälle att yttra sig.

Medlem som utträder eller utesluts ur föreningen är skyldig att inom tid som styrelsen fastställer fullgöra sina förpliktelser mot föreningen.

§ 20 Ändring av stadgar

Beslut om ändring av dessa stadgar skall ske på ordinarie föreningsstämma. För att ett sådant beslut skall vara giltigt krävs antingen att samtliga närvarande medlemmar är ense om beslutet eller att beslut fattats på två på varandra följande föreningsstämmor, därav minst en ordinarie föreningsstämma. På den stämma som hålls sist skall beslutet ha biträtts av minst 2/3 av de röstande.

§ 21 Upplösning av föreningen

För giltigt beslut om upplösning av föreningen krävs att beslutet fattats vid två på varandra följande föreningsstämmor, därav minst en ordinarie föreningsstämma. På den stämma som hålls sist skall beslutet ha biträtts av minst 2/3 av de röstande. Kallelse till sista stämman får inte ske, innan första stämman hållits.

Den föreningsstämma som slutgiltigt upplöser föreningen beslutar även om disposition av dess egendom.

Stadgar

Föreningen Energikontor Syd

Organisationsnummer 802435–5821

§ 1–22

§ 1 Firma

Föreningens firma är Energikontor Syd. Föreningen är ideell.

§ 2 Säte

Föreningen har sitt säte i Växjö kommun, Kronobergs län.

§ 3 Föreningens ändamål

Föreningens ändamål är att främja ett hållbart energisystem genom att kontinuerligt utveckla och stärka sydregionens och medlemmarnas strategiska energi- och miljöarbete. Detta görs via insatser med särskild tyngdpunkt på energieffektivisering, effektiv energianvändning samt övergång till fossilfri energi, för en minskad klimatpåverkan, lägre energikostnader och hållbar regional utveckling. Verksamheten ska bedrivas i nära samverkan mellan föreningens medlemmar, näringsliv, forskning och samhälle, och syfta till utveckling av människor, företag och organisationer.

Föreningens operativa verksamhet samt föreningens administration ska bedrivas av ett av föreningen helägt aktiebolag, nedan kallat Bolaget.

§ 4 Medlemskap

Medlemskap i föreningen kan erhållas av enskilda kommuner, kommunalförbund, kommunförbund, regioner och andra offentliga organisationer med intresse av föreningens ändamål och verksamhet.

Ansökan om medlemskap görs hos föreningens styrelse som beslutar om medlemskap. Beslut om medlemskap ska omgående meddelas sökanden och föreningens medlemmar. Se § 19.

Via medlemskapet får föreningens medlemmar möjlighet att upphandla eller, via externfinansierade insatser, erhålla stöd i linje med beslutad verksamhetsinriktning i bolagsordning och ägardirektiv

§ 5 Medlemmarna åtagande

Medlem i föreningen förväntas löpande underrätta Bolaget som gällande styrdokument och mål som kopplar till energi och klimat.

Medlem i föreningen förväntas nedlägga egen tid för samverkan med Bolaget för att identifiera behov och utmaningar, utveckla ansökningar för extern finansiering eller delta i insatser och åtgärder.

Medlem i föreningen förväntas vid sidan av externfinansierade insatser och åtgärder anlita Bolaget för olika uppdrag och ersätta detta arbete efter de grunder som Bolaget bestämmer.

För att Bolaget ska få tillgång till externa finansieringsmöjligheter och kunna vara ett verktyg för att genomföra delar av den nationella energipolitiken är det en förutsättning att verksamheten erhåller fortsatt stöd från medlemmarna i föreningen både finansiellt och organisatoriskt, detta upprätthålls bland annat genom att:

- Medlem i föreningen tillhandahåller kompetens till styrelsearbete via sina valda politiker
- Medlem i föreningen bjuder in till ägardialoger
- Medlem i föreningen betalar en serviceavgift till Bolaget. Avgiften fastställs vid ordinarie bolagsstämman.
- Medlem i föreningen samverkar för att hitta möjligheter till lokal och regional medfinansiering.

§ 6 Medlemsavgift

Medlem betalar en årsavgift till föreningen. Avgiften fastställs vid ordinarie föreningsstämma.

Avgiften betalas för löpande räkenskapsår enligt faktura som skickas ut i månadsskiftet januari/februari. Ny medlem betalar årsavgift vid inträdet. Erlagd årsavgift återbetalas inte.

§ 7 Styrelsen

Styrelsen ska bestå av lägst sju och högst elva ledamöter, inklusive föreningens ordförande och vice ordförande.

Föreningens ordförande och vice ordförande väljs på ett år i taget, övriga ledamöter väljs på högst två år i taget. Valen sker på ordinarie föreningsstämma (årsstämma) för tiden intill slutet av nästa årsstämma eller, om styrelseledamot utsetts på två år, intill slutet av den årsstämma som infaller inom två år.

§ 8 Firmateckning

Föreningens firma tecknas förutom av styrelsen, av den eller dem som styrelsen utser.

§ 9 Styrelsens sammanträden

Styrelsen bestämmer tid och plats för sina sammanträden. Sammanträde ska hållas minst två gånger per år samt när ordföranden anser att det behövs eller när minst hälften av styrelseledamöterna begär det.

Kallelse till sammanträde ombesörjs av ordföranden. Kallelse med dagordning ska skickas till ledamöter minst tio dagar före ett sammanträde.

Vid styrelsesammanträde ska protokoll föras. Protokollet ska justeras av ordföranden och en ledamot.

§ 10 Beslutsförhet

Styrelsen är beslutsför då minst halva antalet ledamöter är närvarande. Beslut inom styrelsen fattas med enkel majoritet. Vid lika röstetal gäller den mening som ordföranden biträder utom vid val, då avgörandet sker genom lottning. Omröstning inom styrelsen sker öppet.

§ 11 Styrelsens uppgifter

Styrelsen har till uppgift

- att årligen till ordinarie föreningsstämman avge verksamhetsberättelse och bokslut
- att företräda föreningen i förhandlingar och överenskommelser angående föreningens hel eller delägda bolag
- att ansvara för föreningens verksamhet och fastställa riktlinjer utöver vad som framgår av dessa stadgar och föreningsstämmans beslut

§ 12 Revisorer

För granskning av föreningens årsredovisning jämte räkenskaper samt styrelsens förvaltning utses revisor med högst en suppleant. Både revisorn och revisorssuppleanten ska vara auktoriserade. Mandattiden är fyra år och avslutas efter årsstämman det fjärde året. Under mandatperioden fastslår stämman aktuell revisor för kommande år. Revisorn ska senast den sista mars varje år avlämna revisionsberättelse.

§ 13 Föreningsstämma

Ordinarie föreningsstämma ska hållas senast sex månader efter räkenskapsårets utgång på dag och plats som styrelsen bestämmer.

För behandling av visst ärende ska extra föreningsstämma hållas när styrelsen anser det erforderligt eller då det skriftligen begärs av revisorn eller minst 1/10-del av medlemmarna. I en sådan begäran ska anges anledningen till att extra föreningsstämma påkallas. I ärende som ska behandlas på sådan stämma ska styrelsen avge utlåtande.

Medlem som önskar få ett visst ärende behandlat på ordinarie föreningsstämma ska anmäla ärendet till styrelsen senast en månad före ordinarie föreningsstämma. Styrelsen ska avge utlåtande över sådant ärende.

§ 14 Kallelse till föreningsstämma

Styrelsen kallar till föreningsstämma. Kallelse ska ske skriftligt via brev eller e-post till medlem.

Kallelse ska utsändas till samtliga medlemmar, till ordinarie föreningsstämma tidigast fyra och senast två veckor före stämman och till extra föreningsstämma senast en vecka före stämman.

Kallelse till föreningsstämma ska innehålla förslag till dagordning.

§ 15 Ärenden på föreningsstämma

På föreningsstämma ska följande ärenden behandlas

1. Stämmans öppnande.
2. Val av mötesordförande och mötessekreterare.
3. Upprättande och godkännande av röstlängd.
4. Val av två justeringspersoner, tillika rösträknare.
5. Prövning om stämman blivit behörigen sammankallad.
6. Godkännande av dagordning.
7. Framläggande av årsredovisningen och revisionsberättelsen. Beslut om
  - a. fastställande av resultat- och balansräkningen
  - b. dispositioner beträffande vinst eller förlust enligt den fastställda balansräkningen,
  - c. ansvarsfrihet för föreningsstyrelse.
8. Beslut om valberedningens förslag till val
  - a. av ordförande och vice ordförande i föreningsstyrelsen,
  - b. av ordförande och vice ordförande i bolagsstyrelsen,
  - c. av övriga styrelseledamöter
  - d. (nyval eller fastställande av tidigare val) av revisor och revisorssuppleant,
  - e. av ombud till bolagsstämma i av föreningen helägt bolag.
9. Beslut om regionernas nominering till val
  - a. av valberedning för förening och bolag,
  - b. av sammankallande i valberedningen.
10. Beslut om fastställande av styrelse-, valberednings- och revisionsarvoden.
11. Beslut om fastställande av medlemsavgifter till föreningen.
12. Behandling av ärende som styrelsen hänskjutit till stämman eller som enskild medlem föreslagit till behandling.

Ärende som inte varit upptaget i kallelsen får inte avgöras av stämman

§ 16 Ärende på extra föreningsstämma

På extra föreningsstämma får endast förekomma de ärenden för vilka stämman utlysts och som upptagits i kallelse till stämman.

§ 17 Förfarandet vid stämma

Vid stämman ska protokoll föras. Protokollet justeras av mötesordföranden och de som stämman utsett enligt § 15 punkt 4.

Vid stämma har varje medlem en röst. Röstning får ske genom ombud. Omröstning sker öppet utom vid personval, där sluten omröstning ska ske om någon begär det. Beslut fattas, om inget annat sägs i dessa stadgar, med enkel majoritet. Vid lika röstetal gäller den mening som ordföranden biträder utom vid personval, då avgörandet sker genom lottning.

Ledamot av styrelsen får inte delta i beslut om ansvarsfrihet för förvaltningsåtgärd, för vilken han eller hon är ansvarig, och inte heller i val av revisor.

§ 18 Valberedning

Valberedningen ansvarar för val till så väl föreningen som Bolag. Valberedningen består av en ledamot från var och en de regioner som är medlemmar i föreningen, varav en är sammankallande, och väljs av ordinarie föreningsstämma för ett år i sänder. Regioner nominerar ledamöter till valberedning, som sedan fastställs på stämman.

- Ledamot av styrelsen eller revisorer är inte valbara till valberedningen.

Valberedningens förslag till val enligt ärende på årsstämma för förening och bolag, ska vara styrelsen tillhanda i sådan tid att det kan sändas ut till medlemmarna och ägaren tillsammans med kallelsen till ordinarie förenings- och bolagsstämma.

§ 19 Utträde m.m.

Medlem som önskar utträda ur föreningen ska skriftligen säga upp sitt medlemskap hos styrelsen. Såvida inte annan överenskommelse träffas är uppsägningstiden tre år räknat från ingången av den månad då uppsägningen skedde.

Styrelsen får besluta, att medlem som inte fullgör sina skyldigheter mot föreningen ska uteslutas. Uteslutning får inte beslutas innan medlemmen beretts tillfälle att yttra sig.

Medlem som utträder eller utesluts ur föreningen är skyldig att inom tid som styrelsen fastställer fullgöra sina förpliktelser mot föreningen.

§ 20 Ändring av stadgar

Beslut om ändring av dessa stadgar ska ske på ordinarie föreningsstämma. För att ett sådant beslut ska vara giltigt krävs antingen att samtliga närvarande medlemmar är ense om beslutet eller att beslut fattats på två på varandra följande föreningsstämmor, därav minst en ordinarie föreningsstämma. På den stämma som hålls sist ska beslutet ha biträtts av minst 2/3 av de röstande.

§ 21 Räkenskapsår

Föreningens räkenskapsår är kalenderår.

§ 22 Upplösning av förening

För giltigt beslut om upplösning av föreningen krävs att beslutet fattats vid två på varandra följande föreningsstämmor, därav minst en ordinarie föreningsstämma. På den stämma som hålls sist ska

beslutet ha biträts av minst 2/3 av de röstande. Kallelse till sista stämman får inte ske, innan första stämman hållits. Den föreningsstämma som slutgiltigt upplöser föreningen beslutar även om disposition av dess egendom.

Föreningen EnergiKontor Syd

Digital signering, ort och datum

Ordförande Föreningen EnergiKontor Syd

Bolagsstyrelsens förslag till Serviceavgift 2025

Styrelsen för Energikontor Syd föreslår till bolagsstämman att besluta:

- att** bolagets serviceavgift uppgår till 1 krona per medborgare och år för respektive medlemskommun. Antalet medborgare baseras på SCB:s uppgifter om invånarantal per den 30 november året innan budgetåret.
- att** bolagets serviceavgift för Region Blekinge, Region Kalmar län och Region Kronoberg uppgår till 150 000 kr per år.
- att** bolagets serviceavgift för Region Skåne uppgår till 200 000 kronor per år.
- att** alla medlemmar erlägger en grundavgift om 2500kr. Om samtliga kommuner och regioner är medlemmar i föreningen skall grundavgiften tas bort, dessutom ska serviceavgiften minska med den årliga medlemsavgiften om 2500kr.

Bakgrund

Nuvarande finansieringskonstruktion för bolaget, som fastslogs inför 2023, bygger på att bolagets serviceavgift uppgår till 1 krona per medborgare och år för kommuner samt ett fastbelopp enligt ovan för regioner, minskat med den årliga medlemsavgiften om 2500 kronor.

På föreningsstämman 240503 kommer följande ärendeframställan göras till stämman.

- Förslag avseende att omfördela medlemmarnas ersättning till föreningen och bolaget genom att minska medlemsavgiften från 5 000 kr till 2 500 kr och i stället lägga 2 500 kr som en grundavgift till serviceavgiften i bolaget. Grundavgiften, om 2500kr, tas bort för nuvarande medlemmar om alla Skånes kommuner går med.

Utfall

	Kommuner + förändringar i invånarantal	Regioner	
Nuläge (inv 2024)	1 592 491 kr	650 000 kr	sammantagen avgifter 2024
+ 2500kr (flytt från föreningen)	1 727 491 kr	660 000 kr	135 000 + 10000kr flyttas från föreningen - kostnadsneutral för medlemmarna
-5000kr (om alla går med)	1 322 491kr	630 000 kr	bolagets intäkt minskar med 270 000 + 20 000kr

Förslaget lämnas av styrelsen för Energikontor Syd AB i enlighet med **Bolagsstyrelseprotokoll 2024-03-22**

Från bolagsstämman 2023

Bolagsstyrelsens förslag till serviceavgift 2024

Styrelsen för Energikontor Syd AB föreslår bolagsstämman att besluta:

- att** bolagets serviceavgift uppgår till 1 krona per medborgare och år för respektive medlemskommun, minskat med den årliga medlemsavgiften om 2500 kronor. Antalet medborgare baseras på SCB:s uppgifter om invånarantal per den 30 november året innan budgetåret
- att** bolagets serviceavgift för regionerna Blekinge, Kalmar och Kronoberg uppgår till 150 000 kr per år, minskat med den årliga medlemsavgiften om 2500 kronor.
- att** bolagets serviceavgift för region Skåne uppgår till 200 000 kronor per år, minskat med den årliga medlemsavgiften om 2500 kronor.
- att** ovanstående serviceavgifter gäller om Region Skåne och samtliga 33 skånska kommuner blir medlemmar i föreningen, annars ska inte medlemsavgiften avräknas i enlighet med ovanstående.

Sammanfattning

Förslaget är oförändrat jämfört med det som antogs för 2023

Förslaget lämnas av styrelsen för Energikontor Syd AB i enlighet med **Bolagsstyrelseprotokoll 2023-02-17**

2024-04-08
Mattias Larsson
+4641362012
mattias.larsson@eslov.se

Kommunstyrelsens arbetsutskott

Beslut om direktiv till ombud vid ägarråd för Inera AB

Förslag till beslut

- Kommunstyrelsens arbetsutskott ger ombudet i uppdrag att vid ägarrådet i Inera AB tillstyrka att rösta i enlighet med utsända stämmohandlingar.
- Paragrafen justeras omedelbart

Ärendebeskrivning

Inera AB har kallat till ägarråd den 29 april. Inera är ett bolag som ägs av SKR genom SKR Företag, 21 regioner och 288 kommuner. Syftet med att även SKR och kommunerna gick med som ägare av Inera var att stärka verksamhetsutveckling med hjälp av digitalisering, utnyttja potentialen i ett samarbete på nationell nivå för invånarnas bästa och därigenom uppnå kostnadseffektivitet. SKR företräder kommuner och regioner gentemot staten, vilket bland annat kan leda till ömsesidiga överenskommelser mellan kommun- och regionsektorn (SKR) och staten. Inera kan på ägarnas uppdrag ha en roll i att realisera det som gemensamt överenskommets.

Beslutsunderlag

Förslag-till-arvoden-(ägarråd-2024-04-29)
Dagordning-ägarråd-2024-04-29
Ägaröverenskommelse-Inera-inför-beslut-på-ägarråd-29-april-2024
Ägardirektiv-Inera-2024-2025-(ägarråd-2024-04-29)
Missiv-ägaröverenskommelse-(ägarråd-2024-04-29)
Missiv-ägardirektiv-(ägarråd-2024-04-29)
Ineras-verksamhetsinriktning-2024-2026-med-budgetram
Förslag-till-valberedning-(ägarråd-2024-04-29)
Förslag-till-styrelse-och-ordförande-(ägarråd-2024-04-29)

Beredning

Kommunledningskontoret har inget att erinra mot utsända beslutsunderlag. Då kommunstyrelsen inte har haft tid att ta del av handlingarna innan sammanträdet beslutade kommunstyrelsen att beslut om direktiv till ombud delegeras till kommunstyrelsens arbetsutskott

Beslutet skickas till
Kommunrevisionen
Inera AB

Eva Hallberg
Kommundirektör

Mattias Larsson
Ekonomichef

Arvoden för styrelsen i Inera AB 2024

Styrelsen för SKR Företag AB föreslår följande arvoden för 2024. Förslaget är oförändrade arvoden jämfört med 2023.

Styrelsearvode

Befintliga arvoden:

133 000 kr per år för styrelsens ordförande i en fast del + 2 335 kr/möte.
62 000 kr per år för vice ordförande i en fast del + 2 335 kr/möte.
26 000 kr per år för var och en av ledamöterna i en fast del + 2 335 kr/möte.

Styrelsearvodet utbetalas efter nästföljande ordinarie bolagstämma.

Arvode till revisor

Föreslås att arvode till revisor utgår enligt räkning.

Arvode till lekmannarevisor

10 300 kr per år för var och en av ledamöterna i en fast del.

Dagordning ägarråd 29 april 2024

1. Ägarrådet öppnas
2. Val av ordförande vid Ägarrådet
3. Upprättande och godkännande av röstlängd
4. Val av sekreterare och en eller två justerare
5. Prövning av om Ägarrådet blivit behörigen sammankallat
6. Godkännande av förslag till dagordning för Ägarrådet
7.
  - a. Fastställa ägardirektiv för Inera AB
  - b. Ägaröverenskommelse – ägarnas samverkan genom Inera
8. Val av ledamöter till valberedningen Inera AB
9. Förslag på styrelse, ordförande, revisor samt lekmannarevisor till Inera AB
10. Förslag på arvode för styrelse, ordförande, revisor samt lekmannarevisor
11. Eventuella ärenden från någon av aktieägarna
12. Övriga ärende till ordinarie årsstämma, enligt paragraf 12 bolagsordning
  - a. Årligt fastställande av verksamhetsinriktning med strategiska mål för de närmaste tre räkenskapsåren
  - b. Fastställande av rambudget för verksamheten
  - c. Ram för upptagande av krediter
  - d. Köp och försäljning av fast egendom
  - e. Bildande av bolag
  - f. Köp eller försäljning av bolag eller andel i sådant
  - g. Ställande av säkerhet
  - h. Beslut i annat ärende av principiell betydelse eller annars av större vikt för bolaget

Punkt c-h kommer inte att vara aktuella på detta ägarråd.
13. Övriga frågor
14. Ägarrådet avslutas

Ägaröverenskommelse

Inera

Ägarnas Samverkan genom Inera

Inför beslut på ägarråd 29 april 2024

Ägaröverenskommelse – ägarnas samverkan genom Inera

1. Bakgrund och syfte

Syftet med denna överenskommelse är att ur ett ägarperspektiv definiera Ineras roll, uppgift och styrande principer i arbetet med att stödja digitaliseringen av välfärden i landets regioner och kommuner. Överenskommelsen anger hur ägarna avser att samarbeta via det gemensamt ägda bolaget Inera.

Ägaröverenskommelsen kompletterar ägarnas övriga styrande dokument i form av aktieägaravtal, bolagsordning och ägardirektiv.

Ägaröverenskommelsen beslutas tillsammans med ägardirektivet på ägarrådet. Ägarrådet är ägarnas högsta beslutande organ.

Inera är ett bolag som ägs av SKR genom SKR Företag, 21 regioner och 288 kommuner. Syftet med att även SKR och kommunerna gick med som ägare av Inera var att stärka verksamhetsutveckling med hjälp av digitalisering, utnyttja potentialen i ett samarbete på nationell nivå för invånarnas bästa och därigenom uppnå kostnadseffektivitet.

SKR företräder kommuner och regioner gentemot staten, vilket bland annat kan leda till ömsesidiga överenskommelser mellan kommun- och regionsektorn (SKR) och staten. Inera kan på ägarnas uppdrag ha en roll i att realisera det som gemensamt överenskommes.

2. Ineras uppdrag och roll

2a) Ineras uppdrag

Ineras ska på uppdrag av ägarna skapa förutsättningar för både nationell samverkan och för samverkan mellan regioner och kommuner vilket möjliggör ett resurseffektivt och ändamålsenligt nyttjande av digitaliseringens möjligheter.

Ineras uppdrag är att, med beaktande av den kommunala självstyrelsen, möta de behov som finns i kommuner eller regioner som i förlängningen skapar mervärde hos invånarna. I enlighet med ägardirektivet ska Inera på ägarnas uppdrag

”samordna, tillhandahålla och utveckla sektorsspecifik samverkansarkitektur¹, infrastruktur², tjänster och lösningar till kommuner och regioner samt bolag och organisationer som de utövar ett rättsligt bestämmande inflytande över”.

Ineras tjänsteutveckling och tjänsteutbud ska så långt som möjligt utgå ifrån, styras av och samverka med nationell digital infrastruktur.

Fokus för Ineras verksamhet ska ligga inom områden som avser behovet av digital samverkan och förutsättningar för informationsutbyte mellan regioner och regioner, kommuner och kommuner eller mellan kommuner och regioner.

2b) Förvaltning och utveckling av tjänster

Inera ska ta fram av ägarna överenskomna tjänster och lösningar till stöd för digitalisering och verksamhetsutveckling inom områden där marknaden ensamt inte bedöms kunna tillgodose ägarnas behov och intressen. Gemensamma tjänster och lösningar ska ta hänsyn till att Sveriges regioner och kommuner har kommit olika långt vad gäller graden av digitalisering.

Ineras tjänster och lösningar ska utformas så att de möjliggör för kommuner och regioner att själva styra och utveckla sina verksamhetsprocesser.

Ineras produkter och tjänster ska aktivt motverka riskerna att etablera tekniska eller andra för regioner och kommuner försvårande eller fördröjande stuprör, inte minst inom områden som bör hanteras på nationell nivå för hela den offentliga sektorn.

De tjänster Inera tillhandahåller ska uppfylla ett men helst två eller flera av följande kriterier:

- kräver gemensam digital infrastruktur för att skapa värde
- hanterar information över huvudmännens organisationsgränser
- stödjer regioner och/eller kommuners långsiktiga digitaliseringsmål

¹ Med samverkansarkitektur avses vanligen överenskomna principer, spelregler och standarder för hur IT-lösningar, system och tjänster ska byggas för att kunna samverka med varandra. Arkitekturen är en förutsättning för att uppnå

samverkan på organisatorisk, rättslig, semantisk och teknisk nivå.

² Med digital infrastruktur avses vanligen plattformar och tjänster som ska möjliggöra ett effektivt och säkert utbyte av information.

2c) Roller

Med ägare menas de organisationer som äger aktier i Inera. Ägarna bjuds årligen in till ägarråd och årsstämma för att fastställa styrande principer för Inera. Årsstämman ska enligt aktieägaravtalet besluta i enlighet med beslut på ägarrådet.

Ägarstyrningen illustreras i figur 1.

SKR har som huvudägare ett uppdrag att samordna kommuner och regioner i ägarstyrningen av Inera.

Styrelsen ska på ägarnas uppdrag sköta bolagets verksamhet och löpande förvaltning utifrån de direktiv som ägarrådet beslutar om.

Med beställare/kund menas den som beställer och finansierar tjänster från Inera.

Figur 1 Ägarstyrning av Inera

3. Principer för beredning, prioritering, beslut, prissättning och finansiering

Inera ska över tid säkerställa en väl fungerande dialog ur såväl ägar- som beställar-/kundperspektiv.

Ineras process för beredning, prioritering, beslut och genomförande ska utformas med utgångspunkt i följande principer:

- följa kommuners och regioners planerings- och budgetprocesser.

- beslut i frågor om vilka tjänster som Inera ska utveckla och förvalta ska beredas inom ramen för de samverkansformer som finns med beställare/kund.
- överenskommelse avseende vilka tjänster en region eller kommun köper från Inera och därigenom vilka kostnader detta medför, ska alltid avtalas mellan Inera och enskild region eller kommun.
- utveckling som görs baserat på en grupp av ägares behov, ska inte ha en negativ påverkan på, eller motverka majoritetens behov.
- investeringar i tjänster som tillhandahålls av Inera ska kunna prioriteras i förhållande till övrig verksamhet inom regionen eller kommunen. Därmed ska nyttor och potentiell effekthemtagning med tjänsten kunna påvisas.

Ineras prissättning ska vara rättvisande, transparent och så långt som möjligt baseras på faktiskt nyttjande. Utgångspunkten vid prissättning ska vara självkostnad och med beaktande av hela livscykeln.

Ineras infrastruktur och tjänster finansieras antingen utifrån faktiskt nyttjande eller genom gemensam finansiering baserad på invånarantal, beroende på tjänstens karaktär. Som ett komplement kan även gemensam finansiering genom överenskommelser med staten via SKR vara aktuellt.

När det gäller överenskommelser mellan SKR och staten, ska SKR verka för att staten tar de kostnader som är förknippade med utveckling av nationell digital infrastruktur och arkitektur.

Med utgångspunkt i ovanstående principer arbetar Sveriges regioner och kommuner utifrån ett antal gemensamt överenskomna och preciserade former för behovsfångst, prioritering, beredning, förankring och finansiering inom ramen för samverkan genom Inera. Dessa ska löpande utvärderas och vidareutvecklas tillsammans med SKR och i nära samverkan med Inera.

Ägardirektiv för Inera AB

**– antas på ägarråd 2024-04-29 och bolagsstämma
2024-06-11**

Ägare

SKR Företag AB ägde per 2023-12-31 50,95 procent av aktierna i bolaget. Övriga aktier ägs av regioner och kommuner. Samtliga kommuner har givits möjlighet att köpa aktier i bolaget. Vid full anslutning från kommuner och regioner kommer det innebära att SKR Företag AB äger 50,8 procent av aktierna.

Sveriges Kommuner och Regioner äger samtliga aktier i SKR Företag AB. SKR Företag AB är moderbolag i SKR:s bolagskoncern.

Det övergripande målet med SKR:s ägande i bolag är att skapa värde för SKR:s medlemmar och SKR som förbund. Bolagen ska bedriva verksamhet om alternativ saknas på marknaden eller om konkurrensen anses otillräcklig, ha fokus på långsiktigt värdeskapande samt bedrivs inom strategiskt och ekonomiskt viktiga områden för SKR, kommuner, regioner och deras bolag.

Bolagets verksamhet

Bolaget ska samordna, tillhandahålla och utveckla sektorsspecifik samverkansarkitektur, infrastruktur, tjänster och lösningar till kommuner, regioner samt bolag och organisationer som de utövar ett rättsligt bestämmande inflytande över, inom deras verksamhetsområden och ansvar.

Bolaget ska, i nära samarbete med SKR och Adda AB, bidra med stöd för digitalisering och verksamhetsutveckling i kommuner, regioner samt deras bolag.

Föremålet för verksamheten är angivet i bolagsordningen för bolaget. Bolaget får ej bedriva verksamhet som inte är förenlig med bolagsordningen. Bolaget får ej heller bedriva verksamhet som inte är förenlig med den kommunala kompetensen.

Bolaget ska i första hand ta fram av ägarna efterfrågade gemensamma tjänster och lösningar till stöd för digitalisering och verksamhetsutveckling inom områden där marknaden inte bedöms kunna tillgodose ägarnas behov

och intressen. Bolaget ska så långt som möjligt nyttja marknaden och föreliggande konkurrensförhållanden.

Bolaget ska utveckla marknaden genom att stimulera innovation och konkurrens.

Bolagets styrning

Bolaget är efter SKR Företags förvärv av majoriteten av aktierna i bolaget ett intressebolag till SKR Företag. Syftet med att övriga parter givits tillfälle att vara (eller i förekommande fall, bli) aktieägare är att tillförsäkra deltagande kommuner och regioner ett avgörande inflytande över bolagets strategiska mål och viktiga beslut. I aktieägaravtal har införts bestämmelser om ett ägarråd som ska utgöra det beslutsorgan i vilket samtliga parter äger delta och som beslutar om övergripande strategiska frågor och bolagsstyrning.

Bolagets verksamhet ska bedrivas på ett sådant sätt att aktieäggande kommuner och regioner kan utöva kontroll över bolaget motsvarande den som myndigheten utövar över sin egen förvaltning. Bolaget ska i huvudsak utföra verksamhet för ägarnas (eller andra enheter som ägarna utövar kontroll över) räkning.

Verksamhetens finansiering

Bolaget ska inom ramen för de kommunalrättsliga principerna i 2 kap. 1-3 och 7-8 §§ kommunallagen och självkostnadsprincipen enligt 2 kap. 6 § kommunallagen agera affärsmässigt. Bolagets olika delverksamheter ska långsiktigt vara självfinansierade.

Bolaget får bara när det är förenligt med den kommunala kompetensen och aldrig till större omfattning än tjugo (20) procent av bolagets omsättning tillhandahålla tjänster till andra än direkta eller indirekta aktieägare.

Bolagets syfte är inte att bereda vinst åt aktieägarna utan bidra till en effektivisering och utveckling av kommunernas och regionernas verksamhet genom samordnade lösningar med optimalt resursutnyttjande och hög kvalitet.

Strategier för SKR Företagskoncernen

Bolagen inom SKR Företagskoncernen ska skapa värde för SKR och dess medlemmar genom att stödja visionen

Världens mest innovativa och omtänksamma välfärd.

samt de övergripande strategiska uppdragen i SKR:s inriktning 2024-2027

- *Säkra välfärdens kompetensförsörjning*
- *Välfärdens utveckling genom digitalisering*

- *Långsiktiga planeringsförutsättningar*

Varje år beslutar styrelsen i SKR om verksamhetsplan och budget. Koncernens bolag ska i sina verksamhetsplaner redovisa hur de bidrar till SKR:s inriktning och målsättningar samt beskriva bolagets del i SKR:s samlade medlemserbjudande.

Strategiska mål

Inera har identifierat ett strategiskt mål kopplat till målsättningen att vara ”Sveriges digitala ingång till hälsa, vård och omsorg”:

Mål: Kommuners och regioners användning av Ineras tjänster ska öka med 15%

Digitalisering är ett kraftfullt verktyg för att möta välfärdens utmaningar och nå visionen om världens mest innovativa och omtänksamma välfärd. Ett strategiskt mål om ökad användning av Ineras tjänster ska betraktas som en ambitionshöjning för Inera. Det handlar om att arbeta för att nyttan av kommuners och regioners redan gjorda investeringar blir större och om att bli ännu mer träffsäkra i utvecklingen av nya tjänster.

Koncerngemensamma riktlinjer

Följande riktlinjer för SKR ska tillämpas i de fyra dotterbolagen samt Inera: SKR:s varumärkespolicy, SKR:s alkoholpolicy, SKR:s resepolicy samt SKR:s policy om mutor och jäv.

SKR Företag ska tillsammans med SKR och koncernens bolag undersöka möjligheterna till synergier mellan parterna.

Ledande befattningshavare i dotterbolagen ska ha en uppsägningstid om minst 3 månader.

Styrelse- och vd-utvärdering ska genomföras vartannat år och resultatet ska rapporteras till styrelsen i SKR Företag.

Vid nominering av styrelseledamöter samt ledande befattningshavare i bolagen, bör en jämn könsfördelning eftersträvas så att andelen män respektive kvinnor blir minst 40 %.

Bolagen inom koncernen ska bedriva ett aktivt hållbarhetsarbete med utgångspunkt i Agenda 2030. Bolagen ska årligen redovisa mål och resultat inom hållbarhetsområdet.

Styrelsen

Styrelsen ska bestå av lägst 6 och högst 15 ledamöter inklusive ordföranden. Styrelseledamöterna föreslås av en valberedning vilken ska

bestå av högst 7 ledamöter. Valberedningens uppdrag är att till ägarmöte lägga fram förslag till styrelse, styrelseordförande samt arvoden till dessa.

Styrelsen svarar för bolagets organisation och förvaltningen av bolagets angelägenheter.

Styrelsen ska fortlöpande bedöma bolagets ekonomiska situation.

Styrelsen ska se till att bolagets organisation är utformad så att bokföringen, medelsförvaltningen och bolagets ekonomiska förhållanden i övrigt kontrolleras på ett betryggande sätt.

Styrelsen ska se till att SKR Företag AB:s tidplaner för ekonomisk- och verksamhetsmässig rapportering kan följas.

Styrelsen ska årligen fastställa en skriftlig arbetsordning för sitt arbete. I arbetsordningen ska det bl.a. anges hur ofta styrelsen ska sammanträda.

Styrelsen ska i skriftlig instruktion ange arbetsfördelningen mellan styrelsen och den verkställande direktören.

Verkställande direktör

Styrelsen utser, i samråd med SKR Företag AB:s vd, en verkställande direktör för bolaget.

Lön och övriga anställningsvillkor fastställs, i samråd med SKR Företag AB:s vd, av styrelsen.

Styrelsen ska i en skriftlig vd-instruktion ange ansvar och befogenheter för vd.

Om vd ska skiljas från sina uppgifter, ska samråd ske med SKR Företag AB:s vd.

Bolagets utveckling

Styrelsen ska uppmärksamma bolagets långsiktiga utveckling och anpassningsförmåga till nya krav och förutsättningar. Detta ska beskrivas i bolagets affärsplan.

Investeringar

Bolagets behov av investeringar ska framgå av investeringsbudgeten. Beslut om större investeringar ska ske i samråd med SKR Företag AB:s vd.

Ekonomiska mål

Verksamheten i bolaget ska bedrivas på affärsmässiga grunder och bidra till medlemsnytta. Som ekonomiska mål gäller följande:

Lönsamhetsmål – nettomarginal

Nettomarginalen beräknas som resultatet efter finansiella poster i procent av rörelsens intäkter.

Nettomarginalen ska under perioden 2024-2027 uppgå till minst 3 procent.

I de fall bolaget budgeterar med ett resultat som avviker från lönsamhetsmålet på 3 % ska budgeten, tillsammans med en konsekvensanalys, rapporteras till ägarstyrelsen (SKR Företag).

Kapitalstrukturmål – soliditet

Soliditet beräknas som eget kapital, inklusive obeskattade reserver exkl. skatt, dividerat med balansomslutningen.

Soliditeten ska långsiktigt uppgå till minst 25 procent.

Utdelning

Bolaget ska inte lämna utdelning. Uppkommen vinst ska återinvesteras i bolaget och långsiktigt förbättra bolagets soliditet.

Ägaröverenskommelse – ägarnas samverkan genom Inera

Kort historik

En sk ägaröverenskommelse togs fram till ägarrådet 2021. Denna syftar till att ur ett ägarperspektiv beskriva och definiera Ineras roll, uppgift samt de styrande principer som anger hur ägarna avser att samarbeta via det gemensamt ägda bolaget Inera. Ägaröverenskommelsen kompletterar ägarnas övriga styrande dokument i form av aktieägaravtal, bolagsordning och ägardirektiv. Tanken är att ägaröverenskommelsen, precis som övriga styrande dokument, ska ligga fast över tid.

Fortsatt arbete i enlighet med ägaröverenskommelsen

Som en del i ägaröverenskommelsen 2021 tydliggjordes att SKR tillsammans med regionerna löpande ska utvärdera och vidareutveckla de gemensamt överenskomna formerna för behovsfångst, prioritering, beredning, förankring och finansiering som regionerna idag arbetar utifrån.

Under 2021 genomfördes ett särskilt uppdrag som syftade till att ta fram principer för behovsfångst, beredning, prioritering, förankring, finansiering av verksamhet inom Inera riktad gentemot kommunerna. Detta resulterade i ett nytt ramverk för kommunerna som fastställdes 2022.

Fastställande av ägaröverenskommelse

På ägarrådet 2023 godkändes den bilagda ägaröverenskommelsen. Det finns inga förslag till förändringar inför 2024 års ägarråd.

Förslag till beslut

Ägarrådet föreslås besluta

att fastställa ägaröverenskommelse för 2024.

Ägardirektiv Inera 2024-2025

Efter det att SKRs kongress beslutade om ny inriktning har Ineras ägardirektivs skrivning om strategier för koncernen uppdaterats till:

Bolagen inom SKR Företagskoncernen ska skapa värde för SKR och dess medlemmar genom att stödja visionen

Världens mest innovativa och omtänksamma välfärd.

samt de övergripande strategiska uppdragen i SKR:s inriktning 2024-2027

- *Säkra välfärdens kompetensförsörjning*
- *Välfärdens utveckling genom digitalisering*
- *Långsiktiga planeringsförutsättningar*

Strategiska mål

I och med framtagandet av en ny inriktning inleddes under hösten 2023 en process med att ta fram strategiska mål.

Inera har identifierat ett strategiskt mål kopplat till målsättningen att vara ”Sveriges digitala ingång till hälsa, vård och omsorg”:

Mål: Kommuners och regioners användning av Ineras tjänster ska öka med 15%

Digitalisering är ett kraftfullt verktyg för att möta välfärdens utmaningar och nå visionen om världens mest innovativa och omtänksamma välfärd. Ett strategiskt mål om ökad användning av Ineras tjänster ska betraktas som en ambitionshöjning för Inera. Det handlar om att arbeta för att nyttan av kommuners och regioners redan gjorda investeringar blir större och om att bli ännu mer träffsäkra i utvecklingen av nya tjänster.

I övrigt har årtal uppdaterats.

Uppdateringen av ”strategier för koncernen” och tillägget av ”strategiska mål” är också gjord i samtliga av SKR Företag AB:s dotterbolags ägardirektiv.

Förslag till beslut

Ägarrådet föreslås besluta

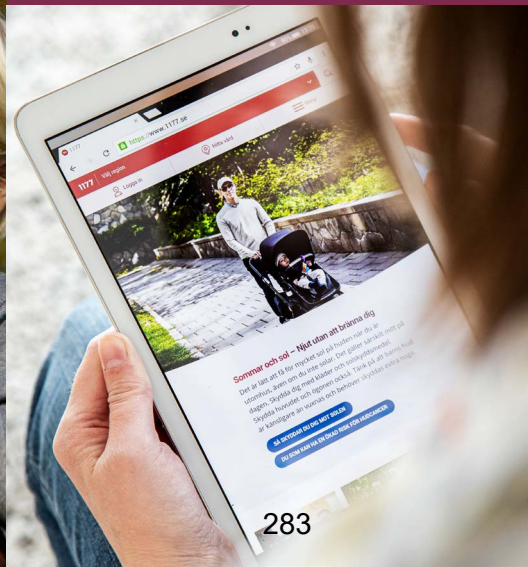
att godkänna ägardirektivet för 2024-2025.

Inera

Ett företag inom SKR

Ineras verksamhetsinriktning 2024 – 2026

Innehållsförteckning

Inledning	5
Om Inera	5
Sveriges digitala ingång för hälsa, vård och omsorg	6
Gemensam infrastruktur för en digitalt sammanhållen välfärd	8
Ineras färdplan	9
Trender och omvärld	10
I fokus hos SKR, regioner och kommuner	12
Fokusområden	14
Kommunal digitalisering	23
Internt förbättringsarbete	26
Budget 2024	27

Ineras verksamhetsinriktning

Verksamhetsinriktningen beskriver Ineras verksamhet för 2024, samt strategisk inriktning för 2025–2026. Syftet är att ge ägare, kunder och omvärld en bred överblick över Ineras verksamhet och utvecklingsinsatser. Ineras portfölj av tjänster för regioner och kommuner samt pågående utveckling beskrivs på inera.se.

Om Inera

Inera är ett digitaliseringsbolag som bidrar till att utveckla välfärden. Vi är Sveriges digitala ingång till hälsa, vård och omsorg och utvecklar digital infrastruktur för en sammanhållen välfärd. Vi arbetar på uppdrag av kommuner och regioner.

Vår vision är världens mest innovativa och omtänksamma välfärd.

Strategisk position

Inera bidrar till välfärdens utveckling genom att tillhandahålla:

- Sveriges digitala ingång för hälsa, vård och omsorg
- Gemensam infrastruktur för en digitalt sammanhållen välfärd

Inera ska vara en självklar nationell samarbetspartner för kommuner, regioner och privata välfärdsutförare.

Strategiskt mål

- Kommuners och regioners användning av Ineras tjänster ska öka med 15%.

Digitalisering är ett kraftfullt verktyg för att möta välfärdens utmaningar och nå visionen om världens mest innovativa och omtänksamma välfärd. Ett strategiskt mål om ökad användning av Ineras tjänster ska betraktas som en ambitionshöjning för Inera. Det handlar om att arbeta för att nyttan av kommuners och regioners redan gjorda investeringar blir större och om att bli ännu mer träffsäkra i utvecklingen av nya tjänster.

Sveriges digitala ingång för hälsa, vård och omsorg

Inera har en unik position i att vara en nationell, digital samlingsplats för hälsa, vård och omsorg för såväl invånare som medarbetare i välfärden. Det är bara Inera som kan erbjuda lösningar som på ett teknik- och konkurrensneutralt sätt kan utbyta och tillgängliggöra information, kunskapsstöd och säkra digitala tjänster till vårdgivare och invånare.

1177 – ett av Sveriges starkaste varumärken

1177.se, som bygger på den nationella digitala infrastrukturen för vård och omsorg, tillhandahålls av Inera.

1177.se erbjuder kvalitetssäkrad och användarvänlig information som är öppen för alla, samt tjänster som underlättar den egna och närståendes kontakter med vården.

1177 är ett av Sveriges starkaste varumärken. Den senaste varumärkesmätningen (2022) visar att 99,2 procent av invånarna känner till 1177. Under 2023 gjordes mellan 15 och 20 miljoner besök i månaden på 1177.se och ungefär 9,6 miljoner invånare har ett konto på webbplatsen. Till 1177.se finns hundratals underliggande system anslutna på ett standardiserat sätt så att medarbetare vid tusentals vårdenheter kan kommunicera digitalt med sina patienter via 1177.se, och invånare kan ta del av personlig information eller utföra olika typer av självservice-tjänster.

Gemensam målbild för 1177

En gemensam målbild för 1177 har fastställts av samtliga regioner, och omfattar bland annat en successiv inkludering av kommunal vård och omsorg i 1177-konceptet. Målbilden för 1177 stödjer även målbilden för God och nära vård (prop. 2019/20:164). 1177:s målbild siktar på 2030 och syftar till att stödja effektmålen:

- Bättre hälsa hos invånarna
- Bättre tillgänglighet till hälsa, vård, omsorg och tandvård
- Effektivare användning av resurser inom hälsa, vård, omsorg och tandvård

1177 för vårdpersonal lanseras 2024

Under 2024 kommer en första version av 1177 för vårdpersonal att lanseras. Den kommer inledningsvis att innehålla nationella kliniska kunskapsstöd som har utarbetats inom regionernas system för kunskapsstyrning. 1177 för vårdpersonal kommer stärka 1177:s roll att vara Sveriges digitala ingång för hälsa, vård, omsorg och tandvård.

1177 för vårdpersonal kan i ett nästa steg, beroende på framtida prioriteringar och strategiska vägval, komma att vidareutvecklas till att även tillgängliggöra nationella digitala tjänster för medarbetare på ett mer samlat sätt än idag.

Ett strategiskt viktigt område är att fortsätta modernisera samverkansarkitektur och integrationsmönster via API:er, bland annat för att möta hälso- och sjukvårdspersonalens behov av att nationella tjänster görs tillgängliga i verksamhetens egna system. I arbetet med att realisera 1177 för vårdpersonal är inriktningen att stödja möjligheten till integrationer mot regioners, kommuners och privata vårdgivares vårdinformationssystem, så att vårdprocessen kan hållas samman över olika systemgränser.

Gemensam infrastruktur för en digitalt sammanhållen välfärd

Inera har på uppdrag av regioner och kommuner byggt upp en digital infrastruktur som skapar förutsättningar för informationsdelning och nationella digitala tjänster för en god, nära och jämlik vård och omsorg i Sverige. Samma information ska kunna visas upp för olika intressenter som patienter, omsorgstagare, omsorgspersonal och vårdpersonal. Den gemensamma infrastrukturen ska möjliggöra hantering av till exempel identitet, spärar, behörighetsstyrning, säkert informationsutbyte.

Exempel på användning av Ineras digitala infrastruktur

- ➔ Via Ineras nationella tjänsteplattform kan information utbytas mellan vårdgivarnas system och invånare kan ta del av sin personliga information. Här görs över 400 miljoner slagningar varje månad.
- ➔ 630 000 medarbetare i vård och omsorg identifierar sig på ett säkert sätt med stöd av identifieringstjänst SITHS, och kan därmed få säker tillgång till rätt information och rätt system både lokalt, regionalt och nationellt.
- ➔ Katalogtjänst HSA är en elektronisk katalog som innehåller kvalitetsgranskade uppgifter om organisationer och personer inom vård och omsorg i Sverige. Här kan både invånare och personal enkelt hitta korrekta kontaktuppgifter och söka efter vård på nätet. HSA har 7 200 anslutna vårdgivare, inklusive privata aktörer.

Ineras färdplan

På inera.se finns en färdplan som ger en överblick över de utvecklingsinitiativ som pågår eller som planeras under de kommande åren. Färdplanen visar när leveranser planeras från Inera och aktuell status för respektive initiativ. Den visar också vad regioner och kommuner behöver göra för att skapa förutsättningar för att Ineras leveranser ska skapa förväntad nytta i verksamheten. I färdplanen visas även förslag som ännu inte är beslutade. Där är planeringen, både vad gäller tid och omfattning, av naturliga skäl mer osäker.

Färdplanen visar vägen för Ineras och regioners och kommuners gemensamma utvecklingsarbete. Inom ramen för Ineras ramverk kommer färdplanen beredas, justeras och följas upp. Färdplanen utgår dels från den beslutade målbilden för 1177, dels från relaterade beroenden och andra initiativ som redan är beslutade eller ligger under beredning.

Målsättningen är att färdplanen ska fungera som ett stöd för regioner, kommuner och privata utförare att följa pågående och planerade initiativ för att lättare kunna se de långsiktiga utvecklingslinjerna och få bättre möjlighet till egen planering. Färdplanen siktar på år 2026.

Gemensam färdplan för utveckling och införanden

Så fungerar färdplanen

Den gemensamma färdplanen för utveckling och införanden ger en överblick av de utvecklingsinitiativ som pågår eller som planeras de kommande åren.

Färdplanen visar när leveranser planeras från Inera och aktuell status för respektive initiativ. Den visar också vad regioner och kommuner behöver göra för att skapa förutsättningar för att Ineras leveranser ska skapa förväntad nytta i verksamheten.

I färdplanen visas även förslag som ännu inte är beslutade. Där är planeringen, både vad gäller tid och omfattning, av naturliga skäl mer osäker. Färdplanen uppdateras kontinuerligt och datum för senaste uppdatering anges i bilden.

Initiativens olika status

I färdplanen ligger initiativen dels mässigt där utvecklingen är tänkt att genomföras. Alla initiativ är dock inte beslutade än. Symbolen vid initiativen visar vilka som är beslutade och vilka som fortfarande är under beredning inför beslut.

- Förslag**
Förslag på utveckling som ännu inte gått vidare till beredning inför intresseanmälan. Förslagen kan ha kommit från Inera, regioner eller kommuner.
- Initial analys och förankring av intresse**
Analyser och förstudier av inkomna utvecklingsförslag och förankring av intresse med kommuner och regioner.
- Fördjupad analys och finansiering av utveckling**
Fördjupade analyser och säkerställande av finansiering för att kunna påbörja utveckling.
- Initiativ där utveckling är beslutad**
Dessa initiativ har beslut på utveckling. Vissa har redan börjat utvecklas och andra kommer att påbörjas.
- Aktivitet för kommun/region**
Markerar aktiviteter som kommuner och/eller regioner behöver göra för att realisera nyttan från initiativen.
- Aktivitet för myndighet**
Aktiviteter som myndigheter behöver göra för att realisera nytta.

Gemensam färdplan för utveckling och införanden

Textförklaring

Målvärden 2023 2024 2025 2026 2027-2030

Äldre medskapare

Somliga flöden

Endast arbetsordag

Röbäck infrastruktur

Effekt mål

Trender och omvärld – välfärden utvecklas med hjälp av digitalisering

Ett övergripande syfte med Ineras verksamhet är att bidra till lösningar på utmaningar kopplade till två av vår tids stora samhällstrender – en åldrande befolkning och ökad digitalisering. För att kunna upprätthålla hög kvalitet inom hälsa, vård och omsorg trots befolkningsutvecklingen måste kommuner och regioner utträta mer, med oförändrade eller minskade resurser. Digitalisering – att förändra strukturer, beteenden och arbetssätt med stöd av digital teknik – har stor potential att möta flera av välfärdens utmaningar och om regioner och kommuner ska klara framtidens utmaningar måste de använda möjligheterna som digitaliseringen ger.

Demografi

Åldrande befolkning och fler patienter

I takt med att befolkningen växer och blir allt äldre ökar också antalet patienter med olika sjukdomar. Samtidigt leder ständigt förbättrade behandlingsresultat till allt högre överlevnad. Antalet människor som lever med allvarliga diagnoser och kroniska sjukdomar har därför ökat över tid, vilket ställer krav på kontinuerlig uppföljning och hantering av komplexa tillstånd som ofta kräver samordning mellan olika vårdgivare.

Sammantaget innebär detta långsiktiga utmaningar för sjukvårds- och omsorgssystemen. Behoven av innovativa lösningar ökar för att ta hand om allt fler patienter och leva upp till högt ställda krav på kostnadseffektivitet och kvalitet.

Teknik

Digitalisering och AI

Digitala informationssystem av olika slag har förändrat många arbetsprocesser inom vård och omsorg och lägger grunden för fortsatt effektivisering och förbättring av allt från diagnos- och behandlingsmetoder till uppföljning och rehabilitering. Hela tiden kommer ny teknik

som gör att läkare kan matcha olika metoder och använda flera verktyg för att bli säkrare på sin diagnos och efterföljande vårdprocess. Samtidigt leder teknikutvecklingen till att den högspecialiserade sjukvården genererar stora mängder data. Det ökar efterfrågan på analysverktyg och artificiell intelligens (AI) som hjälper vårdprofessionen att snabbare gå igenom och tolka exempelvis medicinska bilder och annat undersökningsmaterial samt ger stöd i att rekommendera behandlingar. Men i varje steg mellan diagnostik, behandling, rehabilitering och uppföljning behöver också journaluppgifter och omfattande undersökningsmaterial överföras på ett tillförlitligt sätt.

Ett område som står i fokus för hälso- och sjukvårdens gemensamma utveckling framöver är därför att stödja patientens hela vårdprocess med smart digitalisering. Smidig och säker informationsöverföring mellan olika aktörer i vård- och omsorgskedjan är en nyckelfaktor för att få ut mer nytta av digitaliseringens kraft.

Effektivisering

Ansträngd ekonomi och nya arbetssätt

Digitalisering handlar om förändrade beteenden, arbetssätt och processer med stöd av data och ny teknik. Genom verksamhetsutveckling och innovation kan kommuner och regioner erbjuda en smart och omtänksam välfärd som ger invånarna en nära och sammanhållen service.

Nu står vi i ett utmanande samhällsekonomiskt läge som i kombination med den demografiska utvecklingen och svårigheter att klara kompetensförsörjningen bidrar till ett stort behov för kommuner och regioner att tänka nytt tillsammans med andra välfärdsaktörer. För att kunna åstadkomma mer med oförändrade eller minskade resurser behöver samverkan kring resurser och invånare öka. Inom områden som hälsa, utbildning och socialtjänst blir det då avgörande att relevanta data i större utsträckning delas – både för patientsäkerhetens skull och för att kunna jobba effektivare.

Säkerhet

Systematiskt och riskbaserat arbetssätt med informationssäkerhet

Med ökad digitalisering i välfärden krävs det att alla inblandade parter arbetar systematiskt och riskbaserat med informationssäkerhet. Det gäller alla nivåer i samhället. Inera förvaltar och tillhandahåller tjänster som innehåller integritetskänsliga uppgifter. Sveriges invånare förutsätter att regioner, kommuner och Inera hanterar dessa på ett säkert sätt. Eftersom uppgifterna används bland annat inom hälso- och sjukvården är det lika viktigt att de vid rätt tidpunkt finns tillgängliga för vårdpersonal som behöver dem, som att de är skyddade mot obehöriga.

Internationell utblick

Digitalisering – ett av de mest prioriterade områdena

En tydligare styrning av legala villkor och spelregler har länge efterlysts på det digitala området. I EU är digitalisering ett av de mest prioriterade områdena tillsammans med grön omställning och utrikespolitik. Hittills har över 30 lagar stiftats (exempelvis GDPR, eIDAS som reglerar e-identifikation och cybersäkerhetsakten). Många lagförslag är under beredning, utfall av detta kommer ha stora effekter på hur den digitala miljön kommer se ut och fungera.

Målet är att stärka Europas digitala suveränitet, skapa egna standarder inom EU kring digital infrastruktur och teknik, samt att stärka individens rättigheter i den digitala världen. Aktuella förslag på hälso- och sjukvårdsområdet är EHDS, [European Health Data Space](#), och [AI-förordningen](#) vilket resulterat i statliga utredningar och myndighetsuppdrag som kan komma att påverka Inera.

I juli 2023 fattade EU-kommissionen ett nytt beslut om adekvat skyddsnivå för USA. Beslutet innebär att EU-kommissionen har bedömt att USA säkerställer en tillräckligt hög skyddsnivå och att det därmed är tillåtet att överföra personuppgifter till USA, förutsatt att den mottagande organisationen omfattas av EU-U.S. Data Privacy Framework. Detta öppnar upp för nya möjligheter att använda molntjänster inom hälso- och sjukvård där det bedöms relevant.

I fokus hos SKR, regioner och kommuner

I [SKR:s inriktning för 2024–2027](#) har SKR tillsammans med kommuner och regioner enats om en vision och målbild "Världens mest innovativa och omtänksamma välfärd." För att nå visionen och målbilden har 11 förutsättningar identifierats. Tre av dessa är inom hälso- och sjukvård och socialtjänst och har direkt bäring på Ineras verksamhet:

- En jämlik, tillgänglig och effektiv hälso- och sjukvård av god kvalitet som svarar mot invånarnas behov.
- En god, nära vård och omsorg och ett sektorsövergripande förebyggande arbete för en jämlik folkhälsa och god psykisk hälsa.
- En moderniserad och lättillgänglig socialtjänst med ett kunskapsbaserat och förebyggande arbete som sker i samverkan på såväl individ- som samhällsnivå.

För kommande mandatperiod 2024–2027 har tre strategiska uppdrag identifierats som ett steg för att nå visionen och målbilden, varav en av dem, välfärdsutveckling genom digitalisering, har störst bäring på Inera.

Digitalisering handlar om förändrade beteenden, arbetssätt och processer med stöd av data och ny teknik. Det kan bidra till att möjliggöra smarta, innovativa och mer resurseffektiva arbetssätt som möter invånarnas förväntningar och behov, bidrar till kommuner och regioner som attraktiva arbetsgivare och gör den svenska välfärden till en internationell föregångare.

Strategiska uppdrag under mandatperioden

I inriktningen för SKR under mandatperioden 2024–2027 finns tre strategiska uppdrag som SKR tillsammans med kommuner och regioner särskilt ska fokusera på. För Inera som är ett bolag inom SKR Företag kommer dessa uppdrag vara vägledande speciellt för arbetet med att stödja kommuner. Inera kommer i nära samverkan med Adda och SKR bidra till regioners och kommuners digitalisering.

SKR:s strategiska uppdrag

Säkra välfärdens kompetensförsörjning

Landets kommuner och regioner samt övriga aktörer inom välfärden behöver ha tillgång till rätt kompetens i rätt tid.

Välfärdsutveckling genom digitalisering

Digitalisering handlar om förändrade beteenden, arbetssätt och processer med stöd av data och ny teknik.

Långsiktiga planeringsförutsättningar

Genom förutsägbara och långsiktiga planeringsförutsättningar kan kommuner och regioner arbeta hållbart över tid.

Kommuner: Gemensam strategisk agenda och utvecklingsplan

I SKR:s inriktning lyfts att SKR under perioden 2024–2027 ska samla kommuner kring en gemensam strategisk agenda och utvecklingsplan som utgångspunkt för säkerställande av ett aktivt och effektivt arbete.

Handslag för välfärdsutveckling

Sveriges kommuner och regioner, SKR, har efter bred dialog med landets kommuner beslutat om en [strategisk agenda – ett handslag för välfärdsutveckling genom digitalisering](#). Syftet är att öka takten i digitaliseringen genom att i större utsträckning ta sig an frågorna tillsammans.

En handlingsplan med 13 konkreta initiativ för kommungemensamma satsningar har tagits fram kopplat till handslaget. Under 2024 för SKR, Inera och Adda dialog med landets kommuner om prioritering av dessa förslag. De mest prioriterade förslagen omsätts till konkreta erbjudanden om tillräckligt många kommuner är med. Handlingsplanen innehåller även en övergripande processbeskrivning för hur kommunernas behov ska identifieras och kanaliseras, prioriteras, finansieras och beslutas.

Inera kommer utöver de prioriterade satsningarna i handlingsplanen fortsatt arbeta med och erbjuda alla kommuner befintliga tjänster inom Ineras portfölj, som kan bidra till kommunernas digitaliseringsarbete för en trygg och jämlik välfärd.

Fokusområden

Inera har under perioden ett antal fokusområden som ligger i linje med kundernas behov och pågående utvecklingsarbete i kommuner, regioner och hos privata välfärdsutförare. Nedan återges den övergripande inriktningen och ett antal strategiskt viktiga aktiviteter inom respektive fokusområde. För en mer detaljerad och kontinuerligt uppdaterad överblick över pågående eller planerade utvecklingsinitiativ, se färdplanen på [inera.se](https://www.inera.se). Färdplanen visar när leveranser planeras från Inera och aktuell status för respektive initiativ.

Gemensam digital infrastruktur

En väl utbyggd och fungerande digital infrastruktur är själva grunden för all digital utveckling. Under de senaste åren har det hänt mycket inom området interoperabilitet och behovet av en moderniserad arkitektur som grund för digital samverkan har blivit tydligt. Ett viktigt steg på vägen är de två nya referensarkitekturer för samverkan som tagits fram och beslutats: T2 – referensarkitektur för interoperabilitet inom svensk välfärd och T2 – referensarkitektur för interoperabilitet inom svensk vård och omsorg.

Arbetet med att utveckla den digitala infrastrukturen i Sverige kommer samordnas och synkroniseras med såväl myndigheter som med kommuners och regioners behov. Ineras infrastruktur tjänster kommer också utvecklas utifrån de spelregler som tas fram på nationell nivå. Utifrån omvärldsläget kommer säkerhet även framåt vara ett prioriterat område.

Viktiga områden kommande år

Ett av de stora områdena kommande år är att fortsatt arbeta med identitet och behörighet, ofta förkortat IAM. Viktiga mål är att en medarbetare inte ska behöva använda sin privata e-legitimation i tjänsten och inte behöva använda flera e-tjänstelegitimationer för att utföra sitt jobb. En kommun, region eller privat välfärdsutförare ska kunna välja en sektorsberoende lösning för medarbetarna att säkert identifiera sig på, som sedan accepteras i kommunikation med andra organisationer. För att nå dit behövs tydliga spelregler som sätts upp i samverkan mellan myndigheter, regioner och kommuner och som även ska fungera för privata utförare.

Ett annat område som är prioriterat för både kommuner och regioner är att arbeta med standarder och upprätthålla gemensamt överenskomna specifikationer för informationsutbyte. Både regioner och kommuner behöver modernisera och möjliggöra tillämpning av flera standarder för utbyte av information. Inom området hälso- och sjukvård behövs vidmakthållande och vidareutveckling av de 100-tals tjänstekontrakt (jfr API) som redan är i bruk, exempelvis tjänstekontrakten för journal- och läkemedelsinformation. Det behöver också utvecklas nya gemensamt överenskomna specifikationer för nya tillämpningsområden.

Gemensam digital infrastruktur (forts.)

Beroende på ställningstaganden i kommunerna kan ett arbete med API:er i välfärdsteknik accelereras under perioden. API:er i välfärdsteknik kan komma att resultera i någon form av infrastruktur på nationell nivå, som ett komplement till gemensamma specifikationer.

Flera av Ineras tjänster och infrastruktur kommer behöva anpassas till ny samverkansarkitektur och uppdaterade referensarkitekturer. Inera erbjuder också stöd till kommuners och regioners digitalisering genom Arkitekturgemenskapen, en samverkansplattform där kunskap inom olika frågor kan utbytas.

Några centrala initiativ inom fokusområdet gemensam digital infrastruktur:

Vidareutveckling av samverkansarkitektur (IAM, säkerhet, standarder)

Utifrån ett arkitekturperspektiv kommer mer stöd ges till Ineras tjänster samt fortsatt utveckling göras av uppdaterad samverkansarkitektur (T2) för att underlätta informationsutbyte för Ineras kunder. Arbetet påbörjas under 2024 och fortsätter 2025. Den nya samverkansarkitekturen är viktig för att kunna möta de nya verksamhetsbehov som kunderna har, exempelvis när det gäller Sammanhållen planering. Samtidigt pågår arbete med att anpassa IAM för offentlig sektor och myndigheternas regelverk och där är behörighetskontroll ett område som ännu inte utarbetats tillräckligt och som behöver bli en tydligare del av det fortsatta arbetet.

Förbättrad förmåga kring integrationsprofiler

Utifrån de stora initiativ som redan pågår eller förväntas komma i gång, exempelvis Sammanhållen planering samt Symtombedömning och hänvisning har det blivit tydligt att integrationslandskapet kommer behöva förändras. Detta omfattar såväl nya integrationsmönster som ny teknik och nya tjänstekontrakt baserade på nya standarder. Troligtvis påverkar detta även befintliga tjänstekontrakt som kan komma att ändras och ompaketeras för att vi ska kunna rama in och fånga den information

Fortsatt hantering av tredjepartsprodukter

Fortsatt utredning för att tydliggöra behov och möjligheter framåt.

Gemensam digital infrastruktur (forts.)

Förbättrade integrationsplattformar (API management plattform)

Ett stöd för API-baserade systemintegrationer är en strategiskt viktig funktion både verksamhetsmässigt och tekniskt. Här behöver flera vägval göras och önskad funktionalitet klargöras för att ge bästa möjliga stöd till verksamheterna. Inera ämnar realisera ett ändamålsenligt och effektivt stöd för API-baserade systemintegrationer.

Lösning för stora bilagor

Under 2023 inkom förfrågningar från ett flertal kunder kring stora bilagor, bland annat från Region Skåne, som i sin nya vårdinformationsmiljö har en mer avancerad presentation av tabeller och bilder som behöver presenteras på ett korrekt sett i de nationella tjänsterna. En första lösning produktionssattes under december i Nationell patientöversikt, NPÖ, och 1177 journalen, men behovet är större och ett fortsatt arbete behöver göras.

Ny lösning för SITHS

Projektet Ny lösning för SITHS utvecklar och inför nya lösningar för inloggning och elektroniska underskrifter med SITHS e-legitimation, samt utvecklar nya portaler som ska ersätta dagens SITHS Admin och SITHS Mina sidor.

Förenklat utfärdande av SITHS e-id

2024 påbörjar Inera även ett arbete att införliva en förenklad utgivningsprocess som ett nytt flöde i den eID-portal som lanseras 2024, utöver redan existerande utgivningsflöden. Syftet med initiativet är besparingar för regioner, kommuner och privata aktörer i utgivningsprocessen av SITHS eID, såsom minskad logistik och arbetstidsåtgång. Detta arbete pågår även 2025.

E-legitimation med utländskt medborgarskap

I regioners och kommuners verksamheter finns medarbetare som saknar svenskt personnummer och för att det ska gå att utfärda SITHS eID till de som saknar svenskt personnummer och folkbokföringsadress behöver en ny utgivningsprocess tas fram. Detta arbete avses starta under 2024 och pågå en bit in i 2025.

Gemensam digital infrastruktur (forts.)

Nästa generations e-ID-bärare

Målet är att erbjuda eID-bärare som är bättre anpassade till dagens verksamhet där mobila enheter används. De ska också vara kostnadseffektiva, kunna lösa flera identifieringsbehov, samt följa standard och arkitekturkrav. Arbetet baseras på den kartläggning och prioritering av kundernas behov som görs 2024 avseende framtida eID-bärare med fokus på mobilitet. Arbetet innebär eventuellt upphandling av e-ID-bärare samt anpassningar i SITHS-portalen.

Åtkomst till Nationella läkemedelslistan (NLL) för Ineras tjänster

Under 2024 och 2025 genomförs även ett arbete för att anpassa hälso- och sjukvårdens befintliga säkerhetslösningar till de nya krav som E-hälsomyndigheten har satt upp för åtkomst till Nationell läkemedelslista. Det gäller även Ineras tjänster, som exempelvis Pascal.

Förmåga att ta Ineras tjänster till nästa nivå med nya tekniska möjligheter, såsom AI-tillämpningar

Kommuner, regioner och privata utförare förväntar sig att Inera ligger i framkant vad gäller användning av ny teknik och det blir allt viktigare att kunna tillämpa ny teknik för att effektivisera processer, analysera datamängder eller minska den administrativa bördan. Det innebär att även Ineras tjänster behöver analyseras och vid behov anpassas för att framtidssäkras i takt med teknikutvecklingen.

Identitet och åtkomst för RPA, robotar

Det finns ett ökande behov i kommuner och regioner att etablera rutiner eller tekniska lösningar för att kunna hantera säkra inloggningar för Robotic Process Automation (RPA). RPA är ett program som utformas för att agera som människor normalt gör då de arbetar i ett systems användargränssnitt. Under 2024 inleds ett arbete som, beroende på utfall, kan medföra behov av anpassningar och utveckling i SITHS för att möjliggöra användning av RPA och på så sätt effektivisera administration och informationshantering.

Gemensam digital infrastruktur (forts.)

Nationell hantering av reservidentiteter i personuppgiftstjänsten

Idag saknas ett uppdaterat nationellt "ramverk" för hantering av nationellt reserv-id-nummer (NRID). I och med att ett stort arbete pågår med att ersätta gamla journalsystem är det av yttersta vikt att så tidigt som möjligt bygga in rätt stöd för NRID då det annars finns risk att stöd nedprioriteras eller att det implementeras felaktigt.

Samhällskritisk verksamhet kräver ökad säkerhet

Vårt samhälle måste fungera även vid samhällsstörningar, det vill säga olyckor, kriser eller krig. För att kunna upprätthålla samhällets funktioner oavsett störning är vissa verksamheter viktigare än andra – de är samhällsviktiga. Samhällsviktig verksamhet kan ha behov av säkerhetsskydd. Då behöver särskilda krav ställas. Ineras tjänster blir alltmer integrerade i regioners och kommuners verksamhet, samtidigt som hotbilden de senaste åren har ökat. Det är viktigt att Inera fortsatt håller en hög nivå av säkerhet och följer de nuvarande och kommande krav som finns inom området.

Ny plattform för grunddata och katalog

Uppdraget för detta projekt är att utveckla den nya plattformen och migrera Katalogtjänst HSA till plattformen. Den nya plattformen byggs för att på sikt kunna rymma information inom flera verksamhetsområden än hälso- och sjukvården. Plattformen ska också på sikt kunna rymma andra kataloger och grunddata som idag hanteras separat på Inera. Under 2024 påbörjas denna inventering.

Nära vård

Omställningen till nära vård pågår med full kraft i regioner, kommuner och hos privata utförare. Nära vård innebär ett nytt sätt att arbeta, ett mer patientcentrerat sätt. Insatser kring hälsa, vård och omsorg ska utgå från individens behov och förutsättningar samt anpassas efter vad som är viktigt för den enskilda personen. Nära vård innebär att resurser från sjukhusvården flyttas till primärvården. En närmare samverkan mellan patient och närstående samt aktörer i både regioner och kommuner etableras, för att åstadkomma ett mer sammanhängande vårdflöde. Individens egen delaktighet är avgörande för den nära vården och digitalisering är en viktig grundförutsättning för omställningen.

Några centrala utvecklingsinitiativ inom fokusområdet Nära vård:

Sammanhållen planering etapp 1

Insatsen syftar till att bättre stödja personer med komplexa vårdbehov och många vårdkontakter, både i region, kommun och hos privata utförare. Information om exempelvis fast läkar-, vård- och omsorgskontakt ska synliggöras, tillsammans med kontaktuppgifter till dessa och övriga relevanta personer i vårdteamet. Aktuella vårdplaner, ordinationer och egenvårdsråd ska samlas i personliga översikter, tillsammans med bokade tider, provsvar och annan individanpassad information. På samma sätt ska patientens samlade planering tillgängliggöras till medarbetare i vård och omsorg, genom integrationer i verksamhetssystemen eller genom kommande översiktsvyer i 1177 för vårdpersonal. Projektet är omfattande och förutsätter både nya informationsmodeller och ny arkitektur, samt nya arbetssätt och samverkansformer mellan vårdgivare.

Förbättrad användbarhet i samtliga 1177-tjänster

Insatsen syftar till att modernisera och förbättra användarupplevelsen i samtliga 1177-tjänster, så att 1177 upplevs som mer sammanhållet och intuitivt, oavsett om användaren navigerar i den öppna eller den inloggade delen. Projektet omfattar både nya användargränssnitt, ny terminologi, navigering och funktion.

Lansering av ett nytt verksamhetsstöd till 1177 på telefon

Det tidigare Rådgivningsstödet ersätts av en ny version som är modernare, mer flexibelt och lättare att förvalta. Nya Rådgivningsstödet är en webbaserad lösning, som inte längre förutsätter lokala klienter. Till Rådgivningsstödet tillkommer också ett nyutvecklat stöd för hänvisning där sjuksköterskan får bättre vägledning i vart invånare ska hänvisas utifrån behov, geografi och tidpunkt på dygnet.

Nära vård (forts.)

Förbättrad funktionalitet i Stöd- och behandlingsplattformen

Efter att under flera år ha arbetat bort en omfattande teknisk skuld kommer nu förbättringar enligt regionernas prioriterade utvecklingsönskemål att kunna realiserars. Stöd- och behandlingsplattformen är en viktig lösning för många verksamheter, med stor potential att stödja fler patienter och invånare med kvalitetssäkrade behandlingsinsatser på distans. Insatser ska göras för att förbättra funktionalitet och användarupplevelse för båda invånare och medarbetare i vården, och att successivt införa ett arbetssätt för ständiga förbättringar.

Anpassning av Pascal till Nationella läkemedelslistan

Tjänsten Pascal släpps i en ny version av tjänsten som är anpassad till Nationella läkemedelslistan (NLL). Det innebär att man kommer kunna se en patients samtliga förskrivna och uthämtade recept. I och med denna förändring blir det även möjligt att se och förskriva läkemedel till patienter som inte har dospåsar.

Förbättrad användbarhet i Nationell patientöversikt, NPÖ

Under 2024 gör Inera en genomlysning av tjänsten NPÖ för att se hur den kan moderniseras samt säkerställa nyttjandet av information på bästa sätt för användarna. I det arbetet ingår även att se över möjligheter i och med den nya lagen om sammanhållen vård- och omsorgsdokumentation (SVOD) samt att se över informationsförsörjningsfrågor.

Kunskapsstyrning

Målsättningen för Nationellt system för kunskapsstyrning är att åstadkomma en mer kunskapsbaserad, jämlik och resurseffektiv vård av hög kvalitet. Bästa kunskap ska finnas tillgänglig och användas i varje patientmöte. En omfattande organisation har byggts upp i regionerna, där varje region ansvarar för ett antal nationella programområden. En lång rad expertgrupper, arbetsgrupper och samverkansgrupper utarbetar kunskapsmaterial, standardiserade vårdförlopp och stöd till verksamhetsutveckling, uppföljning och analys.

Några centrala utvecklingsinitiativ inom fokusområdet Kunskapsstyrning:

1177 för vårdpersonal i en första version

Under året inkluderas de nationella kliniska kunskapsstöden i 1177.se, som ersätter den tidigare webbplatsen nationelltklinisktkunskapsstod.se. Webbplatsen 1177 delas därmed upp i en del för invånare och en ny del för vård- och omsorgspersonal. En målbild och utvecklingsplan för 1177 för vårdpersonal ska tas fram och förankras under 2024. Ett möjligt scenario är att, på samma sätt som i 1177 för invånare, utveckla en inloggad del av 1177 för vårdpersonal, utöver de öppna kunskapsstöden. I den inloggade delen skulle en konsolidering kunna göras av de nationella tjänster som Inera idag distribuerar i stuprör, i syfte att förenkla för vårdens och omsorgens medarbetare och därmed öka nyttan av tjänsterna. Samtidigt är inriktningen att arbeta för att regioner, kommuner och privata utförare, som tidigare, även ska kunna besluta att integrera kunskapsstöd och tjänster i sina egna verksamhetssystem via API:er.

Nya vårdinformationsmiljöer

Det pågår ett omfattande arbete i majoriteten av regionerna och i ett antal kommuner med att införa nya vårdinformationsmiljöer. En vårdinformationsmiljö kan omfatta exempelvis journaldokumentation, vårdplaner, beslutsstöd, resurshantering och läkemedelslista. Införandet av de nya miljöerna innebär att ett stort antal av Ineras tjänster ska anslutas på nytt. Nya vårdinformationsmiljöer kan även innefatta andra verksamhetsområden, exempelvis tandvård.

Parallellt med införandet av nya vårdinformationsmiljöer kommer befintliga anslutningar fortsatt att driftas mot regionernas gamla vårdinformationsmiljöer. De senare kommer att fasa ut när de nya miljöerna finns på plats. För att möta de nya behoven vid införandet av nya vårdinformationsmiljöer etablerar Inera projekt med respektive region som stöttar på strategisk, taktisk och operativ nivå, med hela Ineras produktportfölj. Förväntade nyttor är att regioner och kommuner upplever att Ineras leveranser av anslutningar och hantering av behov av förändrade tjänster går fortare och är enklare jämfört med i dag, sker på samma eller liknande sätt för alla tjänster och anslutningar, samt är koordinerade med kundernas införandeplaner.

Några centrala utvecklingsinitiativ inom fokusområdet Nya vårdinformationsmiljöer:

Stöd till regionerna i deras anslutning av nya vårdinformationsmiljöer

Inera kommer i projektform samt med en utökad kapacitet i linjen arbeta för att stödja regionerna i deras anslutningar av nya vårdinformationsmiljöer.

Arbeta strategiskt och kravställa vid eventuell utveckling av tjänster

Inera kan bistå kunden med strategiskt stöd när det gäller förändring i tjänster för att anslutningen ska fungera så smidigt som möjligt.

Utvecklingsinsatser för kommunerna i samarbete med SKR, Inera och Adda 2024

Kommunerna har tagit fram 13 möjliga utvecklingsinitiativ kopplade till handlingsplanen inom det kommunala handslaget inför 2024. Initiativen kommer att prioriteras och beslutas under 2024, vilket gör att initiativ kan komma att prioriteras om under verksamhetsåret utifrån beslut från Sveriges kommuner. Den prioriterade utvecklingen kommer följas upp och även vid behov omprioriteras i dialog med kommunerna under året inom ramen för SKR:s kommundirektörsnätverk. Dessa initiativ återfinns i den kommunala utvecklingsportföljen som hålls ihop via SKR och kan följas via [SKR.se](https://www.skr.se).

Införande Säker digital kommunikation (SDK) för socialtjänsten

Skapa förutsättningar för att alla parter som är berörda inom socialtjänstens verksamhetsområde Barn och Unga samt Ekonomiskt bistånd ska kunna ansluta sig till SDK. Detta görs genom att ta fram ett dynamiskt inköpssystem, guider och införandestöd riktat till landets kommuner samt säkerställa att berörda myndigheter ansluter.

Samlad kommungemensam digital socialtjänst

Ny lagstiftning och samhällets utveckling innebär nya krav på socialtjänstens tillgänglighet, likvärdighet och bemötande av individen. Med den nya lagen ska kommunerna även i högre grad kunna erbjuda icke-biståndsbedömda insatser. Genom en nationell ingång för invånarna kan de hitta relevant information, erbjudas självhjälp via t.ex. kurser och vid behov slussas vidare till kommuner eller till gemensamt bemannade chattar och tjänster. Initialt prioriteras en lösning för digital ansökan och automatiserad handläggning av ansökan om ekonomiskt bistånd.

Gemensam kravställning verksamhetssystem socialtjänsten

Många kommuner har under flera år efterfrågat nationellt stöd i arbetet med att förbättra de verksamhetssystem som socialtjänsten använder. Kommunerna önskar stöd både i upphandlingar och i dialogen med leverantörer av befintliga system. Det är ett projekt som pågår. Att projektet nu blir ett av initiativen i handlingsplanen innebär en uppskalning, ökat tempo.

Delning och skalning av införande välfärdsteknik

För att klara omställningen av välfärden och skala upp nyttjandet behövs ett standardiseringsarbete för informationsöverföring för att undvika inlåsnings effekter, samt möjlighet att ställa ökade krav på interoperabilitet vid upphandlingarna.

Utvecklingsinsatser för kommunerna i samarbete med SKR-koncernen, Inera och Adda 2024 *(forts.)*

Införandestöd DNP - Digitala Nationella Prov

Under vårterminen 2024 införs nationella digitala prov för årskurs 6, i form av digitala bedömningsstöd, vilket ställer krav på tekniska, pedagogiska och administrativa förberedelser hos kommunerna. Initiativet handlar om att skala upp det som redan gjorts i kommunerna samt utöka stödet från SKR.

Förstudie "Min Skola"

Initiativ att utreda möjligheterna att ta fram en gemensam skolportal för lärare, elever och föräldrar för att skapa bättre stöd för administration av elevernas skolgång. Samt etablera en utvecklad och samlad dialog med marknaden och ansvariga myndigheter.

Förstudie Nationell betygshantering - SDG

Genom EU-regleringen Single Digital Gateway (SDG) har alla EU-länder ett uppdrag att tillhandahålla bl.a. betyg för åtkomst inom hela EU. Universitet- och högskolerådets (UHR) databas Beda har redan idag ett uppdrag att hantera betyg för gymnasieskolor och komvux inför antagning till högskolor och universitet. UHR:s uppdrag har nyligen utökats till att omfatta fler instanser. Initiativet innebär att SKR och kommunerna under 2024 utreder möjligheten att bygga vidare på UHR:s uppdrag.

Genomförande nationell identitets- och behörighetsfederation

Initiativet syftar till att under 2024 påbörja bygget av en gemensam, sektorsövergripande federation. Långsiktigt lägger detta grunden för att etablera ett robustare, mer kostnadseffektivt och enklare system för hantering av e-identiteter och åtkomst hos offentliganställda, privata utförare och för system-till-system-kommunikation.

Införande av Digital post (ENA)

Införande av digital post ger stor effektivisering i det administrativa arbetet samt minskade kostnader för kommunerna. Initiativet innebär att ta fram förenklingar, skala upp integrationslösningar som tagits fram av kommuner samt att i samverkan med DIGG ta fram stöd för att möjliggöra att fler kommuner ska kunna ansluta sig.

Utvecklingsinsatser för kommunerna i samarbete med SKR-koncernen, Inera och Adda 2024 (forts.)

Gemensam kravställning för digital signering/digitala underskrifter

Grundläggande för att uppnå helt automatiserade flöden inom de flesta verksamhets- och administrativa områden är att medarbetare kan identifiera och autentisera sig som den de är och den roll de har. Med stöd av det kan de också skriva under handlingar på ett säkert och juridiskt hållbart sätt, vilket är en grundförutsättning för att kunna fullt ut gå till exempelvis "Digital originalakt" och därmed skära ner på det manuella arbetet i många administrativa och verksamhetsprocesser.

Inrätta Kompetensgemenskaper

Gemenskaper kommer att bildas inom områdena informationshantering, informationssäkerhet, cyber- och it-säkerhet samt digitaliseringsjuridik. För AI finns redan en gemenskap. Leveranserna kommer bestå av mallar, guider, verktyg, tolkningar och lösningsförslag som kan komma alla kommuner till gagn. Syftet är att kommunerna och SKR-koncernen tillsammans samlar kompetens inom ett område för att lösa ut frågeställningar som alla kommuner kan dra nytta av.

Bredda kompetensforum

Kompetensforum för digital mognad som drivs av SKR och Adda gemensamt har visat sig vara ett framgångsrikt koncept för att förstärka organisationens förmåga att dra nytta av digitaliseringens möjligheter. Konceptet kommer att utvecklas vidare för att nå fler med målet att nå samtliga kommuner och samtliga målgrupper (medarbetare, chef, ledning).

Samverkan med akademivärlden

Flera kommuner som är geografiskt närliggande högre lärosäten har hittat en modell för att involvera högskola/universitet i att ta fram specialkomponerade utbildningar. Både för att höja specialistkompetensen och den mer övergripande digitaliseringskunskapen för medarbetare inom kommunen. Under 2024 inventeras dessa samarbeten för att skalas upp till fler.

Internt utvecklingsarbete

Inera driver sedan en tid ett förändringsarbete med sikte på ökad stabilitet, kostnadseffektivitet och innovationskraft. I arbetet ingår bland annat ett upphandlingsprogram som innebär att Inera minskar antalet leverantörer och professionaliserar hela it-produktionen, vilket ger möjlighet att arbeta mer strategiskt och i ett bättre partnerskap med de fåtal leverantörer som knyts till Ineras verksamhet. Att ha färre leverantörer betyder att varje leverantör arbetar med flera av Ineras tjänster vilket möjliggör en högre grad av konsolidering och samplanering.

Under 2024 kommer fokus ligga på att införa en samordnad it-leverans med enhetliga och agila arbetssätt och rutiner i Ineras organisation. Målsättningen är att förändringen på sikt ska skapa möjligheter till högre leveranstakt, utan att kostnaderna ökar.

Med hänsyn till rådande omvärldssituation och Ineras roll som tillhandahållare av samhällsviktiga tjänster har det även blivit allt viktigare att göra ett fokuserat arbete kring kvalitet, säkerhet och robusthet kopplat till den nationella digitala infrastrukturen och de nationella tjänsterna. Det arbetet är även påkallat av högre ambitionsnivåer hos Ineras kunder och investeringar i nya vårdinformationsmiljöer med mera.

Det pågår även ett fokuserat arbete vad gäller ledningssystem, rutiner, arbetssätt och tillämpningar i relation till regelverken om nationella medicinska informationssystem och medicintekniska produkter.

Vidare arbetar Inera för att öka kompetensen kring kundernas behov och förutsättningar, för att kunna ge ett bra stöd till nyttohemtagning och införande av nya arbetssätt som möjliggörs av Ineras tjänster och funktioner.

Inera har även initierat en utvecklingsdialog med kommuner och regioner, samt i samverkan med SKR, i syfte att mejsla ut en långsiktig strategisk riktning för att framtidssäkra den nationella infrastrukturen och de nationella tjänsterna.

Ytterligare ett område handlar om att stärka samverkan och samspel med privata välfärdsutförare, näringslivet inom tech och digitalisering samt de statliga myndigheterna, i syfte att fortsatt utveckla Ineras verksamhet till nytta för kunder och ägare.

Budget 2024

Nedan redovisas av styrelsen beslutat budget för 2024, som i sin tur grundar sig på de överenskommelser som finns med regioner och kommuner. Inera omsätter 1 047 mkr varav merparten av intäkterna kommer från regionerna.

Resultaträkning

Belopp i mkr

	BUDGET
Summa intäkter	1 047
Externa kostnader	-660
Personalkostnader	-387
Avskrivningar	-26
Summa rörelsekostnader	-26
Rörelseresultat	26
Återföring periodiseringsfond	-26
Resultat efter finansiella poster och återföring periodiseringsfond	0

Inera AB
Hornsgatan 20
118 82 Stockholm
www.inera.se

 inera
Ett företag inom SKR

2024-04-10
Mattias Larsson
+4641362012
mattias.larsson@eslov.se

Kommunstyrelsens arbetsutskott

Direktiv till ombud vid årsstämma för Kommunassurans Försäkrings AB

Förslag till beslut

- Kommunstyrelsens arbetsutskott ger ombudet i uppdrag att vid föreningsstämman i Kommunassurans tillstyrka att rösta i enlighet med utsända stämmohandlingar och förslag till beslut.

Ärendebeskrivning

Styrelsen för Kommunassurans Försäkring AB kallar delägarna till årsstämma den 7 maj 2024.

Beslutsunderlag

Beslut KS 2024-04-09 Direktiv till ombud vid årsstämma för Kommunassurans Försäkrings AB

Kallelse till årsstämma i Kommunassurans 2024

Bilaga 1 Förslag till dagordning

Bilaga 3 Årsredovisning 2023

Bilaga 4 Revisionsberättelse 2023

Bilaga 5 Granskningsrapport 2023 (Lekmannarevisorernas granskning)

Bilaga 6 Störste ägarens förslag till valberedning 2024-2025

Bilaga 7 Bemyndigande avseende nya delägare 2024-2025

Beredning

Styrelsen har vid sitt möte den 8 februari 2024 fastställt att den verksamhet som bolaget bedrivit under föregående kalenderår varit förenlig med det fastställda kommunala ändamålet och utförts inom ramen för de kommunala befogenheterna som är tillämpliga för bolaget. Styrelsens uttalande har tillställts respektive ägarkommuns kommunstyrelsen den 6 mars 2024.

Styrelsen i det kommunala försäkringsaktiebolaget Kommunassurans Försäkring AB (516406-0294) har vid styrelsemöte den 8 februari 2024 beslutat att göra följande uttalande beträffande den verksamhet som har bedrivits i bolaget under år 2023.

Samtliga delägarkommuner i det kommunala försäkringsbolaget tillställs uttalandet. Uttalandet kan utgöra underlag för kommunstyrelsernas årliga beslut angående kommunal verksamhet i bolagsform.

1. Verksamhetens drift, utveckling och befogenheter

Verksamheten i bolaget har bedrivits och utvecklats i enlighet med det fastställda ändamålet med verksamheten och i enlighet med de kommunala befogenheter som utgör ram för verksamheten, såsom de är angivna i gällande bolagsordning och ägardirektiv. Bolagsordning och ägardirektiv har efterlevts.

2. Styrdokument

Kommunassurans vid ingången av 2023 gällande bolagsordning antogs av årsstämman den 17 maj 2018. Den av bolagsstämman den 21 juni 2023 beslutade bolagsordningen godkändes av Finansinspektionen den 17 oktober 2023 respektive registrerades av Bolagsverket den 18 oktober 2023 och ersatte då bolagsordningen från 2018.

Kommunassurans nu gällande ägardirektiv antogs av bolagsstämman den 16 november 2022.

3. Bolagsstruktur

Kommunassurans har inte bildat eller förvärvat dotterbolag under år 2023. Bolaget har heller inte avyttrat eller likviderat dotterbolag under år 2023. Bolaget ingår inte i någon koncernstruktur.

4. Styrelsens arbete

Enligt styrelsens arbetsordning, antagen den 10 maj 2023, ska styrelsen hålla minst fem ordinarie sammanträden, dock bör minst sju sammanträden hållas.

Styrelsen har under år 2023 hållit elva protokollförda sammanträden, varav merparten via teams och två per capsulam.

5. Ärenden till delägarkommunernas kommunfullmäktige

Enligt kommunallagen ska kommunfullmäktige få ta ställning innan ett kommunalägt bolag fattar beslut som är av principiell beskaffenhet eller annars av större vikt. Under år 2023 har inte något ärendet från Kommunassurans överlämnats till delägarkommunernas kommunfullmäktige.

Beslutet skickas till

Kommunrevisionen

Kommunassurans

Eva Hallberg
Kommundirektör

Mattias Larsson
Ekonomichef

Kommunstyrelsen

§ 72

KS 2024/325

Direktiv till ombud vid årsstämma för Kommunassurans Försäkrings AB

Beslut

- Rätten att fatta beslut om direktiv till ombud avseende Kommunassurans försäkrings AB årsstämma delegeras till kommunstyrelsens arbetsutskott.

Ärendebeskrivning

Styrelsen för Kommunassurans Försäkring AB kallar delägarna till årsstämma den 7 maj 2024.

Beslutsunderlag

- Tjänsteskrivelse, Direktiv till ombud vid årsstämma för Kommunassurans Försäkrings AB
- Kallelse till årsstämma i Kommunassurans 2024

Beredning

Årsstämman 2024 hålls fysiskt på plats i Malmö. Ombud som inte kan närvara i Malmö kan följa stämman via Teams. Länk till Teams-mötet distribueras dagen innan stämman via e-post till de deltagare som har anmält deltagande via Teams. Röstning vid stämman 2024 kommer att kunna ske även vid digitalt deltagande, efter identifiering med bank-id. Mer information om röstningsförfarandet kommer att distribueras till ombud som har anmält att deltagande ska ske från distans. Vid stämman 2024 genomförs inte poströstning.

Beslutet skickas till

Kommunrevisionen
Kommunassurans försäkring
Kommunstyrelsens arbetsutskott

Justerares signatur

Utdragsbestyrkande

Malmö den 8 april 2024

Till aktieägande kommuner

Kallelse till årsstämma 2024 i Kommunassurans Försäkring AB

Styrelsen för Kommunassurans Försäkring AB kallar delägarna till årsstämma den 7 maj 2024.

Tid:	Tisdagen den 7 maj 2024 kl. 10-12
Plats:	Elite Hotel Savoy i Malmö. Norra Vallgatan 62, 211 22 Malmö (nära Malmö C)

Årsstämman 2024 hålls fysiskt på plats i Malmö. Ombud som inte kan närvara i Malmö kan följa stämman via Teams. Länk till Teams-mötet distribueras dagen innan stämman via e-post till de deltagare som har anmält deltagande via Teams.

Röstning vid stämman 2024 kommer att kunna ske även vid digitalt deltagande, efter identifiering med bank-id. Mer information om röstningsförfarandet kommer att distribueras till ombud som har anmält att deltagande ska ske från distans. Vid stämman 2024 genomförs inte poströstning.

Efter stämman bjuder Kommunassurans på lunch på Hotel Savoy.

Vänligen meddela snarast via info@ksfab.se

- namn,
- befattning,
- e-post-adress och
- mobiltelefonnummer

till det stämooombud respektive ersättare som är utsedda att företräda er kommun vid Kommunassurans årsstämma och ska delta vid stämman. Meddela samtidig om

- ombudet och eventuell ytterligare representant från kommunen önskar **lunch efter stämman**.

Senast två dagar innan stämman behöver Kommunassurans även information om huruvida

- ombudet och eventuell annan person från kommunen önskar **teamslänken** till stämman och önskar **rösta på distans**.

Till denna kallelse hör följande bilagor.

Bilaga 1	Förslag till dagordning.
Bilaga 2a	Valberedningens förslag om ordförande för stämman, sekreterare vid stämman, justerare vid stämman, antalet styrelseledamöter, styrelsens ordförande, vice ordförande, försäkringssakkunnig, övriga ledamöter, suppleanter till styrelsen,

	ordningen för suppleanternas inträde som tjänstgörande i styrelsen, revisor, revisorssuppleant, lekmannarevisorer och lekmannarevisorssuppleanter.
Bilaga 2b	Valberedningens förslag till arvodesregler.
Bilaga 3	Årsredovisning 2023.
Bilaga 4	Revisionsberättelse 2023.
Bilaga 5	Granskningsrapport 2023 (Lekmannarevisorernas granskning).
Bilaga 6	Största ägarens förslag till valberedning 2024-2025.
Bilaga 7	Förslag till förnyat bemyndigande för styrelsen att anta nya delägare samt att besluta om nyemission.

Bilagorna kan hämtas via [denna länk](#).

Som ovan

På uppdrag av styrelsen i Kommunassurans Försäkring AB

Anders Ramäng

VD

Förslag till dagordning, årsstämma den 7 maj 2024

- § 1. Stämman öppnas av styrelsens ordförande eller, vid förfall för denne, vice ordförande
- § 2. Val av ordförande och sekreterare för stämman, *bilaga 2a*
- § 3. Val av två justeringsmän, *bilaga 2a*
- § 4. Upprättande och godkännande av röstlängd
- § 5. Dagordningens fastställande
- § 6. Prövning av om stämman blivit behörigen sammankallad
- § 7. Framläggande av årsredovisning, *bilaga 3*, revisionsberättelse, *bilaga 4*, och lekmannarevisorernas granskningsrapport, *bilaga 5*
- § 8. Beslut om
  - a. fastställelse av förvaltningsberättelse, resultaträkning och balansräkning
  - b. disposition av bolagets vinst eller förlust
  - c. ansvarsfrihet åt styrelseledamöterna och verkställande direktören
- § 9. Fastställande av arvoden åt styrelsen, revisor och lekmannarevisor med suppleanter, *bilaga 2b*
- § 10. Beslut om antalet styrelseledamöter, *bilaga 2a*
- § 11. Val av ordförande och vice ordförande till styrelsen, *bilaga 2a*
- § 12. Val av oberoende ledamot (tidigare benämnd försäkringssakkunnig), *bilaga 2a*
- § 13. Val av övriga ledamöter till styrelsen, *bilaga 2a*
- § 14. Val av suppleanter till styrelsen, *bilaga 2a*
- § 15. Fastställande av ordningen för suppleanternas inträde som tjänstgörande i styrelsen, *bilaga 2a*
- § 16. Val av revisorer och revisorssuppleant, *bilaga 2a*
- § 17. Val av lekmannarevisorer och suppleanter, *bilaga 2a*
- § 18. Val av valberedning, *bilaga 6*
- § 19. Bemyndigande för styrelsen att anta nya delägare samt beslut om nyemission, *bilaga 7*
- § 20. Beslut att gällande ägardirektiv, antaget av bolagsstämman den 16 november 2022, ska gälla även fram till nästa årsstämma
- § 21. Avslutning

Malmö den 21 mars 2024

Kommunassurans årsstämma 2024

§ 19 Bemyndigande för styrelsen att antaga nya delägare samt att besluta om nyemission

För det fall kommuner visar intresse för att bli delägare i Kommunassurans Försäkring AB föreslår bolagets styrelse årsstämman att styrelsen får ett begränsat bemyndigande att antaga nya delägare samt besluta om nyemission riktade till dessa.

Styrelsen föreslår årsstämman att längst intill tiden för nästa årsstämma, vid ett eller flera tillfällen och utan företrädesrätt för aktieägarna, besluta om emission av högst tjugo miljoner (20 000 000) kronor genom utgivande av högst 20000 nya aktier och att emissionen får riktas till kommuner inom Sverige.

I motsats till tidigare år – då bemyndigandet har avsett ”inom bolagets verksamhetsområde” – föreslår styrelsen i linje med det förslag som framfördes av ett par ägarkommuner vid stämman 2023 och diskuterades vid ägarsamrådet 2023 att bemyndigandet från och med årsstämman 2024 ska omfatta kommuner i hela landet (”inom Sverige”).

Styrelsen föreslår årsstämman 2024 att fatta följande beslut.

Årsstämman beslutar

- att* bemyndiga styrelsen, längst intill tiden för nästa årsstämma, att vid ett eller flera tillfällen och utan företrädesrätt för aktieägarna, besluta om emission av högst tjugo miljoner (20 000 000) kronor genom utgivande av högst 20000 nya aktier samt,
- att* rätt att teckna nya aktier endast ska tillkomma nya delägare som biträder gällande ägardirektiv, aktieägaravtal och villkor i övrigt.

Som ovan
Kommunassurans Försäkring

Styrelsen

2024-04-09
Mattias Larsson
+4641362012
mattias.larsson@eslov.se

Kommunstyrelsens arbetsutskott

Igångsättningstillstånd byte till LED armaturer

Förslag till beslut

- Kommunstyrelsens arbetsutskott beslutar att bevilja igångsättningstillstånd för utbyte av belysningsarmaturer till LED motsvarande 16,2 mnkr.
- Beslutet justeras omedelbart

Ärendebeskrivning

Projektet gäller energieffektivisering genom utbyte av befintliga belysningsarmaturer i Eslövs kommun, till LED armaturer. Totalt 4500st fördelat med 1500st per år under 2023-2025.

Beslutsunderlag

Igångsättningsbeslut byte till LED-armaturer, Eslövs kommun 2023-2025.

Beredning

I åtgärdsplanen föreslår Miljö- och samhällsbyggnadsnämnden ett utbyte av 4500 befintliga gatubelysningsarmaturer till LED armaturer med nattsänkning. Utbytet kommer att ske med 1500 armaturer per år, under 3 år. Kostnad per år 5,4 mnkr totalt 16,2 mnkr.

Genomförande

Projektet kommer att genomföras genom avrop på upphandlat ramavtal för Drift och underhåll – Elanläggningar, offentlig belysning och trafiksignaler.

Organisation för genomförande för Eslövs kommun:

Ombud: Magnus Hall

Projektledare: Joakim Ingves

Byggledare Joakim Ingves

Kostnader

Entreprenadkostnad 16 200 000 kr (5 400 000kr/år)

Den beräknade kostnaden för avskrivning och internränta efter färdigställande av projektet är 1 215 000 kronor per år. I beräkningarna har hänsyn tagits till olika avskrivningstider för olika komponenter. Fördelningen mellan komponenterna har uppskattats med hjälp av de priser som entreprenören har lämnat i anbud. Miljö- och samhällsbyggnadsnämnden vill ha kompensation för avskrivning och internränta i driftbudgeten då investeringen är färdigställd.

Enligt de ekonomiska styrprinciperna får Miljö- och samhällsbyggnadsnämnden begär och får efter prövning rätt till kompensation för tillkommande driftskostnader när en investering **färdigställts** normalt i samband med ordinarie uppföljning d v s vårprognos, delårsrapport eller årsredovisning.

Beslutet skickas till

Miljö och samhällsbyggnadsnämnden

Eva Hallberg
Kommundirektör

Mattias Larsson
Ekonomichef

Igångsättningsbeslut byte till LED-armaturer, Eslövs kommun 2023-2025.

Ordförandebeslut

Då miljö- och samhällsbyggnadsnämndens sammanträde ej kan inväntas beslutar ordförande enligt 6 kap 39 § kommunallagen att

- föreslå kommunstyrelsens arbetsutskott att ge igångsättningstillstånd för utbyte av belysningsarmaturer till LED.
- föreslå kommunstyrelsens arbetsutskott tilläggsbudget med 1 215 000 kr per år för ökade kapitalkostnader efter slutredovisning.

Ärendebeskrivning

Projektet gäller energieffektivisering genom utbyte av befintliga belysningsarmaturer i Eslövs kommun, till LED armaturer. Totalt 4500st fördelat med 1500st per år under 2023-2025.

Beslutsunderlag

- Kommunstyrelsens beslut §176 2022, Framställning av kommunens ekonomiska läge inför 2023 samt beställning av analys av kommunens ekonomiska situation
- Kommunstyrelsens arbetsutskotts beslut § 155 2022, Åtgärdsplan för energieffektivisering
- Kommunfullmäktige beslut §42 2023, vårprognos 2023 för Eslövs kommun

Beredning

Kommunstyrelsen beslutade den 15 september 2022 § 176 att uppdra till Kommunledningskontoret att ta fram åtgärdsplan för energieffektivisering för att sänka kommunens kostnader genom lägre energiförbrukning.

Kommunledningskontoret har tillsammans med Serviceförvaltningen och Miljö och Samhällsbyggnad tagit fram en åtgärdsplan för energieffektivisering i kommunen som presenterades för kommunstyrelsens arbetsutskott den 22 november 2022. Kommunstyrelsens arbetsutskott godkände framtagen åtgärdsplan, § 155.

I åtgärdsplanen föreslår Miljö- och samhällsbyggnadsnämnden ett utbyte av 4500 befintliga gatubelysningsarmaturer till LED armaturer med

nattsänkning. Utbytet kommer att ske med 1500 armaturer per år, under 3 år. Kostnad per år 5,4 mnkr totalt 16,2 mnkr.

I vårprognosen 2023 tog ordförande beslut om att ge Miljö- och samhällsbyggnadsnämnden 5,4 miljoner kronor 2023 i utökad investeringsbudget för årsanslag Gatubelysning för utbyte av 1 500 stycken armaturer.

Investeringen för resterande 3000 armaturer har tagits upp och beslutats i ordinarie budgetprocess.

Genomförande

Projektet kommer att genomföras genom avrop på upphandlat ramavtal för Drift och underhåll – Elanläggningar, offentlig belysning och trafiksignaler.

Organisation för genomförande för Eslövs kommun:

Ombud: Magnus Hall

Projektledare: Joakim Ingves

Bygglädares Joakim Ingves

Kostnader

Entreprenadkostnad 16 200 000 kr (5 400 000kr/år)

Den beräknade kostnaden för avskrivning och internränta efter färdigställande av projektet är 1 215 000 kronor per år. I beräkningarna har hänsyn tagits till olika avskrivningstider för olika komponenter.

Fördelningen mellan komponenterna har uppskattats med hjälp av de priser som entreprenören har lämnat i anbud. Miljö- och samhällsbyggnadsnämnden vill ha kompensation för avskrivning och internränta i driftbudgeten då investeringen är färdigställd.

Enligt beslut om delegation

Enligt delegation 1.1

Bengt Andersson

Miljö- och samhällsbyggnadsnämndens ordförande 2024-